ספר

צאינה וראינה

עם

נופת צופים

חלק שני

ווילנא

ЦЕЕНА УРЕЕНА,

Переводъ Пятикнижія на жаргонъ.

Съ прибавленіемъ „Науфетъ Цуфимъ“.

Съ Виленскаго изданія 1883 г.

Два тома въ трехъ частяхъ. Ч. II.

Дозволено цензурою 9 ноября 1888 года Вильна.

ВИЛЬНА.
Въ типографіи С. І. Фина, А. Г. Розенкранца
и М. Шрифтзетцера.
На Лидскомъ переулкѣ домъ № 2598/12
1889.

ספר

צאינה וראינה

על

חמשה חומשי תורה

עם

הפטרות וחמש מגילות ותרגום למגילות

בלשון אשכנז׳ עברי טייטש.

עשהו האלוף היקר החסיד כמהו׳ יעקב במהו׳ יצחק סק״ק יאנאווא

נאם האבין מיר איצט גידרוקט נאך יעדער סדרה דעם היילינן ספר

נופת צופים

וואס ער איז ארויס גיקליבין פון זוהר הקדוש מתנא הקדוש רשב״י זלה״ה

אין דיזער הדפסה איז צו גיקומען זייער פיל נייש וואס ווערין
אויס גירעכינט אין דער הקדמה אויף דעם צווייטין זייט.

ווילנא

בדפוס של ר׳ ש״י פין. ור׳ א״צ ראזענקראנץ. ור׳ מ״ם שריפטזעטצער.

שנת תרמ״ט לפ״ק

אקורצע הקדמה.

דיזער ספר **צאינה וראינה** אדער **טייטש חומש** איז זייער באוואוסט, אונ ער איז זייער פיל מאל גידרוקט גיווארין, דאך איז אזא איין צ א י נ ה ו ר א י נ ה נאך ביז איצט ניט גיוועזן, אין דיזען מאל איז פאר מערט אונ פאר בעסערט גיווארין מיט זייער פיל נייע זייער גייטיגע:

א) מיר האבין נאך יעדער סדרה גישטעלט דעם ספר **נופת צופים** וואס ביז דיא צייט זיינען זייא גיוועזן צווייא באזונדערע ספרים, אין פערשידענע בענדער, אונ איצט האבין מיר גידרוקט אלץ צו זאמען אין איין באנד צו פאר בעסערין אונ פאר גרינגערין דעם נוץ.

ב) אלע פסוקים פון תנ"ך, אונ גמרות, אונ זוהר הקדוש, אונ ראש גלייכין אלע לשון הקודש ווערטער, וואס ווערין גיבראכט סייא אין טייטש חומש אונ סייא אין נופת צופים, האבין מיר אלץ גידרוקט מיט נקודות.

ג) גם האבין מיר בייא יעדין חודש גידרוקט איין לוח אויף פופציג יאהר, מען זאל ווישין ווען עש גיפאלט דער מולד, אונ וועלכער טאג איז ראש חודש, אונ ווען עש גיפאלט יום טוב, חנוכה, פורים, תעניתים, חמשה עשר, ל"ג בעומר, אונ ארבע פרשיות, גם וועלכע סדרות לייענט מען צוא זאמען, אונ ווען באזונדער, אונ אלם דייטליך אויף עברי טייטש.

ד) מיר האבין גידרוקט אלע ציורים, וואס זיינען גידרוקט גיוועזן פון אלע מאל.

ה) גם דיא הדפסה בכלל איז זייער שיין, מיר האבין יעדער עמוד גידרוקט אין צווייא שפאלטין, אין שמאלע שורות, כדי עש זאל זיין לייכט צוא לייענען, אונ גוטין פאפיר. מיר האפין אז דער צ א י נ ה ו ר א י נ ה וועט אלעמען גיפעלין זיין.

המדפיסים.

שיר השירים

ועתה נתחיל חמש מגילות בעזרת עושה גבורות

שיר השירים דער ילקוט זאגט אלע מעשים פון שלמה זיינן גוועזן אין דריי געשטאלט רבי יהודה זאגט שלמה איז צום ערשטין איין מלך גיוועזן אונ דער נאך האט אים דר אשמדאי אין איין וייט לאנד פאר וארפין וואס מען האט אים דארטין ניט גיקענט אונ ער איז גיוועזן איין בעטלער אונ דער נאך איז ער ווידר איין מלך גיווארין אונ רבי חנינא זאגט שלמה איז צום ערשטין איין מלך גיוועזן דר נאך איז ער גיבליבן איין בעטלר אונ איז שוין אייביג צו זיין מלוכה ניט גיקומן דריי נעמען האט ער גיהאט ידידיה קהלת שלמה אונ דריי ספרים האט ער גימאכט משלי שיר השירים אונ קהלת · אשר לשלמה דאס איז דאש גיזאגט וואש שלמה האט גילויבט צו גאט וואש דער שלום איז זיין דאש ער מאכט צווישין אלע שלום דעש די זון אונ די לבנה אונ

די

די שטערן גייען אין הימיל אונ עש טוט איינר דעם אנדערין קיין שאדין ניט אונ עש גייט רעגן אונ האגיל פון וואשר אונ דונערין אונ בליצין פון פייער אונ זיי גייען מיט אנאנדר אויף דער וועלט אונ דאש וואשער פאר לעשט ניט דאש פייער ישקני מנשיקות פיהו רבי יוחנן זאגט איין מלאך איז גיגאנגן אויף דעם בארג סיני אז מען האט די תורה גיגעבין אונ גאט האט גזאגט אנכי יי אלהיך איז דער מלאך גיגאנגן צו איטליכן פון ישראל אונ זאגט זייט מקבל וואש גאט האט גיזאגט אונ פר שטייט וואש ער וויל האבן מיט דעם ריידין האט דער ישראל גיענטפערט איך וואלט גערין פאר שטין וואש גאט זאגט אונ וואלט גערין מקבל גוועזן וואש גאט טוט גיביטן אזו באלד האט דער מלאך דעם ישראל גיטאן קושין אונ דעם דיבור אנכי יי אלהיך וואש דיא ישראל האבין גיהערט פון גאט אליין האבן זיי ניט פר געסין אבער די איבעריגע דברות וואס זיי האבין גיהערט פון משה האבין זיי פר געסן אזו האבן זיי גיזאגט צו משה ווער וואלט דאש גאט זאל זיך נאך איין מאל צו אונז באווייזין אונ זאל מיט אונז נאך איין מאל ריידין דאש מיר זאלין אונזער לערנן ניט פאר געסין דאש מיינט דער פסוק ישקני מנשיקות פיהו דאש גאט אליין זאל מיט אונז ריידן האט משה געענפערט צו ישראל דאש קאן ניט זיין אויף דעם בארג סיני נאר אז משיח וועט קומען אזו וועט זיך גאט באווייזין אונ וועט אליין תורה לערנן מיט ישראל אונ זייא וועלין זייער לערנען ניט פאר געסין אזו וויא אין פסוק שטייט נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה איך וועל געבין מיין תורה צווישן זיי אונ אויף דעם טאביל פון זייער הארץ וועל איך זיא אויף שרייבין דאס זיי וועלן זיא ניט פאר געסין כי טובים דודיך מיין דיין תורה איז בעסר פון גוטין וויין אונ דרום גלייכט ער די תורה צו וויין דאש אזו וויא וויין מוז מען האלטין אין ערדענע כלים · אונ אין זילבערנע אדער אין גילדערנע כלים ווערט ער זויער אזו אויך קען זיך די תורה ניט האלטין נאר בייא דעם וואש האלט זיך נידעריג אזו וויא ערד אבער דר וואש האלט זיך הויך ווערט די תורה פון אים אפ גיטאן לריח שמניך ער גלייכט די תורה צו בוים איל אזו וויא בוים איל איז איין רפואה צום גוף אונ מאכט לויטער דאש פנים אזו אויך

דער וואש לערינט תורה איז זיא צו אים איין רפואה צו זיין גוף אונ מאכט אים לויטער דאס פנים אונ אזו וויא בוים אייל ווען מען גיסט אים אין וואשער בלייבט ער פון אויבין אזו אויך דער וואש האט גילערינט תורה אונ איז פול מיט תורה אונ רעט דברים בטלים גייט פון אים אזו פיל תורה ארויש וויא פיל דברים בטלים וואש ער האט גירעט משכני אחריך נרוצה דער ילקוט שרייבט רבי מאיר זאגט אויף דעם בארג סיני האט גאט גיזאגט צו ישראל ברייגגט מיר איין ערב דאש איר וועט די תורה האלטין אזו וועל איך אייך די תורה געבין האבן די ישראל גיענטפערט מיר וועלן געבין אברהם יצחק ויעקב צו ערבים האט גאט גזאגט אברהם וויל איך ניט ווייל ער האט גיזאגט במה אדע מיט וואש וועל איך וויסין דאש מיינע קינדר וועלין ירשנן דאס לאנד אונ האט ניט גיגלויבט וואש גאט האט אים צו גיזאגט · אונ יצחק וויל איך אויך ניט פאר קיין ערב ווייל ער האט ליב גיהאט צו עשו אזו וויא אין פסוק שטייט ויאהב יצחק את עשו אונ יעקב וויל איך אויך ניט פאר קיין ערב ווייל ער האט גזאגט נסתרה דרכי מיי עש איז פר בארגין מיין וועג פון גאט דאש גאט זעהט ניט מיינע וועגין האבין די ישראל גיזאגט אונזערע קינדר וועלין פאר אונז ערב זיין האט גאט גיזאגט די וועל איך אן נעמען פאר ערבים אונ וויא באלד די ישראל האלטין ניט די תורה מוזין די קינדר ליידין יסורים פר זייערע פאטער אונ גאט זאגט ניט דאש אליין דאש זייערע קינדר מוזין ליידין נאר כביכול איך אליין מוז אויך דורך דעם שאדין האבן דען ווען איך וועל טייטין די קינדר ווער וועט דאך זאגין ברכו אונ אמן יהא שמיה רבא וואש די קינדר זאגין אין שול אזו וויא דר פסוק זאגט ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני דו ישראל טושט פאר געסין די תורה פון דיין גאט וועל איך נאט פאר געסין דיינע קינדער אזו וועלין זיי גישטראפט ווערין אונ דר פסוק זאגט גם אני כלומר איך גאט האב אויך דורך דעם שאדין הביאני המלך חדריו דאש איז טייטש גאט האט די נביאים גיבראכט אין הימיל אונ האט זיי אלץ גיוויזן · צו אליהו האט גאט גיוויזן די חדרים פון דעם הימיל אונ דאש אין די טעג פון משיח וועט זיין איין שור הבר אונ איין לויתן · צו יחזקאל האט גאט גיוויזן די מרכבה

ראש אין דר כסא הכבוד אונ אויך צו אנדרע
נביאים האט ער זיי געוויזן · שחורה אני ונאוה די
ישראל זאגין האטשע איך בין געוועזן שווארץ
אין מצרים אונ בין געוועזן פר שמירט מיט ליים
פון די ציגיל ארבעטן בין איך אבר ווייס געווארן
מיט זילבער אונ גאלד וואש איך האב ביי די
מצרים גינומען ביי דעם ים אונ ווען איך בין
איין גאנצע וואך שווארץ פון דר ארבעט אונ
פון דעם האנדיל בין איך אבר שיין אום שבת
כאהלי קדר ער גלייכט די תלמידי חכמים צו די
גיצעלטין פון די טאטערין דאש זייא זיינן פון
אויש ווייניג באהאנגן מיט שווארצע אום היינג
אבר אינעווייניג לייכטין זיי מיט אבנים טובות
אזו אויך זיינן די תלמידי חכמים דאש זייער
פנים איז שווארץ פון פיל תורה לערנן אבער
אין זייער הארץ זיינען זיי פול מיט משניות אונ
מדרשים וואש לייכטין אזו וויא אבנים טובות
צאי לך בעקבי הצאן דער ילקוט שרייבט גאט האט
געוויזן צו משה אלע מנהיגים אונ פרנסים וואש
זוועלין זיין אויף דער וועלט ביז אין די טעג פון
משיח לססתי ברכבי פרעה דיא פסיקתא רבתי
שרייבט פון וועגין רבי שמעון די אינדן פון דעם
ים האבין איין גישטאלט גיהאט וויא פערד
נקבות אונ די מצרים האבין גיהאט פערד זכרים
אזו זיינען זיי נאך גילאפין נאך די אינדין דען
זיי האבין גימיינט דאש איז פערד נקבות דורך
דעם זיינען זיי אלע אין ים דר טרונקן געווארן
אזו וויא אין פסוק שטייט סוס ורוכבו רמה בים דאס
פערד מיט זיין רייטער האט גאט געווארפן אין
ים נאוו לחייך בתורים דר ילקוט שרייבט פון וועגן
רבי יהושע פון איטליכן דבור וואש ג[illegible] האט
גיזאגט אויף דעם בארג סיני איז פול געווארין
די גאנצע וועלט מיט איין ריח פון גוטע בשמים
אונ אויב דו וועסט פרעגין ווען די וועלט איז
פול געווארין מיט איין גוטין ריח ביי דעם ערשטן
דבור וואו איז אהין גקומן דר ריח פון די איברגע
דברות · עס איז גיקומן איין ווינט אונ האט דעם
ריח פון דעם ערשטן דבור אוועק גיטראגן אין גן
עדן אונ אז גאט האט דעם אנדערן דיבור גזאגט
איז די וועלט ווידער פול געווארן מיט איין גוטין
ריח אונ דר ווינט האט אים ווידער אין גן עדן
אוועק גיטראגין אונ אזו אויך ביי איטליכין
דיבור אויך זאגט רבי יהושע פון איטליכן דיבור
וואש גאט האט גזאגט איז אויש גיגאנגען די

נשמות פון ישראל אזוא איז גיקומען דר טויא
וואש ווערט די מתים לעבעדיג מאכין אין די טעג
פון משיח אונ האט די ישראל בייא דעם בארג
סיני לעבעדיג גימאכט עיניך יונים דיא ישראל
זיינען גיגליכין צו איין טויב אזו וויא איין טויב
גייט ניט אין דעם טויבין שלאק פון דר חברתה
אזו אויך די תלמידי חכמים זעצין זיך ניט איינר
אויף דעם אנדערינש ארט דען איטליכער דר
קענט זיין ארט וואש איז צו אים ראוי נאך איין
פשט איז אזו וויא אטויב ווען מען וויל זיא קוילין
שטרעקט זיא אליין אויש איר האלז אונ צאפילט
ניט אזו אויך זיינען ישראל אין פאר צייטיגין
גלות האבין זיי זייער האלז אויש גישטרעקט
צו מקבל זיין יסורים · קורות בתינו ארזים די גמרא
זאגט אין מסכת יומא עש איז געוועזן איינער
וואש האט גיהייסן ניקנור דאש ער איז גיגאנגן
קיין אלכסנדריה של מצרים צו ברייגגן ברעטר
צו מאכין טויערין אין בית המקדש אונ אז ער
איז ג[illegible]רין אהיים אויף דעם ים האבין זיך אויף
גיהויבין גרוישע אינדין אונ האבין גיוואלט דיא
שיף דר טרינקען האט ער גינומען איין ברעט
אונ האט זיא גיווארפין אין ים אבער ער איז ניט
גישטילט געווארין האבין די לייט פון דר שיף
גיוואלט נאך ברעטער אין ים אריין ווארפין צו
גרינגער מאכין די שיף האט ניקנור אן גיהויבין
צו וויינען אונ זאגט ווארפט מיך אויך מיט די
ברעטער אין ים עש איז מיר בעסער דר טויט
אזו באלד איז דר ים גישטילט געווארין אבער
פון דעסט וועגין האט ער זיך מצער געווען אויף
דר ברעט וואש ער האט אריין געווארפין אונ אז
ער איז גיקומען אויף דר יבשה האט ער דער
זעהען דאש די ברעט איז גיקומען צו שווימען
אטייל חכמים זאגין איין באשעפעניש איז אין
ים דאש ער האט גבראכט די ברעט צום בארטן·
אני חבצלת השרון דר מדרש שוחר טוב שרייבט
די חכמים זאגין די ערד האט דעם פסוק גיזאגט
איך ערד האב איין פקדון בייא מיר דאש אלע
טויטע לייט זיינן אין מיר באהאלטין אונ דרום
בין איך גיליבט צוא גאט אונ ווען גאט וועט
באגערין די טויטע וועל איך זייא ווידער אום
קערין אין די טעג פון משיח אונ איך וועל דענסט
מאל פריש אונ שיין זיין אזו וויא איין רויז אונ
וועל שירה זאגין אזו וויא אין פסוק שטייט מכנף
הארץ זמרות שמענו פון די עקין פון דר ערד האבין

מיר געהערט איין גיזאנג פון שירה אויך זיינען די ישראל גיגליכן צו איין רויז אזו וויא איין רויז האמשע זיא שטייט צווישן דערנער איז זיא דאך זייער שיין אונ ווערט דר קענט צווישן די דערנער כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים ער גלייכט די ישראל צוא איין עפיל בוים וואש וואקסט אין וואלד דאש ער וואקסט אין חודש סיון אזו האבין ישראל די תורה מקבל גיוועזן אין חודש סיון ופריו מתוק לחכי דאש איז גימיינט דר מן איז גיוועזן זיס צו מיין גומען דען דר מן האט אין זיך גיהאט פינף הונדערט אונ זעקס אונ פערציג טעמים אזו וויא דאש ווארט מתוק באטרעפט הביאני אל בית היין ער גלייכט די תורה צו ווין אזו וויא ווין מער מען טרינקט מער וויל מען נאך אזו איז אויך די תורה מער מען לערינט זיא מער וויל מען זיא נאך לערנען נאך איין פשט איז אזו וויא ווין ווען דער מענטש טרינקט אים ווערט ער דער קענט דאש ער האט ווין גיטרונקען ווייל ער רעט פיל אונ זאגט אויש פיל סודות אזוא אויך איז דיא תורה דער וואש לערינט זיא ווערט דער קענט דורך זיינע רייד דאש ער האט תורה גילערינט ודגלו עלי אהבה רב אחא זאגט אפילו איין עם הארץ וואש קאן ניט רעכט קיין עברי אונ היפט איבער זאגט גאט דאש איז אויך פאר מיר גיליבט ווען ער לייענט אין דר תורה גלייך וויא עש וואלט גישטאנן ודגלו דאש איז טייטש זיין איבר היפין פון דאנן קען מען זעהן דאס איטליכער מענטש מוז תורה לערנען האמשע ער קען ניט איז דאש אויך גיליבט צוא גאט ווען זיין כוונה איז פון גאטש וועגן קול דודי הנה זה בא רב יהודה זאגט אז משה איז גיקומן צוא ישראל אונ האט גיזאגט די גאולה איז גיקומען צוא ארויש גיין פון מצרים האבין דיא ישראל גיענטפערט מיר האבין גיזאלט די מצרים דינען פיר הונדערט יאר אונ איצונד דינן מיר נאר צוויי הונדערט אונ צעהן יאר האט משה געענטפערט ווען גאט וויל אייך אויש לייזין טוט ער איבער היפין די צייט אונ זעהט ניט אויף די חשבונות פון דעם גלות יונתי בחגוי הסלע הראיני את מראיך השמיעני את קולך ווייז מיר דיא תורה וואש דוא האסט אליין גיזעהען אין ספרים אונ מאך מיר הערין די תורה וואש דו האסט גיהערט פון איין אנדערנש קול דאש ער האט מיט דיר גלערינט כי קולך ערב ומראיך נאוה דען די תורה וואש דוא האסט מקבל גיוועזן דורך דעם קול פון איין אנדערן וואש ער האט מיט דיר גילערינט איז זיס אונ גישמאק אונ די תורה וואש דו האסט אליין גיזעהען אין ספרים איז שיין אבער ניט זיס דען עש איז פיל בעסר צו הערין תורה פון איין אנדערן וויא מען זאל אליין לערנן אין ספרים עד שיפוח היום ונסו הצללים דער תנחומא שרייבט דאש גייט אויף אברהם דאש עש שטייט ביי אים כחום היום דאש גאט האט גימאכט איין גרוישע היץ אין דעם טאג וואש אברהם האט זיך מל גיוועזן האט גאט גיזאגט צו די מלאכים לאמיר גיין אין הויז פון אברהם צוא מבקר חולה זיין אים ער איז אין מיינע אויגן גישמאקער פון אלע גוטע בשמים · דאש זאגט דער פסוק אלך לי אל הר המור איך וועל גיין צו דעם בארג פון די ערלות וואש שמעקט מיר וויא דיא גוטע בשמים לבבתני אחותי כלה דוא באהארצט מיך מיין שוועסטר כלה לבבתני באחת מעיניך דוא באהארצט מיך מיט איינע פון דיינע אויגן דאס זיינען די גוטע מדות וואש אין דיר זיינען באחד ענק מצורניך מיט איין האלז באנד פון דיין האלז דאש איז אברהם וואש ער הייסט ענק אזו וויא אין פסוק שטייט האדם הגדול בענקים · אונ דאש רעט אלץ גאט צו ישראל דורך איין משל אזו וויא איין חתן רעט צו איין כלה נאר מען קען פרעגין וואש האט דר חתן צו לויבין די כלה מיט איין אויג אמער עש איז פיל בעסר ווען זיא האט ביידע אויגן דר תירוץ איז עש איז איין משל איין מלך האט גיוואלט נעמן איין מלכה פון איין ווייט לאנד אונ האט זיא גוואלט פריעד זעהן אויב זיא האט קיין חסרון ניט אין אירע גלידר אונ דר וועג איז זייער ווייט גיוועזן אהין צו קומן אזו האט דר מלך אהין גישיקט איין מיילר ער זאל איר גישטאלט אפ מאלין מיט אלע גלידר אונ דער מיילער האט זיא אויש גימאלט אונ האט זיך גיפלייסט אונ האט דאס גישטאלט גיבראכט פר דעם מלך אונ וויא דר מלך האט דאש גישטאלט דער זעהן האט ער עש אוועק גיווארפין אונ האט גיצערינט אויף דעם מיילער אונ שיקט איין אנדערין מיילר ער זאל רעכט איר גישטאלט אפ מאלין אונ דער אנדערר מיילער האט זיך גישטומן וואש דר מלך מיינט אונ זאגט ווען איך וועל זיא מיט

דעם פנים אפ מאלין מיט ביידע אויגן גלייך וויא איין מענטש שטייט אנטקעגן דעם אנדערין אזו קען מען גאר זעהען דאש פנים האט קיין חסרון ניט אבער מען קען ניט זעהן דעם רוקין שאמר האט זיא איין הארב אויף דעם רוקן דרום האט דער מילער זיא אפ גימאלט פריער דיא רעכטע זייט פון איר גוף מיט איין אויג אונ דר נאך דיא לינקע זייט פון איר גוף מיט דעם אנדערין אויג אונ דורך דעם קען מען זעהען דעם רוקין אונ האט גיבראכט דאש גימעל צום מלך אונ וויא דר מלך האט דאש גימעל גיזעהן האט ער דאש גימעל זייער ליב גיהאט אונ האט זיך גיפרייט דאש דאש גימעל איז מיט חכמה גימאכט גיווארין אונ האט דעם מילר גרוישע מתנות דר פר גיגעבן דאס זאגט דר פסוק דאס דר חתן בארימט זיך אונ זאגט כלה דו האשט מיך באהארצט מיט איין אויג דאש דורך דעם ווייש איך דאש דו האשט קיין חסרון ניט אין דיין רוקין אזו אויך זאגט גאט צוא ישראל דוא האשט מיך באהארצט מיט איינע פון דיינע אויגין דאש איך ווייש דאש דו האשט אין דיר קיין חסרון ניט כפלח הרמון רקתך דיא ליידיגע פון ישראל זיינן פול מיט מצות אזו וויא איין מיל גרוים איז פול מיט קערנר אל גנת אגוז דר ילקוט שרייבט דיא תורה איז גיגליכין צו איין נוס אזו וויא איין נוס האטשע ער איז פאר שמירט איז ער דאך ניט מיאוס אזו אויך איין תלמיד חכם האטשע ער איז ארום איז ער דאך שיין מיט דער תורה וואש אין אים איז · נאך איין פשט איז אלע פירות ווען זיי פאלין צו דר ערד ווערט איר קול ניט גהערט אבר איין נוס ווען ער פאלט צו דר ערד הערט מען איין קלאפ אזו אויך ווען איין תלמיד חכם שטארבט גייט זיין קול אונ זיין שם טוב גאנץ ווייט · נאך איין פשט איז עס איז פר האנדין דריי ערלייא ניס אטייל זיינן גרינג צו עפענען אונ ארויש נעמן וואש אין זייא איז אונ אטייל דארף מען אויף שלאגין צוא ארויש נעמן וואש אינעווייניג ליגט אונ אטייל ניס זיינן וואש מען דארף זיי שטארק שלאגין צו עפענען אונ מען האט פון זיי ווייניג הנאה אזו אויך זיינן אטייל ישראל וואש לאזין פון זיך גרינג הנאה האבין אונ גיבין צדקה פון זיך אליין אונ אטייל ישראל זיינן דאש מען מוז מיט זיי ריידן זייא זאלין צדקה געבין אונ אטייל זיינען ווען אפילו מען רעט מיט זיי ווילין זיי דאך קיין צדקה ניט געבין אונ וואש איז זייער סוף זאגט רבי לוי הפתח שאינו פתוח למצוה פתוח לרופא די טיר וואש איז ניט אפין צו געבן צדקה איז זיא אפין חיו אז ער ווערט קראנק צוא דאקטורים דאש פיל חולאים קומען אין דעם הויז אונ דקטורים דארפין דרינען ארין גיין מלך אסור ברהטים דער ילקוט שרייבט דוד המלך האט גיזאגט אגורה באהלך עולמים לאם מיך לעבן אויף ביידע וועלטן איז קשה וויא קאן מען וואונען אין איין מאל אין ביידע וועלטין דר תירוץ איז דוד המלך האט גיבעטין מען זאל נאך זאגין תורה פון זיינט וועגן נאך זיין טויט אזו וועלן דיינע לעפצן ריידן אין קבר ווערט דאש גלייך זיין וויא ער לעבט אויף ביידע וועלטין דאש זאגט ווייטער דער פסוק דובב שפתי ישנים עש טוען ריידין דיא לעפצין פון די תלמידי חכמים ווען זיי שלאפין אין קבר הדודאים נתנו ריח דער ילקוט שרייבט דאש מיינט מען דיא פייפלעך וואש לאה האט גיגעבין צו רחל וואש דורך דעם זיינן גיבארין גיווארין צוויי שבטים יששכר אונ זבולון דיא האבן גיגעבן איין גוטין ריח דען זבולון האנדלט מיט סחורה אונ גיט אלע באדערפינש צו זיין ברודר יששכר וואש ער זיצט תמיד אין גצעלט אונ לערינט תורה אזוא וויא אין פסוק שטייט שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך דאש איז טייטש פריידיך זבולון אין דיין ארויש גיין נאך סחורה אונ יששכר אין דיין גיצעלט צו לערנן תורה מי יתנך כאח לי דיא ישראל זאגין צו גאט ווער וואלט גיגעבין דו זאלסט זיך מיט אונז נוהג זיין מיט ליבשפט אזו וויא איין ברודר מיט דעם אנדריך אויף דעם פסוק זאגט דר ילקוט וועלכן ברודר מיינען ישראל מיר גיפינן דאך אין אן הויב פון דר וועלט דאש ברידר האבין זיך פיינט גהאט דיא ערשטע ברידר זיינן גיוועזן קין אונ הבל האט קין גהרגנת הבל אונ ישמעאל האט פיינט גיהאט יצחק אונ עשו צו יעקב אונ האט אים גיוואלט הרגנן אונ די ברידר פון יוסף האבן צו יוסף פיינט גיהאט אונ וואש פר איין ברודער מיינן ישראל דאש מיינן זיי משה אונ אהרן די ברידר האבין זיך ליב גהאט דען אז משה האט גינומן דאש מלכות אונ אהרן די כהונה האבין זיי זיך משמח גיוועזן אונ איינער דעם אנדערין האט ניט מקנא גיוועזן דאש זאגט ווייטר דער

פסוק אמצאך בחוץ אשקך איך גיפין דיך אויף דר גאס אונ טוא דיך קושין דאש מיינט ער אז גאט האט גישיקט משה דאש ערשטע מאל צוא פרעה מלך מצרים האט גאט גיזאגט צוא אהרן אין מצרים ער זאל אים אנטקעגין גיין איז אהרן גיגאנגן אונ האט באגעגינט משה בייא גאטש בארג אין חורב אונ האט אים גיקושט דאש זאגין ישראל גאט זאל זיי איין ליבשאפט ווייזין וויא משה מיט אהרן נאך איין פשט איז ער מיינט וויא יוסף הצדיק האט ליב גיהאט צו זיינע ברידר דאש זיי האבין אים פיל בייז גטאן פון דעסט וועגן האט ער זיך דר בארימט איבר זיי אונ האט זיי גיקושט אונ האט צו זיי גזאגט אנכי אכלכל אתכם איך וועל אייך שפייזן אזו אויך בעטין דיא ישראל חאטשע זייא זינדיגין צוא גאט פון דעסט וועגין זאל ער זיך דר בארימן איבר זיי אזו וויא יוסף האט גיטאן צוא זיינע ברידער ברח דודי מאך אונז ארויש לויפין מיין פריינט גאט פון דעם גלות ודמה לך לצבי דאש מיינט מען די ישראל זיינן גיגליכן צו איין הירש אזו וויא איין הירש ווען אפילו ער זאל לויפין אין עק וועלט קומט ער ארויש דאך אין זיין ערשטין ארט פון וואנען ער קומט ארויש אזוא וויא מיר גיפינען איין מעשה איין מלך האט גיחאפט עטליכע הירשין אונ האט באדעקט זייערע הערנר מיט גאלד אונ האט זייא אוועק גישיקט אין איין פרעמדר לאנד קיין אפריקא אונ אין דריי צעהן יאר זיינן זיי ווידר גיקומן צוא זייער ערשטין ארט אונ דר מלך האט זיי ווידר גחאפט אונ האט זיי דר קענט איבר די גלדרנע הערנר אזוא זיינן די ישראל אויך גיגליכין צוא הירשין חאטשע זיי זיינן פר שפרייט אין גלות פון איין עק וועלט צו דר אנדערר אבער אז משיח וועט קומען וועלין מיר ווידר קומן צוא אונזר ערשטין ארט קיין ירושלים אזו וויא אין פסוק שטייט אלכה ואשובה אל מקומי איך וועל גיין אונ וועל מיך אום קערין צוא מיין ארט קיין ירושלים דאש זאל זיין באלד אין אונזרע טעג דרויף וועלין מיר זאגן אמן:

סליק שיר השירים

מגילת רות

ויהי בימי שפוט השופטים אונ עש איז גיוועו אין דר צייט וואש די שופטים האבין גימשפט איז גיוועו איין הונגער אין ארץ ישראל איז גיגאנגען איין מענטש פון בית לחם צו וואונען אין פעלד פון מואב ער אונ זיין ווייב אונ זיינע צוויי זין דר פסוק לאזט מיך הערין צוויי זאכין איינש איז דאש די מעשה פון רות אונ בועז איז גיוועו אין דר צייט וואש קיין מלך איז נאך ניט גיוועו איבר ישראל נאר שופטים האבן גמשפט אונ גיפירט די ישראל אונ דרום שטייט שפוט השופטים דאש איז טייטש זיי האבין גימשפט די שופטים דען די שופטים אליין זיינען אויך שלעכט גוועו אונ מען האט זיי גדארפט משפטן אונ שטראפין אדער מען מיינט די לייט זיינען זייער שלעכט גיוועו אונ האבין ניט גיוואלט צו הערין צום שופט אונ ווען דר שופט האט זייא גישטראפט האבן זיי אים מבזה גוועו אונ האבן צו אים גיזאגט דו שטראפסט אונז שטראף דיך אליין אונ דרום שטייט ויהי דאש ווייזט דאש די ישראל האבין גישריען וויא נייל זיי האבן ניט גיוואלט פאלגין די שופטים דרום האבין זיי פיל צרות גיהאט אונ דרום שטייט צוויי מאל ויהי צו ווייזין דאש זיי האבין צווייא ערלייא צרות גיהאט איינס איז דר הונגער פון ברויט דאש זיי האבין קיין ברויט ניט גיהאט דאש אנדערע איז דר הונגער פון תורה דאש זייא האבין קיין תורה ניט גיהאט אין לאנד דאש לערינט אונז ווען עש איז איין הונגער פון תורה קומט חס ושלום איין הונגער פון ברויט אונ איבער דעם הונגער איז גיקומען דאש אלימלך מיט זיין הויז גיזינט זיינען גישטארבין אונ זיינע קינדר האבין זיך מתחתן גיוועון מיט די עובדי כוכבים דען אלימלך איז גיוועון איין גרויסער עושר אונ אז עש איז גיקומען דר הונגער האט ער גיזאגט איצונד וועלין אלע לייט פאר מיין טיר קומן צו בעטן ברויט אונ איך וועל ניט קענן אויש שטיין דען ער האט איין בייז הארץ גיהאט אונ האט ניט גיוואלט לייט זאלין הנאה האבין פון זיין געלט אונ דרום איז ער אוועק גיגאנגן פון ארץ ישראל קיין חוצה לארץ דען ער האט גמיינט

ער

ער וועט דארטן רייך בלייבן אבער גאט איז אין דר גאנצר וועלט אונ געפינט דעם מענטשן צו באצאלן אים זיין שכר דען דר מענטש מיינט ווען ער וועט דעם עני עפעס געבן וועט ער דורך דעם ארום ווערן אונ ער ווייש ניט דאש ער עסט דורך דעם זכות פון דעם עני אונ גאט האט זייער געשטראפט צו אלימלך ווייל ער איז ארויש געגאנגן פון דעם הייליגן לאנד אין איין אום ריין לאנד אונ האט זיך פאר מישט מיט די עובדי כוכבים דר פון לערנט מען אפ דאש איין עבירה ברייננט די אנדרע עבירה דען ווייל זיי זיינען ארויש געגאנגען פון ארץ ישראל דרום האבן זיי זיך מתחתן געווען מיט עובדי כוכבים אונ דר פסוק ווייזט וויא גאט האט זייער ליב דעם מענטשן וואש גייט קיין ארץ ישראל אונ וויא גאט האט זייער פיינט דעם וואש גייט ארויש פון ארץ ישראל אונ דרום זאגט דר פסוק וילך איש מבית לחם יהודה איין מענטש איז גגאנגן פון בית לחם יהודה אונ זאגט ניט דאש ער איז געגאנגען מיט זיינע בהמות דען ער האט דאך פיל בהמות געהאט נאר ווייל גאט האט פיינט דעם מענטשן וואש גייט ארויש פון ארץ ישראל דרום וויל ער פון אים פיל ניט ריידן וויא אזו ער איז ארויש געגאנגן · אונ מיר געפינן צעהן הונגער פון אן הויב וועלט ביז משיח וועט קומן דר ערשטר הונגער איז געוועזן אין די טעג פון אדם הראשון דר אנדרר אין די טעג פון למך דר דריטר אין די טעג פון אברהם דר פערטר אין די טעג פון יצחק דר פינפטר אין די טעג פון יעקב דר זעקסטר אין די טעג פון בועז דר זיבעטר אין די טעג פון דוד המלך דר אכטער אין די טעג פון אליהו הנביא דר ניינטער אין די טעג פון אלישע אין דר שטאט שומרון דר צעהענטער וועט זיין אין די טעג פון משיח ניט איין הונגער פון ברויט וועט זיין אונ ניט איין דארשט צו וואשער נאר איין הונגר צו הערין די תורה פון גאט אונ דרום זאגט מען רות אום שבועות ווייל מען האט די תורה געגעבן אום שבועות צו ווייזן דאש די תורה ווערט אנדרש ניט מקוים אין דעם מענטשן נאר דורך יסורים אונ פיין אזו וויא רות האט געהאט אונ אטייל זאגין דרום זאגט מען רות אום שבועות ווייל אין ארץ ישראל איז די צייט פון שניט אום שבועות ווייזט מיר דאש מען זאל צדקה אונ חסד טאן

מיט דר תבואה אזו וויא בועז האט געטאן מיט רות וישם האיש אלימלך אונ דר נאמען פון דעם מאן איז געוועזן אלימלך אונ דר נאמן פון זיין ווייב איז געוועזן נעמי אונ דר נאמען פון זיינע צוויי זין איז געוועזן מחלון וכליון פיינע פריות פון דר שטאט בית לחם יהודה אונ זיינן געקומן אין פעלד פון מואב אונ זיינן דארטן געזעסן אונ דרום זאגט ער וויא אזו דר מאן האט געהייסן אונ איז געוועזן אחשובר מאן צו ווייזן חאמשע ער איז געוועזן איין מיוחס דר זון פון נחשון בן עמינדב וואש ער איז געוועזן איין נשיא צווישן ישראל אין די צייטן פון משה רבינו פון דעסט וועגן אז ער איז ארויש געגאנגן פון ארץ ישראל האט אים גאט זייער געשטראפט אונ אפילו זיינע זכות אבות האט אים ניט געהאלפן חאמשע זיינע עלטערן זיינן זייער פרום געוועזן אונ אטייל חכמים זאגין אין דעם מאל האט גאט די וועלט געמישפט אונ דאש בית דין פון דעם הימל זיינען געשטאנען פאר גאט האט גאט פר בארגן צו אלימלך פאר דעם בית דין מען זאל אים ניט דן זיין דרום שטייט וילך איש מבית לחם איין מאן איז געגאנגען פון בית לחם אונ דר מאנט אים ניט ביי זיין נאמען אבער דר נאך שטייט אין פסוק וישם האיש אלימלך דר נאמען פון דעם מאן איז געוועזן אלימלך דר מאנט ער אים ביי זיין נאמן דען די מלאכים פון דעם מדת הדין האבן אים ניט געוואלט מוחל זיין אונ האבן דר מאנט זיין נאמען אונ אזוא באלד איז אויף אים נגזר געווארין די גזירה דאש ער זאל שטארבין מיט זיינע קינדר אונ דרום זאגט דר פסוק וויא זיין ווייב אונ קינדער האבין געהייסין צו ווייזן ווען דר מאן וויל קיין צדקה ניט געבין אונ זיין ווייב אונ קינדר זאגין ער זאל יוא צדקה געבן אדער פאר קערט אזו איז די גזירה בטל אבער ווען זיי זיינען אלע מסכים מען זאל קיין צדקה ניט געבין אזו איז די גזירה שטארק אונ גיך אונ דא האבין אלע מסכים געוועזן ניט צו געבן קיין צדקה אונ די קינדער האבין עש ניט געווערט דרום זיינען זיי אלע געשטארבן דרום דר מאנט ער זייא ביי זייער נאמען צו ווייזן דאש זיי זיינען אלע גלייך געוועזן ניט צו געבן קיין צדקה אונ אטייל חכמים זאגין חם ושלום דאש אלימלך אונ מחלון וכליון זאלין ארויש גיין פון ארץ ישראל ווייל זיי האבין ניט געוואלט קיין צדקה געבין

די זיינן גיוועזן גדולי הדור זיי וואלטן ניט ארויש גיצאגנגען פון ארץ ישראל ווען אפילו זיי וואלטן קיין ברויט ניט גיהאט אונ זיי זיינן דרום אוועק גיגאנגען פון ארץ ישראל ווייל זיי האבין ניט גיקענט צו זעהען דעם צער פון דיא ארימע לייט נאר פאר וואש דען זיינען זיי גישטראפט גיווארין ווייל זיי האבין קיין תפלה ניט גטאן אויף זייער דור דען זיי זיינן גוועזן חשובי לייט דען די חכמים זאגין רות איז גוועזן די טאכטר פון עגלון מלך מואב אונ האט גינומען מחלון פאר איין מאן מוז זיין דאש זיי זיינן גוועזן חשובי לייט דאש דר מלך האט זיך מיט זיי מתחתן גיוועזן אטייל חכמים זאגין דרום האבין מחלון וכליון גינומען די טעכטר פון מואב פאר ווייבר ווייל זיי האבין אין זיך גהאט די מדה פון מואב דאש ער האט ניט גיוואלט געבין קיין ברויט צו ישראל אז זיי זיינן ארויש גיגאנגן פון מצרים אונ די קינדר האבין אויך ניט גיוואלט געבין קיין ברויט צו עניים אין הונגער דרום האבן זיי גינומן ווייבר פון מואב זייער גלייכן ותמת אלימלך איש נעמי אונ אלימלך דער מאן פון נעמי איז גישטארבין אונ עש איז איבר גיבליבין די אשה מיט אירע צוויי זין אונ דרום זאגט דא דר פסוק נאך איין מאל דאש אלימלך איז גוועזן דר מאן פון נעמי האטשע עש שטייט שוין פריער דאש ער איז גיוועזן איר מאן נאר עם ווייזט מיר איין מאן שטארבט נאר אפ זיין ווייב אונ דאש ווייב שטארבט נאר אפ דעם מאן אזו וויא יעקב אבינו האט גיזאגט מתה עלי רחל רחל איז מיר אפ גשטארבן ניט קיינעם וישאו להם נשים מואביות אונ מחלון וכליון האבין צו זיך גינומען ווייבר פון מואב איינע האט גיהייסין ערפה אונ דיא אנדערע האט גיהייסין רות אונ זיי זיינן גזעסן אין פעלד פון מואב צעהן יאר די חכמים זאגן די קינדר האבין דיא מואביות גינומען אונ זייא האבין זיך ניט מגייר גיוועזן אונ האבין זיך אויך ניט גטויבלת אונ עש איז אויך נאך ניט גדרשת גיווארן אין בית המדרש דאש מען מעג נעמען איין ווייב פון עמון אונ מואב דאש די נקבות מעגין קומן צווישין ישראל אונ איין זכר פון עמון ומואב טאר ניט קומן צווישן ישראל צו מגייר זיין זיך צו נעמען איין ישראלית דער דין איז נאך ניט גידרשת גיווארין אזו איז איין נקבה נאך אסור גיוועזן אזו וויא איין זכר אונ

מחלון וכליון האבין דאך ווייבער גינומען פון מואב ווייל זיי האבין פון דר תורה ניט גהאלטן אבר אז בועז האט גינומען רות דענסט מאל איז שוין גיוועזן דיא הלכה גילערינט דאש איין ישראל מעג נעמן איין ווייב פון עמון ומואב ווען זיא איז זיך מגייר אבר איין ישראלית טאר ניט נעמן קיין מאן פון עמון ומואב חאטשע ער איז זיך מגייר אונ אטייל חכמים זאגין די ווייבער האבין זיך יוא מגייר גיוועזן נאר ניט רעכט דען מיר זעהען דאש נעמי האט צו זיי גזאגט גייט אייך מיינע טעכטר איטליכער אין איר מוטרש הויז ׳ אונ וויא קאן דאש זיין דאש זיי האבן זיך רעכט מגייר גיוועזן אונ זיינן גוועזן וויא רעכטע ישראלית וויא אזו האט זיי נעמי גיהייסן ווערין גוייות אונ זאל מאכין פרומע ווייבער זינדיגין דרום מוז זיין דאש זייא האבין זיך ניט רעכט מגייר גוועזן אונ אויך עפעש האבן זיי אידישקייט יוא גיהאלטין דען מיר גיפינען נעמי האט צוא רות גיזאגט הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה דיין שוועגערין האט זיך אום גיקערט צו איר פאלק אונ צו איר גאט גייא דו אויך צו דיין גאט מוז זיין דאש פריער זיינן זיי עפעש ישראלית גוועזן אונ דרום האט זיא גיהייסין ערפה איז טייטש אקין דאש זיא האט אפ גיקערט איר אקין פון איר שוויגער אונ וואש פאר איין זכות האט גיהאט דר מלך מואב דאש זיין טאכטער רות איז ווארין בהעפט צו ישראל אונ דאש מלכות פון דוד איז פון איר ארויש גיקומען די מעשה איז אזו גיוועזן אין די טעג פון די שופטים זיינן די ישראל גיוועזן אונטער דר האנט פון דעם מלך מואב אונ ער האט זיי גרוישע צרות אן גיטאן אונ זיי האבין אים גידינט אכצעהן יאר ביז זיי האבין גישריען צו גאט. אונ גאט האט זיי גגעבן איין העלפר אהוד בן גרא פון שבט בנימין אונ ער איז גיוועזן גילינקט אויף זיין האנט אונ דיא ישראל האבן איין מתנה גישיקט צום מלך מואב דורך אהוד האט אהוד זיך גילאזט מאכין איין שווערד מיט צוויי שארפין קורץ איין שפאן די ליינג כדי ער זאל זיא קענען טראגען אונטער זיינע קליידער מען זאל זיא ניט זעהען אונ ער האט די שווערד אן גגורט אויף זיין רעכטע זייט ווייל ער איז גיוועזן גילינקט כדי זיא זאל אים זיין צו דער האנט אונ ער האט זיינע חברים אוועק גישיקט וואש זיי האבין מיט אים דיא

מתנה גיבראכט דען ער האט זיך גיטראכט
איינער וועט בעסער קענען אנטלויפן אונ ער
האט גיבראכט די מתנה צום מלך אונ דר מלך
איז גיווערן גראב אונ פעט אונ איז גיזעסן אויף
זיין שטול האט אהוד גיזאגט צום מלך איך האב
מיט דיר איין סוד צוא ריידן האט דער מלך
גיהייסן אלע לייט ארויש גין איז אהוד צו אים
גינאנגען אונ זאגט צוא אים אדוני המלך איך
האב צו ריידן מיט דיר די רייד פון גאט אזו
איז דר מלך באלד אויף גישטאנן פון דר שטול
פון גאטש כבוד וועגין אונ אהוד האט אים די
שווערד ארין גישטאכן אין זיין בויך איז אים
די גידערים ארויש גיפאלין אונ דיא שווערד
איז גיבליבן שטעקן אין זיין בויך אונ אהוד
איז ארויש גילאפין אונ האט פאר שלאסין דעם
מלך אין זיין חדר אונ האט די ישראל גיהאלפן
פון זייערע צרות אונ וויל דער מלך איז אויף
גישטאנן פון דער שטול פון גאטש כבוד וועגין
האט גאט גיזאגט וויל דו בישט אויף גישטאנן
פון מיין כבוד וועגין דרום וועל איך פון דיר
אויף שטעלין איין זון דאש ער וועט זיצין אויף
גאטש שטול דאש איז דוד המלך אונ די קינדער
זיינען אין פעלד מואב גזעסין צעהן יאר דאש
ווייזט אונז דאש די גזירה האט גידויערט צעהן
יאר ׃ וימותו גם שניהם אונ זייא ביידע מחלון אונ
כליון זיינען גישטארבין אונ די אשה נעמי איז
איבער גיבליבין אליין פון אירע צוויא קינדער
אונ פון איר מאן אונ דרום זאגט דר פסוק גם
שניהם אונ ניט וימותו שניהם דאש ווארט גם ווייזט
מיר דאש פריער זיינן גיטייט גיווארן אלע אייזלן
אונ קעמלן אונ זיי האבין דורך דעם קיין תשובה
ניט גיטאן דרום זיינען זיי אויך גישטארבין דען
גאט איז דער בארמיג ער שטראפט ניט באלד
דעם מענטשין מיט דעם טויט נאר ער שטראפט
אים פריער מיט זיין געלט אונ קליידער דר נאך
מוז ער פאר קויפין זיין פעלד ׃ טוט ער תשובה
איז גוט ׃ אונ אויב ניט שטראפט אים גאט דאש
ער מוז זיין הויז פאר קויפין אונ ווען ער טוט נאך
קיין תשובה ניט מוז ער זיך אליין פאר איין
קנעכט פאר קויפין ׃ אונ ניט נאר דאש ער פאר
קויפט זיך צו איין ישראל נאר צוא איין עובד
כוכבים דען גאט איז דער בארמיג אונ וואלט
גערין דר מענטש זאל תשובה טאן אונ מיט דר
קליינער שטראף טוט ער אים התראה ער זאל
תשובה טאן כדי עש זאל אויף אים קיין גרעשרע
שטראף ניט קומן ׃ אונ אטייל חכמים זאגין דאש
ווארט גם ווייזט דאש זיי זיינן אויך גישטארבין
חוץ דעם קינד וואש נעמי האט מפיל גיוועזן אזו
וויא אין פסוק שטייט אני מלאה הלכתי וריקם השיבני
יי׳ איך בין אוועק גיגאנגן פול כלומר מעוברת
אונ גאט האט מיך אום גיקערט לידיג אונ דרום
שטייט וימותו מיט איין וא״ו נאך דר מ״ם צוא
ווייזין ווער עש שטארבט אונ לאזט קיין קינדר
ניט אזו וויא מחלון וכליון ׃ איז דאש איין רעכט
פולע מיתה דרום שטייט וימותו׳ פול מיט איין
וא״ו נאך דער מ״ם אונ אויך דרום שרייבט ער
איין איבעריגע וא״ו צוא ווייזין דאש זייא זיינען
דריבער אוועק גישטארבין פון דר וועלט וואש
זיא איז ווארין באשאפין אין זעקס טאג וויל זיי
האבין ניט גיוואלט געבין קיין צדקה וואש זיא
איז גיטיילט אין זעקס טייל דאש ערשטע עש
איז איין מצוה צו געבין איין אינו יהודי צדקה
דאש אנדערע צו געבין צו איין ישראל אפילו
ווען ער וואונט אין איין אנדערע שטאט ׃ דאש
דריטע עש איז בעסער צו געבין צו איין ישראל
וואש וואונט אין דיין שטאט מער וויא צו איין
ישראל פון איין אנדערע שטאט דאש פערטע
עש איז בעסער צו געבין זיינע קרובים וויא צו
איין פרעמדין דאש פינפטע עש איז בעסער צו
שפייזין זיינע קינדר וויא אנדערע קרובים דאש
זאגט דער פסוק אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל
עת וואול צו דיא וואש היטין דעם משפט אונ
טוען צדקה אלע צייט איז קשה וויא איז דען
מיגליך צו טאן צדקה אלע צייט נאר דאש מיינט
מען דר וואש שפייזט זיינע זין אונ טעכטער אז
זייא זיינען קליין דר טוט צדקה אלע צייט ׃ די
זעקסטע צדקה איז דער וואש שפייזט פאטער
אונ מוטער דאש איז די העכשטע צדקה דאש
ער איז מקיים צוויי מצות אין איין מאל ׃ מצות
צדקה אונ מצות כבוד אב ואם אונ דער וואש
גיט צדקה ווערט גיבענטשט מיט זעקס ברכות
דאש אלץ ווייזט דיא וא״ו פון וימותו ׃ ותצא מן
המקום אונ נעמי איז ארויש גיגאנגען פון דעם
ארט וואש זיא איז דארטין גיוועזן אונ אירע צוויי
שניר אויך מיט איר אונ זייא זיינען גיגאנגען
צו אום קערין זיך אין דער לאנד יהודה דען זיי
האבן גהערט דאש גאט האט דער מאנט דיא
ישראל אונ האט זייא גיגעבין ברויט די חכמים

פרעגן

פרעגין וואש דארף דער פסוק צו זאגן זיא איז ארויש גיגאנגען פון דעם ארט ער האט דאך שוין פריער גיזאגט דאש זיא האט זיך אום גיקערט פון דעם פעלד פון מואב אונ ווען זיא האט זיך אום גיקערט פון דארטין ווייס איך דאך וואול דאש זיא איז פון דארטין ארויש גיגאנגען דר תירוץ איז דאש ווייזט מיר ווען איין צדיק גייט ארויש פון דר שטאט גייט מיט אים אוועק דאש שיינקייט אונ דיא לויב פון דער שטאט אונ דרום שטייט ותצא מן המקום זיא איז ארויש גיגאנגען פון דעם ארט דאש מען האט אן גיזעהען איר ארויש גיין יעש יי עמכם חסד נעמי זאגט צו אירע שניר גאט זאל מיט אייך טאן חסד אזו וויא איר האט גיטאן מיט מיר אונ וואש פר אחסד האבין דיא שניר גיטאן מיט נעמי זייא האבין זיא גישפייזט אונ. האבין איר מוחל גיוועזן די כתובה פון זייערע מאנען דען מחלון וכליון האבין קיין פעלדר ניט גיהאט אונ האבין ניט גיהאט וואש צו פאר שרייבין אין דער כתובה דען זייא זיינען גיוועזן אין איין פרעמד לאנד האט נעמי גימוזט ערב זיין פאר זייערע כתובות אונ איצונד נאך די קינדערש טויט האבין דיא שניר איר מוחל גיוועזן זייערע כתובות דאש איז דער חסד יתן יי לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה גאט זאל אייך געבין איר זאלט גיפינען איין רואונג איין אשה אין איר מאנש הויז אונ דרום שטייט ומצאן, אן איין היא דאש איז טייטש זיא זאל גיפינען איין רואונג אונ ניט ביידע דען נעמי האט גיזעהען בנביאות דאש נאר רות וועט האבין רוא אונ ניט ערפה אונ פון וועגין דעם זכות וואש ערפה איז גיגאנגן מיט נעמי פערציג טריט האט זיא זוכה גיוועזן דאש גלית איז גיבליבן שטיין פר ישראל אונ פאר שאול המלך פערציג טעג איידער מען האט אים גיהרגת אבער ער האט ניט לאנג גוועהרט אונ איז גפאלין אין דר האנט פון דוד המלך וואש ער איז ארויש גקומען פון רות אונ אויך דרום האט נעמי גיזאגט גאט זאל אייך געבין איין רואונג איין אשה ביא איר מאן אין הויז רבי יוחנן זאגט דר פסוק ווייזט דאש איין אשה האט מער קיין רואונג אונ תענוג ניט נאר ביא איר מאן אין הויז שובנה בנותי קערט אייך אום מיינע טעכטר דען איך בין אלט פון צו זיין צוא אמאן אונ ווען אפילו איך זאל טראכטין עש איז צוא מיר איין האפונג צו נעמען איין מאן אונ אויך איך זאל שוין די נאכט טראגינדיג ווערן אדער ווען אפילו איך זאל שוין גיווינען קינדר וועט איר דען אזו לאנג ווארטין ביז זייא וועלין גרויש ווערן ׳ איז קשה וואש האט נעמי גיזאגט ווען איך זאל האבין קינדר וועט איר דען אויף זייא ווארטין איר זאלט זייא נעמען אמער זייא וואלטין דאך זייא ניט גיטארט נעמען ווייל זייא זיינן גיבארין גיווארין נאך זייערע ברידערש טויט אונ איין ברודער וואש ווערט גיבארן נאך דעם ברודרש טויט דר טאר ניט נעמען דעם ברודערש ווייב צו מיבם זיין זיא דר תירוץ איז די קידושין פון מחלון וכליון זיינען קיין קידושין ניט גיוועזן דען איצונד האבין זייא זיך ערשט גיוואלט מגייר זיין דרום וואלטין זייא ניט גיהייסין די ווייבער פון זייערע ברידער אונ דרום שטעלט דר פסוק דאש ווארט להן, אן איין היא ווייל עש האט אין דער צאל הונדערט דאש האט נעמי דער מיט גיוויזין אז עש וועט ארויס קומען דוד המלך פון רות וואש וועט נעמען די טאכטער פון שאול המלך וואש זיא הייסט מיכל וואש דאש האט אויך אין דר צאל הונדערט אונ דוד וועט זיא מקדש זיין מיט הונדערט פלשתים דען שאול האט זיא אים אנדערש ניט גיוואלט געבין פאר איין ווייב נייערט ער זאל פריער דער שלאגין הונדערט פלשתים חאטשע ער האט אים צוא גיזאגט זיא צו געבין ווייל ער האט גיהרגת גלית הפלשתי דאך האט שאול אים זיא ניט גיוואלט געבין סיידין ער וועט הרגנן הונדערט פלשתים די חכמים זאגן דרום האט נעמי גיזאגט ווען איך וואלט די נאכט גינומן איין מאן דאש לערנט אונז דרך ארץ דאש מען זאל ביי טאג ניט זיין מיט איין מאן די חכמים זאגן מען האט זיא דרום גרופן רות ווייל רות באטרעפט זעקס הונדערט אונ זעקס דען פריער אז רות איז איין היידין גיוועזן האט זיא אויך זיבין מצות גיהאלטן וואש גאט האט גיבאטן צו נח אונ אז זיא האט זיך מגייר גיוועזן האט זיא אויף זיך מקבל גוועזן נאך זעקס הונדערט אונ זעקס מצות אזו האט זיא אלע תרי״ג מצות גיהאלטן ותאמר רות האט רות גזאגט צו נעמי ניט טוא בעטין אין מיר צו פאר לאזין דיך נאר וואו אהין דו וועסט גיין וועל איך אויך גיין אונ וואו דו וועשט נעכטיגין וועל איך אויך נעכטיגין אונ דיין פאלק איז מיין פאלק אונ דיין

גאט איז מיין גאט • די חכמים לערנן אפ פון דער זאך פון רות וויא אזו מען פלעגט דאס פר צייטין זיך נוהג זיין מיט איין גר ווען ער איז גיקומן זיך מגייר זיין דען דרום שטייט דריי מאל דאש ווארט שבה צו ווייזין ווען איין גר האט זיך גיוואלט מגייר זיין האט מען אים פריער דריי מאל גיהייסין אוועק גיין כדי מען זאל אים פרובין אויב ער וויל אין אמת איין גר ווערין פון גאטש וועגין אונ רות האט גיזאגט אויב דו ווילשט מיך ניט מגייר זיין וועל איך מיר גיין צו איין אנדערין ישראל ער זאל מיך מגייר זיין גאר איך וויל דורך דיין האנט איין גיורת ווערין אונ אז נעמי האט דר הערט דאש זיא וויל אין אמת זיך מגייר זיין האט זיא איר פריער אטייל מצות גיזאגט אויב זיא וועט זיי האלטין אונ זאגט צו איר דו זאלשט וויסין דאש דער סדר איז ניט פון די טעכטער פון ישראל צו גיין אליין אין הויז פון איין ארמי האט רות איר גיענטפערט וואו דו וועשט גיין וועל איך אויך גיין האט ווידער נעמי גיזאגט איין בת ישראל טאר ניט וואונען אין איין הויז וואו עס איז קיין מזוזה ניט דא האט רות גיענטפערט וואו דו וועסט נעכטיגן וועל איך אויך נעכטיגן אונ אטייל חכמים זאגן נעמי האט צו איר אזו גיזאגט מיר זיינען פאר באטן מיר זאלין אום שבת ניט גיין חוץ לתחום האט רות גיענטפערט וואו דו וועשט גיין וועל איך אויך גיין האט נעמי צו איר גזאגט מיר זיינן אויך פאר באטין דאש איין אשה טאר ניט זיין אליין אין איין חדר מיט איין פרעמדן מאן האט רות גיענטפערט וואו דו וועסט נעכטיגן וועל איך אויך נעכטיגין האט נעמי צו איר גיזאגט די ישראל זיינן אפ גשייד פון די עובדי כוכבים מיט זעקס הונדערט אונ דרייצעהן מצות האט רות גענטפערט דיין פאלק איז מיין פאלק מיט מצות האט נעמי צו איר גיזאגט ביי אונז טאר מען ניט דינען קיין עבודת כוכבים האט רות גיענטפערט דיין גאט איז מיין גאט זאגט נעמי צו איר פיר מיתות זיינן איבר גיענטפערט גווארן צום בית דין וואש מען טייט דעם וואש האלט ניט גאטש גבאט איינע איז דאס מען פר שטיינט די אנדערע איז דאש מען פר ברענט די דריטע איז דאס מען הרגעט מיט איין שווערד די פערטע איז מען דער ווערגט האט רות גיענטפערט וויא דו וועשט שטארבין וועל איך אויך שטארבן •

זאגט נעמי עש זיינען צוויי בית הקברות ביי דעם בית דין איינש וואש מען בגראבט דארטן די וואס מען פר שטיינט אונ מען פר ברענט • אונ דר אנדערער וואש מען בגראבט די וואש מען הרגעט מיט איין שווערד אונ די וואש מען דר ווערגט • האט רות גיענטפערט וואו דו וועסט באגראבן ווערין וועל איך אויך באגראבן ווערן האט נעמי צו רות גיזאגט דו זאלשט וויסין דאס וויא פיל מצות דו קאנשט טאן אויף דר וועלט זאלשטו טאן דען אויף יענער וועלט קאן מען קיין מצות ניט טאן דאש זאגט דער פסוק כי המות יפריד ביני ובינך כלומר טוא מצות אויף דר וועלט דען דר טויט וועט אפ שיידן צווישן מיר אונ צווישין דיר דאש דו וועסט דארטין שוין ניט קאנען קיין מצות טאן אונ מען זאל ניט מיינן דאס אויף יענער וועלט שטייט איין רשע לעבן איין צדיק נייערט איטליכער צדיק האט איין באזונדר חופה • אזו וויא מיר גיפינן איין מעשה ביי רבי שמעון בן חלפתא דאש איין מאל אום ערב שבת האט ער ניט גיהאט אויף שבת איז ער ארויס גיגאנגן פון דר שטאט אונ האט תפלה גיטאן צו גאט איז גיקומן איין האנט אונ האט אים גיגעבן איין אבן טוב איז ער באלד גיגאנגן צו איין קרעמר אונ האט פאר קויפט אים אונ האט גיקויפט גוטע מאכלים אויף שבת האט זיין ווייב אים גיפרעגט וואו האסטו דאש געלט גינומן דאס דו האשט גיקויפט אויף שבת האט ער איר ניט גיוואלט זאגין האט זיא צו אים גזאגט ווילסטו מיר ניט זאגין וועל איך ניט עסין האט ער איר דער ציילט די מעשה האט זיין ווייב צו אים גיזאגט שווער מיר דאס דו וועסט דעם אבן טוב אום קערין שבת צו נאכט אונ אויב דו ווילשט ניט וועל איך ניט עסין האט רבי שמעון זיא גיפרעגט פר וואש זאל איך אום קערין האט זיין ווייב גיזאגט ווילשטו דען האבן דאש דיין חופה זאל אויף יענר וועלט גמינערט זיין איין אבן טוב וויא די חופה פון דיינע חברים • איז רבי שמעון גיגאנגן צו זיין רבי אונ דר ציילט אים די זאך האט דער רבי צו אים גזאגט זאג דיין ווייב ווען דיין חופה אדר דיין שטול וועט גימינערט זיין וועל איך פון מיין חלק דר לייגן • איז רבי שמעון גיגאנגן אונ האט גזאגט צו זיין ווייב וואש זיין רבי האט אים גיזאגט האט זיין ווייב צו אים גיזאגט נייז מיר דיין רבי זיינן זיי

ביידע גיקומן פאר דעם רבי האט דאש ווייב
פון רבי שמעון גיזאגט צו זיין רבי ווערט דען
אויף יענער וועלט איין צדיק זעהן אין דר חופה
פון זיין חבר איטליכר צדיק האט דאך איין
באזונדרע חופה אונ וויא ווילסטו פון דיין חופה
געבין צו רבי שמעון איז גיגאנגען רבי שמעון
אונ האט דעם אבן טוב ווידער צוריק גיגעבן ·
איז ווידר גיקומן איין האנט אונ האט דעם אבן
טוב צו גינומען אונ דער הינטערשטר נס איז
גרעסר גיוועזן פון דעם ערשטין נס דען פון דעם
הימיל גיט מען אראפ אבער מען נעמט ניט
צוריק · אויך אז ער האט דעם אבן טוב גינומן
פו, דר האנט איז די האנט פון רבי שמעון אונטן
גיוועזן אונ די האנט פון דעם מלאך איז אויבין
גיוועזן איבער דער האנט פון רבי שמעון אבער
אצונד אז ער האט אים צוריק גגעבין איז די האנט
פון רבי שמעון אויבין גיוועזן איבער דר האנט
פון דעם מלאך אזו וויא איינער וואש גיט זיין
חבר עפעש אין דער האנט אונ דאס זאגט דער
פסוק כי המות יפריד ביני ובינך נעמי האט גזאגט
צו רות דו זאלשט ניט מיינען דאש דו ועסט
אויף דער וועלט רייך זיין דורך דעם וואס דו
האסט דיך מגייר גיוועזן דאש איז ניט אויף דר
וועלט דען אויף דר וועלט איז ניט קיין צווישן
שייד פון איינעם צום אנדערין דען איטליכער
האלט זיך פאר פרום · אבער אויף יענר וועלט
איז איין צווישן שייד · צדיקים זיינען באזונדר
אונ רשעים זיינן באזונדר דאש זאגט דר פסוק
כי המות יפריד ביני ובינך אויף יענר וועלט נאך דעם
טויט ווערט זיין איין צווישן שייד צווישן מיר אונ
צווישין דיר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה אונ אז
נעמי האט גיזעהן דאש זיא שטארקט זיך צו גיין
מיט איר · האט זיא אויף גיהערט צו ריידין צו
איר · ותלכנה שתיהם אונ זיי זיינען ביידע גיגאנגן
אונ זיינען גיקומן קיין בית לחם אונ אז זיי זיינן
גיקומן קיין בית לחם האט זיך די גאנצע שטאט
אויף זיי פאר וואונדערט אונ זאגין אויב דאש
איז נעמי · די חכמים זאגין וויא זייער גיליבט
איז פאר גאט איין גר דען וויא באלד רות האט
אין זין גיהאט צו מגייר זיין זיך זאגט דר פסוק
ותלכנה שתיהם זיי זיינן ביידע גיגאנגן גלייכט ער
זיא צו נעמי · די חכמים זאגן אין דעם טאג אז רות
איז גיקומן קיין בית לחם האט מען גיטראגן דאס
ווייב פון בועז צו בגראבן זיא אזו זיינן אלע גקומן
גומל חסד זיין צו דער ווייב פון בועז אונ צו
באלייטין זיא אויף דעם בית הקברות · אונ
וויא באלד מען האט זיא פון דעם הויז ארויש
גיטראגין אזו איז באלד רות גיקומען נעבין צו
בועז אונ די גאנצע שטאט איז גיוועזן ביי אנאנדר
קליין אונ גרויש אונ האבין גיזעהען דאש נעמי
קומט אן אזו האבין זיי זיך פר וואונדרט אונ
האבין גיזאגט דאש איז נעמי וואש זיא פלעגט
פארין אין באהאנגענע וועגין אונ איצונד גייט
זיא בארוועס אונ אין צו ריסענע קליידר אונ
איר פנים פלעגט זיין ליכטיג פון די גוטע עסין
אונ טרינקן אונ איצונד איז איר פנים גרין אונ
געל האט נעמי צו זייא גיזאגט רופט מיר ניט
נעמי דאש איז טייטש זיס · אונ גוט מיט גוטע
מעשים דען מיינע מעשים זיינן ניט גוט וואלטין
מיינע מעשים גוט גיוועזן וואלט מיך גאט ניט
גישטראפט אזו אונ וואלט מיר אזו ביטר ניט
גיטאן · עש איז איין משל איינר פר קויפט איין
אקס צוא אקערין אונ ער לויבט דעם אקס ער
אקערט וואול זאגין די לייט ווען דר אקס איז
אזו גוט ווארום האט ער שלעק אונ ביילין אזו
אויך האט נעמי גיזאגט וואלטין מיינע מעשים
גוט גיוועזן וואלט מיך גאט ניט גישטראפט רבי
חייא זאגט אלע יסורים זיינן שווער אויף דעם
מענטשין אבר ארימקייט איז שווערר פון אלע
יסורים · דען אלע יסורים ווען זיי גייען אוועק
איז דר מענטש אזוא וויא פריער · אבער דאש
ארעמקייט מאכט פינצטר דיא אויגין פון דעם
מענטשין · אזוא וויא אין פסוק שטייט עיני
דאבה מני עוני מיינע אויגין זיינען אויש גירונן פון
וועגין ארימקייט · עש איז גיוועזן איין מעשה
מיט איין חסיד דאש ער האט ניט גיוואלט פון
קיין מענטשין קיין הנאה האבין אונ האט ניט
מער גיהאט וויא איין קלייד אונ איין לייליך אונ
האט גיוויינט אגאנצע נאכט אונ האט גיבעטין
צו גאט לסוף איז ער זייער ארים גיווארין אונ
איז גילעגין אויף דעם מישט מיט צוא ריסענע
קליידר איז גיקומן אליהו אונ האט זיך אים
אנטקעגן גשטעלט אונ זאגט צו אים ווילשטו
האבין איך זאל דיר לייען צוויא גראשין דוא
זאלשט דר מיט האנדלען אונ זאלשט דיך דער
נערין דר מיט האט דער חסיד גיזאגט יוא אונ
האט ביי אים גינומן די צוויי גראשן אונ האט
מיט זיי גיהנדילט אונ איז דאש יאר זייער רייך

גיווארין

געווארן אונ האט פר געסין תפלה צו טאן אונ נאך פיל מצות פון וועגין פיל געלט האט גאט געזאגט צו אליהו איין חסיד האב איך געהאט אויף דער וועלט וואש ער האט בכוונה תפלה געטאן האשטו מיר אים פאר זאגט איז אליהו גינאנגן צוא דעם חסיד אונ האט אים געפונען דאש ער האט איין מלאכה געטאן זאגט אליהו צו אים איך בין דר מענטש וואש איך האב דיר די צווייא גראשין געליען היתט גיב זייא מיר ווידר אפ האט ער אים זייא אפ געגעבן אזוא באלד נאך דעם איז דר חסיד ווידר זייער ארום געווארן אונ זיצט ווידר אויף דעם מישט מיט די צו ריסנע קליידר קומט ווידר אליהו צו אים אונ זאגט וויא גייט עש דיר זאגט דער חסיד זייער שלעכט האט אליהו צו אים געזאגט אויב דוא וועסט מיר שווערין דאש דו וועסט פרום זיין אז דוא וועסט רייך זיין אונ וועשט תפלה טאן בכוונה אזו וועל איך דיר ווידר געבן דיא צוויי גראשין האט דר חסיד געשווארן אונ אליהו האט אים דיא צווייא גראשין געגעבן איז ער ווידר אזו רייך געווארן אזו וויא פריער · ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ושמו בועז אונ צוא נעמי איז געוועזן איין פריינד צו איר מאן אונ זיין נאמן איז געוועזן בועז אונ דרום שטייט פריער דאש ווארט ושמו פאר זיין נאמן אונ מיר געפינן בייא גלית גלית שמו אדער נבל נבל שמו שטייט זיין נאמען פריער פר דעם ווארט ושמו דען ביי די רשעים שטייט דר נאמן פר דעם ווארט ושמו אבר ביי די צדיקים שטייט פריער דאש ווארט ושמו אזו וויא מיר געפינן ושמו בועז · ושמו אלקנה · ושמו מרדכי ווייל די צדיקים זיינן געגליכן צו גאט דאש עש שטייט ביי אים ושמי יי' שטייט אויך דאש ווארט ושמי פר זיין נאמן · ותאמר רות המואביה האט רות המואביה געזאגט צו נעמי איך וועל גיין אין פעלד אונ וועל קלייבין צווישן די גארבין ביי וועמן איך וועל געפינן חן אין זיינע אויגין · האט נעמי צו איר געזאגט ניי מיין טאכטר · די חכמים זאגין דר פסוק ווייזט מיר דאש דר מענטש זאל ניט זיין פויל ווען ער ווייסט ערגעץ צו געווינן אונ זאל ניט זאמען אזו וויא מיר געפינען ביי רות דאש זיא איז ניט פויל געוועזן אונ האט ניט לאנג געזאמט צו זיצן אין הויז אונ איז פון זיך זעלברט גינאנגן צוא זוכין איר שפייז אויך לערנן דיא חכמים אפ פון דעם פסוק דאש נאיין מענטש

זאל ניט פיר האבן מיט איינם וואש האט איין בייז אויג דען האטשע דער בעל הבית האט קיין חלק ניט אין לקט אונ שכחה אונ פאה ווייל גאט האט געבאטין מען זאל דאש געבין דעם עני פון דעשט וועגן זאל דר עני ניט קלייבן אין איין פעלד פון דעם וואש האט איין בייז אויג אזו וויא רות האט געזאגט איך וועל קלייבן אין דעם פעלד ביי דעם וואש איך וועל געפינן חן אין זיינע אויגן דאש ער וועט גערין זיין איך זאל קלייבין והנה בועז בא מבית לחם אונ בועז איז געקומן פון בית לחם אונ זאגט צו די שניטער גאט איז מיט אייך האבן זיי אים געענטפערט גאט זאל דיך בענטשין אונ דרום האט בועז געזאגט צו דיא שניטר יי' עמכם פריער דעם שם אונ די שניטר האבין אים געענטפערט יברכך יי' דעם שם דער נאך כדי דער שם זאל זיין פון פארינט אונ פון הינטין דרום איז היינט דער מנהג ווען מען גיט צוא איין גאסט שלום זאגט מען אים שלום עליכם פריער דאש ווארט שלום אונ דר גאסט ענטפערט עליכם שלום דאש ווארט שלום דר נאך כדי דאש ווארט שלום זאל זיין פון פארינט אונ פון הינטין דיא חכמים לערנען אפ פון דעם פסוק דאש מען זאל קיין בעל גאוה ניט זיין האטשע מען איז רייך אונ אפילו מיט זיינע קנעכט זאל ער זיך ניט פירין בגאוה אונ זאל זיינע קנעכט אדר די גידונגענע אויך שלום געבן ניט אזו וויא אטייל עשירים זיינן דאש זיי גיבן ניט צו זייערע קנעכט אדר צו די גידונגנע קיין שלום פון וועגין גאוה דאש שרייבט דער פסוק דאש בועז איז געוועזן איין עושר אונ איין שופט אונ האט דאך זיינע גידונגענע שלום געגעבין אונ האט זיי געבענטשט ויאמר בועז לנערו הנצב על הקוצרים אונ בועז האט געזאגט צו דעם יונג וואש שטייט איבר די שניטער ווער איז די יונג פרויא דיא חכמים פרעגין איז דען דער סדר געוועזן פון בועז וואש ער איז געוועזן איין שופט איבער ישראל ער זאל פרעגן אויף ווייבר ווער זייא זיינן דר תירוץ איז בועז האט אין איר גרויש צניעות געזעהן אונ גוטע מעשים דרום האט ער גיפרעגט ווער זיא איז דען ער האט געזעהן דאש אלע ווייבער בייגן זיך איין צו אויף הייבין איין זאנג פון דר ערד אזו הייבין זיך פון הינטן אויף אירע קליידר אונ מען זעהט ארויש אירע בלויזע פיס אונ דאש איז איין עבירה אונ רות

האט

האט זיך צו דר ערד גיזעצט צו אויף הייבן איין זאנג אונ איין שטייענדיגע זאנג האט זיא שטייענדיג אויף גיקליבין אונ אויך אלע ווייבר זיינן גיגאנגן זייערע קליידער מיט איין גארטיל אונטר גגארטילט אונ רות האט זיך ניט אונטר גיגארטילט כדי די קליידר זאלין אראפ הייגן מען זאל ניט ארויש זעהען אירע בלויזע פים אונ אויך האט בועז גיזעהן דאש אלע ווייבער שפילין זיך מיט די שניטר אונ רות האט דאש אלץ ניט גיטאן דרום האט בועז אויף איר גפרעגט ווער זיא איז ויען הנער הנצב על הקוצרים האט דר יונג גענטפערט וואש איז גישטאנן איבר די שניטר זיא איז די יונג פרויא וואש האט זיך אום גיקערט מיט נעמי פון דעם פעלד מואב די חכמים זאגין דאש דר יונג האט אים גיענטפרט ווארום האלשטו זיא אזוא חשוב זיא איז דאך ניט לאנג גיקומען פון דעם לאנד מואב האט בועז אים גיענטפערט זיא האט אבר איין גוטן רבי גיהאט איר שווינגער נעמי איז זייער פרום אונ האט זיא גוט גילערינט אונ זיא האט אפ גיטראטין פון דעם וועג פון דיא מואבים דאש זאגט דער פסוק השבה עם נעמי משדי מואב כלומר זיא האט זיך אפ גיטאן פון דיא מעשים וואש מען טוט אין פעלד מואב אונ האט זיך אום גיקערט מיט נעמי וואש האט זיא גילערינט ותפל על פניה איז זיא גיפאלין אויף איר פנים אונ האט זיך גיבוקט צוא בועז ביז צו דר ערד אונ זאגט צוא אים ווארום האב איך גיפונען חן אין דיינע אויגין צו דר קענן מיך אונ איך בין איין פרעמדע דיא חכמים זאגין זיא האט בנבואה גיזאגט דאש ער וועט זיא פאר איין ווייב נעמן דען דאש באהעפטין פון מאן אונ ווייב הייסט דר קענן אונ ווישין אזוא וויא עש שטייט ביי אדם והאדם ידע את חוה אשתו דאש איז איין לשון פון חכמה אונ שכל אונ אויך דרום הייסט דאס באהעפטין דר קענן דען איטליכר פרומר מאן אונ ווייב דארף זיך איין סימן אונ איין דער קענונג מאכין מיט זיין ווייב כדי ער: זאל זיך חס ושלום ניט טועה זיין אין איין אנדער אשה אדר זיא מיט איין אנדערין מאן וויא מיר גיפינן ביי שלומית בת דברי דאש דר מצרי האט איר מאן אויף גיוועקט צו דער ארבעט אונ איז ביי איר גוועזין אונ זיא האט גימיינט דאש איז איר מאן דרום הייסט דאש באהעפטין דער קענען דאש איטליכר דארף דורך איין סימן דר קענן אויב דאש איז זיין ווייב אונ אויב דאש איז איר מאן אונ פון דאנן לערנן מיר אויך אפ דאס איטליכע פרומע אשה וואש דארף גיין צווישן מאנן זאל זיא מיט זיך אנדרע ווייבר נעמן כדי מען זאל זיא ניט חושד זיין דאש זיא איז ביא איינעם גילעגין אונ זיא מאכט לייטין זינדיגין דען עריות גלייבט מען קיין מענטשין ניט דען מיר זעהען דאש רות איז דא גיוועזן מיט נאך ווייבר אבער דעם וואש לייט זיינען אים חושד אום זיסט אזו טוט גאט אפ זיין חשד אזוא וויא מיר גיפינן ביי ישי דר פאטר פון דוד דאש ער האט זיין ווייב חושד גיוועזן אונ גאט האט די זאך אנפלעקט אונ האט גיוויזין דאש דוד המלך איז פון איר ארויש גיקומן אויך איז גיוועזן איין מעשה מיט איין גרוישין עושר ער האט גיהייסן נתן דצוציתא · האט ער לוסט גיהאט צוא איין אשה זיא האט גיהייסן חנה אונ איר מאן איז זייער ארום גוועזן אונ דר נתן איז קראנק גוואורן נאך דר אשה אונ די רופאים האבין גזאגט ער קאן קיין רפואה ניט האבן ביז ער וועט ביי איר זיין האבין דיא רבנים גזאגט ער זאל בעסער שטארבין איידר ער זאל אפילו מיט איר ריידין אונ דר מאן פון חנה האט אויף זיך גיהאט פיל בעלי חובות אונ מען האט אים אין דר תפיסה איין גיזעצט פון וועגין די חובות אונ דיא חנה האט טאג אונ נאכט גישפינט אונ האט דעם מאן גיבראכט עסין אונ טרינקן אמאל האט דר מאן גיזאגט צוא חנה עש איז מיר מיאוס מיין לעבין אין דר תפיסה איצונד גיי צוא דעם נתן דצוציתא אונ לאז ער מיר געלט לייען צו אויש לייזן מיך האט חנה צו אים גיזאגט דו ווייששט דאש דער נתן איז קראנק פון מיינט וועגין אונ ער שיקט אלע טאג שלוחים פון מיינט וועגין איך זאל צו אים גיין אונ וויא אזו זאל איך היינט צוא אים גיין ער וועט גיוויס וועלין מיט מיר שלעכץ טאן איך האלט דאש דו ביסט משוגע אונ זיא איז פון אים אוועק גיגאנגען ברוגז אונ ער האט זיא נאך איין מאל גיבעטין זיא זאל צו אים גיין געלט לייען האט זיא צו אים גזאגט גיב מיר גט אזוא וועל איך צו אים גיין אונ לאז מיך ניט קומן צוא קיין זינד האט דר מאן צוא איר גיזאגט איך ווייש לאנג וואול דאש דוא בישט גערין איך זאל שטארבין אין דר תפיסה

בְּדֵי דוּא זָאלְשְׂט נֶעמֶן דֶעם נָתָן אוּנ וַוייל דוּא זֶעהְשְׂט דָאשׂ אִיךְ שְׂטַארְבּ נִיט וִוילְשְׂטוּ פוּן מִיר אַיין גֶט הָאבִּין אַזּ"א אִיז זִיא גִיגַאנְגֶן אוּנ הָאט תְּפִלָּה גִיטָאן צוּא גָאט אוּנ הָאט גִיזָאגְט אִיךְ בֶּעט דִיךְ גָאט זִייא מִיךְ מַצִּיל פוּן אַיין עֲבֵירָה אוּנ אַז זִיא אִיז: אַהֵין גִיקוּמֶן זַיינֶן גִיגַאנְגֶן דִיא קְנֶעכְט אוּנ דִיא דִינְשְׂט מֵיידִין פוּן נָתָן אוּנ זָאגְן אִים דִיא בְּשׂוֹרָה דָאשׂ חַנָּה אִיז גִיקוּמֶן אִין דַיין הוֹיז הָאט עֶר פַאר גְרוֹישׂ שִׂמְחָה זַיי אַלֶע פְרַיי גִילָאזְט אוּנ זָאגְט צוּ חַנָּה וָואשׂ דוּ וִוילְשְׂט וֶועט דִיר וֶוערִין גִיגֶעבִּין הָאט חַנָּה גִיזָאגְט אִיךְ בִּין גִיקוּמֶן גֶעלְד לַייעֶן צוּ אוּישׂ לַייזִין מַיין מַאן אַזּוֹ בַּאלְד הָאט עֶר אִיר אַזּוֹ פִיל גֶעלְט גִיגֶעבִּן וִויא פִיל זִיא הָאט גִידַארְפְט נָאךְ דֶעם זָאגְט עֶר צוּא אִיר אִיךְ הָאבּ גִיטָאן דַיין ווִילִין טוּא מַיין ווִילִין הָאט חַנָּה גִיזָאגְט אִיךְ בִּין אִין דַיין הַאנְט נָאר דוּ זָאלְשְׂט וִויסִין דוּ קַאנְסְט אִין דֶר קְלֵיינֶע ווַיילֶע עוֹלָם הַבָּא דִיר קוֹיפִין אוּנ אוֹיךְ קֶענְשְׂטוּ דוּרְךְ מִיר פַר לִירִין עוֹלָם הַזֶה אוּנ עוֹלָם הַבָּא דֶען אִיךְ בִּין צוּ דִיר אָסוּר וַוייל אִיךְ הָאבּ אַיין מַאן׃ לָאז דִיר דוּכְטִין דוּ הָאסְט שׂוֹין דַיין ווִילְן גִיטָאן דוּא וֶועסְט דֶר נָאךְ חֲרָטָה הָאבִּין אוֹיף דֶר גְרוֹישֶׂער עֲבֵירָה׃ אִיז דֶר נָתָן גִיפַאלִין מִיט זַיין פָּנִים צוּ דֶר עֶרְד אוּנ הָאט גִישְׂוָואורִין צוּ גָאט אוּנ הָאט צוּ בְּרָאכִין זַיין יֵצֶר הָרַע אוּנ חַנָּה אִיז גִיגַאנְגֶען אוּנ הָאט אוּישׂ גִילֵייזְט אִיר מַאן׃ אָבֶּר דֶר מַאן הָאט אִיר נִיט גִיגְלוֹיבְּט אוּנ הָאט תָּמִיד גִיזָאגְט דוּא בִּישְׂט גִיווִיס מִיט נָתָן גִיוֶועזְן אוּנ זִיא הָאט גִיזָאגְט זִיא אִיז רַיין׃ אַיין מָאל הָאט נָתָן גִירִיטִין אוֹיף אַיין פֶערְד אוֹיף דֶר גַאס הָאט גָאט גִמַאכְט דָאשׂ אַיין לִיכְט הָאט גִילוֹיכְטִין אוֹיף זַיין קָאפּ אוּנ רַבִּי עֲקִיבָא הָאט אִים גִיזֶעהֶן רַייטִין הָאט עֶר גִיפְרֶעגְט צוּא זַיינֶע תַּלְמִידִים וֶוער רַייט דָאשׂ הָאבִּין דִיא תַּלְמִידִים גִיזָאגְט דָאשׂ אִיז דֶער נָתָן דְצוּצִיתָא דֶר רוֹעֶה זוֹנוֹת זָאגְט רַבִּי עֲקִיבָא צוּ זַיינֶע תַּלְמִידִים זֶעהְט אִיר עֶפֶּעס אוֹיף זַיין קָאפּ זָאגְן דִי תַּלְמִידִים מִיר זֶעהֶן נִיט הָאט רַבִּי עֲקִיבָא אִים גִירוּפִין אוּנ זָאגְט צוּ אִים דוּ וֶועשְׂט הָאבִּין אַיין חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא דֶען אִיךְ זֶעה אַיין גְרוֹיסֶע לִיכְט אוֹיף דַיין קָאפּ אִיךְ בֶּעט דִיךְ לָאז מִיךְ ווִישִׂין וָואשׂ דוּא הָאסְט גִיטָאן הָאט עֶר אִים גִיזָאגְט דִיא מַעֲשֶׂה וָואשׂ אִים אִיז דֶר גַאנְגֶען מִיט חַנָּה הָאט זִיךְ רַבִּי עֲקִיבָא פַאר וואוּנְדֶרְט וִויא עֶר הָאט דֶעם יֵצֶר הָרַע בַּאצְוואוּנְגֶען אוּנ זָאגְט צוּ אִים דוּ הָאסְט אַיין גְרוֹישֶׂע זַאךְ גִטָאן דְרוּם הָאט דִיר גָאט גִיווִיזִין דָאס דוּא וֶועסְט הָאבִּין אַיין חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא אוּנ וֶוען דוּ הָאסְט אוֹיף דֶר וֶועלְט אַזּוֹ אַיין לִיכְט מִכָּל שֶׁכֵּן דָאשׂ דוּ וֶועשְׂט הָאבִּין אוֹיף יֶענֶער וֶועלְט נָאךְ מֶעהְר לִיכְט אוּנ אִיצוּנְד לֶערִין בַּיי מִיר תּוֹרָה אוּנ דֶער נָתָן הָאט אַזּוֹ גִטָאן אוּנ אִיז גִיוָוארְן אַיין גְרוֹישֶׂר תַּלְמִיד חָכָם אוּנ אִיז גִיזֶעסִין אִין דֶר זַייט פוּן רַבִּי עֲקִיבָא׃ אַיין מָאל אִיז גִיקוּמֶן דֶר מַאן פוּן חַנָּה אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ פַר רַבִּי עֲקִיבָא אוּנ אַיין תַּלְמִיד הָאט גִיפְרֶעגְט צוּא זַיין רַבִּי זָאג מִיר רַבִּי וִויא קוּמְט עֶשׂ דָאשׂ דֶר נָתָן דְצוּצִיתָא אִיז אַזּוֹ בַּאלְד אַיין גְרוֹיסֶער תַּלְמִיד חָכָם גִיוָוארִין הָאט רַבִּי עֲקִיבָא אִים דֶער צֵיילְט וִויא עֶר אִיז בַּאשְׂטַאנְגֶען אוֹיף דֶער מַעֲשֶׂה פוּן חַנָּה אוּנ דֶער מַאן פוּן חַנָּה הָאט דִי מַעֲשֶׂה גִיהֶערְט אַזּוֹ הָאט עֶר גִיגְלוֹיבְּט דָאשׂ זַיין וַוייבּ אִיז גִירֶעכְט אוּנ הָאט זִיא נָאךְ לִיבֶּר גִיהַאט וִויא פְרִיעֶר ווַייל גָאט הָאט פוּן אִיר דֶעם חֲשַׁד אָפּ גִיטָאן אָבֶר פוּן דֶעסְט וֶועגְן זָאל זִיךְ נִיט אִיטְלִיכֶר דְרוֹיף סוֹמֵךְ זַיין דֶען רַבִּי עֲקִיבָא הָאט זִיךְ פַאר וואוּנְדֶרְט וִויא אַזּוֹא עֶר הָאט גִיקֶענְט זַיין יֵצֶר הָרַע בַּאצְווִינְגֶן אוּנ דְרוּם הָאט אִים גָאט גִיגֶעבִּין אַיין גְרוֹישִׂין שְׂכַר דָאשׂ הָאט בֹּעַז גִיזָאגְט וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נַעֲרוֹתָי דוּא זָאלְשְׂט דִיךְ וַוייטֶער אוֹיךְ בַּאהֶעפְטִין מִיט מַיינֶע מֵיידִין אַזּוֹא וִויא דוּא הָאשְׂט דִיךְ בִּיז אַהֶער בַּאהֶעפְט דָאשׂ ווַייזְט אוּנְז דָאשׂ רוּת אַלֵיין הָאט זִיךְ אָפּ גִיטָאן פוּן חֲשַׁד אוּנ אִיז גִיגַאנְגֶן אִין פֶעלְד מִיט דִי מֵיידִין אוֹיךְ לֶערִינְט אוּנְז דֶער פָּסוּק וֶוען אַיין מֶענְטְשׁ זֶעהֶעט דָאשׂ אֵיינֶר ווִיל אִים אַיין טוֹבָה טָאן זָאל עֶר אִים פְרֶעגִין וָוארוּם ווִילְשְׂטוּ מִיר אַיין טוֹבָה טָאן דֶען טָאמֶער אִיז זִיךְ דֶר מֶענְטְשׁ טוֹעֶה אוּנ הָאט גִימֵיינְט אַיין אַנְדֶערִין אַיין טוֹבָה טָאן אוּנ עֶר נֶעמְט צוּ דִי טוֹבָה פוּן זַיין חָבֵר דָאשׂ הָאט רוּת גִיזָאגְט וָוארוּם הָאבּ אִיךְ גִיפוּנֶען חֵן אִין דַיינֶע אוֹיגְן אִיךְ בִּין דָאךְ אַיין פְרֶעמְדֶע הָאט בֹּעַז אִיר גִיעֶנְטְפֶערְט אִיךְ ווַייס וֶוער דוּ בִּיסְט עֶשׂ אִיז רָאוּי דִיר פִיל גוּטְשׂ צוּ טָאן׃ וַיַּעַן בֹּעַז אוּנ בֹּעַז הָאט גִיעֶנְטְפֶערְט אוּנ הָאט אִיר גִיזָאגְט עֶשׂ אִיז מִיר וָוארִין גִיזָאגְט וָואשׂ דוּ הָאסְט גִיטָאן מִיט דַיין שְׂווִיגֶער נָאךְ דַיין מַאנְשׂ טוֹיט דָאשׂ דוּ הָאשְׂט פַאר לָאזְט דַיין פָאטֶר אוּנ מוּטֶר אוּנ דָאשׂ לַאנְד פוּן דַיין גִיבּוֹירִין אוּנ בִּיסְט גִיגַאנְגֶן

צוּא

צו איין פאלק וואש דוא קענשט עש ניט פון נעכטין אונ אייער נעכטין אונ דאש וואש דר פסוק זאגט דו האסט פאר לאזט דיין פאטר אונ מוטער דאש מיינט ער די עבודת כוכבים אונ דאש וואש ער זאגט דו ביסט גיגאנגן צו איין פאלק וואש דו קענשט עש ניט פון נעכטין אונ פון אייער נעכטין דאש מיינט ער ווען דוא וואלשט גיקומען נעכטין אדער אייער נעכטין וואלט מען דיך ניט מגייר גיוועזן דען היינט איז די הלכה גילערינט גיווארין אין בית המדרש דאש איין נקבה פון עמון ומואב מעג מען זיא נעמען ווען זיא וויל זיך מגייר זיין • אבר איין זכר פון עמון ומואב טאר ניט קומען צווישין ישראל • דען דרום טאר עמון ומואב ניט קומן צווישין ישראל ווייל זיי האבן ניט גיוואלט קיין ברויט אונ וואשער געבין צו ישראל אז זייא זיינען ארויש גיגאנגען פון מצרים אונ דר סדר איז דאש זכרים ציהען אויש ברויט אונ וואשר צוא דעם וואש גייט אין וועג אבער ניט קיין נקבה אזו האבין די נקבות דר מיט קיין עבירה ניט גיטאן דרום מעגין זיי קומן צווישן ישראל ויאמר לה בועז האט בועז צו איר גיזאגט אין דר צייט פון עסין קום אהער אונ זאלשט עסין פון דעם ברויט וואש דיא יונגען עסין אונ זאלשט איין טונקען דיין ברויט אין עסיק אונ זיא האט זיך גיזעצט אין דר זייט פון די שניטר אונ בועז האט איר דר לאנגט גיריבענע זאנגען אונ זיא האט גיגעסין אונ איז זאט גיווארין אונ האט איבר גילאזט • די חכמים זאגן ווען איין מענטש וויל איין מצוה טאן זאל ער זיא טאן מיט דעם גאנצין הארצין דען וואלט ראובן גוואוסט דאש די תורה וועט אויף אים אן שרייבן וישמע ראובן ויצילהו מידם דאש איז טייטש ראובן האט גהערט דאש די ברידר ווילין הרגנן צו יוסף האט ער אים מציל גוועזן פון זייערע הענט ווען ער וואלט דאש וויסין דאש די תורה וועט אזו אויף אים אן שרייבן וואלט ער אים אויף דיא אקסלען גיבראכט צו זיין פאטר • וואלט בועז גוואוסט דאש די תורה וועט אויף אים אן שרייבן ויצבט לה קלי ער האט איר דער לאנגט איין גריבענע זאנג אונ זיא האט גיגעסין אונ איז ווארין זאט וואלט בועז דאש גוואוסט וואלט ער איר גגעבן עסין גישטאפטע קעלבער די חכמים זאגן פאר צייטן ווען איינער האט איין מצוה גטאן האט

זיא דר נביא אן גישריבין אונ היינט אז איינר טוט איין מצוה שרייבט זיא אליהו אן אונ גאט אונ דר מלך המשיח חתמן זיך דרויף ותקם ללקט אונ זיא איז אויף גישטאנען צוא קלייבין אונ בועז האט גיבאטין צו זיינע יונגען צוא זאגין איר זאלט זיא לאזין קלייבן צווישן די ביגטליך אונ איר זאלט זיא ניט פאר שעמען פון דאנען לערנען מיר אפ מען זאל קיין עני ניט מבייש זיין מיט צדקה געבין אזו וויא מיר גיפינען ביי די חכמים דאש זיי האבין איין גיבונדין געלט אין זייערע קליידר פון הינטין אונ האבין עש גילאזט פאלין פאר ארימע לייט כדי דער עני זאל דאש גיפינען אונ זאל ניט מבייש ווערין מיט צדקה נעמען וגם שול תשולו לה מן הצבתים אונ אויך זאלט איר מאכן פאר געסין פון די ביגטליך אונ זיא זאל עש אויף קלייבין אונ איר זאלט ניט אן שרייען אין איר ותאמר לה חמותה האט די שווינגער צו איר גיזאגט וואו האסטו היינט גיארבעט דיין דר קענער זאל זיין גיבענטשט האט רות צו איר גיזאגט האיש אשר עשיתי עמו היום בועז דר מענטש וואש איך האב מיט אים היינט גיארבעט הייסט בועז דרום האט זיא גיזאגט עשיתי עמו איך האב מיט אים גיטאן צו ווייזן דאש מער גוטש וויא דר בעל הבית טוט מיט דעם עני טוט דר עני מיט דעם בעל הבית גוטש דען זיין הויז ווערט גיבענטשט דורך דעם עני כפל כפלים דאש האט רות גיזאגט אשר עשיתי עמו כלומר איך האב מיט אים פיל גוטש גטאן ער וועט דורך מיר פיל גוטש האבין דש ער האט מיר גיגעבין ברויט עסין ביי זיין טיש אונ ווען דר בעל הבית טוט ניט קיין גוטש מיט דעם עני ווערט ער גישטראפט דורך דעם עני אונ ווען גאט וויל איין נקמה טאן אין אים ענטפערט ער אים איבר אין דר האנט פון דעם עני אזו וויא אין פסוק שטייט וקרא עליך אל יי׳ והיה בך חטא ווען דו וועסט דעם עני קיין צדקה ניט געבין וועט ער אויף דיר רופין צו גאט אזו וועט זיין אין דיר איין זינד דען דר עני שטייט אויף דיין טיר אונ גאט שטייט אויף זיין רעכטע זייט טוט דער בעל הבית גוטש מיט דעם עני אזו באלד בענטשט אים גאט אונ אויב ער גיט ניט דעם עני וועט אים גאט צום סוף בצאלן ותאמר נעמי האט נעמי גיזאגט גיבענטשט זאל זיין בועז צו גאט וואש ער האט ניט פאר לאזט

זיין גיטאר מיט די לעבעדיגע אונ מיט די טויטע אונ נעמי האט צו רות גיזאגט דר בועז איז איין פריינט צו אונז אונ אונזער אויש לייזר · דיא חכמים זאגין זיא האט גיזאגט בועז האט גטאן חסד מיט לעבעדיגע אונ מיט די טויטע דען ער גיט תכריכים צו מתים אונ עש איז קשה ווארום האט זיא גיזאגט קרוב לנו האיש דער מענטש איז אונזער פריינט אונ האט זיך חשוב גיהאלטין דאש זיא האט אים צו זיך מייחס גוועזן זיא וואלט גדארפט זאגן מיר זיינן זיינע פריינט דען דר סדר איז ווען איינר איז רייך איז מען זיך מייחס צו אים דאש מען איז זיין קרוב דר תירוץ איז דער עני טוט פיל גוטש מיט דעם בעל הבית דאש זיין הויז ווערט גבענטשט דורך דעם וואש ער האט גגעבן דעם עני דרום הט נעמי זיך חשוב גהאלטין אונ זאגט בועז איז אונזר פריינט ותאמר רות אונ רות האט גיזאגט צוא נעמי בועז האט מיר גיזאגט איך זאל מיך באהעפטין מיט זיינע יונגען ביז עש ווערט זיך אויש לאזין זיין גאנצער שניט איז קשה ווארום האט רות ליגין גיזאגט דאש בועז האט איר גיהייסן בהעפטין זיך מיט די יונגין אונ וויא שיקט זיך דאש בועז זאל הייסין איין אשה זיא זאל זיך באהעפטין מיט יונגן אמער בועז האט דאך איר גזאגט וכה תדבקין עם נערותי דו זאלשט דיך בהעפטין מיט מיינע מיידין דרום זאגין די חכמים דאש דרום רופט זיא דר פסוק דא מואביה צו ווייזן דאס דרום האט זיא איין ליגין גיזאגט ותאמר לה נעמי האט נעמי צו איר גיזאגט מיין טאכטר איך וועל דיר זוכין איין רואונג וואש זאל דיר גוט זיין דען דר בועז איז אונזער פריינט אונ ער ווינט שויבלט דיא תבואה אין שייער היינטיגע נאכט · פון מגילת רות לערינט מען אפ פיל מנהגים וויא אזו דער מענטש זאל זיך פירין ווען איינר דינגט ארבעטר דאש ער זאל אלע צייט זעהן זיי זאלין רעכט ארבעטן אונ זאלין ניט ליידיג גיין אזו וויא בועז האט גיטאן ער האט גשטעלט איין יונג איבר די שניטער אונ איז אליין אויך אלע מאל גיקומן זעהן אויב זיי חנפנן ניט דעם יונג ער זאל זיי לאזין ליידיג גיין האטשע ער איז גיוועזן איין גרויסר עושר אונ איין שופט איבר ישראל דען די צדיקים זיינען מדקדק דאש זייער געלט זאל ניט ווערין אויש גיגעבן צו אום רעכטין אזו וויא מיר גיפינען ביי יעקב אבינו עליו השלום

דאש ער האט פר געסין איין קריגיל איבר דעם וואשר האט ער זיך אום גיקערט צו נעמן דאס אונ אויך בועז אליין איז גילעגין אין שייער צו היטין זיין תבואה אונ אויך רות האט אויש גיקלאפט באלד דיא תבואה וואש זיא האט גיקליבין דעם טאג אונ האט גיבראכט צו איר שוויגער ווייל געלט איז ביי איר טייער גיוועזן אויך לערנן מיר אפ פון מגילת רות ווען איין מענטש טוט דעם אנדערין עפעש גוטש זאל ער אים גוטש בצאלין קאן ער דאש ניט בצאלין זאלין זיינע קרובים אים בצאלין אזו וויא בועז האט גיטאן ווייל רות האט חסד גיטאן מיט נעמי דאש ווייב פון אלימלך זיין קרוב דרום האט ער צו איר אויך חסד גיטאן אונ האט איר גיהייסין פר געסין גארבין · אונ אויך ווייל זיא האט זיך מגייר גוועזן אונ ווייל נעמי האט גיזעהן דאש זיא האט פיל גוטש דורך רות דרום האט זיא איר גיזוכט איין רואונג עש זאל איר גוט זיין דאש בועז זאל זיא נעמען אונ האט ניט גיזאמט פון צו באצאלין איר דעם חסד ורחצת וסכת דוא זאלשט דיך וואשין אונ זאלסט דיך שמירן אין גוטין בוים אייל אונ מיט בשמים אונ זאלשט אן טאן דיינע גוטע קליידר אונ זאלסט נידערן אין שייער אונ זאלסט ניט ווערן גוואוסט צו קיין מענטשין ביז ער ווערט אויף הערין צו עסין אונ צו טרינקן · די חכמים לערנן אפ פון דעם פסוק דאש האטשע איין מענטש איז ניט רייך זאל ער דאך צווייא ערלייא קליידער האבין איינע אויף אום דער וואכין אונ איינע אויף שבת · דען נעמי האט צו איר גזאגט דו זאלסט אן טאן דיינע קליידר וויא דען וואלט רות גטאן זיא וואלט גגאנגן נאקעט נאר נעמי האט גמיינט די קליידר פון שבת אונ האטשע רות איז זייער ארום גיוועזן דאש זיא האט גימוזט גיין תבואה קלייבין דאך האט זיא גיהאט קליידר אויף שבת אונ דרום שטייט אין פסוק וירדתי דאס איז טייטש איך וועל נידערין אונ עש וואלט גידארפט שטיין וירדת דו זאלשט נידערין ווייל נעמי האט דאש דאך גזאגט צו רות נאר דאש ווייזט דאש נעמי האט גזאגט צו רות מיין זכות ווערט נידערן מיט דיר ויהי בשכבו אונ עש ווערט זיין ווען ער ווערט זיך לייגין זאלשטו ווישין דאש ארט וואו ער ליגט אונ זאלשט קומן אונ זאלשט אנפלקין זיינע פים אונ זאלשט דיך לייגין דארטן אונ ער

ווערט

וועט דיר זאגין וואש דו זאלשט טאן האט רות צו איר גיזאגט כל אשר תאמרי אלי אעשה וואש דו זאגסט וועל איך טאן אונ זיא האט אלץ גטאן וואש איר שוויגער האט איר גיהייסין אונ דאס ווארט אלי שטייט ניט גישריבין אין פסוק נאר דיא נקודות פון דעם ווארט שטייען צו ווייזין דאש רות האט גיזאגט צו נעמי אלץ וואש דו זאגשט מיר וועל איך טאן נאר וואש דו זאגשט איך זאל פריער אן טאן מיינע גוטע קליידר אונ זאל גיין אין שייער דאש וועל איך ניט טאן דען ווען מען וועט מיך זעהען בייא נאכט גיין גיצירט וועט מען מיינען איך בין איין זונה דרום וועל איך פריער גיין אין שייער אונ דארטין וועל איך אן טאן די גוטע קליידער אונ דרום שטייט ווייטער אין פסוק ותרד הגורן ותעש ככל אשר צותה חמותה זיא האט פריער גינידערט אין שייער אונ דער נאך האט זיא גיטאן וואש איר שוויגער האט זיא גיבאטין אונ פון די פסוקים לערנן מיר אפ ווען איין מענטש קאן איין גוטע זאך ניט אויש פירין נאר דורך עזות זאל ער די גוטע זאך ניט אוועק לאזין פון וועגין דעם עזות אזו וויא רות איז ביי נאכט גיגאנגען אין שייער צו בועז אין בעט חאטשע דאש איז איין עזות האט זיא דאך דאש גיטאן ווייל עש קאן איין גוטע זאך דר פון ארויש קומען ׳ אונ פון דעשט וועגין וויא ווייט זיא האט גיקאנט בארעקן די זאך האט זיא בדעקט אונ איז שטיל גיגאנגען דאש קיין מענטש זאל דער פון ניט ווישן ויאכל בועז אונ בועז האט גיגעסין אונ גיטרונקן אונ זיין הארץ איז גוט גיוועזן אויף אים פון תורה אונ פון תפלה אונ ער איז גיקומען צו לייגין זיך אין עק פון דעם הויפן תבואה איז זיא גיקומען שטילר הייד אונ האט אויף גידעקט זיינע פים אונ האט זיך גילייגט ׳ דיא חכמים זאגין דאש וואש דא שטייט וייטב לבו איז וויא אין פסוק שטייט מצא אשה מצא טוב דער וואש גיפינט איין ווייב דער גיפינט גוטש אויך זאגין די חכמים וויא קומט עש דאש בועז איז גיוועזן איין עושר אונ איין שופט אונ זאל ליגין אין איין שייער נאר דער דור פון בועז זיינן נאך גיגאנגן נאך זנות אונ האבין גינומען פון די שייערש אונ האבן דאש אוועק גיגעבין צו די זונות אונ די צדיקים ווילין ניט האבין מען זאל עבירות טאן מיט זייער גוטש אונ אויך איז ביי צדיקים זייער חשוב זייער

גוטש ווייל זייא באגערן ניט קיין פרעמדע דרום גיבין זייא אליין אכטונג אויף זייער גוטש ויהי בחצי הלילה אונ עס איז גיוועזן אין מיטין דר נאכט האט זיך בועז דר שראקין אונ האט אן גיטאפט דאס איין אשה ליגט ביי אים צו פוסין אונ זאגט צו איר ווער בישטו טאכטער האט זיא גיזאגט איך בין רות דיין דינשט מייד אונ דו זאלסט פר שפרייטין דיינע קליידר אויף דיין דינשט מויד דען דו בישט איין אויש לייזער די חכמים זאגין אז בועז האט גיזעהן דאש איין אשה ליגט ביי אים צו פוסין האט ער זיא אן גיטאפט ביי דעם קאפ האט ער זיא גיפרעגט ווער בישטו האט זיא גיזאגט איך בין איין אשה האט ער זיא גיפרעגט האשטו איין מאן זאגט זיא ניין פרעגט ער זיא בישטו ריין זאגט זיא איך בין ריין די חכמים זאגין עש זיינן דריי אין דר וועלט וואש דער יצר הרע האט זייא גיוואלט חאפין איינר איז יוסף דער אנדערר איז פלטיאל דער דריטר איז בועז ׳ די מעשה פון יוסף שטייט אין חומש אונ פון פלטיאל איז אזו די מעשה גיוועזן שאול המלך האט גיהאט איין טאכטר מיכל אונ האט זיא גיגעבין צו דוד פאר איין ווייב אונ דער נאך איז שאול ברוגז גיווארין אויף דוד אונ האט אפ גינומען זיין טאכטער מיכל אונ האט זיא גיגעבין צו פלטיאל אונ ער האט זיא גימוזט נעמן חאטשע דוד האט איר קיין גט ניט גיגעבן ער איז אבער גיוועזן איין גרוישר צדיק אזו האט ער אלע נאכט איין בלויזע שווערד גילייגט אין בעט צווישין זיך אונ צווישין מיכל אונ האט גישווארין ווער עש וועט איינש דאש אנדערע אן רירין דער זאל ווערין גישטאכין מיט דער שווערד׳ אונ אויך בייא בועז איז גיקומען דר יצר הרע אונ האט אים אן גירעט צו שלעכץ אזו האט בועז גישווארין בייא גאט ער וועט זיא ניט אן רירין דער מיט האט ער דעם יצר הרע באצוואונגען דרום זאל זיך איטליכער מענטש פון דאנען אפ לערנן ווען דר יצר הרע רעט אים אן צו איין עבירה זאל ער באלד שווערין ער זאל די עבירה ניט טאן אזו וועט דער יצר הרע אים ניט אן ריידין מער דען דר מענטש ווישט וואול דאש איין שבועה איז זייער הארב אונ אויב ער וועט אויף איר עובר זיין וועט אים גאט שטראפין מיט גרוישע יסורים אונ דרום האט גאט ניט גיזאגט ביי דיא עשרת הדברות דאש ער וועט

שטראפין

שטראפין דעם וואש וועט אויף זייא עובר זיין גאר בייא עבודת כוכבים דינען אונ ביי פאלש שווערין האט גאט באשיידליך אן גישריבן דאש ער וועט שטראפין דעם וואש וועט דרויף עובר זיין דרום זאל מען שווערין צו באצווינגן דעם יצר הרע ויאמר ברוכה את לי' בתי האט בועז צוא איר גיזאגט גיבענטשט זאלסטו זיין צו גאט מיין טאכטער דוא האשט פאר בעסערט דיין הינטערשטין חסד מער וויא דעם ערשטין ניט נאך צו גיין נאך די יונגען ארום אדער רייך אונ איצונד פארכט דיך ניט מיין טאכטער אלץ וואש דוא וועשט זאגין וועל איך דיר טאן דען גאר דאש פאלק פון מיין שטאט וויישין דאש דוא בישט איין אשת חיל די חכמים זאגין בועז האט דרום גיזאגט צוא רות דיין הינטערשטער חסד וואש דוא בישט נאך גיגאנגען נאך איין אלטין וויא איך דער חסד איז בעסער פון דעם ערשטין וואש דוא האשט דיך מגייר גיוועזן אונ האשט גוטש גיטאן מיט דיין שוויגער אונ מיט די מתים צו געבין זיי תכריכים · פון דעם פסוק קען מען אפ לערנען ווען דר עני איז זיך מבזה אונ קומט צום עושר געלט לייען זאל ער אים באלד לייען אונ אויב ער קאן אים ניט לייען זאל ער מיט אים גוטע רייד ריידין ועתה כי אמנם כי גואל אנכי אונ איצונד האטשע איך בין איין אויש לייזער עש איז אבער דא איינער וואש איז נאהינטער פון מיר צוא אויש לייזין דיך דרום נעכטיג איבר די נאכט אונ מארגין וועט ער דיך אויש לייזין איז גוט אונ אויב ניט וועל איך דיך אויש לייזין אזו וויא גאט לעבט ליג ביז אין דער פריא די חכמים זאגין יענער קרוב האט גיהייסין טוב דאש זאגט דר פסוק אם יגאלך טוב וועט דיך טוב אויש לייזין איז גוט דען בועז איז גיוועזן דער זון פון שלמון אלימלכס ברודר · אונ טוב איז גיוועזן דר ברודער פון אלימלך אזוא איז ער גיוועזן צוא מחלון איין פעטער דרום איז ער בילכר גיוען צו אויש לייזין צו רות ויאמר הבי המטפחת אונ בועז האט גזאגט ברייט אן דעם ליילעך וואש אויף דיר איז אונ נעם אן אין אים אונ זיא האט אן גינומען אין אים אונ ער האט איר אפ גימאסטין זעקס מאס גערשטין אונ האט דאש גיטאן אויף איר. אונ זיא איז גיקומען אין שטאט איז קשה וויא קאן איין אשה דער טראגין זעקס מאס גערשטין אטיי' חכמים זאגין גאט האט איר גיטאן איין נס דאש זיא האט גיקענט דר טראגין אונ דרום האט ער איר זעקס מאס גיגעבין ער האט איר גיוויזין דאש זעקס צדיקים וועלין פון איר ארויש קומן דוד · דניאל · חנניה · מישאל · ועזריה · אונ משיח · אונ איטליכער פון זיי איז ווארין גיבענטשט מיט זעקס ברכות רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי' · אונ דרום שטייט ויבא העיר ער איז גיקומען אין שטאט אונ עש וואלט גידארפט שטיין ותבא זיא איז גיקומן נאר דאש ווייזט דאש בועז איז גיגאנגן מיט איר צו באלייטין זיא עש זאל זיא קיינער אויף דעם וועג ניט אן רירין ותבא אל חמותה אונ זיא איז גיקומען צו איר שוויגער האט איר שוויגר זיא גיפרעגט ווער בישטו האט רות איר גיזאגט אלץ וואש בועז האט איר גטאן אונ זיא זאגט די זעקס מאס גערשטין האט ער מיר גיגעבין דען ער האט גזאגט דו זאלשט ניט קומן לידיג צוא דיין שוויגער אונ דרום האט זיא נעמי גיפרעגט ווער בישטו האט זיא דען ניט דער קענט זיא נאר זיא האט גימיינט וואש בישטו צו בישטו נאך איין אלמנה אדר דיא האסט די נאכט אמאן גינומען ובועז עלה השער אונ בועז איז אויף גיגאנגן אין טויער וואו דאש בית דין זיצט אונ האט זיך דארטין גיזעצט איז פיר גיגאנגען דר אויש לייזער וואש בועז האט גיזאגט האט בועז צוא אים גיזאגט קער אפ אהער דו פלוני אלמוני אונ זעץ דיך · די חכמים זאגן וויא קומט עש דאש דר גואל האט זיך אזו באלד גטראפן איז ער דען הינטר דר טיר גיזעסין נאר ווען אפילו ער זאל גיוועזן זיין אין עק וועלט וואלט ער אויך גאט גבראכט כדי דר צדיק בועז זאל זיך ניט מצער זיין דאש ער קען דיא זאך ניט אויש פירין אונ דרום האט ער אים גירופן פלוני אלמוני ווייל אלמוני איז טייטש איין שטומר אין דער תורה דען ער האט גיזאגט מחלון וכליון זיינען דרום גישטארבן ווייל זיי האבין גינומען ווייבר פון מואב דרום חס ושלום איך זאל דאש טאן צו נעמען רות אונ זאל מאכין איין פסול צווישין מיינע קינדר אבר ער איז שטום גיוועזן אין דר זאך אונ האט ניט גהערט די הלכה אין בית המדרש דאש איין זכר פון מואב טאר ניט קומן צווישין ישראל אבר איין נקבה פון מואב מעג קומן ויאמר לגואל חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך אונ בועז האט גיזאגט צו דעם גואל דאש טייל

מעלד

פעלד וואש צו אונזר ברודר צו אלימלך האט
פאר קויפט נעמי וואש האט זיך ווידר גיקערט
פון דעם פעלד פון מואב אזו האב איך מיר
גיטראכט איך וועל אנפלעקן דיינע אויערין צו
זאגין קויף דאש אנטקעגין דיא וואש זיצין דא
אונ אנטקעגין די עלצטע פון דעם פאלק אויב
דו ווילשט עש אויש לייזין אזו לייז עש אויש
אונ אויב ניט זאג מיר וועל איך עש אויש
לייזין דען נאך דיר בין איך ראוי צו אויש לייזן
אונ דרום האט ער גזאגט ואדעה כי אין זולתך לגאול
מיט דעם ווארט ואדעה האט ער גימיינט איך
וועל זיא צו איין ווייב נעמען ניט אזו ווי דו
מיינשט צו נעמען זיא אין הויז פר איין קעבין
דען ואדעה איז טייטש באשלאפין אזו וויא עש
שטייט וידע אדם את חוה אשתו · ויאמר בועז האט בועז
גיזאגט אין טאג פון דיין קויפין דאש פעלד פון
דר האנט פון נעמי אונ פון רות דיא מואביה
דאש ווייב פון דעם טויטין זאלשטו אויך קויפן
צוא אויף שטעלין דעם נאמען פון דעם טויטין
אויף זיין נחלה · האט דער קרוב טוב גיזאגט
איך קאן ניט אויש לייזין דען איך האב פיל
קינדר אונ האב פון פריער איין ווייב אונ אויך
איך זאל ניט פאר דארבין מיין נחלה לייז דיר
אויש מיין אויש לייזונג דען איך קאן זיא ניט
אויש לייזין ווארום זיא איז איין מואביה איך
וועל דורך איר פאר דארבין מיין משפחה דיא
חכמים זאגין פריער האט דר גואל גמיינט דאש
בועז זאגט אים ער זאל דאש פעלד קויפין אונ
זאל רות ביי זיך האלטין צו געבין איר עסן אונ
טרינקען אבר ניט פאר קיין ווייב אבר אז בועז
האט אים גיזאגט דו מוזט זיא פאר איין ווייב
נעמען האט ער גיזאגט דאש קאן איך ניט טאן
פון מיינע קינדערש וועגין אונ פון מיין משפחה
וועגין אונ דרום שטייט אין פסוק קניתי מיט
איין איבעריגע יו"ד נאך דר ת"ו צו ווייזן דאש
בועז האט גיזאגט צו דעם גואל ווען דו ווילשט
זיא ניט נעמען ווייל זיא איז איין מואביה אזוא
וועל איך זיא נעמען דאש ווייזט די יו"ד כלומר
איך האב אין מיין דעה זיא צו קויפין וזאת לפנים
בישראל אונ דאש איז פאר צייטין דער מנהג
גיוועזן צווישן ישראל אויף איין פאר קויפונג אונ
אויף איין פאר בייטונג צו מקיים זיין אלע זאכן
האט איין מענטש אויש גיטאן זיין שוך אונ
האט אים גיגעבין צוא זיין חבר אונ דאש איז

גיוועזן דאש עדות צווישן ישראל דאש ער מקנה
זאל בלייבין אזו וויא מיר טוען היינט דאש מען
איז מקבל קנין מיט איין מאנטיל ויאמר הגואל
האט דר אויש לייזער גזאגט צו בועז קויף דיר
דש האט בועז אפ גיצויגין זיין שוך אונ האט
גיקויפט דאש פעלד פון נעמי אונ קויפט רות צו
איין ווייב ויאמר בועז אונ בועז האט גיזאגט צו די
עלצטע אונ צו גאר דעם פאלק זייט עדות דאש
איך האב גיקויפט אלץ וואש צו אלימלך אונ
וואש צו מחלון אונ כליון פון דר האנט פון נעמי
אונ אויך רות המואביה דאש ווייב פון מחלון
האב איך גיקויפט צוא מיר צו איין ווייב · צוא
אויף שטעלין דעם נאמען פון דעם טויטין אויף
זיין נחלה אונ עש זאל ניט ווערן פאר שניטין
דער נאמען פון דעם טויטין פון צווישין זיינע
ברידר אונ איר סנהדרין זאלט זיין עדות הדינג
אונ דרום ווערט ניט פאר געסין ווערן דר נאמען
פון מחלון פון זיין נחלה ווייל מען ווערט זעהען
רות אריין גיין אונ ארויש גיין אין דעם פעלד
פון איר מאן מחלון וועלין לייט זאגין דאש איז
דאש פעלד פון איר מאן מחלון אזוא ווערט זיין
נאמען ניט פאר געסין ווערין ויאמרו כל העם האבן
גיזאגט גאר דאש פאלק וואש זיצין אין טויער
אונ אלע עלצטע גאט זאל געבין די אשה וואש
קומט אין דיין הויז זאל זיין אזו וויא רחל אונ
לאה וואש האבן ביידע גיבויט דאש הויז גזינד
פון ישראל מיט צוועלף שבטים אונ זאלסט
טאן גוטש אין אפרת אונ עש זאל ווערן גרויש
דיין נאמן אין בית לחם די חכמים זאגן דאטשע
די לייט זיינען גיוועזן פון שבט יהודה וואש ער
איז גיוועזן דר זון פון לאה האבן זיי דאך פריער
דר מאנט רחל פאר לאה אונ האבן מודה גוועזן
דאש זיא איז גוועזן דר עיקר ביי יעקב דען גאר
זיין דינגען וואש ער האט גידינט ביי לבן איז
גיוועזן פון וועגין רחל · דיא חכמים זאגין דיא
ישראל וועלן אויש גילייזט ווערין גאר אין דעם
זכות פון די פרומע ווייבר וואש וועלן זיין אין
דעם דור אזוא וויא אין פסוק שטייט זכר חסדו
ואמונתו לבית ישראל ער גדיינקט זיין חסד אונ זיין
אמת צום הויז פון ישראל דאש מיינט מען די
ווייבער זיי הייסין הויז ווייל איין אשה איז דער
עיקר פון דעם הויז · אזו וויא מיר גיפינען איין
מעשה מיט איין חסיד וואש ער איז זייער ארים
גיוועזן · אונ האט גיהאט איין ווייב איין צנועה

און

אונ אין כשרה ׳ אונ ער האט זיך פאר דונגען
בייא איינעם צוא אקערין אין פעלד ׳ האט זיך
אליהו פאר שטעלט אונ איז צו אים גיקומן אונ
זאגט צו אים דו האסט זיבין גוטע יאר ווילסטו
זיי האבין איצונד אדר אין סוף דיינע טעג האט
דר חסיד צו אים גיזאגט גייא אוועק דו מכשף
דו האסט אליין ניט אונ וואש ווילסטו מיר געבן
אונ ער איז צו אים דריי מאל גיגאנגן צום דריטן
מאל האט ער אים גיזאגט איך וועל גיין פרעגן
מיין ווייב ׳ איז ער גיגאנגן צו זיין ווייב אונ
האט איר דר ציילט די זאך ׳ האט דאש ווייב
צו אים גיזאגט גייא אהין אונ זאג אים די זיבן
יאר זאלין זיך באלד אן הויבין איז ער ווידער
גיקומן אויף דעם פעלד אונ זאגט צו אליהו די
זיבין יאר זאלין זיך באלד אן הויבן זאגט אליהו
צו אים גייא אהיים אידער דוא וועסט אהיים
קומען וועסטו רייך ווערין אזוא באלד האבין
זיינע קינדער גיזוכט אין אש אונ האבין פיל
געלד גיפונען אונ האבין דאש געלט גיבראכט
צו דער מוטער אונ דיא מוטער איז גילאפין
אנטקעגין דעם חסיד אונ זאגט גאט האט
אונז דער פרייט פון אונזערע צרות ׳ אונ זיא
האט גילויבט גאט אונ האט גרויש צדקה אונ
חסד גיטאן די גאנצע זיבין יאר ׳ נאך די זיבין
יאר איז גיקומען ווידער אליהו אונ זאגט צוא
דעם חסיד דוא זאלשט וויסין דאש דיא זיבין
יאר זיינען שוין אויש גיגאנגען אזוא מוסטו
דאש געלט ווידער אפ געבין האט דער חסיד
אים גיענטפערט אזו וואול אז דוא האשט מיר
דאס געלט גיגעבן האב איך מיין ווייב גפרעגט
אזו וועל איך זיא איצונד אויך פרעגין אויב זיא
וועט מיר הייסין אפ געבין אונ איז גיגאנגן צו
זיין ווייב אונ דער ציילט איר די זאך דאס דער
אלטער איז ווידר גיקומן דאש געלט אפ נעמן ׳
האט דאס ווייב צו אים גיזאגט גייא אונ זאג
אים אויב ער קען גיפינען בעסרע לייט פון אונז
דאש זיי זאלין דאס געלט האלטין אזו וועל איך
דאס אפ געבין האט גאט גיזעהן אירע גרעכטע
רייד אונ די צדקה אונ גמילות חסדים וואש זיא
האט גיטאן אונ האט זיי נאך מער געלט גיגעבן
אונ זיי זיינען אלע טאג רייכער גיווארן דען ווען
די ווייבר זיינען פרום איז זייער גלייכין ניט דא
אונ אז זיי זיינען בייז איז אויך זייער גלייכן ניט
דא ׳ אזו וויא די סנהדרין האבן גזאגט צו שלמה
המלך ווארום האשטו גיזאגט דאש מען גפינט
ניט קיין פרומע אשה אין דער וועלט אונ מיר
גיפינען פיל פרומע ווייבער אונ צדיקות האט
שלמה צו זיי גיזאגט איך וועל איך דאש ווייזין
גייט זוכט ערגעץ איין חסיד וואס האט איין שיין
ווייב אונ איז פרום אונ איין חסידה האבין די
סנהדרין גזאגט עש איז דא איין חסיד וואס האט
זייער איין פרום ווייב וואש איר גלייכן איז ניט
דא אין שונקיים אויב דו ווילסט וועלין מיר זיא
רופין אהער האט שלמה גזאגט רופט אים אהער
זיינן זיי גיגאנגן אונ האבן איר גירופין צו שלמה
איז שלמה מיט אים גיגאנגן אין איין פר שלאפן
חדר ׳ אונ זאגט צו אים מיינע קנעכט האבין
מיר גיזאגט דאש דו בישט איין גרוישער חכם
אונ איין גרוישר צדיק איך וויל דיר מיין טאכטר
צו איין ווייב געבין אונ איך וועל דיך חשוב
מאכין איבער אלע שרים זאגט דר חסיד וואס
בין איך חשוב אדר וואש איז מיין משפחה דאס
איך זאל נעמן די טאכטר פון איין מלך צו איין
ווייב ענטפערט דער מלך דאש איז דיין חכמה
דאש דו האלטסט דיך נידעריג דרום איז ראוי צו
דיר מיין טאכטער נאר גייא דו היינטיגע נאכט
אונ ברייג מיר דעם קאפ פון דיין ווייב זאגט
דער חסיד עש איז גוט אונ איז גיגאנגן אהיים
אונ טראכט דעם גאנצין וועג וויא אזו ער זאל
זיין ווייב הרגן אונ טראכט ווידר זיא איז זייער
שיין אונ פרום אונ קלוג אונ איך האב פון איר
קינדר דרום וועל איך זיא ניט הרגן אונ וויא
ער איז גיקומען אהיים האט דאש ווייב אים
גיפרעגט ווארום ביסטו אזו טרויעריג זאגט דר
חסיד מיין הארץ טוט מיר וויא אזו ברייט זיא
אים אן עסין אונ טרינקן אבר ער קען ניט עסין
אונ דאס ווייב עסט אונ גייט שלאפין מיט אירע
קליינע קינדר אונ איז אנשלאפן גיווארן אונ דר
חסיד טרויערט אונ האט מחשבות גוטע אונ
בייזע אונ זאגט וויא זאל איך זינדיגן צו גאט
צו דער הרגענן אום זיסט איין קלוגין אונ איין
פרומען מענטשן אונ וואש טויג מיר די מתנות
פון דעם מלך וואש ער וויל מיר געבין אונ איין
רגע דר נאך דער מאנט ער זיך אין דעם גרויסן
כבוד פון דעם מלך אונ שטייט אויף אונ ציהט
גיך אויש זיין שווערד אונ קומט צו דער בעט
צו אפ האקין דעם קאפ פון זיין ווייב אונ דעקט
זיא אויף אונ זעהט זיא שלאפין אונ איין קליין

קינד

קינד ליגט צווישן אירע בריסט אונ דאס אנדרע אויף איר האנט איז ער אוועק גיגאנגן הינטער זיך דאש דריטע מאל טראכט ער ווידער דאס ער וועט מער כבוד האבין פון אלע שרים אונ קומט ווידער צו איר בעט מיט איין בלויזע שווערד אונ האט זיא גיזעהען ליגן אונ אירע האר היינגן ביז דער ערד דען די הויב איז פון איר קאפ אראפ גיפאלן האט ער זיך דר בארימט איבער איר אונ האט גיזאגט אפילו דער מלך זאל מיר געבין גאר זיין געלט וועל איך דאש אויך ניט טאן אונ האט זיך גילייגט שלאפין · אין דער פריא שיקט דער מלך אים רופין אונ פרעגט אים וואו איז דיא קאפ זאגט ער איך קאן דאש ניט טאן זאגט דער מלך צו אים גייא אוועק דו בישט ניט ווערט קיין כבוד דר נאך שיקט דר מלך נאך דעם חסידש ווייב אונ זאגט צו איר מען האט מיר גזאגט דיין שיינקייט אונ דיין חכמה וואלט איך דיך גינומן פר איין קעפם ווייב נאר דו ביסט צו מיר אסור וויל דו האסט איין מאן דרום דער שלאג דיין מאן וועל איך דיך מעגין נעמן האט זיא גיזאגט עס איז זייער גוט · מארגין וועל איך דיר זיין קאפ ברייגגן אונ דר מלך האט גוואוסט דאס זיא וועט דאש בוודאי טאן האט דר מלך צו איר גיזאגט איך וועל דיר איין שארפע שווערד געבן דו וועסט קענען אין איין מאל זיין קאפ אפ האקין אונ דר מלך האט גיבאטין מען זאל איר מאכין איין שווערד פון צין אונ בליי דאש זיא זאל גלינצרין אונ לייכטין אונ מען האט זיא באלד גימאכט אונ דער מלך האט זיא צו איר גיגעבין אונ זיא האט דר פון ניט גוואוסט וואש פר איין שווערד דאש איז אונ זיא קומט אהיים אויף דר נאכט אונ דער נאך איז גיקומן איר מאן אזו לויפט זיא אים אנטקעגין אונ האלזט אים אונ קושט אים אונ גיט אים גוטע עסין אונ זייא עסין אונ טרינקן אונ זאגט צום מאן מיר וועלן היינט מיט אננדר פריילך זיין אונ מיר וועלין טרינקן וויין אונ דר חסיד האט זיך גילאזט איבר ריידן אונ האט אזו לאנג גיטרונקן ביז ער איז אנשלאפין גיווארין איז דאש ווייב אויף גישטאנן אונ ציט אויש די שווערד אונ גיט אים איין האק אויף זיין האלז זיא האט גימיינט זיא וועט אים גיוויס דעם קאפ אפ האקין מיט דער שווערד דען זיא איז גיוויס גוט אונ דר מאן תאפט זיך אויף אונ

טוט איין גישריי פון וועגין דעם קלאפ וואס זיא האט אים גיטאן אויף זיין האלז אונ האט זיא דער זעהן שטיין מיט איין בלויזע שווערד אונ זאגט צו איר וואש האסטו גיוואלט טאן מיט דער שווערד אזו איז זיא גיפאלן צו דער ערד אונ האט גוויינט אונ זאגט דר מלך האט גיהייסן איך זאל דיר דעם קאפ אפ שניידין האט מען זיי ביידע גיפירט צו דעם מלך · אונ אלע סנהדרין זעהען אונ דער מלך זעהט אויך דאס זיי קומן האבין זיי מיט אנאנדר גילאכט אונ דער מלך זאגט דער ציילט וויא אזו עש איז גיוועזן דיא גאנצע מעשה · אונ זיי האבין אים די גאנצע מעשה דער ציילט וויא אזו עש איז צו גגאנגען האט דער מלך גזאגט איך האב דאש גוואוסט דאש דו וועשט דיין מאן דעם קאפ אפ האקין דרום האב איך דיר איין שווערד פון צין גיגעבן כדי דו זאלסט אים ניט אפ האקין דעם קאפ · אזו באלד האבין די סנהדרין מודה גיוועזן דאס עש איז ניט צו גיפינען קיין פרומע אשה זיי זיינען תמיד צארענדיג אונ דער צערענן זייערע מאנען אונ ווען אפילו דער מאן איז זייער פרום אונ חשוב דאך האלטין זיך די ווייבר העבר פון אים אזו וויא מיר גיפינען איין מעשה ביי רבי יוסי הגלילי דאש ער האט גיהאט זייער איין בייז ווייב · אונ זיא איז גוועזן זיין שוועסטרס טאכטער האבין זיינע תלמידים צו אים גיזאגט רבי גיט איר גט האט רבי יוסי גיזאגט זיא האט איין גרויסע כתובה איך פר מאג איר זיא ניט צו געבין אמאל זיינען ביידע אנאנדר גיזעסין זייער חשובי רבנים אונ רבי אליעזר אויך ביי זיי גוג האבין גילערינט אין בית המדרש אונ אז זיי האבין אפ גילערינט זאגט רבי יוסי צו זיי קומט מיט מיר עסין · אונ זיי זיינן מיט אנאנדר גיגאנגן אונ אז זיי זיינן גיקומן אין הויז אריין איז דאש ווייב ברוגז גיווארין אונ האט גיוויזן איין צארנדג פנים אונ האט אלץ אראפ גקוקט אונ איז ארויס גגאנגן פון דעם הויז פרעגט רבי יוסי צו זיין ווייב איז דא וואס צו עסן זאגט זיא עס איז דא קרויט צו עסין איז רבי יוסי גיגאנגן אונ האט גיזעהן איין טאפ מיט קאפ הינער · אונ רבי אליעזר האט דאש אלץ גיהערט אונ האט פר שטאנען דאש זיי האבן זיך פיינט מיט אננדר · אונ האט גישוויגין · אונ זייא האבין אפ גיגעסין · זאגט רבי יוסי צו זיין ווייב דוא האשט גיזאגט עש

איז דא קרויט צוא עסין אזו איצונד עסין מיר
גישטאפטע קאפ הינר ענטפרט דאס ווייב עס
איז איין נס גישעהן דאש עש איז גיווארן פון
דר קרויט קאפ הינר זאגט רבי אליעזר צו רבי
יוסי גיט אייער ווייב גט איך וועל אייך איין
בעסערע ווייב געבין ענפערט רבי יוסי איך
האב איר די כתובה ניט צו געבין האבין דיא
תלמידים אלע מיט אנאנדר צו אים גיזאגט עש
איז ניט לפי כבודכם דאש זיא האלט אייך ניט
ערליך עש איז אונז איין חרפה מיר וועלין אייך
געלט געבין אויף דער כתובה אונ גיט איר גט
אונ רבי יוסי האט זיי גיפאלגט אונ האט זיין
ווייב גט גיגעבין אונ אויך די כתובה אונ האט
איין פרום ווייב גינומן אזו וויא ער איז ווערט
גיוועזן אונ זיא פון וועגין אירע זינד האט נאט
איר צוא גישיקט דאש זיא האט גינומען איין
שויער היטער פון דער שטאט אונ דר טויער
היטר איז באלד בלינד גיווארן אונ האט גיהאט
דעם גרוישין דלות אונ זיא האט אים גימוזט
פירין פון הויז צו הויז בעטן ברויט אונ פון איין
גאס צו דער אנדערער אונ וויא זיי זיינן גיקומן
אין דער גאס וואו רבי יוסי זיצט האט זיא זיך
אום גיקערט אונ האט דעם בלינדין ניט ארין
גיפירט אין דר גאס דער בלינדר האט אבער דר
קענט די גאסין אין די טריט דען ער איז זייער
בקי גיוועזן אין אלע גאסין פון דער שטאט אונ
פרעגט זיין ווייב ווארום פירשטו מיר ניט אין
דר גאס פון רבי יוסי איך וויים דאש ער גיט
פיל צדקה האט זיא גיענטפרט איך שעם מיך
צו גיין וויל איך בין זיין ווייב גוועזן אונ ער האט
מיר גט גיגעבין אמאל זיינן זיי גיקומן אין דר
גאס פון רבי יוסי צו בעטין אויף די טירין האט
דאש ווייב אים פיר גיפירט פר דר טיר פון רבי
יוסי · אזו האבין זיי זיך מיט אנאנדר גיקריגט
אונ גישלאגין · אונ רבי יוסי האט דער הערט
דאש גרוישע גישרייא אונ דאס שלאגין · האט
רבי יוסי גיפרעגט ווארום שלאגסטו דיין ווייב
ענטפערט דער בלינדר זיא טוט מיר אלע טאג
שאדין דאש ברויט פון דער גאס · זיא וויל מיך
ניט ארין פירין אין דער גאס · האט רבי יוסי
זיא גיגעבין איין באזונדער הויז אונ האט זייא
גישפייזט פון זיין געלט לאנג זיי האבין גילעבט
צו מקיים זיין וואש אין פסוק שטייט ומבשרך לא
תתעלם פון דייני קרובֿ זאלשטו דיך ניט פר הוילין

פון צו טאן אים גוטש ווארום זיא איז דאך גוועזן
זיין שוועסטערס טאכטער נון זעהט וואש עש
איז איר אויש גיגאנגן וואש זיא האט איר פרומן
מאן ניט גיוואלט ערליך האלטין אזו זאל אויש
גיין צו איטליכר אשה וואש האלט ניט ערליך
איר פרומען מאן · אבער ווען איין אשה איז
פרום איז זיא גיגליכן צו דער תורה דען איין
גוט ווייב מאכט פרום איר מאן אזו וויא מיר
גיפינן איין מעשה דאש איין חסיד האט גיהאט
זייער איין פרום ווייב אונ האבין מיט אנאנדער
קיין קינדער ניט גיהאט אונ האבין זיך דורך
דעם גיגט האט דר חסיד גינומן איין שלעכט
ווייב האט זיא אים צו איין רשע גימאכט אונ
דאש ווייב האט גינומען איין רשע אונ האט
אים פאר איין גרוישין חסיד גימאכט אזו זעהט
מען באשיידליך דאש עש ווענט זיך פיל אין
די פרומע ווייבער · דאש זאגט דר פסוק יתן יי׳
את האשה כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל
היינגט דר פסוק אן דאש הויז גיזינד פון ישראל
אין דיא ווייבר רחל אונ לאה ויהי ביתך כבית פרץ
אונ דיין הויז גיזינד זאל זיין אזו וויא דאש הויז
גיזינד פון פרץ וואש תמר האט גיוואונען צוא
יהודה אזו זאל דיר גאט געבין פון דיא קינדער
פון דער אשה אונ בועז האט גינומן רות אונ
זיא איז אים גיוועזן צוא איין ווייב אונ ער איז
גיקומען צו איר אונ גאט האט איר גיגעבן דאש
זיא איז טראגין גיווארין אונ האט גיוואונן איין
זון די חכמים זאגין אלע פסוקים וואש זיינן אין
ספר רות הייבן זיך אן מיט וו׳ין נאר אכט פסוקים
הייבן זיך ניט אן מיט קיין וו׳ין דאש ווייזט אונז
דאש רות איז איין היידענע גיוועזן אונ האט זיך
באהעפט צוא ישראל וואש זיינען זיך מל צוא
אכט טאג אונ די וו׳ין ווייזין ווי דאש מיינט מען
ווי דעם דוד וואש מען משפט דיא שופטים
די חכמים זאגין רות איז ווארין טראגין פון דער
ערשטר נאכט אונ בועז איז באלד גישטארבן
די נאכט אויך ווייזט דר פסוק דאש איין אשה
גיווינט אין צווייא הונדערט אונ איין אונ זיבעציג
טאג אזו פיל וויא דאש ווארט הריון באטרעפט
ותאמרנה הנשים אונ דיא ווייבער האבין גיזאגט
צו נעמי גילויבט איז גאט דאש ער האט דיר
ניט פר שטערט קיין אויש לייזער דעם היינטיגן
טאג אונ עש ווערט ווערין גירופין זיין נאמען
צווישין ישראל אונ ער וועט דיר זיין איין דר

קוויקונג צוא דיין לייב אונ צוא שפייזן דיין גרייזקייט דען דיין שנור וואש האט דיך ליב האט אים גיוואונען וואש זיא איז דיר בעסער פון זיבן זין די חכמים זאגין די ווייבער האבין גיזאגט זיינע קינדער זאלין זיין גיבענטשט אונ זאלין גיוועלטיגין אזו וויא דער טאג איז לויטר אונ גיוועלטיגט דש זאגט דר פסוק אשר לא השבית לך גואל היום גילויבט איז גאט וואש האט דיר ניט פר שטערט איין דר לייזער וואש וועט זיין אזו וויא דר טאג אזו וויא דר טאג איז לויטר אונ גיוועלטיגט אזו זאלין זיינע קינדר אויך זיין לויטר אונ זאלין גיוועלטיגין ותקח נעמי את הילד אונ נעמי האט גינומן דאש קינד אונ האט אים גיטאן אין איר שוים אונ זיא איז אים גיוועזן צו איין דר ציהערין אונ די שכנים האבין צו אים גירופין איין נאמן צו זאגין עש איז וואורן גיבארן איין זון צו נעמי אונ זיא רופט זיין נאמען עובד ער איז גיוועזן דער פאטר פון ישי וואש ער איז גיוועזן דער פאטר פון דוד ואלה תולדות פרץ דיא חכמים זאגין דרום איז דער פסוק אים מייחס פון פרץ ווייל די לייט האבין אים מייחס גיוועזן נאך רות המואביה דרום איז אים דער פסוק מייחס נאך פרץ וואש ער קומט ארויש פון יהודה אונ די לייט האבין זיך מיט דוד גיקריגט אונ האבין גיזאגט דוא קומשט ארויש פון רות המואביה האט דוד גיענטפערט איר קומט אלע ארויש פון יעקב וואש ער האט צוויי שוועסטר גינומן אונ אויך יהודה האט גינומען זיין שנור תמר זייט איר דאך אויך פון איין משפחה וואס איז פסול די חכמים זאגין בועז איז איין גרוישר צדיק גיוועזן ער האט מיט זיין תפלה דעם הונגר מבטל גיוועזן אונ האט גיוואונן איין זון וואס ער הייסט עובד אונ דר עובד הט גיוואונן ישי ער איז אויך גיוועזן איין גרוישר צדיק אונ איז ניט גישטארבן פון וועגן זיינע עבירות דען ער האט קיין עבירות ניט גיטאן נאר ער איז גישטארבן פון וועגין דר גזירה פון דעם שלאנג וואש רודך דעם איז וואורין גיבראכט דר טויט אויף דער וועלט דיא חכמים זאגן דאש ווארט תולדות שטייט ניט גישריבין מיט צווייא ווין נאר אז גאט האט דיא וועלט באשאפין שטייט אלה תולדות השמים והארץ מיט צווייא ווין אונ דא ביא פרץ שטייט אויך ואלה תולדות פרץ מיט צוויי ווין דאש ווייזט דאש אין דעם זעקסטין טאג פון דעם באשאפין פון דער וועלט האט אדם הראשון גיזינדיגט אונ עש איז ביי אים צו גינומן גיוואורין זעקס זאכין זיין לעבין איז קורץ גיוואורין זיין ליכט איז פר לאשין גיוואורין זיין הויך איז איין גיבויגין גיוואורין די ערד איז וואורן גימינערט אונ דר טויט איז גגזר גיוואורן אונ ער זאל מוזין אין פעלד ארבעטין צו עסן ברויט · אונ די זעקס זאכין וועלין זיך ווידר אום קערין אזו וויא פריער אין דיא טעג פון משיח וואש ער וועט ארויש קומען פון פרץ דאש ווייזן דיא איבעריגע ווין :

סליק מגילת רות

מגילת איכה

איכה ישבה בדד העיר וויא אזו איז גיבליבן זיצין די שטאט ירושלים אליין אן פאלק וואש אין איר איז גיוועזן פיל פאלק זיא איז גיווארין גלייך וויא איין אלמנה היה וואש איר מאן איז וייט אוועק גיגאנגן איבר דעם ים אבר זיין דיעה איז זיך אום צו קערין צו איר דרום זאגט דר פסוק היתה כאלמנה זיא איז גיוועזן גלייך וויא איין אלמנה אבר ניט קיין רעכטע אלמנה דען גאט וועט זיך אום קערין קיין ירושלים מיט דיא ישראל כבתי בגוים זיא איז גוועזן איין מיניסטערין צווישן די פעלקער אונ איין הארינטע איבער די מדינות אונ איצונד מוז זיא מס געבין צו די פעלקער בכו תבכה בלילה זיא טוט וויינן ביי נאכט ווייל דאש בית המקדש איז ביא נאכט חרוב גיווארן נאך איין פשט איז ווייל די ישראל האבין ביי נאכט גיוויינט ביא די מרגלים אין נין טאג אין אב דרום מוזין די ישראל אלע יאר וויינן ניין טאג אין אב אויף חורבן בית המקדש נאך איין פשט איז ווען מען וויינט ביא נאכט הערט מען דאש קול וייער וייט אונ די וואש הערין עש וויינען אויך מיט אים · נאך איין פשט איז ווייל ער האט גיגליכין די שטאט צו איין אלמנה וואש זיא וויינט ביי נאכט דען ביי טאג קאן זיא אירע צרות פאר געסין ווען זיא

טוט

טוט ריידין מיט אירע חברותות אבר ביי נאכט האט זיא ניט קיין חברותות מיט זיך טוט זיא זיך דר מאנען אין איר מאן אונ וויינט דרום זאגט ער די שטאט ירושלים טוט וויינען ביי נאכט אזו וויא איין אלמנה ודמעתה על לחיה אונ אירע טרערין זיינען אויף אירע באקין פון וועגין פיל וויינען אונ עש איז קיין טרייסטער ניט צו איר פון אלע אירע ליב האבער אלע אירע גיזעלין האבן גיפעלשט אין איר אונ זיינען גיווארן איר צו פיינט גלתה יהודה מעוני די ישראל זיינן ווארן פאר טריבין פון וועגין פיין אונ פון וועגין דיא שווערע ארבעט וואש די עובדי כוכבים האבן מיט זיי גיארבעט זיי זיינן גיזעסין צווישין דיא פעלקער אונ האבין ניט גיפונען קיין רוא אלע זייערע נאך יאגער האבין זיי גיגרייכט צווישין די גימארקין כלומר אין איין מאל צווישין בערג דאש מען קאן ניט אנטלויפין נאך איין פשט איז דאש מיינט מען פון שבעה עשר בתמוז ביז תשעה באב דרכי ציון אבלות דיא וועגין פון ציון זיינען פאר וואקסין מיט גראז וויל מען קומט אהין ניט אום יום טוב דען מען פלעגט עולה רגל זיין דריי מאל אין יאר פסח אונ שבועות אונ סוכות אלע אירע טויערין זיינן פאר וויסט אירע כהנים זיפצין וויל זיא האבין ניט קיין עבודה פון קרבנות אירע בתולות טוען טרויערן וואש זיא פלעגין טאנצין אום תשעה באב אונ אום יום כפור אונ עש איז זייער ביטר היו צריה לראש אירע באלידיגר זיינן גיווארין צו עלצטע כלומר דיא וואש האבין ישראל שלעכט גיטאן זיינען גיווארין הארין אונ אירע פיינט זיינען גיזעסין מיט שלום דען גאט האט דיא ישראל גימאכט טרויערין פון וועגן זייערע פיל עבירות אירע קינדר זיינען גיגאנגען אין גיפיינקעניש פאר דעם באלידיגער ויצא מן בת ציון כל הדרה אונ עש איז ארויש גיגאנגן פון דר שטאט ציון גאר איר שיינקייט אירע הארין זיינען גיווארין וויא די אינדרין וואש גיפינגען ניט קיין פאשע אונ זיינען גיגאנגען אן כח פאר דעם נאך יאגר זכרה ירושלים זיא טוט גידיינקן די שטאט ירושלים אין די טעג פון איר פיין טוט זיא דר מאנן אלע אירע גילושטיקייט וואש זיא האט אין דיא ערשטע טעג גיהאט אונ איר פאלק טוט פאלן אין די הענט פון דעם באלידיגער אונ עש איז קיין העלפער ניט דא צו איר זיי האבין גיזעהן

זיא אירע באלידיגר אונ האבן זיך גפרייט אויף איר פאר שטערונג וואש איר שמחה איז פאר שטערט גיווארין נאך איין פשט איז זיי האבין גישפעט אויף אירע רואונג כלומר אויף אירע שמיטות ווען די ישראל האבן אין גלות גיהאלטן שמיטה האבן די עובדי כוכבים פון זיי גשפעט אונ האבין גיזאגט אין ארץ ישראל האט איר ניט גיוואלט קיין שמיטה האלטין אונ אין גלות האלט איר יוא שמיטה חטא חטאה ירושלים איינר האט גיזינדיגט דיא שטאט ירושלים דרום איז זיא גיוועזן צו איין פאר וואגלונג אין גלות אונ אלע עובדי כוכבים וואש פלעגן ירושלים ערליך האלטן האבין זיא פאר שעמט וויל זיי האבין גיזעהען איר שאנד אונ זיא טוט אויך זיפצן אונ האט זיך אום גיקערט הינטער זיך טומאתה בשוליה איר דם נדה איז אויף דר זיים פון אירע קליידר כלומר אירע עבירות זיינן אויפין וואר דר קענט אונ אז זיי האבין עבירות גיטאן האבין זיי ניט גיטראכט וואש דר סוף קאן דער פון זיין דרום האט זיא גיטאן נידערין דאש אלע פר וואונדרין זיך דרויף דאש עש איז צוא ירושלים מער גישעהען וויא צו דר גאנצר וועלט אונ עש איז ניט דא קיין טרייסטער צו איר אונ זיא זאגט זעה גאט מיין פיין דאש עש האט זיך גיגרוישט דער פיינט : ידו פרש צר דער באלידיגער האט גישטרעקט זיין האנט אויף אלע אירע גלושטונג דאש מיינט מען עמון ומואב האבן פר ברענט אירע ספרי תורות מער וויא אלע עובדי כוכבים דען אנדרע עובדי כוכבים האבין גינומן זילבער אונ גאלד אונ עמון ומואב האבין גינומען ספרי תורות וויל אין דער תורה שטייט דאש עמון ומואב זאלין אייביג ניט אריין קומען צווישין ישראל צו מגייר זיין זיך אונ מען זאל זיך מיט זיי ניט מתחתן זיין דרום האבין זייא זיך נוקם גיוועזן אין די ספרי תורות כל עמה נאנחים מבקשים לחם גאר איר פאלק טוען זיפצן אונ בגערין ברוט זיי גיבין אוועק גאר זייער גלושטיקייט פר עסין שפייז דרום זעה גאט דאש איך בין גיווארן איין פרעסערין לא אליכם כל עוברי דרך די שטאט ירושלים זאגט צו די וואש טוען פארין דורך איר ניט צו אייך זאל גישעהן אזו וויא מיר איז גישעהן זעהעט וועמען איז אזו גישעהן וויא מיר וואש גאט האט מיך גימאכט טרויערין אין דעם טאג פון זיין צארין ממרום שלח אש בעצמותי פון דעם

הימיל

הימיל האט גאט גישיקט איין פייער אין מיינע ביינער אונ האט צו בראכין זיי ער האט פאר שפרייט איין נעץ צו מיינע פיס אונ האט מיך גיגעבין צו איין פאר ווישטונג איין גאנצן טאג אין מיר וויא נשקד על פשעי עש איז וואָרין גיפינטילט אונ גיצייכינט דער יאך פון מיינע עבירות אין זיין האנט זיי זיינען אויף גיגאנגען אויף מיין האלז אונ האבין גימאכט שטרויכלען מיין כח ער האט מיך איבער גיענטפערט אין אזעלכע הענט וואש איך קאן ניט אויף שטיין סלה כל אבירי גאט האט צו טראטין אלע מיינע שטארקע צווישין מיר ער האט אויף מיר גרופין איין זאמלונג פון עובדי כוכבים צו צו ברעכין מיינע בחורים גאט האט גילאזט פאר גיסין דאש בלוט פון די בתולות פון שטאט יהודה אזו וויא איין קעלטער וואש טוט פון אים רינן יוין על אלה אני בוכיה דרויף טוא איך וויינען מיינע אויגין טוען רינען וואשער דען עש האט זיך פון מיר דר ווייטערט איין טרייסטר מיינע קינדר זיינען גיוועזן פאר ווישט דען עש האט זיך גישטארקט דער פיינט פרשה ציון בידיה דיא שטאט ציון טוט ברעכין מיט אירע הענט אונ קיין טרייסטער איז ניט דא צו איר גאט האט גיבאטין אויף יעקב דאש זיינע באליידיגר זאלן זיין נאהינט צו אים כלומר וואו אהין די ישראל זיינן וואָרין פאר טריבין האט גאט אהין גשיקט עמון ומואב צו רייצין זיך מיט ישראל ירושלים איז גיוואָרין צו איין פאר וואגלונג צווישין זייא צדיק הוא יי' אז מען האט גישטאכין מיט פיילין צו יאשיהו מלך יהודה האט ער גיזאגט גאט איז גירעכט דען מיר האבין ניט גיהאלטן זיינע מצות אונ אז ער איז גישטארבין האט ירמיה אויף אים גיקלאגט אונ האט גיזאגט הערט צו איר אלע פעלקר אונ זעהעט מיין ווייטאג מיינע בתולות אונ מיינע בחורים זיינען גיגאנגן אין דר שביה קראתי למאהבי המה רמוני זאגט ירושלים איך האב גירופין צו מיינע ליב האבער וואש זיי האבין מיך ליב דאש זיינען די קינדער פון ישמעאל וואש זיי זיינען צו ישראל אנטקעגין גיגאנגען אז מען האט זיי פאר טריבין אונ זיי האבין מיך גינארט דען זיי האבין צו דיא ישראל גיבראכט גיזאלציין עסין אונ אן גיבלאזינע לאגיל אונ די ישראל האבין גיגעסין דר נאך האבן זיי גוואלט טרינקען האבין זייא מיט דיא צין דעם לאגיל גיעפינט זיי האבן גימיינט עש איז אין אים וויין אזו איז דר אטום אין זיי ארײן אונ זיי זיינען דר פון גישטארבין מיינע כהנים אונ מיינע אלטע לייט זיינען וואָרין פאר גאנגען אין שטאט דען זיי האבין בגערט ברויט צו עסין צו דר קוויקן זייער לייב ראה יי' זעה גאט דאש עש איז מיר איינג עש איז וואָרין איין גישרומפין מיינע גידערים עש איז וואָרין פאר קערט מיין הארץ אין מיר ווייל איך האב ווידער גישפעניגט אין דיר פון אויסין ווייניג טוט הרגנן די שווערד פון דעם פיינט אונ אין הויז איז אזו וויא דער טויט שמעו כי נאנחה אני די פעלקר האבן גיהערט דאש איך טוא זיפצין אונ עש איז דאך צו מיר ניט דא קיין טרייסטער אלע מיינע פיינט האבן גהערט מיין בייז אונ האבן זיך גיפרייט דען דוא גאט האשט דאש גטאן דאש זיי זאלן מיך פיינט האבין דען דו האשט אונז פאר באטין מען זאל מיט די ארמים ניט עסין אונ מען זאל זיך מיט די ארמים ניט מתחתן זיין דרום דר בארימן זיי זיך ניט איבר אונז אונ איבר אונזערע קינדער תבא כל רעתם לפניך עש זאל ווערין דר מאנט אלע זייערע עבירות פאר דיר גאט אונ זאלשט צו זיי טאן אזו וויא דו האשט מיר גיטאן איבר מיינע עבירות דען עש איז פיל מיינע זיפצין אונ מיין הארץ איז וויא :

איכה יעיב באפו וויא האט גאט פאר פינצטערט מיט זיין צארין די שטאט ציון ער האט די שטאט זייער היילג אונ גאנץ הויך אונ חשוב גמאכט אונ דר נאך האט ער זיא אראפ גיווארפן גלייך וויא מען ווארפט אראפ פון דעם הימיל צו דר ערד אזו האט ער אראפ גיווארפן דאש שיינקייט פון ישראל אונ האט ניט דר מאנט דאש בייגקיל פון זיינע פיס דאש איז דר ב״ה אין דעם טאג פון זיין צארין בלע אדני ולא חמל גאט האט פאר דארבין אונ האט זיך ניט דער בארימט איבער די הייזער פון יעקב ער האט צו פירט מיט זיין גרים צארין די פעסטע שטעט פון יהודה ער האט זייא גימאכט גלייכין אונ פאלין צו דער ערד אונ ער האט פאר שוועכט אלע אירע מלכים אונ אירע הארין גדע בחרי אף כל קרן ישראל ער האט פר שניטין מיט גרים צארן גאר דאס הערשאפט פון ישראל ער האט אום גקערט אהינטר זיין רעכטע האנט פון צו העלפן ישראל אונ ער האט אן גיצונדין אין יעקב אזו

וויא איין פלאם פייער אונ עס האט פר ברענט ארום איום דרך קשתו ער האט גיטראטין זיין בויגין וויא איין פיינט ער האט גישטעלט זיין רעכטע האנט וויא איין בלייזיגר אונ ער האט גיהרגית אלע גלושטיקייט פון דעם אויג אין די גיצעלטין פון דער שטאט ציון אונ ער האט פר גאסין אזו וויא פייער זיין צארין היה יי כאויב גאט איז גיוועזן אזו וויא איין פיינט ער האט פאר דארבין ישראל ער האט פאר דארבן אלע אירע פאלאצן ער האט פאר דארבין זיינע פעסטע שטעט אונ ער האט גימערט אין דער שטאט פון יהודה איין גרוישע קלאג אונ איין קליינע קלאג ויחמוס כגן שוכו ער האט פאר שניטין זיין ביידיל אזו וויא מען שנייט אפ איין גארטין ער האט פאר דארבין זיין היילינג ארט דאש מיינט מען דאס בית המקדש · גאט האט גמאכט פאר געסין אין דער שטאט ציון יום טוב אונ שבת אונ האט גמאכט דר צערענן אונ האט דר שלאגן מיט זיין צארן צדקיהו המלך אונ שריה כהן גדול רש"י שרייבט גאט האט גרויש חסד גיטאן מיט ישראל וואש ער האט זיין צארין אויש גילאזין אויף דיא שטיינער אונ העלצער פון דעם בית המקדש דען ווען ניט וואלט פון ישראל קיין שריד ופליט ניט איבר גיבליבן · זנח אדני מזבחו גאט האט פאר לאזט זיין מזבח ער האט פאר שטערט זיין בית המקדש ער האט איבער גיענטפערט אין דער האנט פון דעם פיינט די מויערין פון אירע פאלאצין אונ די פיינט האבן גישריען אונ גישפעט אין גאטש הויז אזו הויך וויא מען פלעגט צו זינגען אום יום טוב אין בית המקדש · חשב יי להשחית גאט האט פון לאנג גיטראכט צו פר דארבן די מויערין פון ציון אונ האט גינייגט איין שנור דאש עש זאל זיין גלייך אנטקעגין זייערע עבירות ער האט ניט אום גיקערט זיין האנט פון צו פאר דארבין אונ ער האט גמאכט טרויערן די קליינע מויערין אונ די גרוישע מויערין זיי זיינען מיט אנאנדר גיווארן פאר שניטין טבעו בארץ שעריה זיי זיינען גיווארין איין גיזונקן אין דער ערד די טויערין פון דעם בית המקדש דאש קיין פיינט זאל אין זיי ניט אן רירין אונ דאש האבן די טויערין זוכה גיוועזן ווייל זיא האבין זיך אויף גיעפינט אז שלמה המלך האט אריין גיטראגין דעם ארון מיט די לוחות אין בית המקדש אונ אטייל חכמים זאגין

ווייל דוד המלך האט אליין גימאכט די טויערן דרום האבין די פיינט ניט גיקענט גיוועלטיגן אין זייא ער האט גימאכט פאר לירין אונ צו ברעכין אירע ריגלען איר מלך אונ אירע הארין זיינען צווישין די פעלקער אונ עש איז ניט דא איינער ביי זיי דאש ער זאל קענן פסקנן איין דין פון דר תורה אונ אויך זייערע נביאים האבן ניט גיפונען קיין נבואה פון גאט ישבו לארץ זייא טוען זיצין צו דר ערד אונ טוען שווייגן די אלטע לייט פון דר שטאט ציון זיי האבין אויף גבראכט אש אויף זייערע קעפ זיי האבין זיך אן גיטאן אין זעק אונ האבין גימאכט נידערן צו דר ערד זייערע קעפ די בתולות פון ירושלים · דר מדרש זאגט אויף דעם פסוק דאש צדקיהו האט גישוואורן צו דינען צו נבוכדנצר אונ דער נאך האט ער אין אים מורד גוועזן איז גיקומן נבוכדנצר אונ האט גישיקט נאך די סנהדרין זיי זאלין אים די גאנצע תורה בשיידין אונ אז זיי זיינן גיקומן צו דער סדרה וויא מען איז מתיר נדרים אונ שבועות האט נבוכדנצר גיזאגט דאש האט איר גיוויש מתיר גיוועזן די שבועה פון צדקיהו דאס ער זאל מיך ניט דינען אזו באלד האט נבוכדנצר גימאכט נידערין זייערע קעפ צו דער ערד אונ האט אן גיבונדין זייערע האר צו די עקין פון די פערד אונ האט זייא גיטאן שלעפין כלו בדמעות עיני זיי זיינען גיווארין פאר לענט דורך טרערן מיינע אויגין עש זיינען גיווארין איין גישרומפן מיינע גידערים עס איז גיווארין פאר גאסין צו דער ערד מיין לעבער ווייל איך האב גיזעהן דעם בראך פון מיין פאלק דאש עס ליגין חלשות די יונגע קינדער אונ די זייגעדיגע קינדער אין די גאסין פון דער שטאט לאמותם יאמרו צו זייער מוטער טוען זיי זאגין וואו איז קארין אונ ויין אז זייא ליגין פאר חלשות אזו וויא איין דער שלאגענר אין די גאסין פון דער שטאט אז עס טוט זיך פר גיסין זייער בלוט פון זייערע לייבר אין דער שוים פון זייער מוטער מה אעידך וואש זאל איך דיר עדות זאגין אדער צו וועמען זאל איך דיר גלייכין דו שטאט ירושלים צו זאגין יענעם האט דיך אויך אזו גיטראפין דאש איך זאל דיך דער מיט טרייסטין די בתולות פון דר שטאט ציון דען עש איז גרויש אזו וויא דר ים דיין בראך ווער קאן דיך היילין דאס ער זאל דיך טרייסטין פון דיינע צרות דר מדרש זאגט אויף

דעם פסוק אז גאט האט באשאפן דעם הימל און האט געמאכט איין צווישן שייד צווישן די אויבערשטע וואסר און צווישן די אונטערשטע וואסר אזו האט דר ים געוויינט און האט גוואלט בלייבן אויף דעם הימל האט גאט אים צו גזאגט מען זאל צו אלע קרבנות נעמן זאלץ וואס ווערט פון דעם ים אבער היינט אז דאס בית המקדש איז חרוב געווארן און מען איז ניט מקריב קיין קרבנות אזו איז דאש ברעכעניש פון דעם ים גלייך צו דעם ברעכעניש פון דעם בית המקדש נביאיך חזו לך שוא ותפל דיינע נביאים האבין דיר פאלש נביאות גיזאגט און האבין דיך ניט גשטראפט אויף דיינע זינד צו אים קערין דיין ווילדיקייט און האבן דיר פאלשע נביאות גזאגט צו פאר שטויסן דיך פון גאט ספקו עליך כפים כל עוברי דרך זייא האבין גיקלאפט אויף דיר מיט זייערע הענט די וואש פארין איבר דעם וועג פון דער שטאט זייא האבין געשמוצערט מיט דעם מויל און האבין גשאקילט מיט דעם קאפ אויף דער שטאט ירושלים און האבין גיזאגט דאש איז די שטאט וואש איז גיוועזן איין שיינע קרוין איין פרייד צו גאר דר וועלט פצו עליך פיהם זייא האבין גיעפינט אויף דיר זייער מויל אלע דיינע פיינט זייא האבין געשמוצערט און האבין גיקריצט מיט די ציין און האבין גיזאגט מיר האבין זיא פר דארבין גייערט דאס איז דר טאג וואס מיר האבן גהאפט אויף אים און מיר האבן אים גיפונן און גיזעהן רש"י פרעגט די איכה איז דאך גימאכט גיווארין נאך דעם (א"ב) נאך און ווארום שטייט דער פסוק וואש הייבט זיך אן מיט דער (פ"א) פאר דעם פסוק וואס הייבט זיך אן מיט דר (ע"ין) דער תירוץ איז די (פ"א) הייסט פה אמויל און (ע"ין) איז טייטש איין אויג דאש ווייזט דאש זייא האבין גירעט מיט דעם מויל וואש זיי האבין ניט גיזעהן מיט די אויגין דרום שטייט דיא (פ"א) פאר דער (ע"ין) : עשה יי אשר זמם גאט האט גיטאן דאש וואש ער האט גיטראכט און האט אויש גילאזט זיין זאג וואש ער האט גיבאטין פון לאנג ער האט צוא פירט און האט זיך ניט דער בארימט און האט אויף דיר גימאכט פרייען דעם פיינט ער האט אויף געהויבן דאש הערשאפט פון דיינע באליידיגר צעק לבם אל אדני עס טוט שרייען זייער הארץ צו גאט די מויערין פון דר שטאט ציון זייא מאכין

נידערין טרערין אזוא וויא איין טייך טאג און נאכט דוא זאלשט ניט לאזין קיין אויף הערונג צוא דיר עש זאל ניט שווייגין דאש שווארץ אפיל פון דיין אויג • קומי רוני בלילה שטייט אויף איר ישראל אין גלות און לערינט משניות בייא נאכט דען גאט איז ביי דיר און טוא לע[illegible]גן פר טאג ווען דר מארגין שטערין גייט אויף און פר גים דיין הארץ אזוא וויא וואשר פאר גאט און טוא תפלה אויף דעם לייב פון דיינע יונגע קינדר וואש ליגין פאר חלשות אין הונגער אין אלע גאסין ראה יי והביטה זעה גאט און קוק צו וועמן נאך האשטו אזו גיטאן וויא צו מיר אויב עס זאלין ווייבר אויף עסין זייערע קינדר וואס זיי האבין זיי גימאסטין מיט גאלד דער מדרש שרייבט עש איז גוועזן איינר וואש האט גיהייסן דואג בן יוסף וואש זיין מוטר האט אים אלע טאג גיוואוגין און גימאסטין וויא פיל ער איז צוא גיוואקסין אזו פיל גאלד פלעגט זיא געבין אין בית המקדש און אז עש איז גיווארין הונגר אין ירושלים האט זיא אים גיקאכט און האט אים אויף גיגעסין דאש קלאגין ישראל זעה גאט וועמען האסטו אזו ווייא גיטאן ענטפערט גאט דאש איז אייך איין חידוש איר האט דאך גרוישע עבירות גיטאן דאש איר האט גיהרגת זכריה הנביא אין בית המקדש אום יום כפור וואש ער האט אייך גיוואלט שטראפין און ער איז גיוועזן איין כהן ונביא שכבו לארץ חוצות זייא זיינן גילעגין אויף דר ערד אין דיא גאסין יונגע און אלטע בתולות און בחורים זיינען גיווארין דר שלאגין מיט דר שווערד דו גאט האסט זיי גילאזט דר שלאגין און שעכטין און האשט דיך ניט דער בארימט תקרא כיום מועד דוא גאט האשט גירופין צוא איין זאמלן די פיינט אויף מיר גלייך וויא מען פלעגט זיך איין זאמלן אום יום טוב און עש איז ניט גיוועזן קיין אנטרינער און איין איבער בלייבר • די קינדר וואש איך האב גימאסטן און דר צויגן האט זיי מיין פיינט פאר לענט : אני הגבר ראה עני בשבט עברתו איך ירמיה האב מער פיין גיזעהן פון אלע נביאים וואש גאט האט גיטאן מיט דער רוט פון זיין גרים צארין אותי נהג וילך חושך ולא אור מיך האט ער גיפירט אין דער פינשטער און ניט אין דער ליכט אך בי נאר אין מיר פר קערט ער זיין האנט איין גאנצין טאג בלה בשרי ער האט פר דארבן

מיין

מיין פלייש און מיין הויט אונ האט צו בראכן מיינע ביינר בנה עלי ער האט גיבויט אויף מיר איין גיפיינקעניש אונ האט מיך ארום גירינגילט מיט גאל אונ מיט ביטערניש במחשכים הושיבני כמתי עולם אין דער פינסטער האט ער מיך גיזעצט אזוא וויא די טויטע פון דר וועלט גדר בעדי ער האט פר צאמט פר מיר אונ איך קאן ניט ארויש גיין אונ ער האט שווער גימאכט מיינע קייטין גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי אונ אויך ווען איך טו הויך שרייען אונ טוא תפלה איז פאר שטאפט מיין תפלה גדר דרכי ער האט פר צאמט מיינע וועגין מיט שטיינער אונ האט פר קרימט מיינע וועגין דאש איך קאן ניט גיין אויף דעם וועג וואו ליים גייען פון וועגין דיא פיינט וואש שלאגין מיך דוב אורב הוא לי גאט איז גיווארין צו מיר אזוא וויא איין בער וואש לאקירט אונ אזו היא איין לייב קוקט ארוים פון זיין פאר בארגעניש · דרכי סורר מיין וועג האט ער פר שפרייט מיט דערנר אונ האט מיך דר בריטערט דאש איך מוז איבער דעם מאכין בריטע טריט · אונ ער האט מיך גיטאן פאר וויסטין דרך קשתו ער האט גיטראטין זיין בויגין אונ האט מיך גישטעלט צו איין ציל צו שיסין אין מיר · הביא בכליותי ער האט גיבראכט אין מיינע נירין זיינע פיילן הייתי שחוק אין בין גווען איין גילעכטער צוא אלע פעלקר זייער גישפעט בין איך אייך גאנצין טאג השביעני במרורים ער האט מיך אן גיזעט מיט ביטערניש אונ ווערמוט ויגרס בחצץ שני אונ ער האט צוא בראכין מיט קליינע שטיינדליך מיינע ציין דען אז די ישראל זיינען גיגאנגען אין גלות האבן זיי ניט ניהאט קיין כלים צו קנעטין דרינגען זייער טייג האבין זיא גימוזט מאכין גריבר אין דער ערד צוא קנעטין דרינען דאש טייג איז דאש טייג גיווארין מיט שטיינדליך ער האט מיך באדעקט מיט אש ותזנח משלום נפשי אונ עש איז ווארין פאר לאזט פון שלום מיין לייב איך האב פאר געסין די טובות וואש איך האב גיהאט ואומר אונ איך האב מיך גיטראכט עש איז ווארין פר לארין מיין שטארקייט אונ מיין האפונג פון גאט זכר עניי ומרודי גידיינק דו גאט די טעג פון מיין פיין אונ מיין קלאגן וואש איז ביטר אזו ווי ווערמוט זכור תזכור מיין לייב טוט גידיינקען מיין פיין דרום טוט זיך מיין לייב אויף מיר איין בייגין

פון וועגין צרות זאת אשיב אל לבי דאש טוא איך אום קערין צו מיין הארץ דאש גאט קאן העלפין דרום טוא איך צו אים האפן חסדי יי' כי לא תמנו די חסדים פון גאט האבן זיך ניט אויש גילאזט אונ זיי זיינען ניט ווארן פאר לענט זיינע דער בארימקייט חדשים לבקרים דיא חסדים טוען זיך אלע פריא מארגין באנייען אונ זיין אמת איז גרויש אונ וואול דעם מענטשין וואש טוט זיך אין גאט פר זיכערין חלקי יי' עש איז רעכט איך זאל האפן צו גאט ווייל ער איז מיין חלק טוב יי' גאט איז גוט צו דיא וואש האפין צו אים צוא דעם לייב וואש טוט אים פארשטין טוב עש איז גוט צו האפין צו גאט אונ צוא ווארטין צו זיין הילף טוב עש איז גוט צוא דעם מענטשין וואש טראגט דעם יאך פון גאט פון זיין יוגינט ישב בדד וידום ווען עש קומט איין אבילות צוא איין מענטשין זאל ער זיצין אליין אונ זאל ווארטין אונ האפין צו דער נחמה ווייל גאט האט אליץ גיבאטין אויף דעם מענטשין יתן בעפר פיהו ער זאל געבין אין אש זיין מויל טאמער וועט זיין איין האפונג יתן ער זאל געבין זיין באק צוא דעם וואש שלאגט אים אונ זאל זיך אן זעטין מיט חרפה · כי לא יזנח דען גאט וועט ניט פאר לאזין אויף אייביג דרום איז גוט צו פר זיכערין זיך אין אים כי אם הוגה ווען דר מענטש ברייננט אויף זיך טרויערקייט פון וועגין זיינע עבירות פון דעשט וועגין טוט זיך גאט אויף אים דער בארימן מיט זיינע גרוישע חסדים כי לא ענה מלבו דען גאט פייניגט ניט דעם מענטשין פון זיין ווילן נאר די עבירות מאכין דאש אליץ לדכא תחת רגליו גאט באגערט ניט צו שטויסן דעם מענטשן אונטער זיינע פיס נאר די עבירות טוען דאש להטות משפט גאט באגערט ניט מען זאל אוועק נייגין דעם משפט פון דעם מענטשין ניט צוא גוטין אונ מען זאל פר קרימען דעם מענטשין אין זיין קריג אונ אויב דער מענטש וועט זאגין די זאכין וואש זיינן אויף אים גיקומען איז איין טרעפונג אונ ניט פון גאט דרויף זאגט דר פסוק מי זה אמר ווער האט גיזאגט איין זאך אונ עש איז אזו גיווארן וואש גאט האט דאש ניט גיבאטן מפי עליון לא תצא פון גאט גייט ניט ארויש קיין בייז אונ קיין גוטש וואש דען האט דר לעבדיגר מענטש צו קלאגין נאר אויף זיינע עבירות אונ ער זאל זאגין לאמיר נאך זוכין אונזערע וועגין

אונ ראזין מיר תשובה טאן צוא גאט נשא לבבנו לאמיר אויף הויבין אונזערע הערצער צוא דעם וואלקין אונטער דעם הימיל צוא גאט וואש איז אין הימל נחנו פשענו מיר האבין גיזינדיגט אונ ווידר גישפעניגט אונ דו גאט האסט ניט פר געבין האמטשע דוא בישט פול חסדים סכותה באף דוא האסט דיך בארעקט מיט צארין אונ האסט אונז גיאגט מיט דעם צארין אונ האשט דיך ניט דער בארימט סכותה בענן לך דוא האסט דיך בארעקט מיט אוואלקין דאש די תפלה זאל ניט קומען פאר דיר סחי ומאוס דוא האסט אונז מיאוס גימאכט אזו וויא שפייעכץ פצו עלינו פיהם אונזרע פיינט האבין גיעפינט אויף אונז זייערע מיילער פחד ופחת פאר פחד זייגען מיר אריין גיפאלין אין די גריבר עש איז צו אונז גוועזן דיש גשווילעכץ אונ דר בראך פלגי מים טייכן וואשר טוט רינען פון מיינע אויגין פון וועגין דעם בראך פון מיין פאלק עיני נגרה מיינע אויגין טוען רינען אונ שווייגין ניט שטיל אונ הערין ניט אויף עד ישקיף וירא ביז גאט וועט זעהען פון דעם הימיל אויף מיר עיני עוללה לנפשי דאש זאגט ירמיה מיינע אויגין טוען באשמירין מיין לייב מיט טרערין מער וויא גאר מיין פאלק ווייל מיין משפחה זייגען כהנים דרום איז דר חורבן בית המקדש זיי ערגר וויא פאר כל ישראל צוד צדוני מיינע פיינט האבין מיך גיחאפט אזו וויא איין פויגיל אום זיסט צמתו בבור זיי האבין מיין לעבן גבונדין אין דער גרוב אונ האבין אויף מיר גיווארפין איין שטיין צפו מים דיא וואסער האבין גיטאן פלייצין אויף מיין קאפ׃ אונ ווען איין מענטש קומט אין וואסער איבער זיין קאפ מיינט ער דאש ער איז שוין ווארין פאר שניטין אבר איך ירמיה האב זיך פאר זיכערט אין גאט קראתי איך האב גירופין גאט פון דעם טיפין גרוב אונ האב גיזאגט קולי שמעת מיין קול האסטו גאט תמיד צו גיהערט זאלשטו איצונדערט אויך מיין קול הערין קרבת דו גאט האסט גינעהענט צו מיר אונ האסט גיזאגט צו מיר דו זאלשט דיך ניט פארכטין רבת ה׳ דו גאט פלעגשט קריגין דיא קריג פון מיין לייב אונ האשט אויש גילייזט מיין לעבין פון די פיינט ראיתה דרום זעה גאט מיינט אויך דאש פר קרימונג וואש דיא עובדי כוכבים פאר קרימען צו מיר אונ משפט מיין משפט אזו וויא פאר צייטין ראיתה זעה גאט

דאש אלע זייערע מחשבות אונ גידאנקן זיינן אויף מיר שפתי קמי והגיונם עלי דיא לעפצין פון מיינע פיינט אונ זייער טראכטין איז אויף מיר דעם גאנצין טאג שבתם וקימתם זייער זיצין אונ זייער אויף שטיין בין איך זייער גיזאנג זייא שפעטין אלץ פון מיר תשיב להם דו גאט זאלשט זיי אום קערין איין באצאלונג אזו וויא זיי האבין גיטאן תתן להם דוא זאלשט זיי געבין איין צו בראכיגע הארץ דיין מידיקייט זאל זיין צו זייא תרדוף באף דו זאלשט זיי נאך יאגין אונ זאלשט זיי פאר טיליגין פון אונטר דעם הימל דו גאט׃

איכה יועם זהב וויא איז טונקיל גיווארין דאש גאלד כלומר דיא קינדר וואש האבין גילייכט אזו וויא גאלד אונ גין גאלד עש איז ווארין פר גאסין די קינדר וואש האבין גילייכט מיט זייער פנים אזו וויא אבנים טובות איצונד ליגין זייא אין אלע גאסין בני ציון היקרים די קינדר פון ציון די טייערע וואש זיינען ווארין גילויבט אזו וויא גין גאלד וויא זיינען זיי גיווארין אזו וויא דיא שארבין פון איין טעפער׃ גם תנים חלצו שד אפילו איין שלאנג וואש אירע בריסט זיינן צו גידעקט מיט איין הויט אונ זיי זיינען אום דר בארימיג דאך ציהען זיי אויש זייערע בריסט כדי זייערע קינדר זאלין זעהען אונ זאלין קומען זייגן אבער דאש פאלק ישראל זיינען אום דער בארימיג אזו וויא די שטרויזין וואש אין דער מדבר דען זיי ווילין ניט געבין עסין צו זייערע קינדר אין הונגער זיי זאגין אונזר לעבין איז פריער פאר זייער לעבין׃ דבק לשון יונק אל חכו עש איז ווארין באהעפט דער צונג פון דיא זייגענדיגע קינדער צוא זייער גומען פון וועגין דארשט די קליינע קינדער באגערין ברויט אונ קיינער ברעכט ניט אפ צו זייא האוכלים למעדנים דיא קינדער וואש פלעגין עסין גוטע זאכע שפייז דיא ליגין פאר וויסט אין דיא גאסין אונ דיא וואש זיינען ווארין דער צויגין אויף זיידין בעט גיוואנט דיא ליגין אויף דיא מיסטין ויגדל עון בת עמי מען קען פאר שטיין אין דער גרוישער מכה דאש די עבירות פון די ישראל זיינן גרעסער פון די עבירות פון סדום דען סדום האט גאט באלד איבער גיקערט אין איין רגע אזו איז דר צער ניט זייער גרויש גיוועזן אונ עש האבין דריגען ניט ווייא גיטאן די הענט פון די פיינט נאר מלאכים האבין דאש אלץ גיטאן זכו נזיריה משלג זוי זיינען

לויטער גיוועזן אירע עורים פון שנייא זיי זיינען
ווייסער גיוועזן פון מילך זייער גישטאלט איז
גיוועזן רויט אזו וויא רובין זייער אן זיכט איז
גיוועזן אזו וויא ספיר חשך משחור תארם איצונד איז
שווארץ גיווארן זייער גישטאלט מער פון קוילין
מען דר קענט זיי ניט אין די גאסין עש איז איין
גישרומפין זייער הויט אויף זייערע ביינער איז
דאר גיווארין אזו וויא האלץ טובים היו חללי חרב
עש איז בעסער גיוועזן די דר שלאגענע פון דר
שווערד מער וויא די דר שלאגענע פון הונגער
דען זייער בויך איז ווארין צו שפאלטין ווייל זיי
זיינען גילעגין אויף דעם פעלד וויא דיא פיינט
האבין גיבראטין פלייש אזו איז דר ריח אין זיי
פאר גאנגען איז דר פון צו שפאלטין גיווארין
זייער בויך אונ עש האט ארויש גירונען זייער
מיסט איז דאש זייער מיאוס גיוועזן פאר אלע
לייט • ידי נשים רחמניות דיא הענט פון דיא דער
בארימיגע ווייבער האבין גיקאכט זייערע קינדר
אונ האבין זיי גיגעסין כלה יי' גאט האט היינט
פאר לענט זיין צארין וואש ער האט פון לאנג
גיהאט אויף ישראל אונ האט פאר גאסין זיין
גרים צארין אונ האט אן גיצונדין איין פייער אין
ציון אונ האט פאר ברענט אירע גרונד פעסט
לא האמינו די גאנצע וועלט האבין ניט גיגלויבט
דאש דר פיינט זאל קומען קיין ירושלים מחטאת
נביאיה פון וועגין דער זינד פון אירע נביאים אונ
פון וועגן עבירות פון אירע כהנים וואש פר גיסן
אין איר דאש בלוט פון צדיקים איז איר דש ביין
גיקומען נעו עורים בחוצות די בלינדע זיינן ווארין
פאר וואגילט אין די גאסין זיי זיינן ווארין פאר
שמירט אין בלוט דאש מען קאן ניט אן רירין
אין זייערע קליידר סורו טמא קראו למו קערט אפ
איר זייט אום ריין טוען זיי רופין צו די בלינדע
קערט אפ איר זאלט אונז ניט אן רירן פני יי' חלקם
גאטש צארין האט זיא צו טיילט אונ צוא שייד
ווייל זיי האבין ניט גיוואלט צו הערין צוא דיא
כהנים אונ צו די זקנים וואש האבן זיי גשטראפט
אויף די עבירות עודינה תכלינה עינינו עש טוען נאך
האפין אונזערע אויגין צו אונזער נארעשע הילף
וואש מיר האבין צו איין פאלק וואש קאן ניט
העלפין : צדו צעדינו אונזערע פיינט לויערין אויף
אונזערע טריט דאש מיר קענען איבר זיי ניט
גיין אין אונזערע גאסין עש איז נאהענט אונזר
סוף עש איז דר פולט גיווארן אונזערע טעג עש

איז גיקומען אונזער סוף קלים היו רודפינו אונזרע
נאך יאגער זיינען גרינגער גיוועזן מער וויא דיא
אדלער וואש פליהען אונטר דעם הימיל אויף
די בערג האבין זיי אונז נאך גיאגט אין דער
מדבר האבין זיי גילויערט אויף אונז רוח אפינו
משיח יי' דר אטום פון אונזר נאז דר גיזאלבטר
פון גאט דאש איז יאשיהו המלך ער איז ווארן
באצוואונגן אין זייערע גריבר וואש מיר האבן
גיזאגט אין זיין זכות וועלין מיר לעבין צווישין
די פעלקר שישי ושמחי בת אדום טוא זיך פרייען
דו שטאט אדום אויף איין קליינע רגע אבער
דר סוף וועט זיין דאש דו וועשט אויך טרינקן
איין ביטער גיטראנק אונ וועסט שיכור ווערין
פון וועגין צרות תם עונך בת ציון עש האט זיך
אויש גילאזט דיינע זינד דוא שטאט ציון גאט
וועט ניט מערין צו פאר טרייבן דיך ער האט
דער מאנט דיינע עבירות דוא אדום אונ האט
אנטפלעקט דיינע זינד : זכור יי' גידיינק גאט
וואש צו אונז איז גיוועזן וועה אונזר חרפה נחלתינו
נהפכה לזרים אונזר נחלה איז ווארין פאר קערט
צו פרעמדע אונ אונזערע הייזער צוא ארמיים
יתומים היינו ואין אב מיר זיינען אזו וויא יתומים
וואש האבן קיין פאטר ניט אונ אונזרע מוטרש
זיינען אזו וויא אלמנות מימינו בכסף שתינו אונזר
וואסער טרינקען מיר פאר געלט אונ אונזער
האלץ טוען מיר קויפין ווייל מיר האבין מורא
פאר די עובדי כוכבים צוא גיין האקין האלץ
אונ צו שעפין וואשער על צוארנו אויף אונזער
האלז זיינען מיר גיאגט גיווארין מיר רייטן מיד
אונ עש איז ניט קיין אפ רוא צוא אונז מצרים
נתנו יד קיין מצרים האבין מיר גיגעבין אונזער
האנט זיי זאלן אונז העלפין אונ אשור זאל אונז
אן זעטין מיט ברויט אבותינו חטאו ואינם אונזערע
עלטערין האבין גיזינדיגט אונ זיי זיינען ניט דא
אונ מיר מוזין זייערע עבירות לייז'ן עבדים משלו
בנו קנעכט האבן גטאן אין אונז גוועלטיגן אונ
קיין אויש לייזר איז ניט דא פון זייערע הענט
בנפשנו נביא לחמנו מיר האבין אונזר לעבין איין
גישטעלט צו ברייגען ברויט פון וועגין דער
שווערד פון דר מדבר • עורנו כתנור נכמרו אונזר
הויט איז ווארין דער היצט אזו וויא איין אויבין
פון וועגין דעם גישווילעכץ פון הונגר נשים בציון
ענו זיי האבין גיפייניגט ווייבער אין דר שטאט
ציון אונ בתולות אין די שטעט פון יהודה שרים
בידם

ידם נתלו די שרים זיינען וואורין גיהאנגען ביי דיארע הענט · דעם פנים פון די אלטע לייט האבין וויא ניט באשיינט בחורים טחון נשאו דיא בחורים האבין זיי גימאכט טראגן מיל שטיינר אונ די יונגע האבין זיי מיד גמאכט מיט האלץ טראגן זקנים משער שבתו די זקנים זיינען וואורין פאר שטערט פון דעם מויער אונ די יונגע פון זייער גיזאנג שבת משוש לבנו עש איז וואורין פאר שטערט די פרייד פון אונזר הארץ דאש זיינען דיא סנהדרין עש איז וואורין פאר קערט צוא טרויערקייט אונזער טאנץ נפלה עטרת ראשנו עש איז אראפ גיפאלין דיא קרוין פון אונזער קאפ וויא צו אונז דאש מיר האבין גיזינדיגט על זה היה דוה לבנו אויף דעם האט גיטאן וויא אונזער הארץ אויף דעם איז וואורן פינצטר אונזרע אויגן על הר ציון אויף דעם בארג ציון וואש ער איז פר וויסט אונ פוקסין גייען אין אים אתה יי לעולם תשב דוא גאט זיצט ביז אייביג אונ דיין שטול איז ביז אייביג אונ דו האסט דאך גישווארן צו אונז דאש דוא וועשט אונז ניט פאר לאזין אונ אזו וויא דו ביסט ביז אייבג אזו איז דיין שבועה ביז אייביג השיבנו דרום מאך אונז אום קערין דו גאט צו דיר אזו וועלן מיר תשובה טאן באניי אונזרע טעג וויא פריער כי אם דען דוא האסט אויף אונז זייער גיצערינט · השיבנו יי אליך מאך אונז גאט אום קערין צוא דיר אזוא וועלין מיר תשובה טאן באניי אונזרע טעג אזו וויא פריער :

דעם פסוק זאגין מיר צווייא מאל בדי מען זאל אויש לאזין מיט גוטע רייד :

סליק מגילת איכה

חורבן בית המקדש

אמר רבי יוחנן רבי יוחנן זאגט מאי דכתיב וואש מיינט דר פסוק אשרי אדם מפחד תמיד וואול דעם מענטשין וואש פארכט זיך תמיד דאס איז גימיינט ווען ער וויל עפעס טאן טראכט ער וואס דר פון קאן ארויס קומן ווארום ווען איין מענטש באטראכט זיך ניט קען פיל בייז ווער פון ארויש קומען דאש בית המקדש איז דורך דעם חרוב גיווארין וואש אונזערע עלטערין האבין זיך ניט בטראכט דען עש איז גיוועזן איין מענטש וואס האט גיהייסין קמצא אונ דער אנדערער האט גיהייסין בר קמצא איבער די צוויי איז ירושלים חרוב גיווארין אונ פון וועגין איין האן מיט איין הון איז חרוב גיווארין די חשובי שטאט טור מלכא · אונ פון וועגין איין אקס פון איין וואגין איז חרוב גיווארין דיא שטאט ביתר דען אין ירושלים איז גיוועזן איין מענטש וואש זיין ליב האבר איז גיוועזן קמצא אונ זיין פיינט איז גוועזן בר קמצא איין מאל האט דער מענטש גמאכט איין סעודה אונ האט גישיקט זיין קנעכט ער זאל אים רופין אויף דער סעודה זיין ליב האבער קמצא אונ דר קנעכט האט ניט רעכט דר הערט אונ האט גירופין בר קמצא אונ וויא דר מענטש איז ארייו גיקומן אין שטוב אונ האט גיפונן זיין פיינט בר קמצא זיצט ביי דר סעודה האט ער צו אים גזאגט ה' ביסט דאך מיין שונא פון לאנג אן וואש האסטו דא צו טאן אויף מיין סעודה שטייא אויף אונ גיי ארויש האט בר קמצא צו אים גזאגט איך בעט דיך ווייל איך בין גיקומן טוא מיר די חרפה ניט אן איך וועל דיר בצאלין וואש איך וועל עסין אונ טרינקן ענטפערט דר מענטש איך וויל דיך דא ניט האבין · זאגט דר בר קמצא איך וועל דיר בצאלין וויא פיל איין האלבע סעודה טרעפט אן לאז מיך זיצין זאגט ער איך וויל דיך ניט · זאגט ער איך וועל דיר געבין וואש די גאנצע סעודה טרעפט אן טוא מיר די חרפה ניט אן האט ער גיזאגט איך וויל ניט אונ האט אים אן גינומען ביי דער האנט אונ האט אים ארויש גיפירט · האט בר קמצא גיזאגט עש איז דאך פיל חשובי רבנים גיזעסן אונ האבין אים ניט גיווערט מן הסתם איז זייא ניחא מען זאל מיר איין חרפה אן טאן דרום וועל איך גיין צום קיסר אונ וועל איבר זיי אלע איין מסירה געבין · אונ איז גיגאנגען צום קיסר אונ זאגט די יהודים האבן אין דיר מורד גיוועזן האט דער קיסר גיזאגט ווער זאגט עס טאמער איז דאס ליגין זאגט בר קמצא שיק קיין ירושלים איין קרבן זייא זאלין פון דיינט וועגין מקריב זיין וועשטו זעהן אויב זיי וועלין דאש מקריב זיין · האט דער קיסר גינומען איין קאלב אונ האט דאש גישיקט מיט אים איז ער גיגאנגן אונ האט

אין

אין קאלב גימאכט איין מום אין די לעפצן וואס
ביי אונז הייסט דאס איין מום אונ מען טאר דאס
ניט מקריב זיין אונ ביי די רומים הייסט דאש
קיין מום ניט אונ מען מעג דאש מקריב זיין
אונ ער האט דאש דרום גיטאן כדי זיי זאלין
זיך ניט קענן פר ענטפערין פר דעם קיסר דאש
דאש קאלב האט איין מום גיהאט דרום האבן
זיי דאש ניט מקריב גיוועזן אונ אז בר קמצא
איז גיקומען מיט דעם קאלב האבין די רבנים
דאש גיוואלט מקריב זיין כדי מען זאל ניט דר
צערענן דעם קיסר האט רבי זכריה גיזאגט לייט
וועלין זאגין איין בהמה מיט איין מום איז מען
מקריב אויף דעם מזבח האבין זיי גיוואלט דעם
בר קמצא הרגנן כדי ער זאל ניט גיין זאגן דעם
קיסר אז מען האט דאס קאלב ניט מקריב גיוועזן
האט רבי זכריה גיזאגט לייט וועלין זאגין דער
וואש מאכט איין מום אין איין בהמה וואס מען
דארף זיא מקריב זיין דארף מען אים טייטין איז
דער בר קמצא גיגאנגן אונ האט דאש קאלב
ווידר גיבראכט צום קיסר אונ האט גיוויזין דאס
די יהודים האבן אין אים מורד גיוועזן האט רבי
יוחנן גיזאגט דאס פרומקייט אונ דאס נידערקייט
פון רבי זכריה האט חרוב גימאכט דעם בית
המקדש וויל ער האט ניט גילאזט דאש קאלב
מקריב זיין אונ ניט דעם בר קמצא הרגנן אזו
האט דער קיסר גישיקט דעם נירון קיסר אויף
ירושלים אונ אז ער איז גיקומען נאהענט פון
ירושלים האט ער גיוואלט זיין מזל פרובין אונ
האט גישאסין איין פייל קיין מזרח האט זיך די
פייל אום גיקערט אונ איז גיפאלן קיין ירושלים
דר נאך האט ער גישאסין קיין מערב איז ווידר
די פייל גיפאלין קיין ירושלים אויף וועלכר זייט
ער האט גיווארפן איין פייל איז זיא אלך גיפאלן
קיין ירושלים האט ער פאר שטאנען דאש ער
וועט די שטאט איין נעמען דער נאך האט ער
גיפונען איין קליין קינד זאגט ער צו אים זאג
מיר איין פסוק וואש דו האשט היינט גילערינט
דען ער האט דורך דעם אויך גיוואלט זיין מזל
פרובין וואש פאר איין פסוק דאש קינד וועט
אים זאגין האט דאש קינד אים גיזאגט דעם
פסוק ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל דאש
איז טייטש גאט זאגט איך וועל איין נקמה טאן
אין אדום דורך מיין פאלק ישראל כלומר אז
אדום וועט דאש בית המקדש חרוב מאבין אונ

וועט די ישראל אין גלות האלטין וועל איך גאט
דער נאך אין זיי איין נקמה טאן האט דר נירון
קיסר גיזאגט גאט וויל זיין הויז חרוב מאכן אונ
וויל דער נאך איין נקמה טאן אין דעם וואש
וועט דאס חרוב מאכן אזו איז ער אוועק גילאפן
אונ האט זיך מגייר גיוועזן איז פון אים ארויש
גיקומן רבי מאיר האט דער קיסר גישיקט איין
אנדערין ער האט גיהיישין אספסינוס איז ער
גיקומען אונ האט באלעגערט די שטאט דריי
יאר אונ האט איר ניט גיקענט טאן אונ אין
ירושלים זיינען גיוועזן דריי עשירים איינר האט
גיהיישין נקדימון בן גוריון דר אנדערער האט
גיהייסן בן כלבא שבוע דר דריטר האט גיהייסן
בן ציצית הכסת אונ דאס איז ניט גיוועזן זייערע
רעכטע נעמען דר ערשטר האט דרום גיהייסן
נקדימון בן גוריון וויל עש איז אים גישעהען
איין נס דאש די זון האט פון זיינט וועגן גישיינט
ליינגער וויא זיא דארף דען די ישראל פלעגין
אויף גיין קיין ירושלים דריי מאל אין יאר · אום
פסח אונ אום שבועות אונ אום סוכות · איין מאל
זיינן די ישראל אויף גיגאנגן אונ האבין ניט
גיהאט קיין וואשער צו טרינקן איז גיגאנגן דר
בוני בן גוריון צו איין שררה וואש האט גיהאט
צוועלף ברונען וואסער אונ האט צו אים גיזאגט
לייא מיר די ברונען וואשר ביז אין דר צייט אונ
ווען איך וועל דיר אין דר צייט קיין וואסר ניט
אפ געבין וועל איך דיר פר איטליכן ברונן איין
צעהענטין גאלד געבין אונ די צייט איז אויש
גיגאנגן אונ קיין רעגין איז ניט גיגאנגן צו דער
פילין די ברונען מיט וואשר · אין דר פריא פון
דעם הינטערשטן טאג האט דר שררה צו אים
גישיקט ער זאל אים דאש געלט צו שטעלין אדר
וואשער האט בוני גיענטפערט דר טאג איז נאך
גרויש עש קאן נאך פיל רעגין גיין דאש דיינע
ברונען זאלין פול ווערין האט דר שררה דר פון
גילאכט אונ האט גיזאגט דאש גאנצע יאר איז
קיין רעגין ניט גיגאנגן אונ היינט וועט רעגענן
אונ ער איז זייער פריילך גיוועזן ער האט גמיינט
ער וועט גרויש געלט נעמן אונ איז פר שמחה
גיגאנגן אין מרחץ אריין אונ דער צדיק בוני איז
גיגאנגן אין בית המקדש אריין אונ האט זיך אן
גיטאן איין טלית אונ האט תפלה גיטאן אונ
האט גיזאגט רבונו של עולם עש איז גוואושט
פאר דיר דאש איך האב דאש ניט גיטאן פון מיין

כבוד ווערין אונ ניט פון מיין עלטערינס כבוד
יועגין נאר פון דיין כבוד ווערין כדי די ישראל
וואש זיינן עולה רגל קיין ירושלים זאלן האבן
צו טרינקן אזו באלד איז גיקומן איין גרוישער
רעגין דאש אלע ברונען זיינען פול גיווארן מיט
וואשער אונ עש איז נאך איבעריגע גיוועזן אונ
דער שררה איז פון דעם באד ארויש גיגאנגען
אונ בוני איז פון דעם בית המקדש ארויס גיגאנגן
אונ האבין זיך בגעגינט האט בוני גיזאגט צום
שררה גיב מיר געלט ארויס דאש איך האב דיר
מער וואשער גיגעבין וויא איך האב ביי דיר
גינומען האט דר שררה גיזאגט איך וויים גיוויס
דאש דער רעגין איז נאר גיגאנגען פון דיינט
וועגין אבער איך האב דאך איין טענה דאש דו
מוזט מיר דאש געלט געבין דען די זון איז שוין
לאנג אונטער גיגאנגען אזו האט זיך שוין דיא
צייט אויש גילאזט אונ דער רעגין איז גיגאנגן
אין מיין רשות איז דער צדיק בוני ווידר גיגאנגן
אין בית המקדש אונ האט ווידער תפלה
גיטאן · אונ האט גיזאגט רבונו של עולם
איך בעט דיר ווייז אויף דער וועלט דאש
מיר זיינען דיין פאלק אונ אז וויא דוא האשט
מיר איין נס גיטאן מיט דעם רעגין טוא מיר
איין נס מיט דער זון אז זיא זאל ווידער אן
הויבין צו שיינען אזו באלד איז גיקומן אווינט
אונ האט צו שפרייט די וואלקינש אונ דיא זון
האט ווידר אן גיהויבין צו שיינען אזו האט דר
שררה גיזאגט היינט קען איך דיך ניט מאנען
ווייל דיא זון שיינט דרום האט ער גיהייסין
נקדימון דאש איז טייטש שיינען דאש פון
זיינט וועגין האט דיא זון גישיינט אבער זיין
רעכטר נאמען איז גיוועזן בוני דער אנדערער
האט דרום גיהייסין בן כלבא שבוע ווייל דער
וואש איז צו אים אריין גיגאנגען הונגעריג וויא
איין הונט איז ער ארויש גיגאנגען זאט דען
כלבא איז טייטש איין הונט אונ שבוע איז
טייטש זאט · דער דריטר האט דרום גיהייסין
בן ציצית הכסת ווייל זיינע ציצית האבין זיך
אים נאך גישלעפט ביז דער ערד · איינער פון
די דרייא עשירים האט גיזאגט איך וועל דיא
גאנצע שטאט שפייזין מיט ווייץ אונ גערשטן ·
דער אנדערער האט גיזאגט איך וועל די גאנצע
שטאט שפייזין מיט וויין אונ בוים איל · אונ
דר דריטר האט גיזאגט איך וועל זיא שפייזן
מיט האלץ · האבין די חכמים גילויבט צו דעם
וואש האט גיגעבין האלץ דען צו איין באט
ווייץ מוז מען האבין פיל מעסטלעך האלץ אונ
רב חסדא האט אלע זיינע שליסלען גיגעבין צו
זיין קנעכט נאר דעם שליסיל פון האלץ האט ער
ניט גיגעבין צו זיין קנעכט אונ דיא עשירים
האבין גיהאט צו שפייזין דיא שטאט איין אונ
צוואנציג יאר אונ אין שטאט זיינען גיוועזן פיל
שלעכטע לייט האבין די חכמים גיזאגט לאמיר
ארויש גיין פון דר שטאט צו שלום מאכין מיט
זיי האבין דיא שלעכטע לייט ניט גיוואלט אונ
האבין גיזאגט לאמיר בעסער גיין מיט זייא
מלחמה האלטין האבין די חכמים ניט גיוואלט
דען זייא האבין גיוואושט דאש מען וועט ניט
באגליקין אזו זיינען די שלעכטע גיגאנגען אונ
האבין פאר ברענט דיא אוצרות פון ווייץ אונ
גערשטין כדי מען זאל ניט האבין וואש צו עסין
אזו וועלין זיי מוזין גיין מלחמה האלטין אונ עש
איז גיווארין איין גרוישער הונגר אין שטאט ·
אבא סיקרא איז גיוועזן דער עלצטר פון דיא
שלעכטע לייט וואש זיינען גיוועזן אין ירושלים
אונ ער איז גיוועזן איין זון פון דער שוועסטער
פון רבי יוחנן בן זכאי אזו האט רבי יוחנן נאך
אים גישיקט אונ האט גיהייסין ער זאל צו אים
קומען בסוד דאש קיין מענטש זאל דר פון ניט
ווישין איז ער גיקומען האט רבי יוחנן צו אים
גיזאגט וויא לאנג נאך וועט איר ניט לאזן שלום
מאכין מיט דעם קיסר אונ איר טייט די גאנצע
וועלט אין הונגר ווייל מען האט ניט וואש צו
עסין האט אבא סיקרא גיזאגט וואש זאל איך
טאן ווען איך וועל זיי עפעש זאגין וועלין זייא
מיך הרגנן האט רבי יוחנן צו אים גיזאגט גיב
מיר איין עצה וויא אזו איך זאל קענען פון דער
שטאט ארויש גיין צו דעם קיסר טאמער וועל
איך עפעש קענן מציל זיין האט אבא סיקרא צו
אים גיזאגט טוא אזו מאך דיך קראנק אונ די
גאנצע שטאט וועט גיין דיך מבקר חולה זיין
אונ דיינע תלמידים זאלין ארום דיר שטיין גלייך
וויא דו בישט גוסס אונ נעם פלייש פון איין
נבילה אונ לייג לעבין דיר וואש דאש שטינקט
אזו וועט מען מיינען דו בישט גישטארבן וועלן
זיי דיך ארויש לאזין מען זאל דיך צו קבורה
ברייננען אונ לאז דיר קיין אנדערער ניט טראגין
נאר דיינע תלמידים כדי מען זאל ניט ווישן

דאש דו בישט לעבעדיג דען איין לעבעדיגר איז
גרינגר פון איין טויטין האט רבי יוחנן אזו גיטאן
אונ זיינע תלמידים האבין אים גטראגין אונ אז
זיי זיינן גיקומען צום טויער האבין די שלעכטע
לייט אים גיוואלט שטעכין צו פרובין אויב ער
לעבט ניט האט אבא סיקרא גיזאגט די עובדי
כוכבים וועלין זאגין זייער אייגינעם רבי האבין
זיי גישטאכן · האבין זיי אים גיוואלט שטויסין
האט אבא סיקרא גיזאגט דיא עובדי כוכבים
וועלין זאגין זייער אייגינעם רבי האבין זייא
גישטויסן אזו האבן זיי גיעפינט דעם טויער אונ
מען האט אים ארויש גיטראגין אונ אז ער איז
ארויש גיקומען איז ער גיגאנגן צום קיסר אונ
זאגט צוא אים פריד אויף דיר מלך פריד אויף
דיר מלך האט דר קיסר גיזאגט צו רבי יוחנן דו
בישט צוויי מאל חייב מיתה איין מאל איך בין
ניט קיין מלך אונ דוא רופשט מיך מלך אזוא
שפעטשטו פון מיר דאש אנדערע ווען איך בין
יוא איין מלך ווארום בישטו ביז אהער צו מיר
ניט גיקומן האט רבי יוחנן צו אים גיזאגט דוא
בישט גיוויש איין מלך דען איך וייש דאש
ירושלים אונ דער בית המקדש וועט איבער
גענטפערט ווערן אין דיין האנט אונ מיר לערנן
אפ פון איין פסוק דאש דער בית המקדש וועט
נאר ווערין איבער גיענטפערט אין דר האנט
פון איין מלך אזו וועשטו גיוויש איין מלך זיין
אונ דאש וואש דו זאגשט ווארום בין איך צוא
דיר פריער ניט גיקומן די שלעכטע לייט וואש
אין דר שטאט האבין מיך ניט גילאזט גיין האט
דר קיסר גיזאגט ווען איינער האט איין פאס
מיט האניק אונ איין שלאנג איז ארום איר ארום
גיוויקילט דאש דורך אים קען מען דעם האניק
ניט נעמען אזו צו ברעכט מען די פאס צו נעמן
דעם האניק אזו אויך וואלשטו גידארפט דעם
טויער צו ברעכין כדי דו זאלשט קענען ארויש
קומען האט רבי יוחנן שטיל גישוויגין אונ האט
ניט גיקענט ענטפערין האט רבי עקיבא גיזאגט
עש איז אין רבי יוחנן מקוים גיווארן דר פסוק
משיב חכמים אחור ודעתם יסכל דאש איז טייטש
גאט פר קערט די קלוגע הינטער זיך אונ זייער
דיעה טוט ער פר נארישען דען ווען עש קומט
אויף דעם מענטשין חלילה בייז קען ער זיך
ניט פר היטין מיט זיין חכמה אזו אויך האט
רבי יוחנן ניט גיקאנט ענטפערין דעם קיסר דען

ער האט אים גיוואלט ענטפערן מען נעמט איין
צוואנג אונ מען נעמט אראפ די שלאנג אונ מען
לאזט די פאס גאנץ אזו האב איך אויך גיווארט
איך זאל דיא שלעכטע לייט איבר קומן אונ די
שטאט זאל גאנץ בלייבין אונ איך וועל מיט
דיר שלום מאכן אונ וויא ער האט מיט אים אזוא
גירעט איז גיקומן איין שליח פון רוים אונ זאגט
צוא אים דער קיסר איז גישטארבין אונ דיא
גרוישע לייט פון רום באגערן דיך פר איין קיסר
האט ער גיהאט אן גיטאן איין שוך אונ האט
גיוואלט אן טאן דעם אנדערין האט ער ניט
גיקענט ארויף גיין האט ער דעם שוך גיוואלט
אויש טאן האט ער ניט גיקענט אראפ האט דר
קיסר גיזאגט וואש איז דאש האט רבי יוחנן
גיזאגט צום קיסר זיי דיך ניט מצער דען דיר
איז איין גוטע בשורה גיקומען איז דיין ביין
פעט גיווארין אזו וויא אין פסוק שטייט שמועה
טובה תדשן עצם איין גוטע בשורה מאכט פעט
דעם ביין זאגט דער קיסר וואש זאל איך טאן
דאש דר שוך זאל אראפ האט רבי יוחנן גיזאגט
לאז פאר ביי דיר גיין דיין פיינט וועט דער ביין
מאגער ווערין דען אזוא שטייט אין פסוק ווען
איינער זעהעט איין שונא פאר זיך פאר גיין
ווערט זיין ביין מאגר האט דר קיסר אזו גיטאן
איז אים דער שוך אראפ האט דר קיסר צו אים
גיזאגט ווען דו בישט אזו קלוג ווארום בישטו
צוא מיר פריער ניט גיקומען האט רבי יוחנן
גיזאגט איך האב דיר גיזאגט דאש איבער דיא
שלעכטע האב איך ניט גיקאנט קומן האט דר
קיסר צו אים גיזאגט איך האב דאך דיר אויך
גיזאגט דאש דו האשט גידארפט דעם טויער צו
ברעכין אונ איצונד וועל איך אוועק גיין אונ
וועל איין אנדערין אויף מיין ארט שיקין נאר
בעט עפעש פון מיר וועל איך דיר טאן האט
רבי יוחנן צוא אים גיזאגט · גיב מיר די שטאט
יבנה אונ די חכמים וואש זיינען אין איר דאש
דו זאלשט זיא ניט חרוב מאכין אונ לאז לעבן
די משפחה פון רבן גמליאל דען ער איז פון דר
משפחה פון דוד המלך אונ גיב מיר איין דאקטר
צו היילין רבי צדוק דען צו רבי צדוק זיינען ז׳
גידערים ווארין איין גישרומפין פון וועגין פיל
פאסטין וואש ער האט גיפאסט דאש דער בית
המקדש זאל ניט חרוב ווערין האט רבי עקיבא
גיזאגט נאט האט אים דא אויך זיין שכל צוא

גינומען

גיטומען דען ער האט גידארפט צו בעטין דאש ער זאל אויף ירושלים קיין מלחמה ניט האלטין אבר רבי יוחנן האט זיך גטראכט ווען ער ווערט איין גרוישע זאך אן טוטין ווערט ער אפילו איין קליינע זאך אויך ניט טאן וייל ער ווערט ברוגז ווערין איך וועל בעסער איין קליינע זאך אן מוטין אזו ווערט ער דאש גיוויש טאן מרתא בת בייתוס איז גיוועזן די רייכשטע פון ירושלים האט זיא גיזאגט צו איר קנעכט גייא אויף דעם מארק אונ קויף מיר ווייסע זעמיל מעל איידער ער איז גיקומן אויף דעם מארק איז אלץ פר קויפט גיווארין איז ער גיקומען אונ זאגט קיין ווייסע זעמיל מעל איז ניט דא · פראסטע ווייסע מעל איז דא · האט זיא גיזאגט גיי קויף איידר ער איז דער גאנגן האט ער די ווייסע מעל אויך פר זאמט איז ער ווידר גיקומען אונ זאגט קיין ווייסע מעל איז שוין אויך ניט דא נאר גראבע מעל איז דא · האט זיא גיזאגט גיי קויף · איידער ער איז דר גאנגן האט ער דיא גראבע מעל אויך פר זאמט איז ער גיקומן אונ האט גיזאגט קיין גראבע מעל איז אויך ניט דא נערשטין מעל איז דא · האט זיא גיזאגט גייא קויף · איידר ער איז דר גאנגן האט ער דיא נערשטין מעל אויך פאר זאמט זיא האט נאך ניט גיהאט אן גיטאן אירע שיך אזו האט זיא גיזאגט צוא איר קנעכט איצט וועל איך אליין גיין זעהן טאמר וועל איך עפעש קריגין עסין אונ וויא זיא איז גיגאנגען האט זיך באהעפט צואה פון איין בהמה אין אירע פים איז זיא דר פון גישטארבין וייל זיא איז זייער איידיל גיצויגין גיווארין אונ אטייל זאגין זיא איז דער פון ניט גישטארבין נאר זיא האט אויף גיגעסין דיא פייג פון רבי צדוק אזוא איז זיא דער פון גישטארבין דען רבי צדוק האט גיוואוסט דאס דר בית המקדש ווערט חרוב ווערן אזו האט ער גיפאסט פערציג יאר דאש דער בית המקדש זאל ניט חרוב ווערין אונ ווען ער האט גיגעסין האט מען פון אויסן וייניג גיזעהן וואס ער האט גיגעסין אונ אלע נאכט ווען ער האט גיזאלט אן בייסין האט מען אים גיבראכט איין פייג האט ער זיא אויש גיזויגין אונ האט זיא דער נאך אוועק גיווארפין · דיא פייג האט מרתא גיפונן אונ האט זיא אויף גיגעסין פאר גרויש הונגר אונ איז דר פון גישטארבן פר מיאוסקייט

אונ אז זיא האט גיזאלט שטארבין האט זיא גיהיישן נעמן איר גאלד אונ זילבר אונ ווארפן אין דיא גאסן אונ האט גיזאגט וואש דארף איך דאש נאך דעם טויט אזו איז מקוים גיווארין דר פסוק זייערע זילבר אונ גאלד וועלן זיי ווארפן אין די גאסין אונ דר קיסר איז גיגאנגן קיין רום אונ האט גישיקט טיטוס הרשע אונ אז ער איז גיקומן האט ער די שטאט איין גינומן אונ האט גיזאגט וואו איז דר גאט פון ישראל וואש זייא פר זיכערין זיך אין אים ווארום קומט ער זייא ניט העלפין אונ וואש האט טיטוס גטאן ער איז ארייין גיגאנגען אין בית המקדש אין קדשי הקדשים וואש קיינער האט ניט גיטארט אהין אריין נאר דער כהן גדול אום יום כפור אונ האט גינומן. איין ספר תורה אונ האט איר פר שפרייט אויף דער ערד אונ זאט אויף איר שלעכץ גיטאן דר נאך האט ער גישטאכן מיט דר שווערד אין דעם פרוכת איז פון אים ארויס גיגאנגן בלוט האט דר רשע גמיינט ער האט גאט גטייט נאך מער האט דער רשע גיטאן ער האט גמאכט פון דעם פרוכת אזו וויא איין קארב אונ האט דרינען אריין גילייגט אלע כלים פון דעם בית המקדש אונ האט דאש גלייגט אויף איין שיף אונ איז גיפארין פון איין שטאט צו דר אנדרע אונ האט זיך דער מיט בארימט דאש ער איז זייער שטארק דען ער האט דאש בית המקדש חרוב גימאכט אונ וויא ער איז גיפארין אויף דעם ים איז גיקומן איין ווינט אונ האט גוואלט די שיף דר טרינקען האט טיטוס גיזאגט איך זעה דאש דר גאט פון די יהודים האט מערער קיין שטארקייט ניט נאר אויף דעם וואשער ער האט מלחמה גיהאלטין מיט פרעה האט ער אים דר טרונקן אין וואשר אונ סיסרא האט ער אויך דר טרונקען אין וואשר אונ מיך וויל ער אויך דר טרינקען אין וואשר אויב ער איז שטארק לאז ער גיין אויף דר טריקעניש מיט מיר מלחמה האלטין אזו איז ארויש גיגאנגען אין בת קול פון דעם הימיל אונ זאגט דאש איינקיל פון עשו איך האב איין קליין באשעפעניש וואש איז קלענער פון אלע באשעפעניש דאש איז איין מין פליג קום אויף דר טריקעניש אונ מאך מיט איר מלחמה אזו איז ער ארויש גיגאנגען אויף דר טריקעניש איז אים די פליג אין דער נאז אריין גפלויגין אונ האט אים דעם מוח זיבן יאר

גילעבירט

גילעכערט · איין טאג איז ער פיר גיגאנגן פאר
איין שמיד האט די פליג גהערט דעם קלאפ פון
דעם האמער האט זיא זיך דר שראקין אונ איז
שטיל גיבליבין פון צוא לעברין האט טיטוס
גיזאגט ווען עש איז דא איין הילף אזו האט ער
אלע טאג גידונגען איין שמיד ער זאל פאר אים
קלאפין כדי די פליג זאל שטיל זיין · איין הייד
איין שמיד האט ער אלע טאג פיר גילדן גיגעבין
אבר איין יהודי איין שמיד האט ער גאר ניט
גיגעבין דען ער האט גיזאגט עש איז דיר גינוג
דאש דוא זעהשט איין נקמה אין דיין פיינט ביז
דרייסיג טאג איז די פליג שטיל גיבליבין פאר
דעם קול פון דעם האמער אונ דר נאך איז דיא
פליג גוואונט גיווארן אונ איז ניט שטיל גבליבן
פאר דעם קול פון דעם האמער ביז ער איז
גשטארבן דורך דר פליג די חכמים האבן גזאגט
אז ער איז גישטארבין האט מען אים די קאפ
אויף גיהאקט צו זעהן וואש דרינען איז אזוא
האט מען גיזעהן די פליג אונ זיא איז אזו גרויש
גיוועזן וויא איין טויב פון איין יאר אונ האט
גיוואוגין צוויי פונט אונ דאש מויל איז גיוועזן
פון קופער אונ די נעגיל פון אייזין אונ אז טיטוס
האט גיזאלט שטארבן האט ער גזאגט מען זאל
אים נאך זיין טויט פאר ברענען אויף אש אונ
מען זאל צו שפרייטן דאש אש אויף זיבן ימים
כדי דער גאט פון יהודים זאל אים ניט קאנען
גיפינען צו משפטין אים · עש איז גיוועזן איינר
וואש האט גיהייסן אונקלוס ער איז גוועזן דר
זון פון דר שוועסטער פון טיטוס האט ער זיך
גיוואלט מגייר זיין האט ער צו טיטוס גיפרעגט
ווער איז חשוב אויף יענער וועלט האט ער
גזאגט די ישראל האט אונקלוס גיזאגט זאל איך
מיך מגייר זיין אונ באהעפטין זיך אין זיי האט
טיטוס גיזאגט די ישראל האבין פיל מצות דו
וועשט זיי ניט קענען האלטין טוא אזו זיי זייא
מצער וועשטו ווערן איין עלצטר · אזו וויא אין
פסוק שטייט היו צריה לראש די באלידיגער פון
ישראל זיינען גיווארין צוא עלצטע האט אים
אונקלוס גיפרעגט מיט וואש איז מען דיך דן
אויף יענער וועלט האט טיטוס גזאגט מיט דעם
וואש איך האב אויף מיר גיפסקת מען זאמילט
אלע טאג איין מין אש אונ מען באשאפט מיך
אונ מען פאר ברענט מיך אונ מען צו שפרייט
מיין אש אויף זיבן ימים רבי אליעזר זאגט זעהט

וויא איין גרוישע זינד איז ווען מען איז איינעם
מבייש דען ווייל מען האט דעם בר קמצא
מבייש גיוועזן אונ מען האט אים פון דר סעודה
ארויש גיטריבן אזו האט אים גאט גיהאלפן אין
זיין מסירה אונ האט פר וויסט זיין בית המקדש
אונ האט פאר ברענט זיין פאליש דרום זאל
איינער דעם אנדערין ניט מבייש זיין · אונ פון
וועגין איין האן מיט איין הון איז חרוב גיווארן
די שטאט טור מלכא דען עש איז גיוועזן איין
מנהג ווען מען האט גיפירט איין חתן מיט איין
כלה אונטר דר חופה האט מען פאר זי גטראגן
איין האן מיט איין הון צו ווייזין זייא זאלין זיך
מערן אזו וויא הינער איין מאל איז דורך גגאנגן
איין חיל פון רום אונ האבין די הינער אוועק
גינומען אזו זיינען די יהודים אויף זיי אן גפאלן
אונ האבין זיי גישלאגין איז דאש חיל גיקומען
צום קיסר אונ האבין גיזאגט די יהודים האבין
אין דיר מורד גיוועזן איז דר קיסר גיקומן אויף
זיי איז גיוועזן איין מענטש צווישין די יהודים
וואש האט גיהייסן בר דרומא ער פלעגט געבן
איין שפרונג אויף איין מייל אונ האט גיהרגת
אלע וואש זיינען גישטאנען אין דר מייל האט
דר קיסר גינומען די קרוין אונ האט זיא גלייגט
אויף דר ערד אונ האט גיזאגט רבונו של עולם
אויב דו ווילשט איך זאל אום קומן זאלשטו מיך
ניט איבער ענטפערין מיט מיין פאלק אין דר
האנט פון איין מענטשן אונ דר בר דרומא האט
זיין מויל גישטרויכילט דען ער האט גיזאגט דו
גאט האסט אונז פאר לאזט אונ גיישט ניט אין
אונזערע מלחמות אזו איז ער גיגאנגען אין בית
הכסא איז גיקומען איין שלאנג אונ האט אים
גילאזט איין גיפט אין דיא גידערים איז ער
גישטארבין אזו האט דר קיסר גזאגט ווייל גאט
האט מיר איין נס גיטאן דרום וועל איך איצונד
דר שטאט ניט טאן אונ איז פון דר שטאט אוועק
גיגאנגען אונ אז די יהודים האבין גיזעהן דאש
דר קיסר איז אוועק גיגאנגען זיינן זיי פריילעך
גיווארין אונ האבין גיגעסין אונ גיטרונקן אונ
האבין פיל ליכט אן גיצונדין ביז מען האט פאר
איין מייל פון דער שטאט גיקאנט זעהן דאש
כתב וואש אויף דעם חותם פון איין פינגעריל
איז · האט דר קיסר גיזאגט די יהודים שפעטן
פון מיר אונ זיינען פריילעך אזוא האט ער זיך
ווידער אום גיקערט צו דר שטאט דיא חכמים
האבי׳

האבין גיזאגט דריי הונדרט טויזינט מאן מיט בלויזע שווערדין זיינן מיט איין מאל אין דער שטאט אריין גיגאנגען אונ האבין גיהרגת דריי טאג. אונ דריי נעכט אין איין זייט שטאט אונ אין דר אנדרר זייט שטאט האבין זיי גיטאנצט אונ גישפרונגען אונ האבין איינר פון אנדערין ניט גוואוסט אזו גרויש איז זיא גוועזן עש שטייט אין פסוק בלע יי׳ ולא חמל את כל נאות יעקב דאש איז טייטש גאט האט פאר דארבין אונ האט זיך ניט דר בארימט איבר אלע וואונונג פון יעקב דאש מיינט מען זעקס הונדרט טויזינט שטעט האט ינאי המלך גהאט אונ אין איטליכר שטאט זיינען גיוועזן אזו פיל יהודים וויא פיל עש איז ארויש גיגאנגען פון מצרים אונ דרייא שטעט זיינן גיוועזן וואש אין איטליכר איז גוועזן טאפיל וויא פון מצרים איז ארויש גגאנגן אונ זיי האבן גיהייסן כפר סכניא אונ כפר שחלים אונ כפר דכריא אונ זיי זיינן אלע חרוב גיווארין עש זיינן גיוועסן דריי חכמים ביי אנאנדר האבן זיי גזאגט ווער עש ווייש עפעש צו זאגין פון דר שטאט כפר סכניא דר זאל זאגין האט דר ערשטר אן גיהויבין אונ האט גיזאגט עש איז גיוועזן איין מעשה איין בחור האט מקדש גוועזן איין בתולה אונ זיי זיינן ביידע גיפאנגן גיווארין צווישין די עובדי כוכבים אונ די עובדי כוכבים האבין זיי צו נויף גינומען זיי זאלין מיט אנאנדר וואונען האט זיא צו אים גזאגט איך בעט דיך דו זאלשט אן מיר ניט אן רירין דען איך האב פון דיר קיין כתובה ניט אזו בין איך צו דיר אסור האט דר בחור זיין יצר באצוואונגן אונ האט זיא ניט אן גירירט אונ דר אנדרר האט דר ציילט עש איז גיוועזן איין מעשה דאש עש איז גוועזן פערציג מאס ווייץ פאר איין גילדין איין טאג איז גוואורן ניין אונ דרייסיג מאס פאר איין גילדין אזוא האבין זיי נאך גיזוכט פאר וואסער איין עבירה עש איז טייערער גיווארין האבין זייא גיפונען דאש איין פאטער אונ איין זון זיינן גילעגין אום יום כפור בייא איין בתולה וואש זיא איז גיוועזן מקודש צו איין מענטש האט זיי דאס בית דין פר שטיינט איז ווידר גיווארין פערציג מאס פאר איין גילדין האט דער דריטער דער ציילט איין מעשה עס איז גוועזן איין מענטש וואס האט פיינט גיהאט זיין ווייב אונ האט איר גיוואלט גט געבן אונ זיא האט גהאט איין גרויסע כתובה

אונ ער האט ניט גיהאט צו געבין אזו האט ער גמאכט איין גרויסע סעודה אונ האט פיל מענטשן גיבעטין אונ האט זיי אן גיטרונקן אונ האט זיי גיליינט אויף דעם בעט וואו זיין ווייב ליגט אונ האט גינומן דאש ווייסיל פון איין איי אונ האט גיווארפין צווישן זיי אונ האט גיבראכט עדות אונ האט זיי דאש גיוויזין גלייך וויא זיא האט מיט זיי מזנה גיוועזן כדי זיא זאל נעמען גט אן כתובה אונ ער איז גגאנגן צום בית דין אונ האט דאש גיוויזין איז גיוועזן צווישין זיי איין זקן האט ער גיזאגט איך האב מקבל גיוועזן פון מיין רבי דאס ווייסל פון איי ווערט הארט ווען מען האלט דאש אנטקעגין דעם פייער אונ זרע גייט אריין אין קלייד אנטקעגן דעם פייער האט מען דעם ליילעך גיהאלטין אנטקעגן דעם פייער איז דאס הארט גיווארין אונ איז אראפ גיפאלין אזו האט מען אים מלקות גישלאגן ווייל ער האט גוואלט זיין ווייב מבייש זיין אונ ער האט איר גימוזט גט געבין מיט דער כתובה האט איינר גפרעגט ווען זיי זיינן אזו פרום גיוועזן וואורום זיינן זייא חרוב גיווארן האבין זיי גיזאגט ווייל זיי האבן ניט רעכט גטרויערט אויף חורבן בית המקדש׳ דען אין פסוק שטייט זיי וועלין פריילך זיין די אלע וואש טרויערין אויף ירושלים אבער די וואש טרויערן ניט רעכט אויף ירושלים די וועלין ניט זוכה זיין צו זעהן אין דער שמחה ווען זיא ווערט גיבויט ווערין׳ אונ פון וועגין איין אקס פון איין וואגן איז חרוב גיווארן די שטאט ביתר דען זייער מנהג איז גיוועזן ווען ביי איינם איז גיבארן גיווארין איין זון האט ער גפלאנצט איין טענען בוים איין זכר אונ ווען ביי איינעם איז גיבארין גיווארין איין נקבה האט ער גפלאנצט איין טענען בוים איין נקבה אונ ווען מען האט זיי חתונה גימאכט האט מען זיי פון די ביידע בוימער איין חופה גימאכט איין מאל איז דורך גיפארן דעם קיסרש טאכטער איז איר צו בראכן גיווארן די אקס פון דעם וואגין האט מען אוים גיהאקט איין טענען בוים אונ מען האט איר איין אקס גימאכט זיינען די יהודים אויף זיי אן גיפאלין אונ האבין זיי גישלאגן זיינן זיי גיקומן צום קיסר אונ האבין דאש אים דר ציילט אזו איז ער גיקומען אויף דער שטאט ביתר מיט אכציג טויזינט הויבט לייט וואש איטליכר האט אונטער זיך גיהאט פיל חיל אונ האבין גיהרגת

מאנגן

מאנען אונ ווייבער אונ קינדער ביז דאס בלוט האט גירונען אין ים הגדול וואש ער איז גיוועזן איין מייל פון דער שטאט דיא חכמים האבין גיזאגט עש איז גיוועזן איין גרוישער טייך איז ער גיוועזן צווייא חלקים וואשער אונ איין חלק בלוט פון די הרוגים וואש אין ביתר אונ זיבין יאר האבין זיי דארטין ניט גידארפט מיסטיגן זייערע פעלדער ווייל דאש בלוט פון די הרוגים איז גילעגין רבי חייא זאגט איין זקן פון ירושלים האט מיר גיזאגט דאש אין איין טאל האט נבוזראדן גיהרגת צווייא הונדערט אונ צעהען טויזינט מאל צעהען טויזינט מענטשין אונ אין ירושלים האט ער גיהרגת פיר אונ ניינציג מאל צעהען טויזינט מענטשין אויף איין שטיין ביז דאש בלוט האט גירונען צו דעם בלוט פון זכריה הנביא דאש די ישראל האבן אים גיהרגת אין בית המקדש אונ וויא נבוזראדן האט גיזעהן דאס בלוט וויא עס זיט אונ הערט ניט אויף האט ער גיפרעגט די יהודים וואש פאר איין בלוט איז דאש וואש עש וויל ניט שווייגין האבן זיי גזאגט דאס איז דאס בלוט פון די קרבנות וואס עש איז פאר גאסין גיווארין אונ וויל ניט רוען האט ער גיהיישן ברייניגן בלוט פון קרבנות אונ האט דער צו צו גיגלייכט איז דאש ניט גלייך גיוועזן האט ער גיזאגט וועט איר מיר זאגן דעם אמת איז רעכט אונ אויב ניט וועל איך רייסין אייער פלייש מיט אייזערנע קאמען האבין דיא יהודים גזאגט וואס זאלין מיר לייקענן מיר האבן גיהאט איין נביא צווישין אונז וואש ער האט אונז גישטראפט ווייל מיר האבין בייז גיטאן האבין מיר אים ניט גיוואלט ליידין אונ האבין אים גיהרגת אונ עש איז שוין פיל יארין דאש דאש בלוט וויל ניט רוען · האט נבוזראדן גזאגט איך וועל דאס בלוט מאכין רוען אונ האט גינומן די חשובי לייט פון ישראל די גרוישע סנהדרין אונ די קליינע סנהדרין אונ האט זיי גיהרגת אויף דעם בלוט אונ דאש בלוט האט ניט גיוואלט רוען האט ער גינומן בחורים אונ בתולות אונ האט זיי גיטייט אויף דעם בלוט האט נאך דאס בלוט ניט גיוואלט רוען האט נבוזראדן גינומן די קינדער פון דעם רבי אונ האט זיי גיהרגת אויף דעם בלוט האט דאס בלוט נאך ניט גיוואלט רוען · האט נבוזראדן גיזאגט זכריה איך האב שוין אלע חשובי ממית גיוועזן אונ דיין בלוט וויל ניט רוען ווילשטו איך זאל אלע ממית זיין איז באלד דאש בלוט גיבליבין שטיל אזו האט זיך נבוזראדן גיטראכט דיא ישראל האבן נאר איין נפש ממית גוועזן האט זיי גאט אזו גשטראפט מכל שכן איך וואס איך האב פיל טויזינט נפשות גיהרגת וועל איך בוודאי דער פאר גשטראפט ווערין אזו האט ער איין צוואה אהיים גשריבין אונ איז אוועק גלאפין אונ האט זיך מגייר גוועזן אונ איז גיווארין איין גר צדק · עס איז גיוועזן איין מעשה דאס עס איז גיפאנגן גיווארן פיר הונדערט בחורים אונ פיר הונדערט בתולות וואש מען האט זיי גיוואלט מטמא זיין מיט זנות אונ זיי האבין דאש פאר שטאנען האבין די בתולות גיפרעגט די בחורים ווען מיר וועלין זיך אריין ווארפן אין ים וועלן מיר האבין איין חלק לעולם הבא האט דער עלצטר פון די בחורים גיזאגט צו זיי עס שטייט אין פסוק אמר יי מבשן אשיב אשיב ממצולות ים גאט האט גזאגט איך וועל אום קערין די וואש וועלין ווערין דער טרונקן אין טיפין ים אונ וויא די בתולות האבין דאס דר הערט זיינען זיי אלע אין ים אריין גישפרונגן האבן די בחורים גיזאגט ווען די בתולות וואש זיינן דר צו בשאפין גיווארין זיינן זיי דאך אין ים אריין גישפרונגן מכל שכן מיר וואש מיר זיינן ניט דר צו בשאפין גיווארין דארפין מיר בוודאי אין ים אריין שפרינגען אונ זיינען אלע אין ים אריין גשפרונגען אויף זיי זאגין די ישראל צו גאט כי עליך הורגנו כל היום פון דיינט וועגין ווערין מיר גיהרגת אלע טאג עס איז גיוועזן איין מעשה איין אשה האט גיהאט זיבין זין אונ מען האט זייא גיפאנגן האט מען גיבראכט דעם עלצטן זון פר דעם קיסר · האט דער קיסר צו אים גיזאגט בוק דיך צו דעם בילד האט ער גיענטפרט עס שטייט אין דער תורה דאש גאט האט גיזאגט איך בין דיין גאט דרום וויל איך מיך ניט בוקין צו דער בילד האט מען אים ארויש גיצויגן אונ מען האט אים גיהרגת · דער נאך האט מען גבראכט דעם אנדערין זון פאר דעם קיסר האט דער קיסר צו אים גיזאגט בוק דיך צו דר בילד האט ער גיזאגט עש שטייט אין דער תורה דו זאלשט ניט האבין קיין אנדערן גאט דרום וויל איך דיין גאט ניט דינן האט מען אים אויך ארויס גיצויגין אונ מען האט אים גיהרגת · דער נאך האט מען גיבראכט דעם דריטין זון האט דער

יסר

קיסר צו אים גיזאגט בוק דיך צו דר בילד האט ער גזאגט עש שטייט אין דער תורה דו זאלסט דיך ניט בוקן צו קיין אנדערן גאט האט מען אים אויך גטייט · דער נאך האט מען גבראכט דעם פערטן זון האט דר קיסר צו אים גזאגט בוק דיך צו דר בילד האט ער גזאגט עס שטייט אין דר תורה דער וואש ווערט שעכטין צו איין אנדערין גאט דר זאל ווערין פאר וויסט אזו האט מען אים אויך גיטייט · האט מען גיבראכט דעם פינפטין זון האט דר קיסר צו אים גיזאגט בוק דיך צום בילד האט ער גיזאגט עש שטייט אין דר תורה הער צו ישראל גאט אונזר גאט ער איז איין גאט האט מען אים אויך גיטייט · דער נאך האט מען גיבראכט דעם זעקסטין זון האט דער קיסר צו אים גיזאגט בוק דיך צום בילד האט ער גיזאגט עש שטייט אין דר תורה גאט דיין גאט איז צווישין דיר איין שטארקער אונ איין פארכטיגר דרום וויל איך דיין גאט ניט דינען האט מען אים אויך גיטייט · דר נאך האט מען גיבראכט דעם קלענסטין זון דעם זיבעטין האט דער קיסר צו אים גיזאגט מיין קינד בוק דיך צום בילד האט ער גיזאגט חס ושלום האט דער קיסר גיזאגט פאר וואש · האט ער גיזאגט עש שטייט גאט איז אין הימיל פון אויבין אונ אויף דר ערד פון אונטין אונ עש איז ניט דא מער קיין גאט אויך האבין מיר גישווארין דאש מיר זאלין אים ניט פר בייטין אויף איין אנדערין גאט · האט דר קיסר צו אים גיזאגט ווען דיינע ברידר האבין לאנג גילעבט אונ האבין פיל גוטש שוין גיהאט אזו איז קיין חידוש ניט וואש זיי האבין זיך גילאזט אום ברענגען אבער דוא האשט נאך ניט גיהאט קיין גוטש אונ בישט נאך יונג ניט לאז דיך ממית זיין אונ טוא מיין ווילין אזו וועל איך דיר פיל גוטש טאן האט דאש קינד גיזאגט עש שטייט גישריבין גאט וועט קיניגין ביז אייביג אונ איר עובדי כוכבים מיט אייער מלוכה ווערין אלע פאר שטערט ווערין היינט לעבשטו אונ מארגין שטארבשטו וואש בישטו מיט גאר דיין גוטש אבער גאט איז ביז אייביג האט דר קיסר צו אים גיזאגט זעה וויא דיינע ברידר ליגין טויט פאר דיר באטראכט דיך אונ טוא מיין ווילין איך וועל נעמען איין פינגעריל אונ וועל אראפ ווארפין אויף דר ערד אונ בייג דיך איין נאך דעם פינגריל

כדי לייט זאלין מיינען דו בוקשט דיך צום בילד אונ בישט מקיים מיין גיבאט האט דאש קינד גיזאגט ווייא גישריען אויף דיר קיסר דו נאר דו ווילשט האבין איך זאל מיך בוקין פון לייטנש וועגין דען דו שעמשט דיך פאר לייטין אונ וויא זאל איך מיך ניט שעמען אונ פארכטין פר דעם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וואש ער לעבט אייביג אונ ער איז דר באשעפר פון דר גאנצער וועלט זאגט דר קיסר איז דען דא איין גאט אויף דר וועלט · זאגט דאש קינד דוא שוטה ווען ניט אונזר גאט וויא וואלט גיווארין באשאפין דיא וועלט · ביי דיין בילד שטייט גישריבין ער האט איין מויל אונ קען ניט ריידין ער האט אויגין אונ קען ניט זעהען ער האט אויערין אונ קען ניט הערין ער האט פיס אונ קען ניט גיין ער האט הענט אונ קען מיט זיי ניט טאן אבער ביי אונזר גאט איז אלץ פאר קערט זאגט דר קיסר ווען אייער גאט איז אזו שטארק ווארום איז ער אייך ניט מציל פון מיין האנט אזו וויא ער האט מציל גיוועזן חנניה מישאל ועזריה פון דעם קאלך אויבין וואש נבוכדנצר האט זיי אריין גיווארפין · האט דאש קינד גיענטפערט חנניה מישאל ועזריה זיינען פרום גיוועזן אונ זיינען ניט חייב גיוועזן דעם טויט · אונ נבוכדנצר איז איין רעכטר מלך גיוועזן דרום האט גאט דורך אים איין נס גיטאן אבער דו בישט ניט ראוי דר צו אונ מיר זיינן חייב דעם טויט פון וועגין אונזערע זינד ווען דו וועסט אונז ניט טייטין איז פאר האנדין פיל שלוחים צו גאט וואש קאנען אונז ממית זיין אבער גאט וועט זיך לסוף אין דיר נוקם זיין פון וועגין אונזר בלוט אזו באלד האט דער קיסר אים גיהיישין הרגנן האט די מוטר גיזאגט צום קיסר גיב מיר מיין קינד לאם איך אים האלזן אונ קושן פר זיין טויט האט מען איר דש קינד גיגעבן האט זיא גזאגט צום קיסר איך בעט דיך לאז מען מיך פריער טייטין האט ער גיזאגט איך טאר דאש ניט טאן דען עש שטייט אין דר תורה איין מוטער מיט איין זון זאלשטו ניט קוילין אין איין טאג האט דיא מוטער צו אים גיזאגט דוא שוטה האשטו דען מער קיין עבירה ניט גטאן אונ מען האט דאש קינד גיהרגת אזו האט די מוטער גיזאגט ליבע קינדר גייט צוא אברהם אבינו אונ זאגט אים ער האט גיבויט איין

מזבח אונ האט זיין זון יצחק גיוואלט שעכטין אויף אים אונ איך האב גיבויט זיבין מזבחות אונ האב זיבין זין מקריב גיוועזן · ער איז נאר גיפרובט גיווארין אונ איך האב דיא מעשה גטאן · די חכמים זאגן די זיבעטע קינד איז נאר צווייא יאר מיט זעקס חדשים אלט גיוועזן אונ אז מען האט דאש קינד גיטייט איז די מוטער ארויף גיגאנגען אויף איין דאך אונ איז אראפ גיפאלין אונ איז גישטארבין איז איין בת קול גיקומן פון דעם הימיל אונ האט גיזאגט דיא מוטער מיט אירע קינדר ווערט זיך פרייען לעולם הבא · אמר רבי יוחנן רבי יוחנן האט גזאגט פערציג מאס תפילין האט מען גיפונען אויף די קעפ פון די הרוגים פון ביתר אונ ניין מאס גיהערין האט מען גיפונען אויף איין שטיין פון ביתר אמר שמואל שמואל האט גיזאגט פיר הונדערט מיט איין אונ אכציג שולין איז גיוועזן אין ביתר אזוא פיל וויא מלאתי באטרעפט אונ אין איטליכר שול איז גיוועזן פיר הונדערט מלמדים אונ איטליכער מלמד האט גיהאט פיר הונדערט תלמידים אונ ווען איין שונא פלעגט צו קומן פלעגין זיי אים דר שטעכין מיט טייט העלצער אונ היינט אז דר שונא האט זיך גישטארקט האט ער זיי איין גיוויקילט אין זייערע ספרים אונ האט זיי מיט דיא ספרים פר ברענט עש איז גיוועזן איין מעשה דאש רבי יהושע בן חנניה איז גיקומען קיין רום האט מען אים גיזאגט עש איז פר האנדין איין פיין יודש קינד אין דר תפיסה · איז רבי יהושע גיגאנגן אונ האט זיך גישטעלט אויף דר טיר פון דר תפיסה אונ האט גיזאגט דעם פסוק מי נתן למשסה יעקב וישראל לבוזזים ווער האט גיגעבין צוא איין רויב יעקב אונ ישראל צוא רויבער · האט דאש קינד גיענטפערט הלא יי זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך פאר וואר גאט האט דאש גיטאן ווייל מיר האבין צו אים גיזינדיגט אונ ישראל האבין ניט גיוואלט הערן זיין תורה האט רבי יהושע גיזאגט איך בין בטוח דאש דאש קינד ווערט שאלות פסקנן צווישין ישראל זאש שווער איך דאש איך וועל פון דאנען ניט אוועק גיין ביז איך וועל אים אויש לייזין פאר וויא פיל געלט מען ווערט וועלין פר אים אונ עש איז ניט גיוועזן קיין לאנגע צייט דער נאך ביז דאש קינד האט שאלות גיפסקינט צווישין ישראל ער איז גיוועזן רבי ישמעאל בן אלישע

עש איז גיוועזן איין מעשה דאש דר זון אונ די טאכטר פון רבי ישמעאל כהן גדול זיינן גיפאנגן גיווארין צו צוויי כותים איין מאל זיינן די צווייא הארין זיך צו נויף גיקומען האט איינר גיזאגט איך האב איין קנעכט וואש זיין גלייכין ניפינט זיך ניט אין דר גאנצר וועלט זאגט דר אנדרר איך האב איין דינשט וואש איר גלייכן איז ניט דא אין דר גאנצר וועלט האבין זיי גזאגט לאמיר זיי צו נויף פירין וועלין מיר זיך צו טיילין מיט די קינדר אזו האבין זיי ביי נאכט צו נויף גפירט זיי אין איין פינצטערין קאמר אונ זיי האבן ניט גיוואושט דאש זיי זיינן שוועסטר אונ ברידר אזו האט ער זיך גיזעצט אין איין ווינקיל אונ האט גיוויינט אונ האט גיזאגט איך בין איין כהן פון לייטר כהנים גדולים אונ זאל נעמן איין שפחה אונ זיא האט זיך גיזעצט אין דעם אנדרין ווינקיל אונ האט גיוויינט אונ האט גיזאגט איך בין די טאכטר פון איין כהן גדול נויא זאל איך ווערן גינומן צו איין קנעכט אונ זיי האבן גוויינט דיא גאנצע נאכט אונ אז עש איז טאג גיווארין האבין זיי זיך דר זעהן אונ האבין זיך דר קענט דאש זיי זיינן שוועסטר אונ ברידר האבן זייא אן גיהויבין צוא וויינן אונ צו שרייען ביז עש איז זיי ביידע די נשמה אויש גיגאנגן אויף זייא האט ירמיהו גיקלאגט אונ האט גיזאגט דרויף טוא איך וויינן מיינע אויגין טוען רינן וואשער עש איז גיוועזן איין מעשה דאש איינר האט גיגעבין זיין אויג אויף דער ווייב פון זיין רבי וואש האט אים גילערינט איין מלאכה איין מאל האט זיין רבי גידארפט געלט האט ער אים גיבעטין ער זאל אים לייען האט ער צוא אים גיזאגט שיק דיין ווייב צו מיר אהיים וועל איך דיר שיקין געלט האט ער גישיקט זיין ווייב אזו האט ער זיא ביי זיך גיהאלטן דריי טאג איז זיין רבי צו אים גיקומען אונ האט אים גיפרעגט וואו איז מיין ווייב וואש איך האב צו דיר גשיקט האט ער גיזאגט איך האב זיא באלד אהיים גישיקט נאר איך האב גיהערט דאש זיא האט מיט בחורים מזנה גיוועזן אויף דעם וועג האט זיין רבי צו אים גיזאגט וואש זאל איך טאן מיט איר האט ער גיזאגט ווילשטו מיך פאלגין גיב איר גט זאגט דער רבי זיא האט איין גרוישע כתובה איך האב איר ניט צוא געבין האט ער גיזאגט איך וועל דיר לייען האט ער גינומן דאס

געלט אונ האט איר גיגעבין גט אונ די כתובה אונ וויא באלד זיין רבי האט איר גט גיגעבין האט ער זיא גינומן פר איין ווייב דער נאך איז גיקומן די צייט וואש זיין רבי האט אים גדארפט דאש געלט באצאלין האט ער אים ניט גיהאט צו באצאלין האט ער אים גיזאגט גיב מיר אפ מיין געלט האט ער גיזאגט איך האב ניט האט ער צו אים גיזאגט ווען דו האשט קיין געלט ניט מוזטו ביי מיר דינן דו זאלשט מיר דאש געלט אפ ארבעטין האט ער גימוזט בייא אים דינען אזו איז ער גיזעסן מיט זיין ווייב אונ האט גיגעסין אונ גיטרונקן אונ ער האט פר זיי גמוזט שטיין אונ האט זיי דיא בעכר וויין אן גיגאסין איז אים די טרערין גיפאלין אין דיא בעכר וויין דאש מאל איז אן גתחתמת גיווארן דאס ירושלים זאל חרוב ווערין גאט זאל געבן דאש מיר זאלן זוכה זיין דאש ירושלים זאל ווידר גיבויט ווערן במהרה בימינו אמן · עש שטייט אין פסוק אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי דאש טוא איך גידיינקן אונ טוא פר גיסין אויף מיר מיין לייב דאש מיינט מען די ישראל זאגין צוא גאט רבונו של עולם איך טוא גידיינקן דאש גוטש אונ שלוה וואס איך האב גיהאט אונ איצונד האשטו דיך פון אונז דר ווייטרט דרום טוא איך וויינן אונ זאג ווער זאל מיך געבין אזו וויא איך בין פריער גוועזן דאש דר בית המקדש איז צווישן אונז גישטאנן אונ דו האשט גימאכט רוען דיין שכינה צווישן אונז אונ אלע פעלקר האבין מיך גילויבט אונ ווען איך האב תפלה גיטאן אויף מיינע זינד האשטו מיר באלד געגנטפערט אונ איצונד בין איך פול מיט בושה אונ חרפה נאך מער האב איך צער ווען איך גייא פיר פר דעם הויז וואו די זרע פון אברהם אבינו פלעגין דרינן מקריב זיין קרבנות אונ די כהנים אונ לוים האבן דיך דרינן גילויבט מיט גיזאנג אונ מיט ארגלן אונ מיט הארפין אונ איצונד איז דאש חרוב דאש פוקסין אונ אלע חיות לויפין דרינען אבר וואש זאל איך טאן מיינע זינד האבין דאש גימאכט אונ די פאלשע נביאים וואש זיינן צווישן מיר גיוועזן זייא האבין מיך: אראפ גיפירט פון דעם גוטין וועג צו דעם בייזין וועג עש שטייט אין פסוק אין ישעיה בקרא יי׳ אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד דאש איז טייטש גאט האט גירופין אין דעם טאג צו גיוויין אונ צו קלאג דען אין דר

צייט וואש גאט האט באגערט זיין הויז חרוב מאכין האט ער גיזאגט וייל איך בין דרינען דרום קען דר שונא דר צו גאר ניט טאן דרום וועל איך מיינע אויגין דער פון אוועק טאן אונ וועל שווערין דאש איך זאל דרויף קיין השגחה ניט האבין ביז עש וועט חרוב ווערין אזו האט גאט דרויף גישווארן ביי זיין רעכטע האנט אין דער צייט זיינן גיגאנגען דיא שונאים אין בית המקדש ארייין אונ האבין עש פר ברענט אזו האט גאט גיזאגט איצונד האב איך ניט קיין וואונונג אויף דער ערד איך וועל אפ טאן מיין שכינה אונ וועל ווידער גיין אויף דעם הימיל אין מיין ערשטין וואונונג אין דר צייט האט גאט גיזאגט וואש האב איך גיטאן איך האב גלאזט רוען מיין שכינה אויף דר ערד פון וועגן ישראל אונ איצונד האבין זיי גיזינדיגט האב איך גמוזט ווידר גיין אין מיין ערשטן ארט אזוא וועל איך ח״ו זיין צו גישפעט אין די אויגין פון די פעלקר אין דר צייט איז גיקומן דר מלאך מטטרו״ן אונ איז גיפאלין פר גאט אונ זאגט רבונו של עולם לאז מיך וויינן האט גאט גיענטפערט צוא דיא מלאכים קומט מיר וועלן גיין אין מיין הויז אונ וועלין זעהן וואש דר שונא האט דרינן גיטאן אזוא זיינען זייא גיגאנגען אונ ירמיהו הנביא איז גיגאנגן מיט זיי אונ וויא גאט האט דאס בית המקדש דער זעהען האט ער גיזאגט דאש איז בוודאי מיין הויז אונ די שונאים האבין דרינען גיטאן וואש זיי האבין גיוואלט וואו זיינן מיינע כהנים וואו זיינן מיינע פריינד אבר וואש זאל איך אייך טאן איך האב אייך גינוג גיווערט אונ איר האט זיך ניט גוואלט קערין צו מיינע רייד דר נאך האט גאט גיזאגט צו ירמיהו איך בין היינט גלייך וויא איינער וואש האט איין זון גיהאט אונ האט אים איין חופה גימאכט אונ דר זון איז גישטארבין אין דר חופה איז ניט פאר האנדין קיין גרעשערר ווייטאג דר פון אזו איז מיר גיקומן פון מיין זון ישראל אונ גאט האט גיזאגט צו ירמיהו גייא רוף מיר אברהם יצחק ויעקב אונ משה לאזין זיי אויף שטיין פון זייערע קברים אונ לאזין וויינען דען זיי האבין פיל צוא וויינן איבר זייערע קינדר האט ירמיה גיזאגט איך ווייש ניט וואו משה איז באגראבין האט גאט צו אים גיזאגט גיי שטעל דיך בייא דעם ירדן אונ זאג בן עמרם שטייא אויף אונ פאסע

ריינע עאף דען די פיינט האבן זיי איין גשלונגן אזו באלד איז ירמיה גיגאנגן אין דר היל וואו דיא אבות ליגין אונ האט גיזאגט איר אבות שטייט אויף איר זייט ווארין באגערט צו קומן פר גאט האבין דיא אבות אים גיפרעגט וואש איז היינט מער וויא אלע מאל האט ער גזאגט איך ווייש ניט דען ער האט מורא גיהאט זיי צו זאגין כדי זיי זאלין אים ניט זאגין דו בישט דאך זייער נביא גיוועזן ווארום האשטו זיי ניט רעכט גישטראפט זיי זאלין ניט זינדיגין דר נאך איז ירמיה פון דארטין גיגאנגען אונ האט זיך גישטעלט ביי דעם בארטין פון דעם ירדן אונ שרייט משה בן עמרם שטיי אויף עש איז דיא צייט דאש דו בישט ווארין באגערט צו קומען פאר גאט האט משה גיזאגט וואש איז היינט מער וויא איין אנדער מאל האט ירמיה גיזאגט איך ווייש ניט דען ער האט אים אויך ניט גיוואלט זאגין איז משה גיגאנגן צו די מלאכים אונ זאגט צוא זיי איר דינער פון גאט ווייסט איר ניט וואש איך בין היינט ווארין בגערט פר גאט האבין די מלאכים אים גיזאגט דו ווייסט דען ניט דאש בית המקדש איז חרוב גיווארין אונ די ישראל זיינן פר טריבן גיווארן אזו האט משה אן גיהויבין צו שרייען אונ צוא וויינן ביז ער איז גיקומן צו די אבות האבן דיא אבות אויך אן גיהויבן צו שרייען אונ צו וויינן ביז זיי זיינן גיקומען אין דעם בית המקדש אונ זיי זיינן גיגאנגען פון איין טויער צום אנדערין אונ שרייען אונ וויינן גלייך וויא איינער וואש איין מת ליגט פאר אים אונ גאט האט גישריען אונ האט גיזאגט ווי ווי אין דער צייט איז גיקומען אברהם אבינו פאר גאט אונ וויינט אונ רייסט זיך זיינע האר אונ שיט אש אויף זיין קאפ אונ שרייט אונ קלאגט אונ זאגט פאר גאט ווארום בין איך ווארין פר ענדערט פון אלע פעלקער וואש איך בין גיקומען צו דר שאנד אונ פר שעמונג אונ אז די מלאכים האבן אים דר זעהע האבין זיי אן גיהויבין צו קלאגן שורות ווייש אונ האבן גזאגט צו גאט די וועגן וואש דוא האסט גימאכט דאש ישראל זאלין אויף גיין צום רגל קיין ירושלים וויא האשטו זיי חרוב גימאכט אונ וויא האשטו פר שוועכט די הבטחה וואש דו האשט מבטיח גיוועזן צו אברהם אבינו וואש ער האט דיך גימאכט דר

קענן אויף דר גאנצר וועלט דאש דו בישט דר באשעפער פון דר וועלט אונ וויא האשטו פר שעמט די אויש דער וויילטע היילגע שטאט ירושלים הט גאט גזאגט צו די מלאכים ווארום קלאגט איר אזו שורות ווייש האבן די מלאכים גזאגט פון וועגין דיין ליבין פריינט אברהם וואש איז גיקומען אין דיין הויז אונ קלאגט אונ וויינט האט גאט גיזאגט פון דעם טאג אן וואש מיין ליבער פריינט אברהם איז גישטארבין איז ער ניט גיוועזן אין מיין הויז אונ וואש וויל ער איצונד אין מיין הויז · האט אברהם גיזאגט פאר גאט ווארום האשטו פאר טריבין מיינע קינדר אונ האשט זיי איבר גיענטפערט אין די הענט פון די בייזע היידין אונ זיי האבין זייא גיטייט מיט אלערליי מיתות משונות אונ דוא האשט פאר ווישט דאש ארט וואש איך האב דארטין מיין זון פאר איין קרבן גיבראכט האט גאט גענטפערט זיי האבין גיזינדיגט אונ האבן עובר גיוועזן אויף כל התורה אונ אויף דעם גאנצין (א״ב) האט אברהם גיזאגט רבונו של עולם ווער וועט עדות זאגין אויף ישראל דאש זיי האבין דאש עובר גיוועזן האט גאט גיזאגט די תורה זאל קומן אונ זאל עדות זאגין אזו איז גיקומען די תורה אונ האט גיוואלט עדות זאגין האט אברהם צו איר גיזאגט מיין ליבע טאכטר דו ווילשט עדות זאגין אויף ישראל דאש זייא האבין דיך עובר גיוועזן וויא שעמשטו דיך ניט פאר מיינע קינדר גידיינק אין דעם טאג וואש מען האט דיך גיגעבין האט דיך גאט ארום גיטראגין צו אלע פעלקר אונ קיינער האט דיך ניט גיוואלט מקבל זיין ביז מיינע קינדר זיינען גיקומען צום בארג סיני אונ האבין דיך מקבל גיוועזן אונ האבן דיך גיהערט אונ היינט ווילשטו איבר זיי עדות זאגין אין זייערע צרות אזו באלד האט זיך די תורה גישטעלט אויף איין זייט אונ האט ניט גיוואלט עדות זאגין האט גאט גיזאגט צו אברהם לאזין קומען די צוויי אונ צוואנציג אותיות פון (א״ב) אונ זאלין עדות זאגן אזו באלד זיינען גיקומען דיא אותיות אונ האבין גיוואלט עדות זאגין איז גיקומן צום ערשטין די (א) אונ האט גיוואלט עדות זאגין האט אברהם צו איר גיזאגט (א) דוא בישט דאש ערשטע אות פון אלע אותיות אונ ווילשט עדות זאגן אויף מיינע קינדר אין זייערע צרות גידיינק דעם טאג וואש

גאט האט דיא תורה גיגעבין אויף דעם בארג סיני אונ האט אן גיהויבין מיט דער (א) אנכי האט דיך קיינער ניט גיוואלט מקבל זיין נאר די ישראל אונ איצונד ווילשטו א״ך זיי עדות זאגן אזו האט זיך די (א) גשטעלט אויף איין זייט אונ האט ניט גיוואלט עדות זאגן • דער נאך איז גיקומען די (בי״ת) אונ האט גוואלט עדות זאגן האט אברהם צו איר גיזאגט דו ווילשט עדות זאגן אויף ישראל גידיינק אין דער תורה וואש זיא הייבט זיך אן מיט איין (בי״ת) בראשית המ זיא קיינר ניט גיוואלט מקבל זיין נאר ישראל אונ דו ווילשט אין זייא עדות זאגן אזו באלד האט זיך די (בי״ת) גישטעלט אויף איין זייט אונ האט ניט גיוואלט עדות זאגן • דר נאך איז גיקומען די (גימ״ל) אונ האט גוואלט עדות זאגן האט אברהם צו איר גיזאגט דו ווילשט עדות זאגן אויף ישראל וואו איז איין פאלק וויא ישראל וואש זיינען מקיים מצות ציצית וואש זיא הייבט זיך אן מיט איין (גימ״ל) אזו וויא אין פסוק שטייט גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ דו זאלשט דיר מאכן ציצית אזו באלד האט זיך די (גימ״ל) גשטעלט אויף איין זייט אונ האט ניט גיוואלט קיין עדות זאגן • אונ אז די אנדרע אותיות האבן דאש דר זעהן וויא אברהם האט זיי גמאכט שווייגן האבין זיי זיך גישעמט אונ האבין ניט גיוואלט גיין עדות זאגן • אזו באלד האט אברהם אן גיהויבין צו זאגין פאר גאט רבונו של עולם צו הונדרט יאר האשטו מיר איין זון גיגעבין אונ אז ער איז אלט גיוועזן זיבין אונ דרייסיג יאר האשטו מיר גיזאגט איך זאל אים שעכטן פאר איין קרבן אונ איך האב איין גיהאלטין מיין רחמנות אונ האב אים אליין גיבונדן זאלשטו מיר דאש ניט גידיינקען אונ זאלשט דיך ניט דר בארימען איבר מיינע קינדר • דר נאך האט יצחק אן גיהויבין אונ האט גיזאגט רבונו של עולם אז מיין פאטער האט מיך גיוואלט פאר איין קרבן ברייננן האב איך פון דיינט וועגין מיך אויף גיהאלטין מיט מיין גוטין ווילין אונ האב מיך גילאזט בינדין אויף דעם מזבח אונ האב מיין האלז גישטרעקט צו שעכטין אונ דו ווילשט מיר דאש ניט גידיינקען אונ ווילשט דיך ניט דר בארימען איבר מיינע קינדר • דר נאך האט יעקב אן גיהויבין אונ האט גיזאגט רבונו של עולם צוואנציג יאר האב איך גדינט בייא לבן פון וועגין מיינע קינדר אונ אז איך בין פון אים אוועק גיגאנגן האט מיך באגעגינט מיין ברודר עשו הרשע אונ האט מיך גוואלט הרגנן מיט מיינע קינדער האב איך מיין לעבין איין גשטעלט פון וועגין מיינע קינדר אונ הייגט זיינן זיי איבער גיענטפערט אין די הענט פון זייערע פיינט אזו וויא שאף וואש מען וויל קוילין אונ איך האב זיי דר צויגין אונ דו גאט זאלשט דש מיר ניט גידיינקען אונ זאלשט דיך ניט דער בארימען איבר מיינע קינדר • דר נאך האט משה אן גיהויבין אונ האט גיזאגט רבונו של עולם בין איך דען ניט גוועזן איין וואר האפטיגר פאסטוך איבר ישראל פערציג יאר אונ בין פאר זיי גילאפין אין דר מדבר מיט גאר מיין כח אונ אז עש איז גיקומען די צייט זיי זאלין גיין אין דעם היילגין לאנד האשטו אויף מיר גיבאטין איך זאל שטארבין אין דר מדבר אונ זאל אהין ניט קומען אונ איצונד אז זייא זיינען שוין פאר טריבין גיווארין האשטו נאך מיר גישיקט איך זאל וויינן אונ קלאגין • אין דר צייט האט משה גיזאגט צו ירמיהו קום מיט מיר איך וועל זייא פון דעם גלות ארויש נעמן אונ וועל זעהן ווער עש וועט זיי פון מיין האנט ארויש נעמן האט ירמיה גזאגט מען קאן ניט גיין וויל פיל הרוגים ליגין אויף דעם וועג • האט משה גיזאגט פון דעשט וועגין וועלין מיר גיין אזו איז גיגאנגען משה אונ ירמיה אונ אז זיי זיינען גיקומן צום טייך פון בבל האבין די ישראל דר זעהן משה האבין זיי גיזאגט איינער צום אנדערן משה איז אויף גישטאנען פון זיין קבר ער וועט אונז אויש לייזין פון אונזערע באליידיגר • איז גיקומן איין בת קול פון דעם הימיל אונ האט גיזאגט עש איז אזו איין גזירה פאר מיר עש קאן אנדערש ניט זיין • האט משה גיזאגט צו ישראל מיינע ליבע קינדער איך קאן אייך אויך ניט ארויש נעמען דען עש איז אזו נגזר גיווארין פאר גאט דר האר גאט זאל אייך דר לייזין אונ אז זייא האבין דאש דר הערט האבן זיי אלע אן גהויבן צו וויינן אזו וויא אין פסוק שטייט עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בייא דעם טייך בבל זיינען מיר גיזעסין אונ האבין גיוויינט דר נאך איז משה גיגאנגען צו די אבות האבין זיי גיזאגט וואש האבין די שונאים גיטאן מיט אונזערע קינדער האט משה גיזאגט איין טייל האבין זיי גיהרגעט

אונ איין טייל האבן זיי די הענט אהינטר גבונדן אונ איין טייל זיינען גיפאנגען אונ איין טייל ליגין נאקעט אין די גאסין טויט אונ די חיות עסן זייער פלייש · האבין זיי אלע מיט אנאנדר אן גיהויבין צו שרייען אוי וויא גישריען וואש איז גישעהען צו אונזערע קינדר וויא זייט איר אזו פר לארין אן איין פאטר וויא האט איר גשלאפן אויף דר קעלט זומער אונ ווינטר אן קליידער וויא מוזט איר גיין אויף די בערג אונ שטיינר בארוויס אן שיך וויא זיינן אייערע הענט גבונדן אהינטר דר נאך האט משה גיזאגט פאר פלוכט זאל זיין די זון ווארום איז זיא ניט פינצטר גיווארן אין דר שעה וואש דר שונא איז ארײן גיגאנגן אין בית המקדש האט די זון צו אים גיענטפערט משה דו וואר האפטיגער פאסטוך וואש האב איך גיקאנט טאן מען האט מיך גישלאגן זעכציג שלעק מיט איין פייעריגע רוט אונ מען הט מיר גיזאגט גייא לייכט דיין ליכט · דער נאך האט משה גיזאגט אוי ווייא גישריען אויף דעם לויטערקייט פון דעם בית המקדש וואש איז פר פינצטערט גיווארין אוי ווייא וויא איז גיקומען די צייט וואש דו בישט חרוב גיווארין אונ דש היכל איז פאר ברענט גיווארין אונ די פאטריש מיט די קינדר גייען אין גלות אונ אין גפיינקניש דר נאך האט משה גיזאגט איר פאנגערש איך ביי שווער אייך ביי אייער לעבין דש איר זאלט די ישראל ניט טייטין מיט איין אום דר בארמיגן טויט אונ זאלט זיי ניט גאר פאר דארבין אונ איר זאלט ניט טייטין איין זון פאר איין פאטער אונ מוטר דען עש וועט ווידר קומען די צייט וואש אונזר גאט וועט פון אייך חשבון אפ נעמן אונ די שונאים האבין ניט אזו גטאן נייערט זיי האבין פלייסיג גיבראכט איין קינד אונ האבין גיזאגט צום פאטר ער זאל דאש שעכטן אונ דר פאטר האט דאש גימוזט אליין שעכטין האט משה גיזאגט רבונו של עולם עש שטייט אין דר תורה מען זאל ניט שעכטן איין זון מיט איין פאטר אין איין טאג אונ די רשעים האבן פיל פאטר אונ מוטער מיט זייערע קינדר אין איין טאג גישאכטין אונ דו שווייגסט · אין דעם איז גיקומן רחל אונזער מוטר פאר גאט אונ האט גיזאגט רבונו של עולם דוא ווייסט דאש דיין קנעכט יעקב האט מיך זייער ליב גיהאט אונ האט מיין פאטר פאר מיר גידינט זיבין יאר אונ אז די זיבין יאר זיינען אויש גיגאנגען אונ עש איז גיקומען די צייט פון דער חתונה האב איך גיהערט דאש מיין פאטר וויל מיך צו אים ניט געבין נאר מיין שוועסטר לאה האב איך דאש מיין מאן יעקב גיזאגט אונ האב מיט אים איין סימן גימאכט ער זאל ווישין וועלכע מען וועט אים געבן כדי מיין פאטר זאל ניט קענען פאר בייטין דר נאך האב איך חרטה גהאט אונ האב מיך דר בארימט איבר מיין שוועסטר לאה זיא זאל ניט מבויש ווערין אונ האב זיא אויש גילערינט דיא סימנים וואש יעקב האט מיר איבר גיענטפערט כדי יעקב זאל ניט ווישין דש זיא איז לאה אונ איך האב פאר איר גרעט כדי יעקב זאל זיא ניט דר קענען אין קול אונ איך האב אין איר ניט מקנא גיוועזן אונ היינט זעה רבונו של עולם איך בין איין מענטש פון בלוט אונ פלייש אונ פון ערד אונ אש אונ האב ניט מקנא גיוועזן מיין שוועסטר אונ דו בישט איין דר בארימיגר גאט ווארום האשטו מקנא גיוועזן אין ישראל וואש האבין גידינט עבודת כוכבים וואש האט דיר גישאט דר בילד וואש ער הט קיין ממש ניט אונ האשט דורך דעם פר טריבן מיינע קינדר אונ די פיינט האבין מיט זיי גטאן וואש זיי האבין גיוואלט אזו באלד האט זיך גאט דער בארימט אונ האט גיזאגט רחל פון דיינט וועגן וועל איך די ישראל ווידר קערן צו זייער לאנד קיין ארץ ישראל אמן סלה:

ספר קהלת

א דברי קהלת דאש זיינען די שטראף רייד וואס
שלמה המלך האט גזאגט וואס זיין נאמן איז גיוועזן קהלת ווייל ער האט איין גיזאמילט פיל חכמות אונ נאך איין פשט איז דרום האט ער גיהייסין קהלת ווייל ער פלעגט אלץ זאגין זיין חכמה פאר פיל לייט וואש האבין זיך איין גיזאמילט צו הערין זיין חכמה מלך בירושלים ער איז גיוועזן איין מלך אין ירושלים וואש דאש איז

איין שטאט פון פיל חכמות הבל הבלים אמר קהלת שלמה האט גיזאגט אלע באשעפעניש פון דער וועלט זיינען נארעש מה יתרון לאדם וואש פאר איין איבעריגן שכר קומט ארויש דעם מענטשן פון זיין ארבעט אונ האנדיל פון דר וועלט ווען ער לערינט קיין תורה ניט דור הולך ודור בא וואס זאל דער מענטש פיל גזילות טאן צו איין זאמלן פרעמדע געלט עש וועט ביי אים ניט בלייבן עש וועט קומען נאך איין דור נאך אים אונ וועט עס אוועק נעמן פון זיינע קינדר אבר די צדיקים וואש לערנן תורה אונ טוען מצות די בלייבין אייביג שטיין דאש זיי נעמען מיט זייערע גוטע מעשים אויף יענער וועלט · וזרח השמש דאש געלט וואש דער רשע זאמילט איין מיט אום רעכט בלייבט עש ביי אים ניט גלייך אזו וויא די זון גייט אויף אין דר פריא אונ פר גייט אויף דר נאכט · כל הנחלים הולכים אל הים אזו וויא אלע טייכין גייען אין ים אריין אונ דר ים איז ניט פול ווייל זיי קוועלן ווידר צוריק אין די טייכין אונטר דער ערד אזו אויך איז דער רשע אזו וויא ער איז גיקומן אויף דר וועלט אזו וועט ער אוועק גיין אונ וועט גאר ניט מיט נעמן מיט זיך כל הדברים יגעים אלע זאכין וואש דער מענטש פר גייט פאר זיי די תורה די מאכין אים מיד לא יוכל איש לדבר דער מענטש וועט ניט קענן אויש ריידין אלע דברים בטלים אונ דאש אויג וועט ניט ווערין זאט פון צו זעהען אונ דער אויער וועט ניט ווערין פול פון צו הערין דרום זאל דער מענטש ניט נאך גיין נאך דברים בטלים דען ער וועט קיין חידוש ניט זעהען מה שהיה הוא שיהיה וואש עש איז גיוועזן פון לאנג אן דאס וועט ווייטער אויך זיין אבער ניט קיין חידוש יש דבר עש איז פאר האנדין איין זאך וואס איין מענטש וועט דרויף זאגין זעה דאש איז איין נייע זאך אבער אין אמת איז דאש פון פריער אויך גיוועזן נאר די לייט גידיינקן דאש ניט דרום דאכט זיך זיי אז דאש איז איין חידוש אבר די וואש לערנן תורה די גיפינן אלע מאל חידושים אין דער תורה וואש מאכין דער פרייען דאש הארץ אני קהלת איך שלמה בין גיוועזן איין מלך איבער דער גאנצער וועלט אונ דר נאך איבר ישראל אליין אונ דער נאך איבר ירושלים אליין אונ דער נאך האט מיך דר אשמדי פאר ווארפן פאר פיר הונדערט מייל אונ איך האב ניט מער

גיהאט מיט מיר נאר מיין שטעקין דער תרגום שרייבט אויף דעם פסוק אז שלמה איז גיזעסין אויף איין שטול האט ער זיך גיהאלטין בגאוה ווייל ער איז איין גרוישר עושר גיוועזן אונ האט עובר גיוועזן אויף די דריי מצות וואש גאט האט פר באטין צו איין מלך דאש ער זאל ניט האבן קיין פיל פערד אונ קיין פיל געלט אונ קיין פיל ווייבער אבר שלמה האט זיך פאר לאזט אויף זיין חכמה אונ האט גינומען פיל ווייבר אונ זיי האבין אים אן גירעט צו פיל ביין ונתתי את לבי זאגט שלמה המלך איך האב גיגעבן מיין הארץ צו זוכין אין דר חכמה האב איך פר שטאנן דאס גאט האט גיגעבן איין זאך פר די לייט זיי זאלין זיך פירין דרינען · כלומר גאט האט גיגעבן דעם האנדיל פאר די לייט דאש ער קאן דורך דעם קומען צום אייביגין לעבין ווען ער האנדילט ערליך · אונ ער קאן ווידר קומן צו פיל שטראף ווען ער האנדילט ניט ערליך אונ פאר לאזט די תורה דער תרגום שרייבט שלמה האט גיזאגט אין גבעון האט מיך גאט גיפרעגט וואש איך באגער פון אים · האב איך גיבעטן פון אים ער זאל מיר געבין פיל חכמה צו ווישין אלע זאכין אזו האב איך גיזעהען אין די מעשים פון גאט וואש ער האט גיגעבן צו די לייט צו פייניגין זיי ווען זיי פירין זיך מיט אום רעכט אונ דאס זיינן זיי מעות לא יוכל לתקן ווען איין מענטש פר קרימט אונ טוט עבירות אונ שטארבט אן תשובה אזו קען ער שוין ניט פאר ריכטין אויף יענר וועלט אונ דר מענטש וואש מינערט זיך פון צו לערנן תורה אונ צו טאן מצות דער קען ניט גיציילט ווערין צווישן די צדיקים אויף יענער וועלט אין גן עדן · דברתי אני עם לבי לאמר זאגט שלמה היינט אז איך בין אפ גיקומען פון מיין גדולה טראכט איך מיר אין מיין הארץ ווער וואלט אויף מיר גיזאגט דאש איך זאל קומען צו אזו איין זאך דאש איך זאל אזו נידעריג זיין · איך בין דאך זייער חשוב גיוועזן אונ האב גמערט חכמה מער וויא אלע וואש זיינן פר מיר גיוועזן אין ירושלים אונ איך האב גיגעבן מיין הארץ צו ווישין פיל חכמה אונ אלע האנדלן האב איך גיזעהן דאס עש איז אלץ נארעש אונ איין צו בראכענע גימיט צו די לייט וואש האבין פיל חכמות · כי ברוב חכמה רב כעס דען ווען דר מענטש האט פיל חכמה קומט פון אים פיל צארין צו גאט

אך וויא איך שלמה האב עובר גוועזן אויף דעם גבאט פון גאט אונ האב איין גזאמילט פיל פערד אונ האב מיך פאר לאזט אויף מיין חכמה דאס איך וועל ניט אום קערין דאש פאלק קיין מצרים אבר מיין חכמה האט מיר ניט גיהאלפן אונ איך האב זיי דורך די פיל פערד אום גקערט קיין מצרים · אונ איך האב מיך פר לאזט אויף מיין חכמה אונ האב גינומן פיל ווייבער · אונ זיי האבין מיך גמאכט זינדיגין · דאש איז מיר אלץ גיקומן דורך מיין גרויש חכמה · דר תרגום שרייבט כי ברוב חכמה רב כעס דער מענטש וואס לערינט פיל תורה אונ טוט איין עבירה דער בקומט פיל צארין פון גאט דען גאט שטראפט דעם צדיק זייער אפילו אויף איין קליינע עבירה ויוסיף דעת יוסיף מכאוב אונ דער וואש האט פיל שכל אין דער תורה אונ שטארבט יונג · דער טוט מערן פיל ווייטאג אונ טרויערקייט צו זיינע קרובים: ב אמרתי אני בלבי זאגט שלמה וויל די חכמה ברייגנט דעם מענטשין צו פיל בייז · האב איך מיר גטראכט אין מיין הארץ איך זאל מיין לייב תענוגים אן טאן מיט ווין טרינקען אזו האב איך גיזעהן דאש בלשאצר המלך האט אלע צייט גרוישע סעודות גימאכט אונ איז דורך דעם גיטייט גיווארן · אונ ביי נח אונ לוט איז אויך פיל בייז גיקומען פון דעם טרינקען · הגדלתי מעשי אז איך בין גיוועזן ביי מיין מלוכה האב איך מיר גמאכט חשובי זאכין · איך האב גיבויט שיינע הייזער אונ האב גיפלאנצט ווין גערטנר · עשיתי לי גנות איך האב מיר גימאכט גערטנער מיט אלערליי ביימער אונ אלערלייא פירות · דען שלמה המלך האט גיוואוסט וועלכע ערד עש איז גוט צו פלאנצין פעפער האט ער דארטין גיפלאנצט פעפר אונ וועלכע ערד עש איז גוט צו באקסארן האט ער דארטן גיפלאנצט באקסארן אונ אזו אויך אלע פירות · עשיתי לי ברכות מים איך האב מיר גימאכט טייכן וואשר צו אן טרינקן פון זיי די גערטנר · קניתי עבדים איך האב גיקויפט קנעכט אונ דינשט מיידין · אונ האב גיהאט צוועלף שרים וואש איטליכער האט מיך איין חודש גישפייזט מיט מיין פאלק אונ האב גהאט פיל בהמות מער וויא אלע וואש זיינן פאר מיר גיוועזן אין ירושלים · כנסתי לי איך האב מיר איין גיזאמילט פיל זילבר אונ גאלד · אונ אוצרות פון מלכים אונ סוחרים ·

אונ אלערליי כלי זמרים האבין פאר מיין טיש גישפילט · אונ האב מיר גימאכט רייט וועגין אונ היינג. וועגן אונ האב פיל חכמות גיטאן אונ האב די תורה ניט פר געסין אונ אלץ וואס די סנהדרין האבין מיך גיפרעגט דינים אונ איסור והיתר האב איך זיי אלץ באשייד דען איך האב צייט גיהאט צו לערנן אבער דר שכר פון עולם הבא דאש איז מיין חלק פון אלע מיינע ארבעט ופניתי אני דען איך האב מיך גיקערט אין אלע מיינע מעשים זעה איך דאס איך בין גימינערט פון זיי נאר דאש שכר פון דר תורה אונ מצות דאש בלייבט מיר אויף עולם הבא ופניתי אונ איך האב מיך אפ גיטאן פון די אלע מעשים אונ האב גילערינט תורה אונ די עונשים פון דיא עבירות כדי גאט זאל אויף מיר ניט גוזר זיין איין בייזע גזירה דען ווען די גזירה גייט שוין ארויס פון גאט העלפט שוין ניט קיין גיבעט דרום האב איך פריער גיזעהן ניט צו קומען צו איין גזירה פון גאט החכם עיניו בראשו דער חכם טראכט פריער אויף איין זאך וואש דער סוף קען דר פון זיין אבער דר רשע איז גלייך וויא איינר וואס גייט אין דר פינצטר ער טראכט ניט וואס דר סוף וועט דר פון זיין אונ חאטשע איך לויב דעם חכם מער וויא דעם רשע פון דעשט וועגין ווייס איך וואול דאש ביידע וועלין שטארבין ואמרתי אני בלבי האב איך מיר גטראכט אין מיין הארץ וויל דער חכם אונ דער רשע שטארבן ביידע גלייך אונ ווארום זאל איך דען זיין איין צדיק האב איך מיך ווידער בטראכט דאס איך רייד ניט רעכט דען עס איז ניט גלייך דר זכרון פון איין צדיק צו דעם זכרון פון איין רשע דען דעם צדיק דער מאנט מען צו גוטין אונ ער לאזט איין גוטין זכרון צו זיינע קינדר דאס זיי האבין כבוד דורך אים אבער דער רשע ווען ער שטארבט טוט מען אים דער מאנען צו בייזין אונ עש איז איין חרפה צו זיינע קינדער אונ חאטשע ער האט גיהאט הצלחה אונ עשירות בייא זיין לעבין ווערט דאש אלץ פאר געסין ושנאתי אני את כל עמלי אונ איך האב פיינט דיא מעשים וואש איך האב גיארבעט וויל איך מוז זייא לאזין צו איין מענטשין וואש וועט זיין נאך מיר אונ ווער ווייסט אויב ער וועט זיין איין צדיק אדער איין רשע אונ ער וועט מיר ירשנן וסבותי אונ איך האב מיך מייאש גיוועזן דאש איך זאל

מיך

מיך ניט מיען צו ארבעטן דען עש איז פאר
האנדין איין מענטש וואש מיעט זיך צו איין
זאמלען געלט מיט רעכט פארטיקייט אונ צוא
איין מענטשן וואס ער האט זיך דרינגן ניט גימיט
טוט ער לאזין זיין חלק דאש איז אויך נארעש
אונ פיל ביין כי מה הוה לאדם דען וואש פאר איין
ריוח האט דער מענטש ווען ער זאמילט איין
געלט מיט זארג אונ דר נאך טוז ער דאס איבר
לאזין צו איין אנדערן מענטשן כי כל ימיו מכאובים
דען אלע זיינע טעג וואש דער מענטש לעבט
איז ער פול מיט ווייטאג אונ אפילו ביי נאכט
טוט זיין הארץ ניט רוען דאש איז אויך נארעש
אין טוב באדם איז דען ניט גוט פר דעם מענטשן
דאש ער זאל עסין אונ טרינקן אונ זאל ווייזן זיין
לייב צו טאן גוטש מיט זיין געלט כי מי יאכל ומי
יחוש חוץ ממני דען ווער דען איז ראוי צו עסין פון
מיין געלט חוץ מיר וואש איך האב מיך דערינגן
גימיט צו איין זאמלען עש כי לאדם דען צו דעם
מענטשין וואש איז גוט פאר גאט דעם גיט גאט
איין גוט הארץ ער זאל תורה לערנן אונ זאל זיך
משמח זיין בחלקו צו עסין אונ צו טרינקן אונ
צו נייען אין שיינע קליידר אונ צום רשע גיט גאט
איין הארץ צו איין זאמלען פיל געלט אונ דער
נאך גיט עש גאט צו איין צדיק אזו וויא מיר
גיפינען דאש עשירות פון המן איז אן
גיקומן צו מרדכי ואסתר: ג לכל זמן איין מענטש
זאל זיך ניט משמח זיין דער מיט וואש ער האט
פיל געלט איין גיזאמילט דען עש וועט קומען
איין צייט וואש דאס געלט וועט פון אים
אוועק גיין דען צו אלע זאכין איז איין גיזעצטע
צייט ווען עש זאל זיין עת ללדת עש איז איין
צייט צו גיווינען קינדער דאש איז צוא ניין
חדשים אונ עש איז איין צייט צוא שטארבין
וויא לאנג איטליכע משפחה אונ דור זאל
לעבין עש איז איין צייט דאש איין אומה זאל
ווערין גיפלאנצט אונ עש איז איין צייט דאש
די אומה זאל ווערין אויש גיריסין עש איז איין
צייט דאש איין אומה זאל ווערין דער שלאגין
אונ עש איז איין צייט דאש די אומה זאל ווידר
ווערין גיהיילט פון אירע ברעכענעש · עש איז
איין צייט דאש די מויערין פון ירושלים זאלין
צו בראכין ווערין אונ עש איז ווידער איין צייט
דאש די וועלין ווידער גיבויט ווערין עש איז
איין צייט צו ווינען אום תשעה באב אונ עש
איז איין צייט צו לאכין ווען משיח וועט קומע׳
עש איז איין צייט צו קלאגין ביי איין אבל אונ
עש איז איין צייט צו טאנצין פר חתן וכלה עש
איז איין צייט דאש דיא בחורים פון ישראל
וועלין זיין גיווארפין אין דיא גאסין אין חורבן
ירושלים אונ עש וועט ווידער זיין איין צייט
דאש זיי וועלין ווידר ווערין איין גיזאמילט אין
די טעג פון משיח עש וועט זיין איין צייט דאש
גאט וועט זיך באהעפטין צו ישראל אזו וויא
איין מאן האלזט זיין ווייב אונ עש איז ווידער
איין צייט דאש גאט טוט צערגען אויף ישראל
אונ טוט זיך אפ שיידין פון זיי עש איז איין
צייט דאש גאט וועט זוכין צו איין זאמלען די
וואש זיינען פאר שפרייט אין גלות אונ עש איז
איין צייט דאש גאט טוט פר לירין די ישראל
אין גלות עש איז איין צייט דאש גאט וועט
היטין ישראל ווען זיי וועלין פרום זיין אונ עש
איז איין צייט דאש גאט וועט זיי פר ווארפין
אין איין פרעמדע לאנד אונ עש איז איין צייט
דאש גאט וועט זיי ווידער איין זאמלען עש איז
איין צייט דאש עש וועט צו ריסין ווערין דאש
מלכות פון דוד אונ עש וועט זיין איין צייט
דאש גאט וועט ווידער באהעפטין דאש מלכות
צו אנאנדר אונ זיי וועלין ניט זיין צו טיילט צו
צוויי מלכות עש איז איין צייט דאש מען זאל
שטיל שווייגין אזו וויא אהרן האט גישוויגין אז
גאט האט אים גיטייט זיינע צוויי קינדר דרום
האט ער זוכה גיוועזן דאש גאט האט צו אים
אליין גיזאגט די פרשה וואש כהנים זאלין ניט
אריין גיין אין בית המקדש אריין ווען זיי האבין
ווייין גיטרונקען אונ עש איז איין צייט צו ריידין
אזו וויא משה האט שירה גיזאגט אונ האט
גילויבט גאט עש איז איין צייט וואש גאט האט
דיך ליב ווען דו בישט פרום אונ עש איז איין
צייט וואש גאט האט דיך פיינט ווען דו בישט
ניט פרום עש איז אצייט פון מלחמה אונ עש
איז אצייט פון שלום אונ ווייל צו אלין דינג איז
איין צייט נוא ווארום זאל דער מענטש איין
זאמלען געלט מיט אום רעכט עש וועט דאך
קומען איין צייט דאש עש וועט פר לארין ווערין
פון אים את הכל עשה יפה בעתו אלין דינג האט גאט
גיטאן גוט אין דער צייט דהיינו אין דער צייט
וואש דער מענטש איז פרום איז ראוי ער זאל
מקבל זיין אגוטין שכר אונ אין דר צייט וואש

דר מענטש טוט עבירות איז ראוי צו באצאלין אים אויף זיינע עבירות גם את העולם און אויך די חכמות פון דער וועלט זיינען ניט וואָרין געגעבין צו איין מענטשין אליין נייערט צו עטליכע לייט האט גאט געגעבין די חכמה און צו אנדערע לייט האט ער געגעבין אנדערע חכמות כדי דר מענטש זאל ניט וויסין אלע מעשים פון גאט און זאל ניט וויסין ווען ער וועט שטארבין כדי ער זאל אלע טאג זארגין טאמער וועט ער היינט אדער מארגין שטארבן אזו וועט ער אלע טאג תשובה טאן אויך ווען דער מענטש זאל וויסין ווען ער וועט שטארבן וואלט ער קיין הויז ניט געבויט און וואלט קיין וויין גארטין ניט געפלאנצט אזוא וואלט גאר דיא וועלט ניט געווען אין זיין שטאנד דרום האט גאט ניט געלאזט וויסין דיא צייט ווען דער מענטש וועט שטארבין כדי דער מענטש זאל בויען הייזער און זאל פלאנצין וויין גערטנער דען ער וועט זיך טראכטין טאמער וועט ער נאך לאנג לעבין ידעתי כי אין טוב בם און ווייל דער מענטש וויים ניט ווען ער וועט שטארבין דרום איז פר אים ניט בעסער נאר ער זאל זיך פרייען דר מיט וואש גאט האט אים געגעבין און זאל וואול לעבין און זאל צדקה געבין ווייל ער לעבט נאך וגם כל האדם און אויך איטליכער מענטש וואש גאט האט אים געגעבין שכל אין זיין הארצין ער זאל עסין און טרינקען און זאל צדקה דר בייא אויך טאן דאש איז איין מתנה פון גאט ידעתי איך וויים דאש אלץ וואש גאט האט באשאפן ביי מעשה בראשית דאש בלייבט אויף אייביג און עש ווערט ניט פר ענדערט און ווען עש ווערט צו צייטין פאר ענדערט דאש טוט גאט כדי מען זאל מורא האבן פר אים אזו וויא מיר געפינען ביי דור אנוש דאש זייא האבין געדינט עבודת כוכבים האט גאט אויף געבראכט דעם ים און האט פר טרונקען איין שליש וועלט מענטשין און בהמות און דאש דור המבול האבין מזנה געוועזן האט גאט געמאכט דיא זון אויף גיין אין מערב און איז אונטער געגאנגען אין מזרח זיבין טאג אזו איז וואָרין דר שראקין די גאנצע וועלט און אין דיא טעג פון אחז דער פאטר פון חזקיהו המלך אין דעם טאג וואש ער איז געשטארבין האט גאט געמאכט קורץ דעם טאג כדי מען זאל אים ניט באקלאגן

מיט כבוד און אין די טעג פון זיין זון חזקיהו האט גאט דעם טאג לייגער געמאכט דרום זאל דער מענטש תורה לערנען און זאל זיך פארכטן פר גאט מה שהיה וואש עש איז געווען דאש וועט זיין און חאטשע מיר האבן דאש אליין ניט געזעהען אבר מיר האבן דאש געהערט פון אנדערע לייט און מיר זעהען. דאש גאט באגערט דעם וואש ווערט געיאגט אזו וויא מיר געפינען ביי יעקב דאש עשו האט אים נאך געיאגט דרום האט גאט ליב צו יעקב ווייל ער האט זיך געלאזט נאך יאגין און צו עשו האט גאט פיינט ווייל ער האט נאך געיאגט צוא יעקב און אויך דיא מצרים האבין נאך געיאגט די ישראל זיינן זייא דורך געגאנגען דעם ים מיט שמחה דרום ווארום זאל איין מענטש נאך יאגין דעם חבר שלעכץ טאן גאט וועט אים געוויס שטראפין ועוד און נאך האב איך געזעהען דורך דער נבואה דאש אין בית המקדש וואש דארטין איז געווען גערעכטע דינים און משפטים דארטין איז דר נאך געווען פאלשע דינים און משפטים מיט שוחד און איך האב ווידר געזעהען זייער עונש דאש זייא ווערין מוזין ליידין גרוישע צרות און יסורים פון נבוכדנצר און פון זיין פאלק אמרתי דרום האב איך מיך געטראכט אין מיין הארץ דאש דעם צדיק און דעם רשע טוט גאט משפטין דען עש איז צו אלע זאכן איין צייט און חאטשע ער באצאלט ניט באלד דעם רשע אויף זיינע עבירות אבר דר סוף וועט זיין דאש דר רשע וועט געשטראפט ווערן אמרתי אני איך האב מיך געטראכט אין מיין הארץ ווען מענטשין פירן זיך מיט גאוה און מיט שררה איבר דיא קלענערע פון זיי אזו לאזט זיי גאט וויסן דאש זיי זיינן גאר ניט מיט זייער שררה שאפט דען זיי זיינן גלייך וויא אנדערע בהמות צו זיך אליין כי דען ווארום זאל דר מענטש גאוה האבין ער שטארבט דאך גלייך וויא איין בהמה און דאש וואש ער האט געהאט מער עשירות און מזל פון איין בהמה דאש ווערט ניט אן געזעהן ווען ער שטארבט הכל הולך עש גייט אלץ אין איין ארט אלץ קומט פון דר ערד און אלץ קערט זיך אום צו דר ערד מי יודע ווער ווייש עש דאש דר רוח פון מענטש גייט אויף אויבין אין הימל נאך זיין טויט צוא געבין חשבון פאר גאט אויף זיינע מעשים און דער ריח פון איין בהמה גייט אראפ אין דער

ערד

שד את דארף קיין חשבון ניט געבין דער מענטש וואש ווייש דאש דער דארף זיך ניט פירין אזו וויא איין בהמה וואש זיא קוקט זיך ניט צו אויף אירע מעשים וראיתי כי אין טוב אונ איך האב גיזעהן אין דיא אלע זאכין אזו האב איך פר שטאנן דאש עש איז קיין בעסרש ניט דא נאר דער מענטש זאל זיך פרייען מיט זיין געלט וואש ער האט פר ארבט מיט זיינע הענט אונ זאל דאש עסין אונ ניט צו גילושטן רייך צו ווערין דען דאש איז זיין חלק וואש מען האט אים גיגעבן פון דעם הימל דען ווער וועט דעם מענטשין ברייננן נאך זיין טויט צוא זעהן אויב זיינע קינדר וועלן בגליקין מיט זיין געלט וואס ער האט זיי גילאזט אדר ניט: ד׳ ושבתי אני איך האב מיך אום גקערט אונ האב גיזעהן בנבואה דאש דיא רשעים וועלין בארויבט ווערין אין גיהנם דורך די מלאכי חבלה פר זייערע בייזע מעשים וואש זיי האבין אויף זיי פר ביטין דיא תורה אונ זיי וועלן דורך זיי ווערן ברויבט מיט כח אונ וועלין וויינן מיט פיל טרערין אונ קיינר וועט זיי ניט טרייסטין ושבח אני את המתים אונ איך לויב די טויטע וואש זיינן לאנג גישטארבן אונ זיינן פרום גיוועזן אין גאנטש דינשט מער פון די וואש לעבין נאך וטוב משניהם אונ עס איז בעסר פון ביידע דר וואש איז נאך ניט גיבארן גיווארין וואש ער האט ניט גיזעהן דיא בייזע מעשים פון דער וועלט וראיתי אני אונ איך האב גיזעהן דאש איין טייל לייט טוען עבירות אונ אטייל טוען מצות אבער ניט לשם שמים נאר ווייל זיי זיינען זיך מקנא אין אנדערע לייט דיא ביידע זיינן נארעש אונ איין צו בראכינע ויימט הכסיל חובק את ידיו דר רשע לייגט צו נויף זיינע הענט אונ וויל ניט ארבעטן אונ עסט פון גזילה אבר אז ער וועט קומן אויף יענער וועלט אונ וועט זעהען די צדיקים זיצין מיט גרויס כבוד וועט ער עסין זיין פלייש פון זיין לייב טוב מלא כף נחת עש איז בעסר ווייניג געלט וואש מען זאמלט איין מיט גירעכטיקייט וואש דאש איז איין נחת רוח צו גאט מער וויא דאש עשירות וואש דר רשע זאמלט איין דורך גזילה וואש וואש איז איין מידיקייט אונ איין צו בראכינע נימיט פאר גאט יש אחד ואין שני עש איז ניט גוט אליין צו זיין דען עש גיפינט זיך צו צייטן איין תלמיד חכם וואיי ער האט קיין חבר ניט צוא ריידין מיט אים אין דר תורה אונ ער האט ניט קיין תלמיד וואש ער איז גלייך צו איין זון אונ אויך ניט קיין חבר וואש איז גלייך וויא איין גוטר ברודר אונ עש גפינט זיך איין בחור וואס האט ניט קיין ווייב וואש זיא איז גלייך צו איין ברודר צו העלפן אים אונ צו גיווינן קינדר אונ אויך ווען ער איז איין סוחר אונ האט ניט קיין חבר ער זאל מיט אים האנדלען דאש איז אלץ ניט גוט דען ער וועט באלד מיד ווערן אויב ער וועט זיין אליין אונ ווען ער וועט אליין לערנן וועט ער ניט זאט זיין מיט דיא טעמים פון דר תורה דען פיל תורה טוט מען מקבל זיין פון תלמידים אונ איין סוחר איז אויך גוט ווען ער האט איין חבר דען עש זיינן פיל מלאכות אונ האנדלן וואש מען קאן אליין ניט אן הויבן טובים השנים מן האחד עש איז בעסר צוויי צו אלע זאכין דען ווען איינר פאלט הויבט אים זיין חבר אויף אונ אויך ווען איין תלמיד חכם האט עפעס פר געסין פון זיין לערנן טוט אים דער חבר דער מאנן גם אם ישכבו שנים וחם להם אויך ווען צוויי מענטשן ליגין מיט אנאנדר איז זיי ווארים אבר איינר קאן זיך ניט דר ווארימן ואם יתקפו האחד אונ ווען עש קומען גזלנים אויף איינעם ווען ער האט איין חבר קאן ער זיך ווערין אונ מכל שכן ווען עש זיינן דריי חברים ביי אנאנדער איז פיל בעסר· נאך איין פשט איז ווען איינר איז איין תלמיד חכם אונ זיין זון איז אויך איין תלמיד חכם אונ זיין איניקל איז אויך איין תלמיד חכם אזוא וועט שוין דיא תורה ניט גיך אוועק גיין פון דער משפחה אזוא וויא אין פסוק שטייט לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר יי מעתה ועד עולם ווען דיא תורה וועט ניט ווערין אפ גימאן פון דיין מויל אונ פון דיינע קינדרש מויל אונ פון דיינע קינדרש קינדרש מויל זאגט גאט דאש דיא תורה וועט ביי דיר בלייבן ביז אייביג ווען איר וועט באגערין זיא צו לערנען· טוב ילד מסכן וחכם עש איז בעסר דר יצר טוב וואש ער הייסט ילד איין קינד ווייל ער קומט צו דעם מענטשן ערשט צו דרייצהן יאר אונ ער הייסט מסכן איין ארום מאן ווייל זיינע רייד ווערין ניט צו גיהערט צום גוף אזו וויא די רייד פון איין ארום מאן אונ ער הייסט חכם דאש ער מאכט דעם מענטשן קלוג איז ער בעסר פון דעם יצר הרע וואש ער

היישט

הייסט מלך זקן ער הייסט מלך ווייל אלע גלידר
הערין אים צו אזו וויא איין מלך אונ ער הייסט
זקן ווייל ער איז עלטער ביי דעם מענטשן פון
דעם יצר טוב דען ער קומט צום מענטשן וויא
ער ווערט גיבארין אונ ער הייסט כסיל ווייל
ער מאכט דעם מענטשן צו איין רשע כי מבית
הסורים יצא למלוך דען פון דעם פאר שטונקן הויז
איז ער ארויש גיגאנגען צו קיניגין כלומר דער
יצר הרע קומט באלד צום מענטשין וויא ער
ווערט גיבארין אז דאש קינד איז נאך אום ריין
פון דר מוטרש בלוט אונ אז די מלוכה פון דעם
יצר הרע איז שוין בייא דעם מענטשין גאנץ
שטארק אזו קומט ערשט דר יצר טוב אן דש
איז צו דרייצעהן יאר דש דענשט מאל איז שוין
דר מענטש ריין פון דר מוטרש בלוט ראיתי את
כל החיים איך האב גיזעהן דעם דור המבול אונ
אויך נח מיט זיינע קינדר וואש פון זיי איז גיווארן
די וועלט אין קץ לכל העם איך האב גיזעהן דאש
עש איז קיין עק ניט גיוועזן צו גאר דעם פאלק
דען זיי האבין זיך זייער גימערט דאש זייערע
ווייבער האבין גיוואונען דעם דריטין טאג פון
זייער טראגן אונ עש איז אויך קיין עק ניט גיוועזן
צו גאר דעם גוטש וואש גאט האט צו זיי גטאן
אונ אין איין רגע איז דאש אלץ ווארין פאר
לארין. אויך דר דור הפלגה וואש איז גיוועזן
נאך זיי האבין זיך ניט גיפרייט מיט דעם גוטש
וואש עש איז צו זיי ווארין גיגעבין אזו זעהט
מען דאש עש איז נארעש אונ איין צו בראכינע
גימיט דר וואש גייט נאך דעם יצר הרע שמור
רגלך היט דיינע פיס ווען דו גייסט אין גאטש
הויז דאש דו זאלשט אהין נאר ברייננן קרבנות
פון דיין גוטין ווילין אונ זאלשט ניט זינדיגין
דאש דו זאלשט בריינגן קרבנות צו מכפר זיין
אויף דיינע זינד דען עש איז צו גאט ליבערשט
דו זאלשט צו הערין די תורה אונ מצות מער
וויא די קרבנות וואש די נארין ברייננען אויף
זייערע זינד דען זיי ווייסין ניט דאש זייא טוען
זיך אליין בייז מיט זייערע זינד: ה אל תבהל על
פיך דו זאלשט ניט איילין אויף דיין מויל צוא
ריידין עפעס בייז אנטקעגין גאט ווייל גאט איז
אויף דעם הימל אונ דו בישט אויף דער ערד
דרום זאלן דיינע רייד זיין ווייניג דען ווען אפילו
איין שלאפער איז אויבין אונ איין גבור איז אונטן
קען דר שלאפער אים ביי קומען מכל שכן ווען

איין גבור איז אויבין אונ איין שלאפער אונטן
כי בא החלום דען אזו וויא דר חלום קומט צום
מענטשין פון וועגין פיל מחשבות וואש ער האט
גטראכט ביי טאג אזו אויך דורך פיל רייד רעט
מען זיך אויש איין נארעשקייט דרום זאלשטו
ניט פיל ריידין כאשר תדור אז דו וועשט איין נדר
טאן זאלשטו באלד אים באצאלין דען גאט
באגערט ניט אין די רשעים וואש טוען נדרים
אונ באצאלין ניט נייערט וואש דו האשט איין
נדר גיטאן דאש באצאל אל תתן את פיך דו זאלשט
ניט קיין נדר טאן מיט דיין מויל צו פר זינדיגן
דיינע קינדר ווען דו וועשט אים ניט באצאלן אונ
זאלשט ניט זאגן פאר דעם גבאי וואש טוט דיך
מאנען דעם נדר איך האב אום גערין איין נדר
גיטאן איך האב גימיינט איך וועל האבן געלט
אונ היינט האב איך ניט דען ווארום זאל גאט
צערענען פון וועגין דיין קול וואש דו זאגשט דו
וועשט דעם נדר ניט באצאלין אונ דו וועשט
דורך דר עבירה פאר לירין אלע מצות וואש דוא
האשט אין דיין האנט כי ברוב חלומות דען וואש
פיל חלומות וועלן דיר זאגין זאלשטו דאש ניט
הערין נייערט דו זאלשט דיך פארכטן פר גאט
אם עושק רש ווען דו זעהשט אין דר מדינה דאש
מען טוט גזלנן ארימע לייט אונ זיי גזלנן אוועק
דעם משפט דאש זיי טוען ניט קיין משפט אונ
צדקה אזו זאלשטו דיך דר נאך ניט פר וואונדרין
אז גאט ווערט אויף זיי בריינגען איין פורעניות
דען גאט איז העכער פון אלע אונ זעהט אלץ
אונ האט פיל שלוחים צו באצאלין זייא. נאך
איין פשט איז ווען דו זעהשט איין מדינה טוט
גזלנן ארימע לייט אונ גזלנן אוועק דעם משפט
אונ דו זעהשט דאש עש גייט דר מדינה זייער
וואול אונ גאט שטראפט זייא ניט זאלשטו דיך
ניט פאר וואונדרין דרויף דען גאט טוט אויף
האלטן זיין צארין ביז זייער מאס ווערט דר פילט
ווערין אונ ער האט פיל שלוחים צו ברייננען
אויף זייא איין פורעניות ווען זייער צייט ווערט
קומען ויתרון ארץ אונ וואש די מענטשן פון דר
ערד האלטין זיך בגאוה אונ זינדיגין אנטקעגין
גאט קען גאט זיי באצאלין מיט אלע באשעפעניש
אפילו דורך פליגן אזו וויא מיר גיפינן ביי טיטוס
הרשע דאש גאט האט אים גישיקט איין פליג
אין זיין מוח אונ זיא האט אים גיטייט מלך לשדה
נעבד דאש איי גימיינט גאט ווערט באצאלין צוא

די עובדי כוכבים וואש האבין ירושלים חרוב גימאכט אונ האבין זיא צו אקערש אזוא וויא איין פעלד אהב כסף דער וואש האט ליב מצות דר ווערט ניט זאט פון זיי אונ דר וואש האט פיל מצות אונ האט ניט צווישין זיי איין חשובי מצוה דהיינו צו בויען איין שול אדר ער קויפט ניט קיין ספר תורה איז דאש נארעש דען אלע זיינע מצות זיינען ניט חשוב · נאך איין פשט איז דר וואש ארבעט די ערד דאש איז דיא בעסטע מלאכה דען אפילו איין עושר דארף האבין צו דר ערד ווארום ווען די תבואה טוט ניט וואקסין אזו מוז דר עושר אויך שטארבין אונ ווען אפילו איינער האט פיל זילבר קען ער זיך דר מיט ניט אן עסין נייערט ער מוז ברויט עסין נאך איין פשט איז דר שכר פון די ישראל איז דורך אלימען דורך פסוק אונ דורך משניות אונ דורך גמרא אויף אליץ דינג בצאלט זיי גאט איין גוטין שכר אונ דר מענטש וואש קען פסוק אונ משניות מוז ער דאך האבין צום בעל גמרא ער זאל אים באשיידין דעם טעם פון משניות אונ זאל אים נוייזין וויא אזו צו פסקענען ברבות הטובה ווען די ישראל זיינען פרום מיט זייערע מעשים איז פיל זייער שכר אונ וואש קומט גאט דר פון ארויש נאר וואש ער זעהעט דאש דיא ישראל זיינען אונטר טעניג אונטר אים אונ טוען זיין ווילין · נאך איין פשט איז ווען די ישראל ברייננען פיל קרבנות אזו האבין די כהנים פיל פלייש צו עסין אונ וואש קומט גאט דער פון ארויש נאר וואש דיא ישראל טוען זיין ווילין מתוקה שנת העובד עש איז זיס דר שלאף פון דעם וואש ארבעט די ערד סייא ער עסט ווייניג אדר פיל טוט ער אליץ גישמאק שלאפין · אונ דיא פיל נכסים אונ סחורות פון דעם עושר לאזין אים ניט שלאפין דען ער טוט איין גאנצע נאכט דרינען טראכטין · נאך איין פשט איז עש איז גישמאקדר שלאף פון דעם מענטשין וואש דינט גאט סייא ער דינט ווייניג אדר פיל נעמט ער דר פאר גלייך שכר אזו וויא מיר גיפינען דאש משה האט די ישראל פערציג יאר גיפירט אין דר מדבר אונ שמואל האט די ישראל צעהען יאר גפירט טוט זיי דר פסוק גלייך מאכן שמואל אזו וויא משה אונ דר וואש האט גיהאט פיל תלמידים וואש ער האט מיט זיי גילערינט דר קאן ניט שלאפין אין קבר דען ווען די תלמידים זאגין תורה פון זיינט וועגין אזו רירין זיך זיינע לעפצין אין קבר יש רעה חולה עש איז פאר האנדין איין בייז קראנקהייט האב איך גיזעהן אויף דר וועלט דאש עש איז פאר האנדין איין עשירות צו איין מענטשין פון זיין בייז וועגין צו פר לירן אים אזו וויא קרח איז גיוועזן איין גרוישר עושר אונ האט זיך זייער הויך גיהאלטין אונ איז איין גיזונקען גיווארין מיט זיין עשירות ואבד העושר ההוא אונ ער ווערט פאר לארין דר עושר אין איין שלעכטין ענין אונ ער גיווינט איין זון אונ דר זון האט גאר ניט אין זיין האנט ניט קיין געלט אונ ניט קיין זכות אבות דען דר פאטר איז איין רשע גוועזן כאשר יצא אזו וויא דר עושר איז ארויש גיגאנגין פון זיין מוטערש לייב נאקעט אזו ווערט ער זיך אום קערן צו דר ערד אונ ער האט ניט קיין זכות פון צדקה ער זאל דאש פירן מיט זיך אויף יענער וועלט אזוא איז דאש איין בייזע קראנקהייט דאש ער זאל אוועק נאקעט אזוא וויא ער איז גקומן אונ וואש איז אים ארויש גקומן דאש ער האט זיך גיטאן מידין פון דעם ווינט וועגין אונ אלע זיינע טעג האט ער גיגעסין אין דר פינצטערנעש כלומר מיט זארג אונ האט פיל כעס גיהאט אונ קריג אונ צארין הנה אשר ראיתי נון איך האב גיזעהן דאש עש איז גוט צום מענטשין ער זאל עסין אונ טרינקען אונ זאל צדקה טאן פון זיין געלט אונ זאל תורה לערנן וויא לאנג גאט שיינקט אים זיין לעבין אונ זאל ניט זעהען צוא איין זאמלען פיל געלט נאר ער זאל זיך משמח בחלקו זיין דען דאש איז זיין חלק וואש מען האט אים גיגעבן פון דעם הימל גם כל האדם אויך איטליכער מענטש וואש גאט האט אים גיגעבין עושר אונ גוטש אונ לאזט אים דר פון עסין אונ איז דר בייא נאך זוכה צו לערנען תורה אונ מצות צו טאן דאש ער ווערט דר פון האבין שכר לעולם הבא דאש איז איין מתנה פון גאט · כי לא הרבה דען ניט פיל לעבט דר מענטש אויף דר וועלט · ער זאל גידיינקען דאש זיינע טעג זיינן ניט פיל דרום ווארום זאל ער זיך מטריח זיין צו איין זאמלען פיל געלט וואש דאש בלייבט ניט אויף עולם הבא · בעסר זאל ער זיך מטריח זיין צו לערנען תורה וואש דער שכר ווערט אים בלייבין לעולם הבא דען גאט טוט עדות זאגין אויף דעם מענטשין וואש טוט זיך פרייען צו טאן גוטש ביי זיין לעבין:

ו יש רעה עש איז פאר האנדרין איין בייז וואש
איך האב גיזעהען אויף דר וועלט אונ עש איז
ביי פיל לייט · איין מענטש וואש גאט האט
אים גיגעבין עושר אונ כבוד אונ גאט לאזט
אים דער פון ניט עסין דאש ער זאל זיך וואול
טאג אן טאן נייערט טאג אונ נאכט זאמילט
ער אן געלט אונ טוט אויך ניט קיין צדקה דש
ער זאל מיט זיך נעמן דעם שכר אויף יענער
וועלט נייערט עש קומט איין פרעמדר מענטש
אונ האט זיך הנאה פון זיין עשירות אונ טוט
צדקה דר מיט אם יוליד איש ווען אפילו דר מענטש
וועט גיווינען הונדרט קינדר אונ וועט פיל יאר
לעבין אונ האט זיך ניט משמח גיוועזן מיט זיין
עשירות אונ צוא צייטין קומט דאש ער קומט
ניט צו קבורה די הינט עסין אים אויף האב איך
גיזאגט עש איז בעסער פון אים איין נפל וואש
איז טויט גיבארין גיווארין דען דער האט קיין
גוטש ניט גיזעהן אונ איז זיך ניט מצער אויף
דר וועלט ואלו חיה ווען דר מענטש זאל לעבין
צוויי מאל טויזינט יאר אונ האט קיין גוטש ניט
גיטאן פון זיין געלט וואש קומט אים ארויש
דר פון ער מוז דאך אין דר ערד גיין וויא אנדרע
עניים כל עמל האדם אלע ארבט פון דעם מענטשן
איז פון וועגן ער זאל דר פון עסין אויף דר וועלט
אונ דיא נשמה זאל הנאה האבין אויף יענער
וועלט אבר דר מענטש וואש האט קיין הנאה
ניט גהאט פון זיין געלט דר טוט ניט זאט מאכן
זיין גוף אויף דער וועלט אונ אויך ניט דיא
נשמה לעולם הבא כי מה יותר דען ווען ער טוט
זיך קיין הנאה ניט אן פון זיין עשירות מיט
וואש איז ער מער מיט זיין חכמה פון די נארין
אונ וואש גייט דעם עני מער אפ פון דעם עושר
וואש האט קיין הנאה ניט פון זיין געלט דר
עני לעבט אזו וויא דער עושר טוב מראה עינים
מהלך נפש דעם קארגין איז בעסער צו זעהן זיין
עשירות פאר זיינע אויגין מער וויא דאש עסין
וואש גייט ארין אין לייב · נאך איין פשט איז
עש איז בעשער דעם רשע נאך צו גיין נאך
זיינע אויגין צו גילושטין פרעמדע געלט וויא
צו געבין זיין הארץ צו טראכטין וואו זיין נשמה
וועט אהין קומען נאך זיין טויט מה שהיה דאש
וואש דער עושר האט גיהאט איין גרוישין שם
דאש איז שוין לאנג ווארין פאר לארין אונ עש
איז ווארין גיוואושט דאש ער איז איין מענטש
אונ ניט קיין גאט אונ מוז שטארבין אונ קאן זיך
ניט ווערין אנטקעגין דעם מלאך המות וואש ער
איז שטארקר פון אים כי יש דברים דען עס זיינען
פאר האנדין פיל זאכין וואש דער עושר האט
גילושט צו שפילין זיך דער מיט אזו וויא אפין
אונ העלפאנדין אונ לייבין אונ וואש קומט אים
דער פון ארויס ווען ער שטארבט כי מי יודע דען
ווער עש ווייסט צו טאן מעשים טובים דאש
עש זאל אים דער פון גוט זיין לעולם הבא זאל
ער דאש טאן ביי זיין ווייניג לעבין וואש זייא
גייען גיך אוועק אזו וויא דער שאטין פון איין
פויגיל וואש פליהט גיך אוועק דען ווער וועט
אים זאגין וואש נאך זיין טויט וועט זיין אויב
עש וועט בלייבין דאש געלט וואש ער לאזט
איבר צו זיינע קינדר : ז טוב שם עש איז בעסר
איין גוטין שם מער וויא גוטער בוים אייל אונ
דער טאג וואש מען שטארבט איז בעסר וויא
דר טאג וואש מען ווערט גיבארן דען אז מרים
איז גיבארין גיווארין האט מען ניט גיוואוסט
וואש זיא איז אונ אז זיא איז גישטארבן · האט
זיך דער ברונען וואשער אפ גיטאן פון ישראל
אין דר מדבר אזו האט זיא איין שם טוב גיקריגן
דאש פון איר זכות וועגין האבין ישראל גהאט
וואשער אין דר מדבר · אונ אויך אז אהרן איז
גישטארבן האבין זיך די וואלקין אפ גיטאן פון
ישראל · אונ אז משה איז גישטארבן האט דר
מן אויף גיהערט האט מען גיוואוסט דאש עש
איז אלץ גיוועזן פון זייער זכות וועגין · אונ
דרום גלייכט ער איין שם טוב צו גוטין אייל
דען אזו וויא אייל ווען מען גיסט דאש ארויף
אויף אנדערע משקים שווימט עש ארויף פון
אויבין אזו אויך איין שם טוב קומט ארויף פון
אויבין טוב ללכת אל בית אבל עס איז בעסר צו גיין
אין דעם הויז פון איין אבל צו טרייסטין אים
דער מיט טוט ער איין כבוד צום מת אונ גוטס
צו די לייט דאש ער טרייסט זיי דאש איז בעסר
פון צו גיין אויף איין סעודה דען דאש איז נאר
איין כבוד צו די לעבעדיגע · אונ אויך ווען מען
גייט אין דעם הויז פון איין אבל טוט מען זיך
דר מאנען אין דעם טויט אונ מען טוט תשובה
אונ אויך וועט ער זיך דער מאנען דאש מען
וועט מיט אים אויך אזו דארפין גומל חסד זיין
אונ וועט זיך רעכט מתעסק זיין אין דעם מת ·
אויך דרום איז בעסר צו גיין אין דעם הויז פון

איין

אין אבל ווייל דאס איז דר סוף פון דעם מענטשן
דען ער וועט שוין מיט דעם מת מער ניט קענן
גומל חסד זיין אבר ביי איין סעודה קאן ער זאגן
איך וועל צו דיר איין אנדערש מאל גיין טוב כעס
משחוק עש איז בעסר דר כעס וואש גאט ווייזט
צו די צדיקים אויף דער וועלט כדי זיי זאלין
האבן עולם הבא מער וויא דאש געלעכטר וואס
גאט ווייזט צו די רשעים אונ גיט זיי גוטש אויף
דר וועלט אונ זיי ווערין דורך דעם פאר לארין
אזו וויא דער דור המבול האט זיי גאט געגעבן
פיל עשירות אויף דער וועלט אונ זיי זיינען דר
נאך פאר לארין גיווארין דען ווען גאט ווייזט
איין צארין צו איין מענטשן מאכט דאש אים גוט
זיין הארץ אונ ער טוט תשובה לב חכמים דאש
הארץ פון די חכמים טוט אלין טראכטין אויף
דעם טויט אונ ער טוט מצות אונ די רשעים
טראכטין אלין צו טרינקען אונ פאר געסין אין
דעם טויט טוב לשמוע עש איז בעסר צו הערין די
שטראף פון איין חכם וויא צו הערין דאש געזאנג
פון די רשעים כי כקול הסירים דען אזו וויא דיא
דערנר וואש מען לייגט אויף דעם פייער שרייען
זיי אונ קלאפין דען זיי ווייזין דאש זיי זיינן אויך
חשוב אזו וויא אנדערע האלץ אזו אויך זאגט
דר רשע דאש ער איז אזו חשוב וויא די צדיקים
כי העושק דען דער רשע ווען ער קריגט זיך מיט
דעם צדיק מאכט ער אים מבולבל זיין דעה אונ
ער קומט דורך דעם צו עבירות אזוא וויא משה
אז ער איז גיגאנגען צו פרעה האט פרעה נאך
שווערער גמאכט דיא ארבעט צו ישראל אזוא
האבין זיך דתן ואבירם גיקריגט מיט משה אונ
האבין דורך דעם גורם גיוועזן דאש משה האט
גיזאגט צו גאט ווארום האשטו ניט גיהאלפין
צו ישראל דו האשט נאך ערגער גמאכט דאס
פרעה זאל אונז פיינט האבן אונ מאכט שווערר
די ארבעט · אונ משה איז דורך דעם גשטראפט
גיווארן דאש ער האט גימוזט שטארבן אין דר
מדבר אונ האט ניט זוכה גיוועזן צו פירן ישראל
קיין ארץ ישראל אונ דתן ואבירם האבין אים
גימאכט פאר לירין דאש קלוגע הארץ וואש
דאש איז איין מתנה צו דעם מענטשן טוב אחרית
עם איז בעסר דער סוף פון איין זאך מער פון
דעם אן הויב דען אז דער סוף קומט זעהעט
מען אז די זאך איז גוט אונ מען ווערט גיוואר
וואש די זאך איז · עש איז בעסר דר וואש

האלט איין זיין צארין פון איין בעל גאוה וואש
צארינט באלד אונ קומט צו קריג · אל תאמר דו
זאלשט דיך ניט פאר וואונדערין דרויף וואש
די ערשטע דורות האבין גוט גיהאט אזו וויא
דער דור המדבר אונ דאש דור פון יהושע אונ
דאס דור פון דוד המלך דאס זאל דיר קיין חידוש
ניט זיין דען זיי האבין פיל זכיות גיהאט טובה
חכמה עש איז זיי ביא גישטאנען זייער חכמה
מיט זייערע זכות אבות וואש זיי האבן גירשת
פון זייערע עלטערן דען די חכמה פון דר תורה
איז גוט צו אלע לייט כי בצל החכמה דען דורך דר
חכמה קען מען קומן צו עשירות אונ די חכמה
איז נאך בעסר פון דעם עשירות דען זיא מאכט
דער נערין איר האר ראה את מעשה האלהים זעה
די מעשים פון גאט דאש זיי זיינען זייער רעכט
ער האט בשאפין דעם גן עדן צו צדיקים אונ
דעם גיהנם צו די רשעים דרום זעה וואו דוא
זאלשט דיך באהעפטין דען ווער קען פר ריכטין
נאך זיין טויט וואש ער האט גיזינדיגט ביי זיין
לעבין ביום טובה אין דר צייט וואש איז דיר גוט
זאלסטו טאן גוטש אונ צדקה כדי ווען עס וועט
קומען צרות אויף דיא רשעים וועסטו זעהען אין
זייערע צרות דען גאט האט אלין רעכט גימאכט
דיא מצוה מיט איר שכר אונ דיא עבירה מיט
איר שטראף כדי דער מענטש זאל ניט קענען
ריידין אנטקעגין גאט את הכל ראיתי דאש אלץ
האב איך שלמה גיזעהען דאש איין צדיק
חאטשע ער ווערט פאר לארין אין צרות דאך
בלייבט ער שטיין ביי זיין צדקות אונ איין רשע
חאטשע ער לעבט לאנג אונ עש גייט אים גוט
איז ער דאך איין רשע אל תהי צדיק הרבה דוא
זאלשט ניט זיין קיין גרוישר צדיק אונ זאלשט
ניט זיין צו קלוג אזו וויא שאול המלך דען אז
גאט האט אים גיהייסן די עמלקים הרגנן האט
ער גיזאגט ווען מען גיפינט איין טויטן מענטשן
אויף דעם פעלד האט די תורה גיהייסן ברייננן
איין קאלב אונ מען זאל מעסטין צו וועלכער
שטאט ער איז נאהינט אונ מען זאל דעם קאלב
דעם קאפ אפ האקין מכל שכן דאש מען טאר
קיין פיל מענטשן ניט טייטן אונ ער האט עובר
גיוועזן אויף גאטש גיבאט דורך זיין פרומקייט
אל תרשע הרבה דו זאלשט ניט פיל זינדיגן כלומר
ווען אפילו דו האשט שוין אבימאל גיזינדיגט
זאלשטו מער ניט זינדיגן דען ווארום זאלסטו

שטארבין פאר דיין צייט אזו וויא שאול איז
גשטארבן דורך דר עבירה וואס ער האט גהרגת
נוב די שטאט פון כהנים טוב אשר תאחז בזה עם איז
גוט דו זאלשט האלטין אין צדקות אונ פון דעם
רשעות זאלשטו אויך ניט אפ לאזין כלומר ווען
דער נביא אמת זאגט דיר איין זאך פון גאטש
וועגין אונ עש דאכט זיך דיר דאש עש איז
איין רשעות זאלשטו דאש דאך טאן ווייל גאט
האט דאש גיבאטין דען דער וואש פארכט זיך
פאר גאט דער האלט דאש צדקות אונ דאש
רשעות אזו וויא עש דארף צו זיין החכמה תעוז
לחכם די חכמה טוט שטארקין דעם חכם דאש
ווא גיט אים איין עצה ער זאל תשובה טאן
אזו וויא מיר גיפינן ביי יאשיהו המלך דאש
דר פסוק זאגט אויף אים דאש אזו איין פרומר
מלך איז ניט גיוועזן פאר אים דאש האט אים
גימאכט זיין חכמה אונ דאש איז בעסער פון
צעהן מלכים רשעים וואש זיינן גיוועזן פר אים
כי אדם דען עש איז ניט פר האנדן קיין מענטש
דאש ער זאל זיין איין צדיק אונ זאל ניט זינדיגן
דרום זאל דר מענטש זעהן תשובה טאן · נאך
איין פשט איז החכמה תעוז לחכם די חכמה טוט
מציל זיין דעם חכם פון די צעהן אברים דאש
זיינן די צווי אויגין וואש זעהען אלע עבירות ·
אונ דיא צווייא אויערין וואש הערין אלע
דברים בטלים · אונ דיא צווייא הענט וואש
גנבנן אונ גזלענן · אונ די צווי פים וואש גייען
צו דר עבירה · אונ דאש מויל רעט · אונ דאש
הארץ גילוסט גם לכל הדברים אויך צו אלע רייד
פון רכילות וואש מען וועט דיר זאגין זאלשטו
ניט געבין דיין הארץ צוא צוא הערין דאש ·
דען עש וועט דורך דעם קומען דאש מען וועט
דיך שילטין כל זה דאש אלץ האב איך גפרובט
מיט דר חכמה פון דער תורה איך האב גמיינט
איך וועל זיא פר שטיין אבר עש איז ווייט פון
מיר צו פר שטיין · רחוק מה שהיה עש איז ווייט
צו פאר שטיין די זאכן וואש זיינען גיוועזן פון
ששת ימי בראשית אונ עש איז גאנץ טיף ווער
קען דאש פר שטיין דען מען טאר ניט טראכטן
וואש העכר פון אלע הימלן איז אונ וואס אונטר
דר ערד איז סבותי אני ולבי איך האב גיקערט
מיין הארץ צו פר שטיין דעם טעם פון דר פרה
ארומה אונ דעם חשבון ווען משיח וועט קומן
אונ צו וויסין דעם טעם פון די מצות אונ דאס
נארישקייט אבער איך האב דאש ניט גיקאנט
פאר שטיין ומוצא אני מר ממות את האשה אונ איך
טוא גיפינן ביטערער פון דעם טויט דאש איז
דאש אפיקורסית דאש עש ווערט דרינן גיהאפט
דאש הארץ אזוא וויא אין איין נעץ אונ ווערין
גיבונדין אין איר דיא הענט פון דעם מענטשין
אזו וויא מיט שטריק דער צדיק ווערט פון איר
אנטרונן אונ דער רשע ווערט אין איר גיהאפט
ראה זה מצאתי זעה דאש האב איך גיפונען טוט
זאגין דאש איין זאמלונג פון דר חכמה כלומר
דאש נפש פון שלמה וואש זיא האט איין
גיזאמילט פיל חכמה אחת לאחת אלע מצות וואס
די צדיקים טוען אונ די עבירות וואש די רשעים
טוען די אלע ווערין גיציילט פאר גאט איינש
צום אנדערן ביז עש ווערט דר פון איין גרוישר
חשבון אשר עוד בקשה נפשי אונ נאך איין זאך
האט מיין לייב גיזוכט צוא גיפינען איין פרומע
אשה אונ איך האב ניט גיפונן דען אלע ווייבר
זיינן גרינג אין זייער דיעה · אדם אחד מאלף מצאתי
פון טויזנט מענטשין האב איך גיפונן איינעם ·
דען טויזנט קינדער גייען אריין אין חדר צוא
לערנן פסוק · אונ עש גייט פון זיי נאר ארויש
הונדרט וואש זאלין ראוי זיין צו לערנן משניות
אונ פון דיא הונדרט גייען נאר ארויש צעהען
אויף גמרא · אונ פון די צעהן גייט נאר איינער
ארויש צו פסקענען שאלות · אזו איז איינר פון
טויזנט · אונ איין אשה גיפינט מען ניט אפילו
צווישין טויזנט איינע דרום זאלסטו גיווארינט
זיין אין זיי לבד ראה זה מצאתי נאר ביין האב איך
אין זייא גיפונן · דען גאט האט אדם הראשון
גאר רעכט פארטיג אונ פרום באשאפין · אונ
וויא חוה איז צוא אים גיקומען האט זיא אים
גימאכט זינדיגין : ח מי כהחכם ווער איז אזוא
חשוב אויף דר וועלט אזו וויא איין חכם · אונ
ווער ווייסט צו באשיידין איין זאך אזוא וויא דר
חכם דען דניאל ווייל ער איז גיוועזן איין חכם
אזו האט אים גאט גילאזט וויסין צו באשיידין
אלע זאכן · נאך איין פשט איז ווער איז אזוא
וויא משה דאש ער האט גימאכט פשרות
צווישין גאט אונ צווישין ישראל · דיא חכמה
פון דעם מענטשין טוט מאכין לייכטין זיין פנים
אונ די שטארקע ליכט פון זיין פנים ווערט פר
ענדערט פון אנדרע לייט · אזו וויא ביי משה
האט גישיינט דיא ליכט פון זיין פנים דאס מען

האט

דאס זיך גיפארכטן צו גיגעהן צו אים · אני פי
מלך שמור דרום וועל איך היטן דאס גיבאט פון
גאט · אונ אויך ווייל מיר האבן גישווארן צוא
גאט אויף דעם בארג סיני צו היטן זיינע מצות
אל תבהל מפניו תלך דו זאלשט ניט היילן צו זאגן
דו וועשט אנטלויפן פון גאט אין אזו איין ארט
וואש ער גיוועלטיגט ניט דען גאט גיוועלטיגט
אין דר גאנצר וועלט דרום נעם דיך ניט צו טאן
בייזע זאכן דען גאט וואו ער וועט וועלן קען
ער דיר באצאלין דען גאט איז איין מלך איבר
דר גאנצר וועלט אונ ווער קאן אים זאגן וואש
טושטו שומר מצוה אונ ווען דו וועשט האלטין
די מצות וועשטו ניט וויסן פון קיין בייז · אונ
דר חכם ווייסט דאש עש איז פאר האנדין איין
צייט וואש גאט וועט באצאלין צוא די רשעים
אויף זייערע עבירות · כי לכל חפץ דען צוא דיא
עבירות וואש דר מענטש טוט מיט זיין ווילן איז
פר האנדן איין צייט וואש גאט וועט אים דרויף
שטראפן אז זיין מאס וועט פול ווערן פון עבירות
כי איננו יודע דען דר רשע אז ער טוט די עבירה
טראכט ער ניט אויף זיין סוף דאס גאט וועט
אים שטראפין אבר עש איז ניט גוט פאר אים
דען אז דאס פורעניות וועט אויף אים קומען
ווער וועט עש אים זאגן · מען וועט אים קיין
עצה ניט פרעגן אויב מען זאל אים שטראפין
נייערט פלוצלונג וועט אויף אים די צרה קומן
אין אדם שליט ברוח דר מענטש קען ניט גיוועלטיגן
אונ קען זיך ניט ווערין אנטקעגן דעם מלאך
המות דש ער זאל זיין נשמה ניט צו נעמן · אונ
עס איז ניט פר האנדן קיין גוועלטיקייט אין דעם
טאג וואש דער מענטש שטארבט · דען אלע
טאג וואש דוד המלך האט גילעבט האט אים
דר פסוק גירופין מלך אונ אין דעם טאג וואס
ער האט גיזאלט שטארבן שטייט ויקרבו ימי דוד
למות אונ עש שטייט ניט דוד המלך אונ ווען עם
קומט דעם מענטשינש צייט צו שטארבין קאן
ער ניט שיקן זיין זון אדר זיין קנעכט אויף זיין
ארט · אונ זיינע בייזע מעשים מאכין אים ניט
אנטרינן · את כל זה ראיתי דאש אלץ האב איך
גיזעהן אונ האב גיגעבין מיין הארץ צוא אלע
מעשים דאש צוא צייטין טוט גיוועלטיגין איין
מענטש אין דעם אנדערין אונ דער נאך קומט
אויש פר קערט דאש יענר שטארקט זיך איבר
אים אונ טוט אים בייז אזוא וויא עמלק האט

זיך צום ערשטין גישטארקט איבר ישראל אונ
דר נאך איז ער ווארן פאר לארין דורך ישראל ·
אזו פרעה · אונ נבוכדנצר · אונ סנחרב · ובכן
ראיתי רשעים קבורים אונ אין דר נבואה האב איך
גיזעהן רשעים וואש זיינן ראוי צוא באגראבין
ווערין אין דער ערד אשר אין נעשה ווייל גאט
שטראפט ניט באלד דיא רשעים אויף זייערע
בייזע מעשים דרום מיינען זיא גאט וועט זיא
שיינקען אונ עש טוט זיך דר פילן זייער הארץ
צו טאן בייז · אשר חוטא ווייל די רשעים זעהען
דאס גאט ווארט דעם רשע אונ לאזט אים טאן
הונדרט מאל בייז דרום מיינן זיא דאש גאט
שטראפט ניט די רשעים · אבר פון דעסט וועגן
וויים איך דאש גאט וועט באצאלין אגוטין שכר
צו די צדיקים וואס פארכטין זיך פר אים · אונ
קיין גוטש וועט ניט זיין צום רשע אונ ער וועט
ניט מאריך ימים זיין אזו וויא איין שאטין וואס
פליהט גיך איבר ווייל ער פארכט זיך ניט פר
גאט · יש הבל עש איז פר האנדן איין זאך וואש
מאכט דר שרעקין לייט דאש עש איז פר האנדן
צדיקים וואש גייט זיי זייער שווער וואש עש
איז ראוי עש זאל אזוא גיין איין רשע אונ דעם
רשע גייט עש וואול דאש עש איז ראוי עש
זאל אזו גיין איין צדיק · האב איך מיך גיטראכט
דאש דאש איז אויך איין נארעשקייט אין דער
וועלט ושבחתי אונ איך לויב די שמחה דאש דר
מענטש זאל זיך פרייען מיט זיין חלק וואש
גאט האט אים גיגעבן אונ ער זאל לערנן תורה
וואש דאש דער פרייט דאש הארץ · אונ זאל
זיך ניט מיען צו איין זאמלען פיל געלט פון
רוחים אונ צוא נארין לייטן נאר ער זאל עסין
אונ טרינקן דר פון וואש גאט האט אים גיגעבן
אונ דאש וועט זיך מיט אים באהעפטן לעולם
הבא · כאשר נתתי את לבי אז איך האב גיגעבין
מיין הארץ צו וויסין חכמה אונ צו זעהען דיא
מעשים פון דר ערד אזו האב איך גיזעהן דאס
דר רשע וואש גייט נאך געלט איין זאמלן אדר
ער גייט נאך נאך זנות דר זעהט ניט טאג אונ
נאכט קיין שלאף אויף זיינע אויגין · וראיתי אונ
איך האב גיזעהן אלע מעשים וואס גאט האט
גיגעבן צו די לייט דאס מען קאן ניט פר שטיין
וואס גאט טוט דאס דעם רשע גייט עס גוט
אונ דעם צדיק גייט עש איבל · אונ עס טוען
זיך פיל מענטשין דריגן מיען צו וויסין ווארום

ראש איז אזו · אונ קיינר קען עס ניט פר שטיין אונ אויב דר חכם וועט זאגין ער ווייסט דאס קאן דאש ניט זיין · דען אפילו משה רבינו האט אויך גיבעטין גאט לאז מיך וויסן דיינע וועגן :

ט כי את כל זה דען דאש אלץ האב איך גיגעבין מיין הארץ צו וויסין · אזו האב איך פר שטאנן דאש דיא צדיקים אונ דיא חכמים אונ זייערע תלמידים זיינן אין דער האנט פון גאט דאש ער שטראפט זיי כדי ער זאל זיי בעצאלין איין גוטן שכר לעולם הבא · אויך ווייסט ניט דר מענטש אונ גיט ניט זיין הארץ צו וויסן מיט וואש ער קאן מאכן דאש גאט זאל אים ליב האבן אדער פיינט האבין דאש איז אלץ פר די צדיקים אונ חכמים · הכל כאשר לכל אלע לייט ווייסין וואול דאש איין טרעפונג איז צו אלע לייט דאס דר סוף פון צדיקים אונ רשעים איז צו שטארבין פון רעשט וועגין טוט דער צדיק מצות דען ער ווייסט דאש ער וועט האבין איין גוטן שכר לעולם הבא · אזו וויא מיר גיפינן דאס דר צדיק נח אונ דער רשע פרעה האבן ביידע גיהונקען אויף זייערע פיס · אויך גיפינען מיר דאש משה וואש ער האט גיהייסן טוב אונ אהרן וואס האט גיהייסן טהור · אונ דיא מרגלים וואש האבין גיהייסן טמאים די אלע האבין ניט זוכה גוועזן צו קומן קיין ארץ ישראל אזו האבן זייא אלע איין טרעפונג גיהאט · אויך יאשיהו וואש ער האט מקריב גיוועזן קרבנות צו גאט אונ אחאב האט מבטל גיוועזן די קרבנות האבן זיי ביידע איין טרעפונג גיהאט דאש זיי זיינן ווארין גיטייט דורך פיילין · אויך דוד המלך וואש האט גיהייסן טוב ווייל ער האט דעם בית המקדש גיבויט · אונ נבוכדנצר וואש האט גיהייסן חוטא ווייל ער האט דעם בית המקדש חרוב גימאכט דיא ביידע זיינן גוועזן מלך צוא פערציג יאר אויך צדקיהו המלך וואש האט פאלש גישווארין · אונ שמשון הגבור וואש האט אמת גישווארין די ביידע האט מען בלינד גימאכט אונ זיי זיינן דר פון גישטארבן זה רע דאש דאכט מיר צו זיין בייז דאש צו איין צדיק אונ צוא איין רשע זאל זיך איינש טרעפין אונ דאש הארץ פון דעם מענטשין איז דורך דעם פול מיט בייז זיי זאגין דאש עש איז תם ושלום קיין דין ניט דא דאש זאגין זיי פאר זייער לעבין אונ זייער סוף וועט זיין דאש זיי וועלן קומן אין גיהנם כי מי אשר יחבר

דען ווען דער מענטש לעבט חאטשע ער איז איין רשע אונ באהעפט זיך צו איין רשע איז דאך איין בטחון טאמר וועט ער חרטה האבן אונ וועט תשובה טאן דען צו איין לעבעדיגין הונט איז בעסר פון איין טויטין לייב · חאטשע זיי זיינן ביידע רשעים עס איז בעסר צו נבוזראדן וואש ער איז גיוועזן איין קנעכט צו נבוכדנצר הרשע וואש ער האט חרוב גמאכט דאש בית המקדש אונ ער האט זיך מגייר גיוועזן איידער ער איז גישטארבין אונ איז גיקומען אין גן עדן אונ זיין האר נבוכדנצר איז גיקומן אין גיהנם כי החיים דען ווען דר מענטש לעבט ווייסט ער וואול דאש ער וועט שטארבין אונ פארכט זיך אונ טוט תשובה אבער די טויטע ווייסין גאר ניט כלומר עש העלפט זיי גאר ניט אויף יענר וועלט ווייל ער הט קיין תשובה ניט גטאן אז ער האט גילעבט גם אהבתם אויך זייער לבשאפט וואש זיי האבן ליב גהאט נארעשקייט אונ ליצנות אונ זייער פיינט שאפט וואש זייא האבין פיינט גיהאט דעם שכל אונ זייער דער צערנן וואש זייא האבן דר צערינט גאט דאש איז שוין אלץ ווארין פר לארין אונ עש העלפט זיי ניט דר זכות פון זייערע זין אדר טעכטר צו די רשעים · לך אכול בשמחה לחמך אבר דו צדיק וואש דו טושט גאטש ווילן גיי עס מיט שמחה דיין ברויט דען דו וועסט האבן עולם הבא · אונ טרינק מיט איין גוט הארץ דיין ווין דען גאט האט בווילגט דיינע מעשים בכל עת גרייט דיך אלע שעה מיט גוטע מעשים טאמר וועסטו היינט שטארבין דרום זאלשטו מצות טאן וואס זיי זיינן גיגליכין צוא שיינע קליידער · עש איז איין משל איין מלך האט גיבעטין זיינע שרים אויף איין סעודה אונ האט זיי ניט אפ גיזעצט איין צייט ווען זיי זאלן קומן אזו האט זיך דער חכם אלע צייט גיגרייט מיט שיינע קליידער כדי צו זיין גרייט ווען דער מלך וועט שיקין נאך אים אבר דער נאר טוט זיך ניט גרייטין אונ ווען דר מלך שיקט נאך זיי פלוצלונג זייא זאלין קומען אזוא קומט דער חכם מיט שיינע קליידער אונ דער נאר קומט מיט צוא ריסענע קליידר אזו פרייט זיך דר מלך מיט דעם חכם אונ אויף דעם נאר ווערט דר מלך ברוגז · אזו אויך זאל זיך דער מענטש תמיד גרייטין מיט מצות כדי ער זאל זיין גרייט ווען מען וועט

אים באגערן אויף יענר וועלט · ראה חיים עם אשה
אשר אהבת זעה צו לערנן זיך איין מלאכה צו דר
נערין זיך דר פון מיט דר תורה וואש דו האסט
ליב דען אויב דו וועסט אזו טאן וועסטו דאס
האבן צוא איין חלק אויף דר וועלט אונ דוא
וועסט האבן איין גוטן שכר לעולם הבא · כל
אשר תמצא אליך וואס עש קומט דיר צוא דער
האנט צו טאן גאטש ווילין אז דוא בישט נאך
ביי דיין לעבן זאלשטו טאן דען אין קבר וועסטו
ניט קענען טאן קיין מצות צו זוכה זיין לעולם
הבא אונ ווען דו וועסט אזוא טאן וועסטו ניט
דארפין קיין חשבון צו געבן אין קבר פר גאט
שבתי וראה איך האב מיך ווידר גקערט אונ האב
גיזעהן דאש עש העלפט ניט צום מענטשין ווען
ער קען גרינג לויפן עש האט ניט גיהאלפן צוא
עשהאל דאש וואש ער האט גיקענט גרינג
לויפין אז עש איז זיין צייט גיקומן צוא גיטייט
ווערין אונ עש האט ניט גיהאלפין צוא אבנר
זיין גבורה אז זיין צייט איז גיקומען צוא גיטייט
ווערין אונ עש העלפט ניט צוא חכמים זייער
חכמה זייא זאלין דורך דעם האבין ברויט
אזוא וויא איך שלמה וואש מיין ברויט איז
גיוועזן זעכציג מאס זעמיל מעל אויף איין טאג
אונ היינט האב איך ניט מער נאר מיין שטעקן
אונ עש העלפט ניט צוא פאר שטאנדיגע
לייט זייער פאר שטאנד דאש זייא זאלין
דורך דעם האבין עשירות אזוא וויא עש איז
גישעהען צוא איוב דאש ער איז גיוועזן איין
גרוישער עושר אונ ער האט דאש גיך אן
גיווארין אונ עש האט ניט גיהאלפין צו משה
זיין וויסין שאפט דאש ער זאל דורך דעם
האבן חן ביי גאט מיט זיין תפלה דאש ער זאל
קומען קיין ארץ ישראל דען איין צייט אונ איין
טרעפונג טוט טרעפין צו אלע לייט כי גם לא ידע
האדם אונ אויך ווייסט איין מענטש ניט זיין צייט
אזו וויא גרוישע פיש וואש מען כאפט זיי אויף
איין שלאפע ווענטקע אונ אזו וויא פויגיל וואש
ווערין גיכאפט אין איין נעץ אזו ווערין גיכאפט
דיא מענטשין ווען זייער צייט קומט ווערין זיי
פלוצלונג גיכאפט אין דער נעץ גם זה ראיתי אויך
האב איך גיזעהן איין קליינע שטאט אונ עש
איז אין איר ווייניג מענטשן אונ עש איז גיקומן
איין גרוישר מלך אונ האט באלעגערט דיא
שטאט צו איין נעמען זיא אונ עש איז אין דער

שטאט גיוועזן איין ארום מאן איין חכם אונ ער
האט מציל גוועזן די גאנצע שטאט מיט זיין חכמה
אונ קיינער האט ניט גידיינקט אין דעם ארום
מאן אונ מען הט אים גאר ניט גיאכט אזו האב
איך מיר גיטראכט עש איז בעסער חכמה פון
גבורה דען די חכמה פון דעם ארימאן איז גוועזן
מבוזה אונ זיינע רייד זיינען ניט ווארין צוא
גיהערט אונ ער האט די גאנצע שטאט מציל
גיוועזן מיט זיין חכמה · דר מדרש זאגט דר גוף
פון דעם מענטשין איז גיגליכין צו איין קליינע
שטאט אונ די ווייניג מענטשין דאש זיינן די
גלידער פון דעם מענטשין אונ דר גרוישר מלך
דאש איז דר יצר הרע וואש אלע גלידער פאלגן
אים אונ דר ארום מאן דאש איז דר יצר טוב.
וואש זיינע רייד ווערן ניט גיהערט חאטשע ער
איז איין חכם אונ דר יצר טוב איז מציל דעם
מענטשין פון דעם גיהנם · דברי חכמים די רייד
פון די חכמים ווערין צו גיהערט ווען אפילו זיי
ריידין גאר שטיל דאש איז די גיבאט פון משה
רבינו דען עש איז שוין פיל טויזנט יאר דאש
משה רבינו האט גיבאטין די תורה אונ מצות
אונ די ישראל האלטין זיי נאך גאנץ שטארק ·
טובה חכמה עש איז בעסער די חכמה פון דער
אשה סרח וואש זיא איז גיוועזן איין קלוגע אונ
האט מציל גיוועזן דיא גאנצע שטאט מיט איר
חכמה · דען יואב האט באלעגערט די שטאט
אונ האט זיא גיוואלט דער שלאגין פון וועגין
שבע בן בכרי וואש ער האט מורד גיוועזן אין
דוד המלך · האט סרח גימאכט מיט חכמה דש
מען האט דיא קאפ פון שבע בן בכרי ארויש
גיגעבין אונ יואב האט גילאזט לעבין די גאנצע
שטאט · אזו איז איר חכמה בעסער גיוועזן פון
דר מלחמה וואש זיי האבין גיוואלט מלחמה
האלטן מיט יואב אונ דורך דעם שבע בן בכרי
וואש ער האט גיזינדיגט האט דורך אים גזאלט
פאר לארין ווערין איין גאנצע שטאט : י זבובי
מות יבאיש איין טויטע פליג מאכט פאר שטינקן
גוטין אייל אזו מאכט איין קליינע זאך פר לירן
איין חשובי זאך · אזו אויך מאכט איין קליינע
עבירה פאר לירין פיל זכיות · דען אז די וועלט
איז האלב זכיות אונ האלב עבירות אונ איין
רשע קומט אונ טוט איין קליינע עבירה אזוא
מאכט ער מיט זיין עבירה איבר וועגן די גאנצע
וועלט צו ביין דאש רוב עבירות שלאגט

אוועק

אוועק די מצות · לב חכם ראש הארץ פון דעם
חכם איז אן גבריים צו נייגן אים אין דר רעכטר
זייט צו טאן גוטש אונ דאש הארץ פון דעם
נאר איז אן גיבריים צו נייגן אים אין דר לינקר
זייט צו טאן בייז · וגם בדרך אונ אויך אין דעם
וועג וואש דר נאר גייט איז זיין הארץ גמינערט
אונ ער זאגט צו אלע לייט דאש ער איז איין
נאר · כלומר מיט זיין גיין אונ מיט זיין ריידין
ווערט ער דר קענט צו לייטין דאש ער איז איין
נאר · אם רוח המושל ווען גאט טוט דיך שטראפן
זאלשטו ניט זאגן וואש העלפט מיר מיין צדקות
אונ זאלשט ניט אפ לאזין דיין פרומקייט דען
די יסורים מאכן דיר אפ טאן פיל גרוישע עבירות
יש רעה עש איז פאר האנדין איין בייז אויף דר
וועלט דאש גאט טוט גיבייטין איין זאך אום
גערין אונ עש מוז בלייבין · נתן הסכל במרומים אונ
דאש איז דאש בייז · איך זעה בנבואה דאש
די רשעים וואש וועלן דאש בית המקדש חרוב
מאכן די וועט גאט חשוב מאכן · אונ די ישראל
וואש זיינען איצונד עשירים אונ האבין גרויש
שררה שאפט די וועלין זיצין אין דר נידר אויף
דער ערד אין חורבן בית המקדש ׃ ראיתי עבדים
איך זעה די כשדים וואש זיי זיינן די נידריגשטע
אומה די וועלן רייטין אויף פערד · אונ די שרים
מוזין צו פוס גיין ביי זייערע וועגין · חופר גומץ
בו יפול אזו וויא איינער גראבט איין גרוב אונ
פאלט צו צייטין אליין אריין אין איר אזו אויך
נבוכדנצר האט צו גינומען דיא כלים פון דעם
בית המקדש · אונ דורך דעם האבין זיך אויש
גילאזט זיינע קינדר · אונ ווען איין מענטש איז
עובר אויף די תקנות פון די חכמים דר ווערט
גיביסין פון איין שלאנג כלומר ער שטארבט ·
מסיע אבנים דר וואש רייסט ארויש שטיינער פון
דעם בארג דר ווערט מיד דורך דעם אזו אויך
דר וואש טוט עבירות וועט ער גשטראפט ווערן
פאר זיא בוקע עצים אונ דער וואש האקט האלץ
דער ווערט דער היצט דורך זייא · אזו אויך
דר וואש לערינט תורה אונ טוט מצות דר וועט
דער פאר שכר נעמן · אם קהה הברזל ווען דיא
שווערד איז ניט שארף אונ איז ניט אויש גריבן
דאש זיא זאל גליצערן דאך קען מען מיט איר
גיווינען די מלחמה · אזו אויך זיינען די תלמידי
חכמים חאטשע זייער פנים איז שווארץ פון
וועגין הונגער · דאך איז ער מציל דיא גאנצע

וועלט אונ איז מקבל שכר לעולם הבא דאש
זיין פנים וועט לייכטין · דברי פי חכם חן די רייד
פון דעם מויל פון דעם חכם האט חן ביא די
לייט וואש הערין זיי פון אים · אונ ער האט
גדולה פון וועגין זייא אבער דיא לעפצין פון
איין רשע טוען אים פאר דארבין · תחלת דברי
פיהו דר אן הייב פון די רייד פון בלעם זייגען
גיווען נארעש דען אז גאט האט אים גיפרעגט
ווער זיינען די לייט וואש זיינען ביי דיר · האט
ער גידארפט צו ענטפערין דו גאט דו ווייסט
דאך וואול אלע זאכין אזו ווייסטו ווער זיי זיינן ·
אונ ער האט גיענטפערט מיט גאוה בלק בן
צפור דר מלך פון מואב האט צוא מיר גישיקט
כלומר חאטשע איך בין ניט חשוב אין דיינע
אויגין דאך בין איך חשוב אין די אויגן פון די
מלכים · אונ צום סוף איז ער גיוועזן פאר מישט
אונ משוגע אונ האט זיי איין עצה גיגעבין צוא
מזנה זיין · והסכל ירבה דברים אונ דר נאר טוט
זאגין מארגין וועל איך אזו טאן צו יענם מענטשן
אונ ער ווייס ניט וואש מארגין וועט זיין · אונ
אפילו וואש איצונד איז הינטער ים ניט אנטקעגן
זיינע אויגין מוז מען אים זאגן וואש דארטן איז
אונ ער ווייס אליין ניט · עמל הכסילים תיגענו דאש
נארעשקייט פון נארין טוט זיי מיד מאכין ווייל
זיי זיינען ניט גילערינט די וועגין פון דר שטאט
אונ די גאסין · אזו מוזין זיי זיך מידין צו אריין
גיין דורך גריבער אונ זומפין וואסער אזוא איז
אויך דר וואש לערינט ניט קיין תורה דר וועט
זיין מיד אין גיהנם ווייל ער ווייש ניט דעם רעכטן
וועג צו אפ שיידין זיך פון דר עבירה ווייל ער
האט קיין תורה ניט גילערינט אי לך ארץ שמלכך
נער וויא דעם לאנד וואש דער מלך פירט זיך
וויא איין יונגער אן חכמה אונ אירע שרים עסין
גאנץ פרי ניט וויא דר סדר איז פון שרים אשריך
ארץ וואול צו דעם לאנד וואש דר מלך איז איין
חכם אונ אירע שרים עסין אין דר צייט אונ זיינן
עוסק אין דער גבורה פון דר תורה אונ ניט אין
טרינקען בעצלתים ימך המקרה ווען איין מענטש
פוילט זיך צו פאר ריכטין איין קליינע לאך אין
זיין הויז אזו פאלט צום סוף איין דאש גאנצע
גיבעלק אונ ווען ער פוילט זיך צוא צו דעקן זיין
הויז אזו טוט דרינן אריין רינן רעגן אזו אויך ווען
ישראל ווילן קיין תורה ניט לערנן אונ זיינן פויל
צו טאן מצות ווערט זייער שררה שאפט פון די

אוועק גינומען לשחוק שישים נחם צו אלע שמחות מאכט מען איין סעודה אזו וויא צו איין חתונה אדער אז מען וויל איין מלך אויף נעמן אונ וויין דארף מען אויף דער סעודה וואש דאש מאכט פריילעך די לעבעדיגע מענטשין אזו דארף מען געלט האבין דרום זאל איין מענטש ניט פויל זיין פון צו ארבעטין כדי ער זאל האבין געלט מיט עפעש צו מאכין סעודות גם במדעך אפילו אין דיינע מחשבות זאלשטו קיין מלך ניט שילטין אונ אויך ניט אין דיינע חדרים וואש דו שלאפסט דען דר פויגיל וואש פליהט אונטער דעם הימיל וועט עש אויש זאגין כלומר עש קען זיין דאש איינער וועט עש הערין אונ וועט עש אויש זאגין · אונ דער דרש איז אפילו אין דיינע מחשבות זאלשטו גאט ניט דער צערעגן דען דיין נשמה וואש זיא וועט לסוף אוועק פליהן אויף דעם הימיל וועט זיא עש אויס זאגין אונ דער מלאך וואש באלייט דיך וועט עש אליין אויש זאגין · דער תרגום שרייבט דער מלאך רזיאל שרייט אויש אלע טאג אויף דעם בארג חורב אונ די קול גייט אין דער גאנצר וועלט אונ אליהו פליהט אונטער דעם הימיל אזו וויא איין אדלער אונ זאגט אויש אלע סודות וואש געשעהן אין דר וועלט שלח לחמך על פני המים טוא איין טובה אפילו צו אזו איין מענטשין וואס דו ווייסט וואול דו וועסט אים שוין מער ניט זעהן גלייך וויא איין מענטש וואש ווארפט זיין ברויט אויף דעם וואשער דען עש קאן קומן איין צייט וואש דו וועסט באצאלט ווערין דער פאר אזו וויא עש איז געוועזין בייא יתרו דאש ער האט גזאגט רופט צו משה לאז ער עסן ברויט האטשע ער האט גימיינט דאש ער איז איין מצרי אונ ער וועט אים מער ניט זעהן אונ דער סוף איז געוועזין דאש ער איז גיווארין זיין איידים אונ איז גיוועזן איין מלך איבר ישראל אונ ער האט צו יתרו מגייר גיוועזן אונ זיינע אייניקלעך זיינן גוועזן סנהדרין תן חלק לשבעה גיב איין חלק ברויט צו זיבין ארימע לייט אונ אויך צו אכט אונ זאלשט ניט זאגין איך האב שוין גינוג צדקה גיגעבין דען דו ווייסט ניט וואש פאר איין בייז עש וועט זיין אין דר וועלט אונ דורך דר צדקה וועסטו ניצול ווערין פון דעם בייז אם ימלאו העבים גשם ווען די וואלקין ווערין פול מיט רעגין אזו ווילין זיי גיסין אויף דער ערד כלומר אין דעם ארט וואו מען זעהעט זיי דארטין טוען זיי רייגען אזו אויך דער תלמיד חכם וואש איז אין איין שטאט ווערט ער דארטין דר קענט דורך זיין גוטין נאמן אונ דורך זיינע גוטע מעשים וואס ער האט די שטאט מדריך גיוועזן צו גוטין שומר רוח לא יזרע דער וואש ווארט מיט זיין תבואה זייען ביז איין ווינט וועט זיין דער וועט אפט ניט זייען דען עש קען זיין דאש עס וועט קיין ווינט ניט זיין אונ דער וואש האט מורא צוא שניידין אז ער דער זעהט וואלקינש דער וועט ניט שניידן דען עש קאן אמאל איין לאנגע צייט וואלקינש שטיין כאשר אינך יודע אזוא וויא דוא ווייסט ניט וואש אין בויך איז פאר שלאסין אויב איין זכר אדער איין נקבה אזוא אויך ווייסטו ניט ווען איין ווינט וועט זיין דען צו צייטין מיינט דר מענטש עש וועט זיין איין ווינט אונ עש איז ניט אזוא · אזוא אויך קענסטו ניט וויסין דיא מעשים פון גאט ווער עש וועט זיין רייך אדער ארים · דרום זאלשטו טאן חסד אונ צדקה אונ זאלשט ניט זאגין ווען איך וועל צדקה געבין וועל איך ארים ווערין · אדער ווען איך וועל תורה לערנען וועל איך ניט קענען האנדלען אונ וועל ארים ווערין אדער ווען איך וועל איין ווייב נעמען וועל איך פיל קינדער האבין אונ וועל ארים ווערין דורך זייא דאש אלץ זאלשטו ניט זאגין בבוקר זרע את זרעך ווען דו האשט אין דער יוגענט תורה גילערינט זאלשטו אויף דר עלטער אויך תורה לערנען אונ אויב דו האשט גילערינט מיט תלמידים אין דער יוגינט זאלשטו אויף דער עלטער אויך לערנען מיט תלמידים אונ אויב דו האסט גיהאט קינדער אין דער יוגינט זאלשטו אויף דער עלטער אויך נעמען איין ווייב צו האבין קינדר אונ אויב דו האסט גיגעבין צדקה אין דיין יוגענט זאלשטו אויך געבין צדקה אויף דיין עלטער · דען דו ווייסט ניט וועלכעש עש וועט בעסער זיין · כלומר דו קענשט ניט וויסין וועלכע תלמידים אדער קינדער וועלין דיר בלייבין · אויב דיא פון דר יוגינט אדער פון דר עלטר אזו וויא מיר גיפינן בייא רבי עקיבא דאש ער האט גיהאט אין דר יוגינט פיר אונ צוואנציג טויזינט תלמידים אונ זיי זיינען אלע אויש גישטארבן פון פסח ביז שבועות אבער דיא תלמידים וואש ער האט גיהאט אויף זיין עלטער די זיינן אים גיבליבן ·

אויך

אויך גיפינן מיר ביי בועז דאש ער האט גיהאט דרייסיג זין אונ דרייסיג טעכטר אונ זיינען אלע גישטארבין ביי זיין לעבין אונ דער נאך האט ער גינומן רות אונ האט מיט איר גיהאט איין זון ער האט גיהיישן עובד · דער איז גיבליבין לעבין אונ עש איז פון אים ארויש גיקומן דוד המלך · ומתוק האור עש איז זיס די ליכט פון דר תורה · אונ וואול צו די תלמידים וואש זעהן איין לויטערע הלכה אזו וויא די זון אונ זיי פאר שטייען זיא · כי אם שנים הרבה דען ווען שוין דר מענטש לעבט לאנג זאל ער זיך אלע זיינע טעג פרייען מיט זיין חלק · אבער ער זאל גידיינקן די פינצטערע טעג דאס איז די צייט פון שטארבן אונ זאל תשובה אונ מעשים טובים טאן · דאש ער זאל ניצול ווערין פון דעם טאג דען די טעג זיינן מער וויא די טעג פון זיין לעבין · אונ עם ווערין אויף אים קומען פורעניות אין די טעג · שמח בחור בילדותך פרייא דיך בחור ווייל דו ביסט יונג · אונ גיי נאך דאש גילושטן פון דיין הארץ אונ דאש זעהן פון דיינע אויגן · אבר דו זאלסט ווישין דאש גאט ווערט דיך פאר די אלע זאכין ברייננן צום משפט והסר כעס מלבך אונ טוא אפ פון דיין הארץ אלע זאכין וואש דער צערענן גאט אונ טוא אפ דעם יצר הרע פון דיין לייב · דען די מעשים פון דר יוגינט ווס דעם מענטשינס האר זיינן דענשט מאל שווארץ די זיינן נארעש :

יב וזכור את בוראיך אונ גידיינק אין די דרייא זאכין אין דיין יוגינט דאש דו בישט וואריין בשאפין פון איין נישט · אונ וועשט קומן אין קבר · אונ וועסט דארפין חשבון געבין פר גאט אויף דיינע עבירות דרום דער מאן דיך איידר עש וועלין קומען די בייזע טעג דאש זיינן די טעג פון דער עלטער וואש דער מענטש איז דענשט מאל שוין שלאף · אונ עש ווען קומן די יארין וואש דו וועשט זאגין דו באגערשט זיי נית עד אשר לא תחשך השמש באטראכט דיך איידער דיין שטערין ווערט פינצטר ווערין אונ גיקניימשט אונ איידער דיין נאז ווערט לאנג אונ שפיציג ווערין · אונ איידער דיין נשמה ווערט פון דיר אוועק גיין אונ עש ווערט פאר גיין די ליכט פון דיינע אויגן · אונ איידר דיינע באקין וועלן דיר איין פאלין אונ עש ווערין ווערין לעבר אין דיין פנים אונ איידער דיינע אויגן ווערין טונקיל ווערין פון וועגין פיל גיוויין ביום שיזועו שומרי הבית בטראכט דיך איידער דיינע ריפין אונ פלאנקין ווערין ציטערין אונ איידר עם ווערט אן תאפין איין קראמפ אין דיינע פים · אונ איידר דיינע ציין ווערין ארויש פאלין · אונ איידר עס ווערין טונקיל ווערין דיינע אויגין · אונ איידר דיין טיר ווערט צו גישלאסן ווערין דאש דיין אויס גאנג ווערט דיר שווער אן קומען · אונ איידר דיין מאגין ווערט דיר פאר דארבין ווערין דאש דו וועשט נית קענן פאר דייען קיין עסין · אונ איידר דו וועשט נית קענן שלאפין דאס אפילו דאש קול פון איין פויגיל ווערט דיך אויף וועקן אונ דו ווערסט ממאס זיין אלע כלי זמר גם מגבוה יראו אונ אויף דר עלטר פארכט זיך דר מענטש אפילו פר איין קליינם בארג צו גיין אויף דר גאס דאש ער זאל נית פאלין דריבר · אונ עש ווערט מאגער זיין לייב דש דר ביין פון זיין דיך שווארצט אים ארויש אזו וויא איין טייטיל בוים · אונ עש ווערט אויף אים שווער זיין גיזעם אונ עש ווערט פון אים פר שטערט די לושט פון ווייבר אונ דער מארך ווערט אויש גיטריקנט פון זיין חוט השדרה אונ דר חוט השדרה ווערט פאר קרימט אונ ער קען נית משתין זיין · אונ דער בויך טוט אים איין פאלין אונ צו בראכין ווערין אזו וויא איין קרוג ביי דעם ברונען · וישוב העפר אונ אז דר מענטש שטארבט קומט ער אין דר ערד אונ זיין נשמה גייט ארויף צו גאט וואש ער האט זיא גיגעבן · דרום באטראכט דיך בצייטין ויותר שהיה קהלת חכם אונ נאך מער וויא שלמה האט דא אין ספר קהלת אן גישריבין איז ער גיוועזן איין חכם ער האט גילערינט חכמות צו לייטין ער האט גימאכט אויערין צו דר תורה אזו וויא מען מאכט צו איין כלי דאש מען זאל זיא דר מיט טראגין אונ נית ביי דר כלי אזו אויך האט ער מתקן גיוועזן דאש מען זאל איין ערוב לייגין אין איין חצר כדי מען זאל דורך דעם היטין מען זאל נית טראגין אום שבת · אונ ער האט מתקן גיוועזן מען זאל זיך וואשין דיא הענט צום עסין אונ צו תפלה בקש קהלת שלמה המלך האט גיגעבין זיין הארץ צו ווישין אלע זאכין אונ ער האט פאר שטאנען דען ער האט גיוואושט אלע די הלכות וואש זיינן וואריין גיגעבין צו משה אויף דעם בארג סיני אונ אויך די תורה שבכתב דברי חכמים ער האט גיוואושט די רייד פון די חכמים וואש זיי האבין גימאכט

איין

איין צאם צו דר תורה מיט גזירות דאש דורך דעם וועט דר מענטש גיין אין רעכטין וועג גלייך וויא דער האלץ פון דעם אקיר מאכט דאש דער אקס זאל גלייך גיין מיט דעם אקיר אונ זייערע רייד זיינען אזו שטארק גלייך וויא מען שלאגט צו איין זאך מיט נעגיל אונ אזו וויא אגיפלאנצטע זאך טוט זיך מערין אזו טוט זיך מערין די רייד פון די חכמים · זיי זיינען אלע ווארין גיגעבין פון איין פאסטוך דאש איז משה רבינו וואש ער האט זיי מקבל גיוועזן פון גאט · ויותר מהמה אונ נאך מער וויא דא אויבין שטייט זאלשטו מיין קינד גיווארינט זיין צו האלטין תורה שבעל פה וואש די חכמים האבין אויש זייניג גיזאגט · אונ אויב דוא וועשט וועלין זאגין ווען מען דארף האבין דיא רייד פון דיא חכמים ווארום זיינען זיי ניט גישריבין גיווארין · דאש איז דרום ווייל צו מאכין פיל ספרים האט קיין עק ניט · אונ ווען דער מענטש וויל געבין זיין זין צו לערנען פיל תורה מער וויא ער קאן דער גרייכין אזו וועט ער מיד ווערין אונ דוא זאלשט ניט זאגין ווייל איך וועל די תורה ניט אויש לערנען נאך וואש זאל איך זיא אן הויבין · דרום זאגט דער נאך דר פסוק סוף דבר הכל נשמע דוא זאלשט אלץ תורה הערין חאטשע דוא קענשט דאש ניט פאר שטיין אונ פארכט דיך פאר גאט אונ האב דיין הארץ צו גאט אונ היט זיינע מצות דען וועגין דער תורה איז ווארין באשאפין דיא גאנצע וועלט דאש מען זאל תורה לערנען · כי את כל מעשה האלהים דען אויף אלע מעשים וואש דער מענטש טוט ווערט ער גיבראכט פאר גאט צום משפט אפילו ווען ער טוט אום גערין · אונ אפילו ווען ער טוט איין מצוה אונ ער טוט זיא ניט וויא מען בדארף דהיינו ער גיט איין ארים מאן צדקה אויפין באר ווערט ער אויך דער פאר גישטראפט :

סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם :

מגילת אסתר

ויהי בימי אחשורוש אונ עש איז גיוועזן אין דיא טעג פון אחשורוש דיא חכמים זאגין וואו עש שטייט ויהי איז איין צרה אונ דא איז אויך גיוועזן צו ישראל איין צרה דען אחשורוש איז גיוועזן איין גרוישער רשע המלך ער האט פון זיך זעלברט גיקיניגט אונ איז ניט גיוועזן פון זרע מלוכה אונ ער איז גיוועזן איין מלך איבער הונדערט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות אזוא וויא ער איז גיוועזן איין מלך. פון הודו ביז כוש נוש זיי זיינן גוועזן נאהינט ביי אנאנדר אחשורוש האט זוכה גוועזן צו זיין איין מלך איבער הונדרט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות ווייל ער האט גינומען אסתר פאר איין ווייב וואש זיא קומט ארויש פון שרה וואש זיא האט גילעבט הונדרט אונ זיבן אונ צוואנציג יאר · איז קשה ווארום האט מען גימאכט אום פורים זאל מען לייענן דיא מגילה אונ אום חנוכה האט מען גימאכט איין אנדרין זכרון אויף דעם נס אונ ניט קיין מגילה לייענן דער תירוץ איז אום חנוכה האט מען באשיידליך גיזעהען דעם נס דאש ווייניג יהודים האבין פיל טויזנט אויש גיהרגעט דרום האט מען ניט גידארפט קיין מגילה לייענען אבר ביי אחשורוש וועלין דיא לייט זאגין עש איז קיין נס ניט גיוועזן נאר אחשורוש האט ליב גיהאט צו אסתר אונ האט דורך איר אוים גיהרגעט פיל עמלקים ווייל זיא האט אים גיבעטין אונ אחשורוש איז משוגע גוועזן אונ איין נאר דרום האבן די חכמים גימאכט מען זאל לייענען די מגילה וואש שטייט דרינן דאש ושתי וואס זיא איז גיוועזן איין מיוחסת דאס אייניקיל פון דעם גרוישן מלך נבוכדנצר פון דעשט וועגין האט זיא אחשורוש ניט גהנפת. אונ האט זיא גיהייסן הרגנן אזו זעהען מיר דאש אחשורוש האט ניט גיטאן קיין אום רעכט פון וועגין ווייבער נאר גאט האט גיטאן איין נס אונ האט גימאכט דאש די יהודים האבין דר שלאגין פיל פון די עובדי כוכבים בימים ההם דער פסוק לערינט אונז דאש גאט האט איין טובה גטאן אונ האט גימאכט דאש אחשורוש טוט וואונן אין שושן וואו מרדכי ואסתר זיינן גיוועזן דען פריער האבן די מלכים גוואונט אין בבל אונ אחשורוש מיט אלע זיינע שרים האבין גיוואונט אין שושן ביי

מרדכי אונ אסתר זאלן זיין נאהינט צום מלך צו מציל זיין דיא ישראל פון זייערע צרות לכל שריו ועבדיו איז קשה ווארום שטעלט ער פריער דאש ער האט גימאכט איין סעודה צוא זיינע קנעכט אונ דר נאך זאגט ער ושרי המדינות דאש ער האט גמאכט איין סעודה צו די שרי המדינות דר תירוץ איז אחשורוש האט בעסר ליב גהאט דיא קנעכט וואש ער האט גיהאט פון פריער איידר ער איז איין מלך גיווארין מער וויא דיא שרי המדינות שמונים ומאת יום ער האט גימאכט סעודות אונ האט גיוויזן זיין עשירות הונדערט אונ אכציג טעג אונ דרום זאגט ער ניט זעקס חדשים אזו וויא עש שטייט ווייטער בייא דיא ווייבר דאש מען האט זיי גיצירט זעקס חדשים דען הונדערט אונ אכציג טעג זיינן דאך זעקס חדשים דאש ווייזט מיר דאש ער האט אלע טאג איין אנדרע עשירות אונ אנדרע חדושים גיוויזן פר אלע וואש זיינן גיזעסין למגדול ועד קטן ער האט גימאכט איין סעודה פון גרויש ביז קליין אונ דרום שטייט למגדול ועד קטן אונ ביי לוט שטייט מקטון ועד גדול ווייל אחשורוש האט איטליכין מכבד גיוועזן אויף דער סעודה אזו וויא דר סדר איז דעם גרעשערן פריער · דער ילקוט שרייבט אויף דעם פסוק בהראותו דאש אחשורוש האט אן גיטאן די קליידר פון דעם כהן גדול אונ האט זיך גיזעצט צוא דער סעודה אונ האט גיוויזן זיין עשירות אונ אז די ישראל האבין גיזעהן דיא כלים פון דעם בית המקדש האבין די ישראל אן גיהויבין צו וויינן אונ גיוואלט אוועק גיין האט אחשורוש די גיהייסין מאכן איין באזונדער ארט דאש זיי זאלין ניט זעהען די כלים פון דעם בית המקדש אונ דאש עשירות האט אחשורוש גיפונען אין אין דר ערד וואש נבוכדנצר האט עם דארטין באהאלטין · חור כרפס ער האט גיזעצט די לייט אין איין גארטין וואס איז גיוועזן שיין גיצירט מיט גילדרנע בעטן אונ זילברנע אונ דיא ערד איז גיוועזן גידעקט מיט אבנים טובות אונ דרום איז ניט גיוועזן קיין כלי זמרים ביי דער סעודה ווייל אחשורוש האט גיטאן איטליכן זיין ווילן אונ מיט כלי זמרים האט ער ניט גיקאנט טאן איטליכן זיין ווילן דען איינר האט ליב טרומייטן אונ דר אנדערר האט ליב פייפלין אונ דר האט ליב פידלין דרום האט ער גאר קיין כלי זמרים גיט גינומען והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים דיא כלים פון אחשורוש זיינען ווארין פאר ענדערט אנטקעגין די כלים פון דעם בית המקדש · אונ נאך איין פשט אידאז איינר האט אויס גיטרונקן די כלי האט מען אים אין איין אנדרע כלי גיגעבן צוא טרינקן · נאך איין פשט איז די כלים זיינען ווארין פאר ענדערט מיט אלערליי גוטע ווייגען זיסע אונ שטארקע · והשתיה כדת אונ דאס טרינקן איז גיוועזן אזו וויא דר דת פון דר תורה איז מען זאל מער עסין וויא טרינקען · אונ דיא וויינן האט מען איטליכין גיגעבין נאך זיינע יארין נאך אזו וויא ער איז אלט גיוועזן אזוא איין וויין האט מען אים גיגעבין · אונ מען האט איטליכין גיגעבן וויין פון דעם לאנד וואש ער איז גיבארין גיווארין דאש ער איז מיט אים גיוואונט אין אונס מען האט קיינם ניט גינייט צוא טרינקן · רבי לוי זאגט דר סדר איז גיוועזן אין לאנד פרס ווען איינר האט גימאכט איין סעודה האט מען גשטעלט איין כלי פון פערציג סאה אונ איטליכר האט גימוזט די כלי אויש טרינקן ער זאל אפילו שטארבין אונ די כלי האט גיהייסן אושקא אונ ווער עש האט ניט גוואלט די כלי אויש טרינקן האט ער גימוזט געבן שוחד צום שר המשקים ער זאל אים דיא כלי ניט אן גיסין אבער בייא אחשורוש האט מען די כלי ניט גשטעלט דרום שטייט אין אונס מען האט קיינם ניט גינייט צוא טרינקן · נאך איין פשט איז אחשורוש האט באפוילין מען זאל ניט נייטין קיין יהודי צוא טרינקן יין נסך כדי דר יהודי זאל מיט זיין גוטן ווילן טרינקן יין נסך אזוא וועט ער טאן איין עבירה אבר אז ער ווערט טרינקן מיט גוויט ווערט ער קיין עבירה ניט האבן · נאך איין פשט איז עש איז בייא דעם טיש פיל כלים גיוועזן דאש מען האט ניט גידארפט קיינם נייטין ער זאל גיך אויש טרינקן ווייל מען דארף אין דר כלי איין אנדערן געבן כרצון איש ואיש אחשורוש האט גיוואלט גינוגין טאן צו מרדכי אונ צו המן האט גאט גיזאגט דו רשע איינר פון זיי מוז גיהאנגן ווערין אונ דר אנדערר ווערט חשוב אונ הויך זיין אונ וויא ווערשטו קענן צו איטליכן זיין ווילן טאן גאר גאט קען טאן צו איטליכן באשעפעניש זיין ווילן בית המלכות דיא מלכה ושתי האט גמאכט איין סעודה צו די ווייבר אין די גמאלטע חדרים פון דעם מלך · רבי אבין זאגט די ווייבר האבן

האבן כעד הנאה פון שיין גימעל אונ צירונג
וויא פון עסין אונ טרינקען ביום השביעי אין דעם
זיבעטין טאג אז עס איז וואול גיווארין דאש
הארץ פון דעם מלך אין ווין האבין זיך דיא
שרים בארימט איטליכער האט גיזאגט איך
האב איין שיין ווייב האט אחשורוש גיזאגט
אייערע ווייבר הייבן זיך ניט אן אנטקעגן מיין
ווייב מיט איר שיינקייט אונ איר זאלט ניט
מיינן וויל זיא גייט אין שיינע קליידר פון איין
מלכה דרום איז זיא שיין איך וועל זיא הייסין
ברייננן נאקעט וועט איר זעהן איר שיינקייט
אזוא באלד האט אחשורוש גיהייסן ברייננן
צוא ושתי נאקעט נאר דיא קרוין זאל זיא
אן טאן אויף איר קאפ · רבי אבא זאגט דער
זיבעטער טאג איז גיוועזן שבת · איז קשה
ווארום שטייט להראות העמים והשרים את יפיה
אזוא שטייט פריער דאש ווארט העמים וואס
דאש ווייזט אויף פראסטע לייט אונ דר נאך
שטייט דאש ווארט והשרים וואש דאש ווארט
איז טייטש די הארין עס וואלט גיקענט פאר
קערט שטיין אין פסוק פריער דש ווארט השרים
וואש דאש ווייזט אויף די הארין אונ דער נאך
וואלט גיקענט שטיין דאש ווארט והעמים דען
די הארין זיינען גרעסער פון די פראסטע דער
תירוץ איז איבר דעם שטייט פריער דש ווארט
העמים דען די פראסטע לייט זיצן אונטן וועלן
זיי פריער זעהן וויא די מלכה קומט אן · נאך
איין תירוץ איז די פראסטע לייט האבין לושט
צו זעהען אבנים טובות אונ גאלד דרום שטייט
בכתר מלכות להראות העמים זיא זאל אריין קומען
מיט דר קרוין צו ווייזן דאש די פראסטע לייט
אונ דר נאך שטייט והשרים את יפיה דיא שרים
האבין ניט גיוואלט זעהען די קרוין נאר דאש
שיינקייט פון דר מלכה · אויך איז קשה ווארום
שטייט להביא את ושתי המלכה שטייט פריער ושתי
אונ דר נאך מלכה אונ אין אנדרן פסוק שטייט
ותמאן המלכה ושתי שטייט פריער דש ווארט מלכה
דר תירוץ איז דאש זיא האט באפוילן צום מלך
איך בין איין מלכה אן דיר דען איך בין ווארן
גיבארן איין מלכה וויל מיין פאטר איז איין מלך
גיוועזן דרום שאף ניט צו פיל מיט מיר אונ זיא
האט אים גיזאגט דו נאר טאמער זיינן אנדרע
ווייבער שענער פון מיר אזו וועסטו איין ליגנר
בלייבין אונ אויב איך וועל זיין שענער וועלין

די שרים דיך הרגנן אונ וועלין מיך פאר איין
ווייב נעמען אזו האט דער מלך גילייגט דעם
משפט פאר די שרים כדת מה לעשות במלכה ושתי
ער האט גיוואלט מען זאל זיא ניט אום ברייננן
דרום האט ער גיזאגט זיא איז פריער איין מלכה
גיוועזן איידער איך האב זיא גינומן ויאמר ממוכן
האט המן גיזאגט אונ ער הייסט ממוכן וויל
ער איז גיוועזן אן גיגרייט צו אלע צרות האט
ער גיזאגט ניט דעם מלך אליין האט ושתי איין
חרפה גיטאן נייערט זיא האט אלע שרים איין
חרפה אן גיטאן דען זייערע ווייבער וועלין זייא
אויך ניט וועלין פאלגין אזו וויא די מלכה האט
גיטאן דרום זאל מען פאר שרייבין אין בוך פון
פרס ומדי וויל דיא מלכה האט ניט גיוואלט
קומען פאר דעם מלך האט מען זיא גיהרגת אונ
איר מלוכה זאל דר מלך געבין צו איין אנדרע
אשה לרעותה הטובה ממנה דאש איז טייטש מען
זאל אויש קלייבין איין אשה וואש זיא איז גוט
פון זיך זעלברט אונ קומט ניט ארויש פון מלכים
דען דיא אשה וואש זיא איז איין מיוחסת דיא
האלט זיך חשוב אונ וויל ניט צו הערן צו איר מאן
להיות כל איש שורר בביתו מען האט די בריב גישריבן
אין אלעלענדר דאש איטליכר מאן זאל גיוועלטגן
אין זיין הויז אונ דאש ווייב זאל איבער אים ניט
גיוועלטיגין כדי עס זאל איר ניט גישעהן אזו
וויא צו ושתי איז גישעהען ומדבר כלשון עמו אונ
דאש ווייב זאל ריידין מיט דעם לשון וואש דר
מאן רעט : ב אחר אונ אז עס איז ווארן גשטילט
דר צארין פון דעם מלך האט ער זיך דר מאנט
אין ושתי וואש זיא איז ווארין גיטייט אונ עס
האט אים באנק גיטאן אזו האבין זיינע יונגען
צוא אים גיזאגט מען זאל זוכין צום מלך נערות
בתולות טובות מראה שיינע בתולות איז קשה
פשיטא וועט מען אויש קלייבין שיינע וואש
האבין זיי דרויף גידארפט אן זאגין דער תירוץ
איז זיי האבין גיזאגט מען זאל נאר נאך זוכין
נאך שיינע ניט נאך קיין מיוחסת דען זיא וועט
זיך הויך האלטין אונ דרום שטייט פריער נערות
בתולות וואש דאש איז טייטש פיל מיידין אונ
דר נאך שטייט ויקבצו את כל נערה צו ווייזן דאש
מען האט גימאכט פקידים אין אלע מדינות אונ
איטליכער פקיד האט אויש גיקליבין די שיינע
בתולות פון זיין מדינה אונ דער נאך האט ער
פון זיי אויש גיקליבין די שענשטע אונ די האט

מען גיבראכט קיין שושן אונ אזוא האט מען
גיטאן אין הונדערט אונ זיבין אונ צוואנציג
מדינות אויך איז קשה ווארום האבן די יונגען
גיזאגט מען זאל געבין זייער צירונג דורך דער
האנט פון הגי דער תירוץ איז כדי דיא בתולות
זאלין זיך ניט צירין מיט פאלשע פארבין דאש
האטשע זיא וועט ניט זיין שיין וועט מען מיינן
זיא איז שיין · דרום זאל הגי אויף זעהען מיט
וואש פאר איין פארבין זייא וועלין זיך צירין ·
אויך איז קשה נאך וואש האבין דיא יונגען
גידארפט זאגין די וואש וועט דעם מלך געפעלן
די זאל זיין איין מלכה ווער ווייסט דאש ניט ·
דר תירוץ איז מען זאל ניט זעהן נאך יחוס נאר
די וואש וועט וואול געפעלין אין שיינקייט די
זאל זיין איין מלכה אונ דרום האבן זיי גיזאגט
דיא זאל זיין איין מלכה אויף דעם ארט פון ושתי
אונ איך וויים דאך דאש אליין נאר זיי האבין
גיזאגט די בתולה וואש וועט וואול געפעלן זאל
מען זיא ניט קריינען נאר זיא זאל זיין גלייך
וויא ושתי לעבט אונ די בתולה איז אין איר ארט
מלכה כדי די בתולה זאל זיך ניט הויך האלטין
דען עש איז די גרעשטע גאוה ביי די ווייבר
ווען מען טוט זייא אן איין קרוין ויהי אומן את הדסה
היא אסתר מרדכי האט דר צויגין צו אסתר זיא
איז גוועזן איין יתומה דאש איר פאטר אונ מוטר
זיינען גישטארבין אונ מרדכי איז איר גוועזן איין
פעטער אונ מרדכי האט איר איין נאמן גיגעבין
אסתר אונ צום ערשטין האט זיא גיהייסין הדסה
דאש איז איין נאמן פון יהודים אונ מרדכי האט
זיך גיפארכטין דאש אחשורוש זאל ניט גיוואר
ווערין דאש זיא קומט ארויש פון יהודים דרום
האט ער איר איין נאמען גיגעבין אסתר וואש
דאש איז אין זייער לשון גלייך וויא הדסה אין
אונזער לשון עש איז קשה ווארום זאגט דער
פסוק דאש אסתר האט ניט גיהאט קיין פאטר
אונ מוטר אונ דר נאך זאגט ער זיא איז שיין
גיוועזן אונ דר נאך הייבט ער ווידר אן אונ זאגט
אז איר פאטר אונ מוטר זיינען גישטארבן האט
זיא מרדכי גינומן צו זיך פאר איין טאכטר דר
תירוץ איז דר פסוק זאגט מיר דאש מרדכי איז
איין צדיק גיוועזן אונ האט אסתר ניט אן גירירט
דען דער סדר איז ווען איינער איז מגדל איין
יתומה ביי זיך אין הויז האטשע זיא איז שיין
האט ער דאך צו איר קיין יצר הרע ניט ווייל

ער גידיינקט דאש זיא איז קליינער הייד מיאוס
גיוועזן דרום זאגט דער פסוק דאש אסתר איז
שיין גיוועזן איידער זיא איז גיקומען צו מרדכי
אונ ער האט זיא דאך ניט אן גירירט · ותלקח
אסתר אונ אסתר איז ווארין גינומען אין הויז פון
דעם מלך אין דעם פסוק איז קשה וואש דארף
ער מיר זאגין אז מען האט פיל בתולות גבראכט
קיין שושן איז אסתר ווארין גינומען אין דער
האנט פון הגי מיר ווייסין דאך לאנג וואול דש
מען האט פיל בתולות גיבראכט קיין שושן · דר
תירוץ איז דער פסוק ווייזט אונז דאש אסתר
האט זיך פאר בארגין זיא זאל ניט ווערין גנומן
צום מלך נאר אז מען האט גיהערט מען זאל
ברייגגען אלע שיינע בתולות מען זאל קיינע
ניט אויש לאזין אזוא האט זיך אסתר שוין
גיפארכטין צו פאר בארגין זיך דרום שטייט אין
פסוק ותלקח אסתר דאש איז טייטש אסתר איז
ווארין גינומען מיט גוואלד אין הויז פון הגי ·
ותיטב הנערה בעיניו אונ די בתולה אסתר איז וואול
גיפעלין אין די אויגין פון הגי · ער האט גיזאגט
זיא וועט גיווים איין מלכה זיין דרום האט הגי
באלד גיגעבין קליידונג צו אסתר אונ האט איר
גיגעבין זיבין מיידין צו באדינען זיא · אונ זיי
זיינען גיוועזן פון יהודים · איינע האט גיהייסין
זונטאג · אונ די אנדרע האט גיהייסן מאנטאג
אונ אזו נאך אלע טאג פון דער וואך אונ דיא
זיבעטע האט גיהייסן שבת אונ מיט איטליכר
האט זיא גיארבעט איין טאג אין דר וואך כדי
זיא זאל וויסין ווען שבת איז ווייל זיא איז גוועזן
צווישין עובדי כוכבים אין דעם הויז פון דעם
מלך ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים
אונ אלע טאג איז מרדכי גיגאנגען פאר דעם
הויז פון דיא ווייבער צו ווישין דעם שלום פון
אסתר איז קשה ווארום האט מרדכי גדארפט
זעהען דעם שלום פון אסתר ווארום זאל זיא דען
קיין שלום ניט האבין אין דעם הויז פון הגי ·
אויך איז קשה ווארום האט איר מרדכי פאר
באטין דאש זיא זאל ניט זאגין פון וואש פאר
איין פאלק זיא קומט ארויש · דער תירוץ איז
מרדכי איז אלע טאג גיגאנגען זעהן אויב מען
האט ניט פאר מסרת צו אסתר דאש זיא האט
זיך פאר בארגין אונ אויב דער מלך וועט עש
גיוואר ווערין וועט ער ברוגז זיין אויף איר אונ
דרום אויך האט איר מרדכי פאר באטין זיא זאל

ניט זאגין פון וואש פאר איין פאלק זיא איז כדי דר מלך זאל ניט ברוגז זיין אויף די יהודים אונ נועט זאגין זיי האבן זיא אזו גילערינט ווייל זיא קומט ארויש פון שאול המלך דרום האלט זיא זיך אזוא חשוב ובהגיע תור נערה ונערה אין דעם פסוק איז קשה וואש באדארף מיר דר פסוק צו זאגין דאש מען האט איטליכע בתולה גיפירט צום מלך נאך צוועלף חדשים דער תירוץ איז דאש ווייזט מיר דאש מען האט צוא איטליכע בתולה אן גירעט צוועלף חדשים דאש זיא זאל מיט איר גוטין ווילין ליגין בייא דעם מלך אונ מען האט איר גיגעבין גוטע בשמים אונ גוטע זייף צו וואשן איר גוף דאש עש זאל זיין לויטר צו דעם מלך אבער די פרומע אסתר האט זיך ניט גילאזט איבר ריידין אין די צוועלף חדשים זיא האט אלץ שטיל גישוויגין · את כל אשר תאמר ינתן לה לבא עמה מבית הנשים עד בית המלך דר סדר איז גוועזן ווען מען האט איין בתולה גפירט פון דעם הויז פון הגי צו דעם מלך האט זיך דיא בתולה גיהיישן געבין פיל מתנות פון די קראמן דען עש איז פיל רייכע קראמען גישטאנען פון דעם הויז פון הגי ביז אין דעם הויז פון דעם מלך · אונ מען האט דיא בתולה גיגעבין וואש זיא האט גיזאגט · אבר אסתר האט ניט בגערט קיין שום זאך נאר הגי האט איר אלץ גיזאגט באגער וואש דו ווילסט וועט מען דיר געבין אונ איטליכע בתולה האט מען אויף דר נאכט גבראכט צו דעם מלך · אונ אין דר פריא האט מען זיא גיפירט אין דעם הויז פון שעשגז דער היטער פון די ווייבר אונ זיא איז שוין מער צו דעם מלך ניט גיקומען · נאר די וואש דר מלך האט באגערט אין איר האט ער זיא גיהייסן רופין · דאש לאזט אונז דער פסוק הערין וויא באלד דר מלך האט גיהאט אסתר ביי זיך אזו האט ער זיא שוין ניט גילאזט ארויש פירין פון זיין הויז אונ האט זיא גיהאלטן ביי זיך חאטשע עש איז נאך גיוועזן פיל שיינע בתולות אין דעם הויז פון הגי · אונ ער האט שוין ניט גיטראכט טאמער איז נאך דא איין שענערע פון אסתר · אונ בפרט די מלכים פלעגין צו נעמען בתולות חאטשע זיי האבין ווייבר גיהאט · נייערט נאט האט גיגעבין חן צוא אסתר אין די אויגין פון אחשורוש דאש ער האט זיא ליב גהאט אונ האט ניט גיוואלט מער קיין ווייבער זעהן נאר אסתר

אונ מען האט גינומען צו אסתר אין דעם הויז פון דעם מלך אין חודש טבת וואש דענשט מאל איז די קעלט גרויש אונ ווען צווייא מענטשן ליגן ביי אנאנדער איז זיי ווארעם אזו האט דרום אחשורוש ליב גיהאט צו אסתר ויאהב המלך את אסתר אונ דער מלך האט ליב גיהאט צו אסתר מער פון אלע ווייבר וואש זיינן קיין בתולות ניט גיוועזן · אונ זיא האט ביי אים גיהאט חן מער פון אלע בתולות · אונ ער האט גטאן די קרוין פון דעם מלכות אויף איר קאפ · חאטשע די עצה איז גיוועזן דאש מען זאל קיין אשה די קרוין ניט אן טאן נאר דר מלך האט צו אסתר זייער ליב גיהאט אונ האט איר די קרוין אן גיטאן אונ דר מלך האט גמאכט איין גרוישע סעודה פון וועגן אסתר דאש זיא זאל זאגין פון וועלכן פאלק זיא איז · אונ ער האט נאך גילאזט דעם מס פון דיא מדינות פון וועגין גרויש שמחה וואש ער האט צוא אסתר זייער ליב גהאט אונ האט גישיינקט מתנות צו דיא שרים · אבער צו די יהודים האט אחשורוש ניט נאך גילאזט קיין מס. אונ דאש האט גאט אלץ גיטאן צוא גוטין דאש ווייל די יהודים האבין גיגעבין מס אזוא האט המן גימוזט צו זאגן צו געבין פר ישראל צעהען טויזינט צענטער זילבער מס אבער אז מרדכי האט אום גיבראכט דיא עמלקים האט ער פאר זיי קיין מס ניט גידארפט געבין ווייל דער מלך האט זיי דעם מס נאך גילאזט ובהקבץ בתולות שנית אונ אז מען האט נאך איין מאל איין גיזאמילט בתולות אונ מרדכי איז גיזעסין אין טויער פון דעם מלך איז קשה נאך וואס האט מען נאך איין מאל איין גיזאמילט בתולות אונ וואש הייגט דאש אן דאש מרדכי איז גיזעסן אין טויער פון דעם מלך · דער תירוץ איז דאש מען האט נאך איין מאל איין גיזאמילט בתולות כדי אסתר זאל זיך אין זייא מקנא זיין אונ זאל מורא האבן מאמר וועט דר מלך איין אנדערע נעמען אזוא וועט זיא זאגין איר משפחה אונ דרום איז מרדכי גיזעסן אין טויער פון דעם מלך צו זעהען אויב מען טוט צוא אסתר קיין הרפה ניט אן ווייל זיא וויל איר משפחה ניט זאגן אונ דר מלך האט זייא קיינם ניט גיוואלט אונ האט זיי אהיים גישיקט אונ ער האט גאר צו אסתר גינומען פר איין ווייב · קצף בגתן ותרש עש האבן גיצערינט די צוויי קאמר דינר פון דעם מלך אונ

האבין גיזאגט פון דר צייט אן וואש דר מלך
האט גינומען אסתר האבין מיר קיין רוא ניט ׳
דרום האבין זיי גיזאגט אייער צום אנדרין זייא
זאלין דעם מלך געבין סם המות דען מיר קענן
גאנצע נעכט ניט שלאפין וויל מיר מוזין דעם
מלך אלץ טרינקען געבין ׳ נאך איין פשט איז
די צווייא שרים זיינען אלץ גישטאנן אויף דער
שוועל פון דעם מלך אונ מרדכי איז אלץ גיזעסן
אין טויער דרום האבן זיי גזאגט דר יהודי מרדכי
זיצט אלץ אונ מיר מוזין אלע צייט שטיין דרום
האבין זייא גיוואלט איין געבין סם המות צום
מלך אונ מרדכי האט פר שטאנען זייער לשון
אונ האט דאש גיזאגט צו אסתר דאש די צוויי
שרים ווילן געבן סם דעם מלך האט דאש אסתר
גיזאגט צו דעם מלך דאש מרדכי האט איר אזו
גיזאגט אונ מען האט דאש דר קלערט אז דאס
איז אמת האט מען די צוויי שרים גיהאנגן אונ
מען האט פר שריבן אין דברי הימים פון דעם
מלך דאש מרדכי האט מציל גיוועזן דעם מלך
פון דעם טויט: ג אחר הדברים האלה נאך דעם
אז עש איז גישטילט גיווארין דער צארין פון
דעם מלך האט דער מלך אחשורוש גרויש
גימאכט המן בן המדתא איבר אלע שרים אונ
גאט האט גישיקט די רפואה פר דר מכה דאס
מען האט פאר שריבן דאש מרדכי האט מציל
גיוועזן דעם מלך פון טויט דאש האטשע המן
וועט גאנץ חשוב זיין דאך וועט מרדכי דורך
דעם מציל זיין כל ישראל אונ גאט מאכט פריער
גרויש דעם רשע נאך דעם טוט ער אים פאר
לירין עס איז איין משל איין פערד אונ איין
איזיל אונ איין גאנז זיינן ביי איין האר גיוועזן
זאגט דאש איזיל צו דעם פערד מיר ארבעטן
טאג אונ נאכט אונ מען גיט אונז קארג עסין
אונ די גאנז ארבט ניט אונ מען גיט איר פיל
אונ גוט עסין ענטפערט דאש פערד דוא שוטה
ווייא באלד עש וועט קומן די צייט וועט מען די
גאנז שעכטין דרום גיט מען איר פיל עסן אזו
אויך האט מען המן חשוב גימאכט אונ מען
וועט אים באלד הרגענן וכל עבדי המלך אשר בשער
המלך כורעים ומשתחוים להמן אונ אלע קנעכט פון
דעם מלך האבין זיך גיבוקט צו המן אונ מרדכי
האט זיך ניט גיוואלט בוקין וויל המן האט
גיהאט איין בילד אויף זיין הארץ אונ מרדכי
האט גיוויזין דאש המן איז זיין קנעכט דען זייא

זיינען ביידע גיוועזן אין איין מלחמה איז צוא
המן אויש גיגאנגען ברויט אזוא האט ער זיך
פאר קויפט צוא מרדכי פאר איין קנעכט פאר
ברויט אונ האט אויף זיך איין בריב גיגעבין
דאש ער איז זיין קנעכט אונ דיא בריב האט
מרדכי גיוויזין צו אלע שרים אונ דרום האט
זיך מרדכי ניט גיוואלט בוקין צו המן אונ המן
איז אויף מרדכי ברוגז גיווארן ׳ אונ ער האט
זיך גיטראכט עש איז מיר איין חרפה איך זאל
איין יהודי דער שלאגין איך וועל בעסר אלע
יהודים אין איין מאל אויש הרגנן נירא המן כי אין
מרדכי כורע ומשתחוה לו אונ המן האט גיזעהן דאס
מרדכי בוקט זיך ניט צו אים ׳ איז קשה ווארום
דארף מיר דען שטיין ומשתחוה לו צו אים האט
ער זיך ניט גיבוקט ׳ צו וועמען דען האט ער
זיך זוא גיבוקט ׳ דער תירוץ איז מרדכי האט
זיך זוא גיבוקט דען ער האט מורא גיהאט פאר
די שרים נאר ער האט זיך ניט גיבוקט אויף איין
זייט אנטקעגין המן דרום איז המן ברוגז גיוועזן
הפיל פור הוא הגורל המן האט גיווארפין גורל אין
וואס פאר איין חודש ער זאל לאזין די יהודים
דער שלאגין ׳ איז דר גורל גיפאלן אויף חודש
אדר האט ער גיזאגט אין דעם חודש איז משה
רבינו גישטארבן אזו וועלין די ישראל קיין מזל
ניט האבין ׳ ער האט אבער ניט גיוואוסט דאס
משה רבינו איז אויך ווארין גיבארן אין חודש
אדר ׳ ויאמר המן למלך אחשורוש האט המן גיזאגט
צום מלך אחשורוש עש איז פאר האנדין איין
פאלק וואש עש איז פאר שפרייט אונ אפ
גישייד צווישין די פעלקער ׳ איז קשה וואש
האט ער גזאגט פאר שפרייט אונ דער נאך אפ
גישייד דער תירוץ איז המן האט מורא גיהאט
צו ריידין פר דעם מלך צו פאר לירין איין גאנצע
אומה דען עש איז דעם מלך איין כבוד ווען ער
האט פיל אומות אונטער זיך דרום האט ער
גזאגט צו דעם מלך עש איז איין פאר שפרייט
פאלק זיי זיינן ניט גיאכט פאר איין אומה אונ
אויב דו וועסט וועלין מיינען וויל זיי זיינן פאר
שפרייט צווישין אנדערע אומות דאש זיי האבן
זיך מיט זיי מתחתן גיוועזן אזו וועלין די אנדערע
אומות וואש זיי האבין זיך מיט זייא מתחתן
גיוועזן אויף זיי רחמנות האבין אונ וועלין זיי
ניט לאזין פאר לירין דרום האט המן גיזאגט זיי
זיינן אפ גישייד פון אנדערע אומות זיי זיינן זיך

מיט זיי ניט מחתן אונ זיי עסין אונ טרינקן אפילו ניט מיט אנדרע אומות אונ זייא האבן אנדרע ימים טובים מער וויא אנדרע אומות אזו האט גאט גזאגט דו רשע דו שרייבשט אויף זייערע ימים טובים דאש זיי האבין פיל אונ ברייננן אויש פיל געלט אויף עסין אונ טרינקן איך וועל זיי געבין נאך איין יום טוב ער וועט הייסין פורים דאש מען וועט דיך הייננען אזו וועלן זיי פריילעך זיין אונ וועלן עסין אונ טרינקן גלייך וויא אלע ימים טובים · אונ תאטשע אלע ימים טובים וועלין בטל ווערין אז משיח וועט קומען אבער פורים וועט אייביג בלייבן · יכתב לאבדם אויב עש איז דעם מלך וואול גיפעלין זאל ער שרייבין צו פאר לירין זייא אונ דרום האט המן גיבעטין מען זאל שרייבין צו פאר לירין זייא דען ער האט מורא גיהאט צו זאגין בשיידליך מען זאל זיי הרגנען דרום האט ער גיבעטין דער מלך זאל שרייבין צו פאר לירין זיי דאש מען זאל זיי פון דעם לאנד פר טרייבן אונ ער האט זיך גיטראכט איך וועל זאגין דאס דער מלך מיינט מען זאל זיי הרגנן האט דער מלך גיזאגט צו המן דאש זילבער שיינק איך דיר והעם לעשות בו כטוב בעיניך אונ צו דעם פאלק זאלשטו טאן אזו וויא עש טוט וואול גיפעלין אין דיינע אויגין כלומר ער האט גיזאגט צו המן דו בגערשט צו פאר לירין זיי וואש מען קען עש זאגין אויף צווייא זייטן צו הרגנן זיי אדר צו ארויס טרייבין זיי דו מעגשט מיט זיי טאן וואש דו ווילשט ויקראו סופרי המלך אונ זייא זיינען ווארין גירופין די שרייבר פון דעם מלך צו שרייבן צו איטליכן שר איין בזונדערן בריב אונ מען האט פר חתמית מיט דעם חותם פון דעם מלך צו פר לירן די יהודים אונ קיין שר זאל ניט דארפן ווייטר זאגן דעם אנדערין שר דען עם איז גיוועזן פיל יהודים וואש האבין גהאט קענגט שאפט מיט די שרים אזו וועלין זיי שוחד געבין זייער שר דאס ער זאל ווייטר דאש ניט זאגין דרום האט מען צו איטליכן שר איין באזונדערן בריב גישריבן אונ דרום שטייט אל אחשדרפני המלך ואל הפחות ואל שרי עם ועם ביי איטליכן שטייט דאש ווארט אל אבר ווען דר מלך אליין שרייבט איין בריב שרייבט ער אויפין ווארט צו אלע שרים איין בריב אזו וויא מרדכי האט גטאן דאש ער האט איין בריב גישריבן צו אלע שרים מען זאל פאר לירן די עמלקים דרום שטייט ניט ביי מרדכי ביי איטליכן שר דאש ווארט אל להיות עתידים ליום הזה אונ צו אלע אומות האט המן גישריבן אפענע בריב דאש זיי זאלין זיין אן גיברייט אויף איין פאלק אונ האט זיי ניט גילאזט ווישין וואש פאר איין פאלק אונ האט זייא אויך ניט גילאזט ווישין וואש מען זאל זייא טאן נאר זייא זאלין זיין אן גיברייט כדי די יהודים זאלין גאר פון קיין ביין ניט ווישין והעיר שושן נבוכה אונ די שטאט שושן איז גיוועזן פאר אירט זיי האבין נישט גיוואוסט וואש די שלוחים בטייטין דען עש איז אליך גיוועזן בסוד: ד ומרדכי ידע את כל אשר נעשה אונ מרדכי האט גוואוסט וואש דא איז ווארן גיטאן דען אליהו איז גיקומן צו מרדכי אונ האט אים גיזאגט דעם סוד דאש מען האט אין הימיל אן גישריבין צו פאר לירין חס ושלום די יהודים· האט מרדכי אים גיפרעגט אויב עש איז פאר חתמית מיט ליים האט אליהו גיזאגט יוא דרום טוט תשובה וועט גאט צו רייסין די גזירה · אזו האט מרדכי צו ריסין זיינע קליידער. ויזעק זעקה גדולה ומרה אונ האט גישריען איין גרויש גישריי אונ איין ביטערע כלומר ער האט צווייא ערליי גישריי גישריען איינש פון וועגין דעם אום גליק פון ישראל אונ דאש אנדרע ווייל ער האט דאס גורם גיוועזן ווייל ער האט זיך ניט גיוואלט בוקן צו המן ויבא עד לפני שער המלך אונ מרדכי איז גיקומן מיט איין זאק ביז אין טויער פון דעם מלך אונ האט ווייטר ניט גיטארט גיין אין איין זאק אין דעם טויער פון דעם מלך · אונ דרום איז ער גיגאנגען אין איין זאק צו זאגין עש צו אסתר תאטשע ער האט גיוואוסט דאש מען טאר ניט קומען אין דעם טויער פון דעם מלך אין איין זאק נאר ער האט גיוואלט פריער תשובה טאן אונ אויך זאל אסתר ניט געבן קיין מתנות שוחד ביז זיא זאל פריער תשובה טאן. דרום איז ער צו איר גיגאנגן אין איין זאק צו ווייזן איר דאש מגיע אבל גדול ליהודים די שרים האבין דעם סוד גזאגט צו אטייל יהודים דאש המן האט גישריבן איין בריב מען זאל הרגנן די יהודים אזו זיינן די יהודים זייער טרויעריג גיווארין אונ האבין גיפאסט אונ האבין תשובה גיטאן אונ האבין זיך גילייגט אויף דר ערד אין אש ותתחלחל המלכה מאוד דיא מיידין האבין גיזאגט צו אסתר דאש מרדכי גייט אין איין זאק איז זיא זייער דר שראקן

געווארין

געווארין אונ האט געשיקט קליידר צו אן קליידן
צו מרדכי אונ צו אויש טאן דעם זאק פון אים
אונ ער האט ניט גיוואלט אן נעמען איז קשה
האט דען מרדכי ניט גיהאט אן איר קיין קליידר
צו אן טאן וואש זיא האט אים גישיקט קליידר
אונ נאך איז קשה וואש האט אסתר גזאגט טוא
אויש דעם זאק אונ טוא אן קליידר פשיטא ווען
ער ועט דארפין אן טאן קליידר ועט ער מוזין
דעם זאק אויש טאן דער תירוץ איז מרדכי איז
גיגאנגן אין צוויי זעק איינעם אויף זיין לייב אונ
דעם אנדערין פון אויבין אויף זיינע קליידר דרום
האט אסתר צו אים גיזאגט טוא אויש דעם
אויבערשטן זאק אונ טוא אן קליידר אויף דעם
אונטערשטין זאק כדי דו זאלשט קענן צו מיר
אריין גיין אין דעם טויער פון דעם מלך אבער
מרדכי האט ניט גיוואלט ער האט גיוואלט
תשובה טאן אין דעם זאק דרום שטייט ולהסיר
שקו מעליו כלומר צו אפ טאן דעם אויבערשטין
זאק פון אפ זיינע קליידער אונ אז אסתר האט
גיזעהן דאש מרדכי וויל ניט אויש טאן דעם זאק
אונ זאגט אויך ניט וואש דאש איז האט זיא צו
אים גשיקט התך דאש איז דניאל וואש ער האט
בארינט צו אסתר אונ צו אים מעג מען איין סוד
פאר טרויען אונ זיא האט צו אים גיזאגט גייא
צו מרדכי לאז ער דיר זאגין דעם סוד לדעת מה
זה ועל מה זה אונ אסתר האט גיזאגט צו דניאל
גייא צו מרדכי אונ ווער גיוואר וואש דער סוד
איז את דרום שטייט צוויי מאל מה זה ועל מה זה
כלומר ווער גיוואר וואש די צרות זיינן אונ פון
וואנען די צרות זיינען גיקומן ויגד לו מרדכי את
כל אשר קרהו האט מרדכי צו אים גיזאגט וואש
אים איז גישעהן איז קשה וואש איז אים מער
גישעהן פון כל ישראל דער תירוץ איז מרדכי
האט גיזאגט די צרות קומען פון מיר ווייל איך
האב מיך ניט גיוואלט בוקין צו המן · אונ ער
האט גיהייסן זאגין צו אסתר דאש המן האט
גישריבין בריב צו פר ליירין ח״ו כל ישראל דרום
גיבעט איך אויף דיר דו זאלשט גיין צום מלך
אונ זאלשט בעטין פר ישראל · איז קשה וויא
גישיקט זיך דאש אזו איין צדקת זאל מען דארפין
גיבעטין זיא זאל גיין צום מלך בעטין פר ישראל
אונ זיא זאל אליין ניט גיין דר תירוץ איז אסתר
האט אליין ניט גוואלט גיין צו אחשורוש האט
איר מרדכי גימוזט מתיר זיין זיא זאל גיין צו
אחשורוש צו בעטן פאר ישראל אונ אסתר האט
גיזאגט איך בין ניט וואורין גירופין צום מלך שוין
דרייסיג טעג אונ עש איז שוין אויש דרייסג טעג
אזו ועט מען מיך רופין צום מלך דרום האט
זיא פריער ניט גיוואלט גיין אונ אסתר האט
גיזאגט צו מרדכי עש איז פאר שריבין אין דעם
בוך פון דעם מלך דאש דער וואש ועט קומן
צום מלך אום גירופין דער זאל ווערין גיטייט
האט מרדכי גיזאגט צו אסתר ניט טראכט דיר
דאש דו וועסט אנטרונען ווערין פון דעם טויט
מער פון אלע יהודים איז קשה וויא גישיקט זיך
דאש מען זאל צו אסתר איין מורא מאכין אונ
זיא זאל ניט וועלין גיין אן איין מורא דר תירוץ
איז אסתר האט גיזאגט צו מרדכי דו הייסט
מיר גיין צום מלך איך זאל איין עבירה טאן קעגן
מלך פון וועגין כל ישראל איז דען אזו רעכט
האט מרדכי גיזאגט דו אסתר בישט דיך טועה
דען עש איז פאר דיר אויך איין סכנה דרום
מעגסטו גיין צום מלך פון דיינט וועגין דען ווער
ווייסט דאש דוא וועסט איבער איין יאר איין
מלכה זיין דרום זאם ניט אונ גיי באלד צו דעם
מלך איידר מען רופט דיך לך כנוס את כל היהודים
האט אסתר גיזאגט גייא זאמיל איין אלע יהודים
וואש ווערין גיפונען איז שושן אונ פאסט פון
מיינט וועגין ווייל איך ועל איין עבירה טאן
צו זיין מיט דעם מלך אל תאכלו ואל תשתו איר
זאלט ניט עסין אונ טרינקן איז קשה ווען מען
וועט פאסטין מן הסתם ווען מען ניט עסין אונ
טרינקן וואש האט זיא דאש גדארפט צו זאגין ·
דער תירוץ איז אסתר האט גיזאגט איך טאר
מיך ניט פיינגין מיט בארוויס גיין אונ אויך ניט
מיט באדין אונ שמירן ווייל איך בין איין מלכה
נאר איך מיט מיינע מיידין וועלין פאסטין מיט
עסן אונ טרינקן דרום זאלט איר אויך אזו פאסטן
כדי די תעניתים זאלין זיין גלייך דרום שטייט
גם אני ונערותי אצום כן איך אונ מיינע מיידן וועלן
אויך אזו פאסטין וויא איר פאסט · אשר לא כדת
אסתר זאגט איך ועל קומען צום מלך תאטשע
איך ועל איין עבירה טאן אונ ועל טאן דער
ווידער די תורה אויך האט אסתר גיזאגט איך
ועל גיין צום מלך ניט וויא רעכט איז דאס איין
מלכה זאל זיך פיינגן איידר זיא גייט צום מלך
דען זיא דארף זיך צירין צו זיין שיין אנטקעגין
דעם מלך ויעבר מרדכי אונ מרדכי האט עובר גווען

אונ

אונ האט גיפאסט דעם ערשטין טאג פסח דען די מעשה איז גיוועזן אום פסח אונ אום יום טוב טאר מען ניט פאסטין האט מרדכי עובר גיוועזן אונ האט דאך גיפאסט ותלבש אסתר מלכות אונ אסתר האט אן גיטאן קליידער פון מלכות איז קשה וואש דארף ער דאש צו זאגין פשיטא ווען זיא איז גיגאנגען צום מלך האט זיא אן גיקלייד קליידר פון מלכות · דער תירוץ איז אסתר איז פריער גיגאנגן אין איין זאק אונ אז זיא איז גיגאנגן צום מלך האט זיא ערשט אן גיטאן די קליידר פון מלכות ויהי כראות המלך אונ אז דר מלך האט דר זעהען דאש אסתר שטייט אין הויף האט זיא גיפונען חן אין זיינע אויגין חאטשע זיא האט זיך ניט גיצירט אונ האט זיך ניט גיפארבט אונ האט גיפאסט דאך האט זיא גיהאט חן אין זיינע אויגין אז זיא איז גישטאנען פון וייטן אבר אז זיא איז גיקומן נאהינט האט מען גיזעהען דאש זיא איז בלייך אונ גרין פון דעם פאסטין · אונ נאך איין נס האט גאט גיטאן דער מלך האט קיין מאל די רוט אין דר האנט ניט גהאלטין נאר ווען ער האט ערגעץ גדארפט גיין אבער דא האט גאט גיטאן איין נס דאש ער האט די רוט גיהאלטין אין דער האנט כדי ער זאל זיא דר לאנגן צו אסתר · אונ ער האט גיזאגט צו אסתר וואש באגערשטו אפילו דאס האלבין מלכות וועל איך דיר געבין אבר דאס בית המקדש וואש עש שטייט אין דר העלפט פון דר מלוכה דאש קאן איך דיר ניט טאן ביז איך זאל דאש לאזן בויען · יבוא המלך והמן אסתר האט גיזאגט צום מלך איך בעט דיך מיט המן היינט אויף דר סעודה די חכמים זאגן זיא האט דאש גיטאן כדי די שרים זאלין זיך מקנא זיין אין המן אונ זאלין המן פיינט האבין · נאך איין פשט איז אסתר האט זיך גיטראכט ווייל איך וועל בעטין דעם מלך מיט המן אזו וועט מיך דער מלך חושד זיין מיט המן אונ וועט מיך הרגנן מיט המן מאמער וועלין דורך דעם דיא ישראל ניצול ווערין פון זיינע הענט · עש איז קשה ווארום שטייט ניט ביי דעם ערשטן בעטן אויף דער סעודה דאש אסתר. האט גיזאגט צום מלך אויב איך האב גיפונן חן אין דיינע אויגין אזו קום אויף דער סעודה אונ ביי דעם אנדרין מאל האט אסתר גיזאגט אויב איך האב גיפונען חן אין דיינע אויגין אזו קום אויף דער סעודה ·

דר תירוץ איז אסתר איז גיוועזן ביי דעם ערשטן בעטין אליין מיט דעם מלך דרום האט זיא ניט גיוואלט זאגין אויב איך האב גיפונען חן אין דיינע אויגין אבער ביי דעם אנדערין מאל איז גיוועזן המן אויף דער סעודה אונ אנדרע שרים וואש האבין בארינט דרום האט אסתר גיזאגט אויב איך האב גיפונען חן אין דיינע אויגין קום מארגין מיט המן אויף דר סעודה אונ זיא האט זיך ניט גיפארכטן ווייל עש זיינן פיל לייט ביי דר סעודה גיוועזן · נאך איז קשה ווארום האט אסתר ניט גיזאגט ביי דר ערשטר סעודה דאס המן וויל פאר לירין די ישראל דער תירוץ איז אסתר האט זיך גיטראכט איך מוז דעם מלך פאר טרינקן כדי ער זאל אויף המן זייער ברוגז זיין דען ווען איין מענטש איז פאר טרונקן איז זיין צארין זייער גרויש אונ ביי דער ערשטר סעודה האט נאך אסתר גיפאסט אונ האט נאך ניט גיטרונקן דרום האט זיא גיזאגט צום מלך מארגין וועל איך מיט דיר טרינקען אויף דער סעודה אזו וועל איך דיר זאגין מיין באגער אונ ווען אסתר וועט אויך טרינקן אזו וועט זיא מער קענן ריידין צום מלך ער זאל טרינקן אונ זיא וועט אים פאר טרינקן · ויאמר המלך מהרו את המן האט דער מלך גיזאגט איילט צו המן אונ לאז ער קומן אויף דער סעודה איז קשה וואס האט זיך אסתר אונ אחשורוש אזו גיאיילט · דער תירוץ איז אסתר האט זיך גיאיילט ווייל דיא סעודה וועט פריא זיין אונ אחשורוש האט גיאיילט ווייל ער איז גערין גיוועזן דיא סעודה אפ קומען אונ דער מלך האט גיזאגט צו אסתר ביי דער סעודה וואש איז דיין גיבעט אויב עס איז מיגליך וועט עס באלד ווערין גיגעבין אונ וואש איז דיין באגער אזו וועט עש ווערין גיטאן ותען אסתר ותאמר האט אסתר גיזאגט מיין באגער אונ מיין גבעט · איז קשה ווארום שטייט ניט וואש זיא האט גיבעטין דער תירוץ איז אסתר האט גיזאגט צום מלך איך באגער צוויי ערליא זאכין פריער גיב מיר מיין גיבעט אויף מיין גוף אונ איין באגער האב איך צו מציל זיין מיין פאלק · אונ אסתר האט גיבעטן דעם מלך אונ המן צו דר סעודה אויף מארגין אונ המן איז אוועק גיגאנגען פון דר סעודה מיט איין פריילעך הארץ אונ אז ער האט גיזעהען דאש מרדכי איז גיזעסן אין דעם טויער פון דעם מלך

אונ ער איז פאר אים ניט אויף גישטאנען אזוא איז ער אויף מרדכי פול גיווארין מיט צארין · איז קשה וואש הייגט איינם אין דעם אנדערן וייל ער איז ארויש גיגאנגן פריילעך דרום איז ער ברוגז גיווארין · דער תירוץ איז המן האט אלץ מורא גיהאט פאר מרדכי וייל אסתר איז ביי אים אויף גיצויגן גיווארין טאמר וועט ער מציל זיין אויף כל ישראל דאש אסתר וועט בעטין דעם מלך פאר כל ישראל אבער אז המן האט גיזעהן דאש אסתר האט אים גיבעטין אויף דער סעודה אונ ניט מרדכי אזו האט זיא צו מרדכי ניט ליב דרום איז ער איצונד ברוגז גיווארין אויף מרדכי אונ איז גיקומען אין זיין הויז אונ האט גירופין זיין הויז גיזינד אונ זיינע קרובים אונ האט פאר זיי גיזאגט זיין עשירות אונ דרום האט ער זיך איצונד בארימט מיט זיין עשירות וייל ער האט גיזעהן דאש מרדכי איז פאר אים ניט אויף גישטאנען אזו איז אים דיא גאל איבר גיגאנגען דרום האט ער זיך גטרייסט מיט זיין עשירות אזוא איז ער ווידר פריילעך גיווארין אף לא הביאה אסתר המלכה המן הט גזאגט צו זיינע קרובים אסתר האט ניט גירופן קיינעם אויף דר סעודה נאר מיך אונ מרדכי ניט · אזו האב איך שוין קיין מורא ניט וייל מרדכי האט אסתר אויף גיצויגן אונ דאש גאנץ עשירות נייט מיר ניט איין אז איך זעה מרדכי זיצין אין דעם טויער פון דעם מלך · אזו האט זיין וייב צו אים גיזאגט מאך איין תליה הויך פופציג איילין אונ מארגין גייא צום מלך אונ לאז מען מרדכי הייגן אויף איר אונ דרום האט זיא אים גיהייסין מאכין איין תליה הויך פופציג איילין וייל זיא האט אים גיוואלט איין עצה געבין דאש ער זאל ווידר גיזונד ווערין וואש די גאל איז אים איבר גיגאנגען דרום האט זיא צו אים גיזאגט ווען מען וועט מרדכי הייגען אויף דער תליה הויך דער שטאט אזו וועסטו קיין רפואה ניט האבין וייל דו וועסט די תליה ניט זעהען אזו וועסטו קיין שמחה ניט האבן אונ אין שטאט קאן מען קיין תליה ניט מאכן דען מען מוז אלע נבילות פופציג איילין פון דר שטאט לייגן דרום האט זיין וייב גזאגט מאך איין הויכע תליה פון פופציג איילין אין שטאט אזו וועשטו קענן זעהן אלע צייט וואו דוא וועשט זיין דאש מרדכי הייגט אונ וועשט גזונד ווערן · דרום גייא גאנץ

פריא איידר מען וועט די סעודה פארטיג מאכן אונ לאז אים הייגען אונ וועשט גיין מיט דעם מלך אויף דר סעודה פריילעך וייל דו וועשט אים זעהן הייגן : ה בלילה ההוא אין דיזער נאכט האט דר מלך ניט גיקענט שלאפין ער הט אלץ גימראכט וואש קאן דאש זיין דאש אסתר וויל גיוויש עפעס גרויש בעטין אויף מרדכי וואש ער האט זיא אויף גיצויגן אזו האט זיך דר מלך דר מאנט דאש מרדכי האט אים מציל גיוועזן פון דעם טויט אזו האט ער גיהייסין זוכין אין בוך אויב מען האט צו מרדכי באצאלט פאר דער טובה וואש ער האט דעם מלך גיטאן הט מען גיפונען דאש עש איז נאך ניט בצאלט גיווארין צו מרדכי אזו הט זיך דר מלך זייער דר שראקן דען ער האט גימיינט דאש אסתר וועט בעטין אויף מרדכי איין גרויש שררה שאפט וייל ער האט מציל גיוועזן דעם מלך פון דעם טויט אונ אז עש איז טאג גיווארן האט דר מלך גיפרעגט ווער איז אין הויף האט מען גיזאגט המן איז אין הויף דען ער האט גיוואלט דעם מלך זאגן מען זאל גאנץ פריא הייגען מרדכי · אזו האט דער מלך גיזאגט לאז ער אריין קומן · איז המן גאנץ גיך אריין גיגאנגען כדי ער זאל איילין איידער אסתר וועט קומען צו בעטין אויף מרדכי פאר דר טובה וואש ער האט דעם מלך גטאן האט אחשורוש זיך גיטראכט איך האב צו המן מער ליב פון אלע שרים נאר מיר מוזין באצאלין צו מרדכי אויף דר טובה איידער אסתר וועט קומן בעטין אויף אים דר פאר דרום האט ער צוא המן גיפרעגט וואש פאר איין כבוד זאל מען אן טאן צו דעם מענטשין וואש דר מלך בגערט אין זיין כבוד האט זיך המן גטראכט צו וועמען האט דר מלך מער ליב ווייא מיך אזו האט המן גיזאגט מען זאל דעם מענטשין מאכין רייטין אויף דעם פערד וואש דר מלך הט דרויף גריטן אז מען האט אים גיקריינט אונ מען זאל אים אן טאן אין די קליידער וואש דר מלך איז דערנשט מאל גיגאנגען אונ מען זאל פאר אים שרייען אזו טוט מען צו דעם מאן וואש דר מלך בגערט אין זיין כבוד · האט דער מלך גיזאגט צו המן גייא גיך אונ טוא אלץ וואש דו האשט גיזאגט צו מרדכי דעם יהודי : האט המן גיזאגט עש זיינען דא פיל יהודים וואש הייסין מרדכי · האט דר מלך גזאגט דר מרדכי וואש זיצט אין טויער

פון

פון דעם מלך׃ דרום גייא דו המן אונ נעם די קליידער אונ דאש פערד אונ פיר מרדכי אין אלע גאסין אונ שרייא פאר אים אזו טוט מען צו דעם מענטשין וואש דר מלך באגערט אין זיין כבוד׃ אונ אחשורוש האט גזאגט צו המן איך האב דיך ניט פיינט נאר איך פארכט מיך פאר אסתר דאש זיא וועט קומען בעטין אויף מרדכי איין גרוישע טובה אבר ווען דו וועשט גיין אונ וועשט מרדכי אין אלע גאסין פירין וועט אסתר זעהען דאש מען האט צוא מרדכי אזו איין גרוישין כבוד אן גיטאן אזו וועט זיא שוין מער ניט קענען בעטין אויף מרדכי׃ אונ אז המן איז גיקומען צו מרדכי איז ער גיזעסין אין בית המדרש אונ האט גילערינט אונ האט תשובה גיטאן׃ האט המן צו אים גיזאגט קום אונ טוא אן די קליידער פון דעם מלך׃ האט מרדכי צו אים גיזאגט איך מוז פריער גיין אין מרחץ צו וואשין מיין גוף דען עש איז ניט רעכט צו גיין אין די קליידר פון דעם מלך מיט איין אום ריינעם גוף האט המן אליין גימוזט וואשין צו מרדכי אין מרחץ׃ אונ אז מרדכי הט גוואלט אויף דעם פערד ארויף גיין האט ער ניט גקאנט האט זיך המן גימוזט איין בייגין אונ מרדכי הט זיך גישטעלט אויף זיין רוקין אונ איז אויף דעם פערד ארויף גיגאנגן׃ אונ המן האט אים גפירט אויף דעם פערד אזו האט די טאכטר פון המן דאש גיזעהען האט זיא גימיינט דר וואש זיצט אויף דעם פערד איז המן אונ דער וואש פירט דאש פערד איז מרדכי אזו האט זיא גינומן איין טאפ אונ האט ארויף גיווארפן צו המן אויף דעם קאפ ווייל זיא האט גימיינט דאש דאש איז מרדכי אונ אז זיא האט דר זעהען אז דאש איז המן האט זיא זיך אראפ גיווארפן פון דעם דאך אונ איז גישטארבין פאר חרפה אזוא איז המן גיוועזן איין אבל פון וועגין זיין טאכטר אונ פאר שעמט ווייל ער איז גיוועזן פאר שמירט אין טינוף אונ אסתר האט גיזעהען דאש מען פירט מרדכי מיט גרויש כבוד איז זיא גיווארין זייער פריילעך אונ האט גילויבט גאט ויספר המן האט המן דר ציילט צו זיין וויב זרש וואש עש איז אים גישעהען איז קשה וואש האט ער זיי גדארפט דר ציילין זיי האבין דאך דאש אליין גיזעהען דער תירוץ איז המן האט גיטרייסט צו זיין וויב אונ צו זיינע פריינט אונ האט

צוא זייא גיזאגט איר זאלט ניט מיינען דאש דער מלך האט מיר פאר באטין פון צו הייניגען מרדכי איך האב נאך מיט דעם מלך דר פון גאר ניט גירעט נאר דר מלך האט מיר גזאגט ער האט מורא דאש אסתר זאל ניט בעטין איין גרוישע טובה אויף מרדכי ווייל ער האט דעם מלך מציל גיוועזן פון דעם טויט דרום האט דער מלך צוא מיר גיזאגט איך האב דיך ליבער פון אלע שרים דרום טושטו אליין צוא מרדכי דעם כבוד אן טאן אזו וועט אסתר מער ניט קענן בעטן אויף אים אונ היינט האט שוין מרדכי זיין גיצאלט אפ גינומען אונ איך וועל אים קענן ביי קומן אבער זייגע חכמים האבין צו אים גיזאגט דו וועשט אים שוין ניט קענן ביי קומן דען די יהודים זיינן גיגליכין צוא דיא שטערין אונ צו דר ערד ווען זיי פאלן פאלן זייא ביז צו דר ערד ווען זיי ווערן גיהויבן ווערן זייא גיהויבן ביז אין דיא שטערין׃ אין דעם זיינען גיקומן די שלוחים פון דעם מלך אונ האבן פון אוישין ווייניג גיהערט דאש המן זאגט ער וויל מרדכי הייגגן׃ אזו האבן די שלוחים צוא אים גיזאגט ער זאל באלד גיין צו עסין מיט אסתר המלכה ניבוא המלך והמן איז גיקומן דר מלך מיט המן צו טרינקען מיט אסתר המלכה אונ דרום שטייט ביי דר סעודה זיי זיינן גיקומן צו טרינקן אונ ביי דר ערשטער סעודה שטייט ניט דאש זיי זיינן גיקומן צו טרינקן דאש איז ווייל אסתר האט ביי דר ערשטער סעודה גיפאסט אונ האט דעם מלך צו גיזאגט דאש זיא וועט בייא דער אנדערר סעודה טרינקן מיט אים דרום שטייט זיי זיינן גיקומן צו טרינקן מיט אסתר המלכה אונ דר מלך האט גיזאגט צוא אסתר וואש איז דיין באגער אסתר המלכה זאל דאש דיר ווערין גיגעבן אונ דרום האט ער זיא בייא דר סעודה גירופין אסתר המלכה אונ בייא דער ערשטער סעודה האט ער איר ניט גיזאגט מלכה דאש איז ווייל אחשורוש האט זיך גיפארכטין דאש אסתר זאל איצונד ניט בעטין מען זאל מרדכי גרויש מאכין דרום האט ער צו אסתר גזאגט דו בישט מיין מלכה אונ וואש עש גייט דיר אפ פון דיין גוף וועגין זאל דאש אלץ ווערין גיגעבן אבר ניט צו קיין פרעמדין מענטשין אונ אסתר האט דאש אלץ פאר שטאנן אונ האט גיזאגט איך בעט אויף מיין גוף דען ווען איך

דעה מיין פאלק אין צרות איז מיר אויך ניט גוט
אונ איך וועל מוזין שטארבין פר צרות · אונ
דרום האט זיא גזאגט תנתן לי נפשי מען זאל מיר
געבן מיין גוף אין מיין גיבעט אונ מיין פאלק
אין מיין באגער אזו האט זיא אויף איר גוף
פריער גיבעטין ווייל דר מלך האט גיזאגט דוא
זאלשט נאר בעטין אויף דיין גוף אונ זיא האט
גיזאגט מיין פאלק זאל מיר ווערן גיגעבן דורך
מיין באגער כלומר אויף מיין גוף בעט איך נאר
אבער אויף מיין פאלק באגער איך. זייער: איין
שטארק באגער ואלו לעבדים דען וואלטן מיר
נאר ווארין פאר קויפט פאר קנעכט אונ פאר
דינשטין וואלט איך גישוויגין אבר איצונד זיינן
מיר ווארן פר קויפט צו דר הרגנן אונז דען המן
האט דיר אלץ גיזאגט ער וויל פאר לירין דיא
ישראל דאש הייסט מען זאל זייא פאר טרייבין
אונ ניט הרגענן אבר זיין כוונה איז צו דר הרגנן
חס ושלום כל ישראל ויאמר המלך האט אחשורוש
גיזאגט צו אסתר ווער איז דר וואש האט דאש
גיוואלט טאן אונ דרום שטייט צווייא מאל ויאמר
ווייל דער סדר איז ווען איין מלך הערט איין
נייע זאך פרעגט ער איבר זיין מארשאליק ער
זאל אים געבין צו פאר שטיין די זאך אונ דא
האט אויך דר מלך גיפרעגט צו המן וואש ער
איז גיוועזן זיין מארשאליק אבר המן האט ניט
גיקאנט ענטפערין ער איז דער שראקין גיווארין
דרום האט דר מלך גימוזט פרעגן נאך איין מאל
צו אסתר ווער איז דר וואש וויל דיך טייטן מיט
דיין פאלק דרום שטייט צווייא מאל ויאמר אזו
האט אסתר גיזאגט דר בייזער המן וויל מיך דר
שלאגין מיט מיין פאלק אונ המן איז ווארן דר
שראקין פאר דעם מלך מיט דר מלכה דען ער
האט זיך גיטראכט פאר צווייא מענטשין איז זיך
שווער צו פאר ענטפערין אונ אז דר מלך איז
ארויש גיגאנגען איז ער גיקומן צו אסתר אליין
אונ האט זיך גיוואלט פאר ענטפערין פאר איר
אזו האט אים דער מלך חושד גיוועזן דאש ער
וויל בייא איר ליגין אונ איז נאך מער ברוגז
גיווארין אויף אים והמלך אונ דר מלך איז אויף
גישטאנגען פון דעם וויין טרינקען מיט צארין
אונ איז גיגאנגן אין וויין גארטין · אונ המן איז
אויף גישטאנגן צו פאר ענטפערן זיך פאר אסתר
המלכה אונ האט גיזאגט דאש ער האט ניט
גיוואוסט דאש אסתר איז פון ישראל דען אז

ער וואלט וויסין וואלט ער דאש ניט אן גהויבן
אונ דאש האט ער מורא גיהאט פאר דעם מלך
צו זאגין ווייל ער פלעגט אלץ פריער דעם מלך
זאגין דאש עש איז ניט קיין סברא צוא לאזין
לעבין ישראל אונ איצונדר פון וועגין די חניפה
פון אסתר וויל ער זיי לאזין לעבין אזו ווערט דר
מלך נאך מער ברוגז זיין אויף אים · אונ אז דער
מלך איז גיקומען פון דעם וויין גארטין איז המן
גיפאלין אויף דער בעט וואש אסתר איז גיזעסין
דען אמלאך האט אים איין שטויש גיטאן אהין
האט דער מלך צו אים גיזאגט דו ווילשט נאך
באצווינגען די מלכה ביי מיר אין הויז אזו איז
המן זייער פר שעמט גיווארין ויאמר חרבונה האט
חרבונה גיזאגט צו דעם מלך · המן הט גמאכט
איין תליה וואש זיא איז הויך פופציג איילן צו
הייננגען מרדכי אויף איר וואש ער האט גרעט
גוטש אויף דעם מלך צו מציל זיין אים פון דעם
טויט אונ דאש איז גיוועזן זיין מפלה דאש ער
האט גימאכט איין הויכע תליה אזו האט זיא
דר מלך גיקענט זעהען · אונ דר חרבונה איז
פריער גיוועזן איין שליח פון דעם מלך צו רופן
המן אויף דר סעודה · אזו האט ער גיהערט
דאש המן האט זיך בראטין מיט זיינע פריינט
צו לאזין ווייטער הייננגען צו מרדכי אדר ניט ·
אונ די פריינט האבין אים גיראטין ער זאל אים
שוין ניט לאזין הייננגען ווייל מרדכי איז גווארן
חשוב דאש מען האט אים אן גטאן די קליידר
פון דעם מלך אונ ער האט גיריטין אויף דעם
פערד פון דעם מלך · אונ המן האט גישריגן
דאש ער ווערט אים דאך לאזין הייננגן דאש אלץ
האט חרבונה גיהערט אונ האט דאש גיזאגט
דעם מלך · ויתלו את המן אונ מען האט גיהאנגן
צו המן אויף דר תליה וואש ער האט גימאכט
צו מרדכי · ביום ההוא אין דעם דאזיגן טאג הט
דר מלך גיגעבין דאש הויז פון המן צו מרדכי
אונ אסתר · אונ מרדכי איז גיקומן פאר דעם
מלך דען אסתר האט גיזאגט דאש ער איז איר
קרוב אונ גאט האט צו המן בצאלט מדה כנגד
מדה דען המן האט גישריבן מען זאל די יהודים
הרגנן אונ מען זאל זייער געלט רויבין אין איין
טאג · אזו האט גאט אויף אים אויך גיבראכט
דאש מען האט אים גיהאנגען אונ מען האט
גירויבט זיין געלט אין איין טאג · ויסר המלך את
טבעתו אונ דר מלך האט אפ גיטאן דש פינגעריל

וואש

וואש ער האט ארויס גינומען פון המן אונ האט דאש גיגעבין צו מרדכי אונ דורך דעם איז ער גיווארין איין מארשאליק בייא דעם מלך אונ אסתר האט גימאכט צו מרדכי איבר דעם הויז פון המן ׃ ותוסף אסתר אונ אסתר האט גימערט צו ריידין אונ איז גיפאלין פאר דעם מלך אונ האט אים גיבעטין צו פאר שטערין די בייזע גזירות פון המן ׃ אונ דרום האט זיא דרויף שטארק גיבעטין ווייל זיא האט מורא גיהאט דאש אחשורוש וועט שוין ניט וועלין מציל זיין צו ישראל ווייל ער האט גיגעבין דאש הויז פון המן אונ דאש פינגעריל צו מרדכי אזו האט ער אים שוין גינוג טובות גיטאן דרום האט זיא שטארק גיבעטין אונ דאש האט זיא גימיינט צו אפ טאן דאש בייז פון המן אונ זיינע מחשבות ווייל המן האט גישריבין בריב צו די פראסטע שרים דאש זיי זאלין זיין גרייט צו איין מלחמה אונ האט ניט גיזאגט מיט וועמען ׃ אונ צו די הויכע שרים האט ער באשיידליך גישריבין צו זיין אן גיבערייט צו הרגנן די יהודים ויושט המלך לאסתר אונ דר מלך האט דער לאנגט צו אסתר די גילדערנע רוט זיא זאל אויף שטיין ׃ איז אסתר אויף גישטאנען אונ האט גיבעטין פאר דעם מלך צוא פאר שטערין די בייזע גזירה פון המדדען וויא וועל איך קענען זעהען אין דעם בייז פון מיין פאלק ׃ אונ וויא וועל איך קענען זעהען אז עש וועט ווערין פאר לארין מיין משפחה ׃ דען מיין משפחה איז פון שאול המלך אונ אויב דו וועשט הרגנן די ישראל אונ וועשט מיין משפחה לאזין לעבן אזו וועט מיין משפחה ניט חשוב זיין ׃ ויאמר המלך האט דר מלך גזאגט צו מרדכי זאג צוא אסתר דאש זיא טרויערט זייער זיא מיינט דאש איך וועל איר פאלק ניט מציל זיין דרום זאג איר דאש איך האב איר גיגעבין דאש הויז פון המן אונ אים האט מען גיהאנגען ׃ אזו וועלין זיך אלע אומות פארכטן פאר דיר ווייל דו בישט מיין מארשאליק ׃ אונ איר שרייבט בריב צו אלע שרים וויא עש וועט אייך וואול גיפעלין אונ פאר חתמת מיט דעם חותם פון דעם מלך כלומר שרייבט צו די הויכע שרים וואש המן האט זיי באשיידליך גישריבין דאש מען זאל די יהודים פאר לירין ׃ זאלט איר צו זיי שרייבן אז דאש איז גוועזן איין פאלשקייט דרום האט מען אים גיהאנגען אבער צוא דיא

נידעריגע שרים וואש המן האט זייא נאר גישריבין זיי זאלין זיין גרייט אויף איין פאלק צו מלחמה האלטין אונ האט זייא ניט גיזאגט וואש פאר איין פאלק די ווייסין אליין וואול אז דאש איז איין פאלשקייט דען דאש וואש דער מלך אליין שרייבט איז אויפין באר מען מאכט דר פון קיין סוד ניט דרום זאל מען גרייט זיין צו דר שלאגין די עמלקים ׃ אונ אסתר האט גיבעטין מען זאל קיין מלחמה ניט האלטין ווייל זיא האט מורא גיהאט קיין יהודים זאלין חס ושלום ניט אום קומען אין דר מלחמה אונ דער מלך האט גיזאגט עש קען אנדערש ניט זיין נאר מען מוז מלחמה האלטין ווייל מען האט אויפין באר גישריבין דאש עש זאל זיין איין מלחמה ׃ ויקראו סופרי המלך אונ מען הט גירופין די שרייבער פון דעם מלך אין דר צייט דרייא אונ צוואנציג טעג אין חודש סיון דאש זייא זאלין שרייבין בריב צוא דיא יהודים אונ צוא דיא שרים צו דר שלאגין די עמלקים איז קשה ווארום דארף דר פסוק זאגין אין דר צייט ׃ אויך איז קשה ווארום הט מרדכי אונ אסתר אזו לאנג גיווארט מיט דעם בריב שרייבין פון פסח ביז נאך שבועות ׃ דער מלך האט דאך גיהייסין די בריב שרייבן באלד נאך פסח דר תירוץ איז דרום שטייט אין דער צייט ניט וויא מען האט גידארפט שרייבין דען מרדכי האט גיווארט ביז די שלוחים וואש המן האט גישיקט זיינן צוריק גיקומן ׃ די זעלביגע שלוחים האט מרדכי ווידר גישיקט זיי זאלין זאגין דאש די ערשטע בריב זיינען פאלש גיוועזן וואש המן האט גישיקט אבר איצונדערט האט מען אונז ווידער צוריק גישיקט צו פאר שטערין די ערשטע בריב אונ מען זאל די עמלקים אויש הרגנן דרום שטייט ביי די שלוחים פון מרדכי דאש זיי זיינען ארויש גיגאנגען דר שראקין וואש מען האט זיי צוריק גישיקט צו פאר שטערין די ערשטע בריב אונ בייא מרדכי שטייט דאש ער האט אליין דיא בריב גישריבין אבר ביי המן שטייט ניט דאש ער האט די בריב גישריבין דען ער האט קיין צייט ניט גיהאט ווייל ער האט גימוזט גיין אויף דר סעודה אונ אין די בריב איז גישטאנן דאש מען זאל הרגנן אלע פעלקר וואש טוען וויי צו ישראל ווייל ער האט ניט גיוואושט וועלכע אומה טוט די יהודים שלעכטש דרום האט ער

סתם גישריבן מען זאל הרגנן אלע וואס טוען שלעכטש צו יהודים אונ די יהודים זאלין זיך איין זאמלען צו אנאנדר וויל זיי זיינען ווייניג אונ מרדכי האט גיבאטן מען זאל הרגנען דיא עמלקים אונ צו רויבן זייער געלט אין איין טאג אבער המן האט גיבאטן מען זאל אין איין טאג הרגנן אונ אין דעם אנדערן טאג רויבן דען ער האט גיזאגט ווען מען וועט דאש געלט פון ישראל אין איין טאג רויבין אזו וועלן פיל אומות נאר געלט רויבין אונ וועלין די ישראל לאזין לויפין דרום האט ער אן גיזאגט מען זאל קיין געלט ניט רויבין ביז מען וועט זיי דר שלאגין אבער מרדכי האט גיזאגט מען זאל הרגנען די עמלקים אונ מען זאל זייער געלט רויבין אין איין טאג אונ מען זאל ניט רירין קיין געלט פון די אנדרע אומות כדי די אומות זאלין אויך קומן אונ זאלין העלפין צו דער שלאגין די עמלקים אונ צו רויבין זייער געלט דען די ישראל זיינן ווייניג אזו וועלין זיך די עמלקים אנטקעגין זיי שטעלן דרום האט ער גדארפט האבן צו אנדרע אומות ומרדכי יצא מלפני המלך אונ מרדכי איז ארויש גיגאנגן פון פאר דעם מלך אין קליידער פון מלכות וואש דער מלך פלעגט צו גיין אונ אין אלע שטעט האט מען סעודות גימאכט אונ אין שושן האט מען קיין סעודות ניט גימאכט וויל מרדכי האט מורא גיהאט עש זאל חס ושלום ניט אום קומען פון די יהודים נאר דער נאך אז ער האט גיזעהן דאש עש איז קיינר ניט אום גיקומן פון ישראל האט מען גימאכט איין סעודה • אונ אין אלע שטעט וואו די בריב זיינן אן גיקומן איז גיוועזן גרוישע שמחות ביי דיא יהודים אונ פיל עובדי כוכבים האבין זיך מגייר גיוועזן וויל זיי האבין מורא גיהאט פאר מרדכי אונ דיא יהודים האבין זיך איין גיזאמילט אין אלע שטעט צו דער שלאגין די עמלקים אונ קיינער האט זיך ניט גישטעלט אנטקעגין זייא דען זיי האבין זיך גיפארכטן פאר די יהודים • אונ אלע שרים האבין דער הויבן די יהודים דען מרדכי איז זייער חשוב גיוועזן אין הויז פון דעם מלך אונ זיין שם איז גיגאנגן אין אלע מדינות אונ די יהודים האבין גיטאן אין די עמלקים אזו וויא זיי האבין גיוואלט אונ אין שושן האט מען גיהרגת פינף הונדערט מאן אונ אויך די צעהן קינדר פון המן אונ דרום האבין זיך די יהודים

ניט איין גזאמילט אין שושן אזו וויא אין אנדרע שטעט • דאש איז וויל אין שושן איז גיוועזן דר מלך דרום האבן זיך די יהודים ניט גפארכטן פאר די אומות אונ האבין זיך ניט גדארפט איין זאמלען אונ ווען איין יהודי האט בגעגינט איין עמלק האט ער אים גיהרגת אונ דרום שטייט מען האט גיהרגת פינף הונדערט מאן אונ מען האט זיי גיטאן פאר לירין אונ די צעהן קינדר פון המן האט מען גיהרגת מיט איין שווערד אונ אידר די נשמה איז זיי אויש גיגאנגן האט מען זיי גיהאנגן לעבין המן • ביום ההוא בא מספר ההרוגים בשושן הבירה לפני המלך אין דעם דאזיגין טאג איז גיקומען די צאל פון די הרוגים פאר דעם מלך דען מרדכי האט זיך גיפארכטן פאר דעם מלך ער זאל ניט ברוגז זיין דרום האט ער גיהייסין פריא פאר נאכט אויף הערין צו הרגנן דאש מען האט גיקענט זיי דר וויל איבר ציילין האט אחשורוש גיזאגט צו אסתר די יהודים האבן אין שושן גיהרגת פינף הונדערט מאן אונ די צעהן קינדער פון המן אונ זיי האבין דרום פריא אויף געהערט וויל זיי האבין פר מיר מורא גיהאט אונ אין אנדרע שטעט האבין זיי גיוויס מער דער שלאגין דען זיי האבין אפילו ביא נאכט גהרגת אזו האט אסתר גזאגט ארוני המלך וויל די יהודים האבין זיך יוא פר דיר גיפארכטן אונ האבין פריא אויף גיהערט דרום גיב צו די יהודים נאך איין טאג צו דער הרגנן די עמלקים אזו האט זיי דער מלך גיגעבין איין בריב זייא זאלין דער שלאגין וויא פיל זיי ווילין אזו האבן זיך איין גיזאמילט די יהודים דעם פערצעהנטן טאג אין אדר אונ האבין גיהרגת דריי הונדערט מאן אונ האבין זייער געלט פון די עמלקים ניט אן גירירט אונ אין אנדרע שטעט האבין די יהודים גהרגת פינף אונ זיבעצג טויזנט עמלקים אונ די יהודים האבן זיך איין גזאמילט אין דעם דרייצעהנטין טאג אונ האבן גירועט אין דעם פערצעהנטין טאג אונ האבין גימאכט יום טוב צו עסין אונ טרינקען ויכתוב מרדכי אונ מרדכי האט גישריבין בריב אין אלע מדינות צו די יהודים דאס מען זאל האלטן פורים אין דעם פערצעהנטן טאג אונ אין דעם פופצעהנטין טאג אין אדר אונ מען זאל שיקין עסין ווארג איין מענטש צו זיין חבר אונ מתנות צו ארימע לייט • אונ מען זאל זיין פאר טרונקען ביז מען זאל ניט ווישן

קיין חילוק צווישן ארור המן אונ צווישן ברוך מרדכי · אונ דרום שטייט פריער ארור המן אונ דר נאך ברוך מרדכי ווייל עש איז פריער גיקומן גריב אויף דעם נאמן פון דעם מלך דאש מען זאל הרגנן די עמלקים אזו האבין די יהודים פון די ווייטע מדינות ניט גיוואושט ווער עס האט די גאולה גיבראכט דרום האבין זיי נאר גיזונגן ארור המן אונ דער נאך אז מרדכי האט גשיקט בריב דאש מען זאל האלטין פורים אזו האבין אלע יהודים גיוואוסט דאש מרדכי האט דיא גאולה גיבראכט דרום האבין זיי דר נאך גיזונגן ברוך מרדכי · קימו וקבלו אונ כל ישראל האבין גיהאלטין פורים אפילו פון די ווייטע מדינות וואש זיי האבין גאר ניט גוואוסט די מעשה פון דער מגילה דען מרדכי האט גאר קורץ גישריבן מען זאל פורים האלטין דאך האבן זיי גיהאלטן פורים · ותכתוב אסתר אונ אסתר המלכה אונ מרדכי האבין גישריבן די גאנצע מגילה צו אלע יהודים דאש מען זאל האלטן פורים מיט פאסטן פריער אונ דער נאך צו עסין אונ טרינקן · כי מרדכי היהודי משנה למלך דען מרדכי איז גיוועזן איין מארשאליק צום מלך אחשורוש אונ איז גיוועזן חשוב אין דער תורה אונ האט אלץ גיטראכט גוטש אויף די יהודים · דר אבן עזרא שרייבט דרום האט מרדכי ואסתר ניט אן גישריבין גאטש נאמען אין דר מגילה כדי די לייט פון פרס אונ מדי זאלן ניט אן שרייבן דעם נאמען פון זייער אפ גאט אויף דעם ארט פון גאטש נאמען אונ דר ספר שמן המור שרייבט דרום האבין די חכמים אזו הארב גמאכט מיט דער מגילה לייענן דאש מען זאל זיא לייענען ביי נאכט אונ נאך איין מאל ביי טאג דאס איז ווייל די ישראל זיינען אין דער צייט גיוועזן זייער ווייט פון גאט דרום האט גאט גיוויזן דאש דאטשע ישראל זיינן אין גרוישע צרות אונ זיינן גידעריג צווישין די אומות דאך האט גאט זייא ניט פאר געסין אונ האט זיי אויש גילייזט פון זייערע צרות כדי די ישראל זאלן זיך ניט מיאש זיין פון דר גאולה אונ ווען חס ושלום עס ווערט קומען איין צרה צו ישראל זאלין זיי שרייען צו גאט אונ ער ווערט זייא ענטפערין אזו וויא ער האט געענטפערט צו מרדכי אונ אסתר אדר מען זאל לייענן די מגילה צוויי מאל איינש ביי נאכט אנטקעגין דעם נס פון מרדכי וואש עש איז

גישעהען ביי נאכט דאש מען האט גילייענט אין ספר הזכרונות דאש ער האט מציל גיוועזן דעם מלך פון דעם טויט אונ איין מאל זאל מען לייענן ביי טאג אנטקעגן דעם נס וואש עס איז גישעהן צו אסתר דורך די סעודות וואש דורך דעם איז המן וואורין גיהאנגן אונ עש איז קשה ווארום ווערט גירופן די סעודה פון אחשורוש אויף דעם טרינקן אזו וויא עש שטייט משתה לכל עבדיו את אויב דו ווערסט וועלין זאגין מען האט מערער גיטרונקן וויא גיגעסין דאש קאן ניט זיין דען עס שטייט והשתיה כדת דאש טרינקן איז גיוועזן אזו וויא די רעכט איז פון דר תורה דאש מען זאל מער עסין וויא טרינקן · דער תירוץ איז ווייל איטליכער שר האט מיט זיך גיבראכט ויין פון זיין מדינה וואש ער איז גיוועזן עלטר פון דעם שר אונ דאש איז איין חידוש דרום רופט ער אן דיא סעודה נאך דעם ויין · עש איז קשה עש שטייט אין פסוק והשקות בכלי זהב מען האט גיגבן ויין טרינקן אין גילדערנע כלים אונ דיא גמרא זאגט ווען מען גיט ויין אין גילדרנע כלים ווערט ער קיילע דר תירוץ איז ווען ער שטייט לאנג אין גילדרנע כלים ווערט ער קיילע אבר ווען מען טרינקט אין גילדרנע כלים ווערט ער ניט קיילע רש״י פרעגט ווארום שטייט ומרדכי ידע את כל אשר נעשה מרדכי האט גיוואושט וואש עש איז וואורין גיטאן איז קשה וואש האט ער דען מער גוואושט פון אלע יהודים עש שטייט דאך והעיר שושן נבוכה די שטאט שושן איז גוועזן פר אירט · אויך שטייט אבל גדול ליהודים דאש דיא יהודים האבין זייער גיטרויערט · דר תירוץ איז דער מלאך פון דיא חלומות האט גיזאגט צו מרדכי דאש מען האט אין הימל מסכים גיוועזן צו פר לירין ישראל אונ דאש האט נאר מרדכי אליין גיוואוסט · זרש האט גיזאגט צוא המן נפול תפול דאש איז טייטש ווייל מרדכי איז זייער גיפאלין אונ איז זייער שפל אונ איז נידעריג ביז אין דער ערד דרום ווערשטו שוין פאלן והמן נפל אונ המן איז גיפאלן אויף דעם בעט וואש אסתר איז גיזעסן שרייבט רש״י דאס איין מלאך האט אים גישטויסין דען ווען עס וואלט שטיין נפל אזו וואלט דר טייטש גיוועזן המן איז אליין גיפאלין אבער ווען עש שטייט נופל דאש איז טייטש ער פאלט אליץ דען ער האט אליץ גוואלט אויף שטיין אונ דר מלאך האט אים גישטויסן

אונ האט אים ניט גילאזט אויף שטיין · עס איז
קשה ווארום שטייט חור מיט איין גרוישער
(ח) אונ צום סוף שטייט ותכתוב אסתר מיט איין
גרוישער (ת) דר תירוץ איז דיא (ח) האט איין
גישטאלט פון איין טויער אונ אויך די (ת) צו
ווייזין דאש אום פורים זאל מען אפין האלטין די
טיר פארינט אונ הינטין צוא לאזן קומן צו זיך
נוטע לייט ארום אונ רייך אונ תאטשע עש
שטייט ומשלוח מנות איש לרעהו מען זאל שיקין
מתנות צוא ארימע לייט אהיים דאך איז דיא
גרעשטע מצוה צו לאזין אין דיין הויז אריין גיין
אום פורים ארום אונ רייך אונ דרום איז דיא
גרוישע (ח) ביי דעם ווארט חור ווייל דאש איז
טייטש ווייש דאש ווייזט דאש מען זאל ניט
ווייש מאכן דעם פנים אונ מבייש זיין דעם וואס
קומט אום גירופן אונ דר חזקוני שרייבט די (ח)
איז אזו וויא איין טיר אונ דאש ווייזט אויף חיים
דאש ווען דו וועשט די טיר אפין האלטין אום
פורים דאש ארימע לייט זאלין אריין גיין וועשטו
זוכה זיין צו לעבן לאנג אזו וויא אין פסוק שטייט
שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו דאש
איז טייטש גיב דיין ברויט צו ארימע לייט דען
דו וועשט דורך דעם גיפינען פיל טעג דאש דו
וועשט לאנג לעבין אמן סלה:

תרגום שני על מגילת אסתר

ויהי ביומי אונ עש איז גיוועזן אין דיא טעג פון
אחשורוש וואש ער האט גיקיניגט פון
הודו ביז כוש הונדערט אונ זיבן אונ צוואנציג
מדינות הוא אחשורוש דער אחשורוש איז איינר
פון די צעהן מלכים וואש האבן גיקיניגט איבר
דר גאנצר וועלט אונ וועלין נאך קיניגין דאש
זיינן זיי דער ערשטער קיניג איז מלך מלכי
המלכים הקדוש ברוך הוא זיין קיניגרייך זאל
באלד גיגרייסט ווערן איבר אונז דר אנדערער
איז נמרוד דער דריטר איז פרעה מלך מצרים
דר פערטר איז שלמה מלך ישראל דר פינפטר
איז נבוכדנצר דר מלך פון בבל דר זעקסטער
איז אחשורוש דער זיבעטר איז אלכסנדר מלך
יון · דר אכטער איז מלך רוים דר ניינטער איז
מלך המשיח דר צעהנטר וועט זיין מלך מלכי
המלכים הקדוש ברוך הוא מיר האבן דאס זיין

קיניגרייך זאל באלד גיגרייסט ווערן איבר אונז
אז נבוכדנצר איז גישטארבן אונ דאש מלכות
פון בבל האט גיזאלט פאלן ווערן אונ זיין
מלוכה האט גיזאלט אפ גיטאן ווערן דא האבן
די בני בבל ניט גיוואושט וועמן מען זאל מאכן
צו איין מלך אזו איז אויף גישטאנן זיין זון אויל
מרודך אונ האט גיוואלט אפ נעמן דיא מלוכה
דא האבן די לייט פון דער מדינה ניט גיוואלט
ער זאל מלך זיין זייא האבין גיזאגט צו אים דוא
אויל מרודך עש איז וואר דאש די מלוכה איז
ראוי צו דיר אבר דו ווייסט דאך וואול דאש
גאט האט שוין איין מאל גישטראפט דיין פאטר
מיט זיין גרויש צארין דאש ער הט אים גמאכט
נאקעט ארום לויפין אין וואלד זיבין יאר אונ
ער האט גיגעסין גראז אונ ווארצלען אזו וויא
די חיות וואש לויפין ארום אין וואלד אונ ער
האט גיהאט לאנגע האר אויף זיין לייב גלייך
וויא די ווילדע מענטשין אונ ער האט גיהאט
נעגיל אזו וויא דער אדלער אונ ער האט גאר
קיין שכל ניט גיהאט אזו וויא די בהמות אונ
איטליכר האט גימיינט דאש ער איז שוין לאנג
טויט נאך די זיבין יאר האט ער באקומען זיין
שכל אונ האט אויף גיהויבן זיינע אויגן אנטקעגן
הימיל אונ האט גידאנקט גאט דאש ער האט
אים רעכט גיטאן אויף זיינע גרוישע זינד אונ
איז ווידער גיקומן צו רייטין אין זיין לאנד אויף
אשטארקין לייב אונ האט גיטייט זיין זון ווייל
ער האט אים גיפונען דאש ער איז איין מלך
גיווארין אויף זיין ארט אויך פיל פון זיינע הערן
אונ זיין פאלק נוא טאמער איז ער היינט אויך
אזו אוועק גילאפן נאר ווייל דו ווילשט די מלוכה
אפ נעמען זאגשטו ער איז גישטארבין אונ דר
נאך וועט ער קומען אונ וועט אונז שטארק
שטראפן דען ער וועט זאגן מיר וואלטן גדארפט
אים זוכין ביז מיר וואלטין אים גיפינן אונ אים
האלטין ביז ער זאל באקומען זיין שכל דרום
האב אונז ניט פאר איבל ליבר הער · אז אויל
מרודך האט דר הערט די דאזיגע רייד האט ער
גיזאגט איר רעט רעכט אבר איך זאג אייך איר
בדארפט איצונד קיין מורא ניט האבין ער איז
איצונד בוודאי טויט אונ דעם וואש מיר האבן
באגראבין דאש איז מיין פאטער דאך זאגין זיי
ווידער צו אים האב אונז ניט פאר איבל מיר
האבין וואול גיזעהן איין טויטין מענטשין נאר
מיר

מיר ווייסין ניט אויב דאש איז גיוועזן דיין פאטר
אונ מיר פארכטין זיך זייער פאר אים דו ווייסט
דאך וואול אז ער האט די גאנצע וועלט גמאכט
ציטערין אונ ווער עש האט גיהערט זיין קול איז
דר שראקין גיווארין דרום ווייש מיר ניט וואש
מיר זאלין טאן וויא אויל מרודך האט מיזעהען
דאש ער קאן זיי ניט איבער ריידין אזו לויפט
ער אונ נעמט אייזערנע קייטין אונ גראבט
אויש זיין פאטער אונ טוט אים די קייטין אויף
זיינע פים אונ האט אים גישלעפט איבער דיא
ווייטע גאסין אונ אויף דר גאנצער שטאט אונ
אימליכער האט גיזעהען באשיידליך דאש
נבוכדנצר איז טויט אונ דר ביי איז גוועזן גאטש
ווילין מען זאל אים די שאנד אן טאן נאך זיין
טויט אונ דאש שטייט באשיידליך אין פסוק
וויא עש ווערט אים גישעהען נאך זיין טויט אז
די לייט האבין גיזעהען דאש אויל מרודך האט
גיטאן זייער ווילין זיינען זיי אויף גישטאנן מיט
גרויש שמחה אונ האבין אים גימאכט צו איין
מלך דא האט גיזאגט דניאל צוא אים ליבער
אויל מרודך אונזער הער אונ קיניג פאר וואר
אלע טעג פון דיין פאטער נבוכדנצר איז קיין
גיבונדענער ניט ארויש פון זיין תפיסה אונ אז
ישראל האבין פאר זינדיגט קעגן השי״ אזו הט
גאט אויף זיי גצערינט אונ דיין פאטר איז אויף
גיגאנגען אויף זייא מיט גאטש ווילין אונ האט
חרוב גימאכט ארץ ישראל אונ האט בארויבט
דיא שטאט ירושלים אונ אויך אנדרע שטעט
אונ האט פאר ברענט דאש בית המקדש אונ
האט גיפירט די יהודים קיין בבל אונ מיט זיי
האט ער אויך מיט גיפירט יהויכין מלך יהודה
אונ עש איז שוין זיבין אונ דרייסיג יאר דאס ער
איז גיפאנגן אין דר תפיסה פון זיינע זינד וועגין
אונ דרום ווייל ער האט אונזר הער גאט דער
ווידער גיטאן אבער דיין פאטער האט עש ניט
גיטראכט דאש ער האט אים גיפאנגן פון זיינע
זינד וועגין נאר ער האט גימיינט ער האט אים
מיט זיין גרויש קראפט גיפאנגן אונ באצוואונגן
אונ אזו האט ער גיזאגט ווער קאן זיך צו מיר
גלייכן אונ דרום איז ער גוועזן אום דר בארימיג
אויף אים אונ האט אים ניט גיוואלט גרינגער
מאכין זיין גיפיינקעניש פון גאטש וועגין נוא
איצונד בעט איך דיך דו זאלשט יהויכן ארויש
לאזין דען ער איז איין אלטר מאן אזו הט אויל
מרודך אים ארויש גילאזט אונ אויך אנדרע
מלכים וואש זיין פאטר האט גיזעצט אין דער
תפיסה אונ ער האט גיזעצט יהויכין פאר איין
ראש איבער אלע קיניגין אין דר צייט איז ער
אריין גיגאנגען אין זיין אוצר אונ האט גינומען
גוטין אייל אונ זאלב אונ האט גישמירט צוא
יהויכין אונ האט אים אן גיקלייד קעסטליכע
קליידר אונ יהויכין פלעגט אלע זיינע לעב טאג
עסין אויף זיין טיש הוא ער איז דר אחשורוש ווש
ער האט פאר קויפט דאש ארימע פאלק יהודים
ער איז דר אחשורוש דאש אין זיינע צייטין איז
שווארץ גיווארין דאש פנים פון ישראל וויא די
זוים פון איין טאפ ער איז דר אחשורוש וואש
האט גיזאגט צוא ברייננגען טענען בוימער פון
לבנון אונ גאלד פון אופיר אבר מען האט ניט
גיבראכט ער איז דר אחשורוש וואש אין זיינע
צייטין איז מקוים גיווארין וואש אין דר תוכחה
שטייט דו וועסט ניט גלויבין אין דיין לעבין ·
ביי פינף מענטשין שטייט דאש ווארט הוא אונ
זיי זיינען גיוועזן רשעים אונ בייא פינף שטייט
אויך דאש ווארט הוא אונ זייא זיינען גיוועזן
צדיקים דאש זיינען דיא פינף צדיקים אברהם
משה אהרן חזקיהו עזרא · אונ דאש זיינען דיא
פינף רשעים נמרוד עשו דתן ואבירם אונ דער
מלך אחז אונ אחשורוש ער איז דר אחשורוש
אז דאש וואש ער האט גיזאגט איז אלץ ניט
גיטאן גיווארין דרום איז גיקירצט גיווארין זיין
מלוכה · פריער איז ער גוועזן איין מלך פון הודו
ביז כוש דאש איז די גאנצע וועלט דר נאך איז
ער נאר גיוועזן איין מלך איבר הונדערט אונ
זיבן אונ צוואנציג מדינות · ער איז דר אחשורוש
וואש האט גיטייט זיין ווייב ושתי פון וועגן זיין
ליב האבער המן ער איז דער אחשורוש וואש
האט גיטייט זיין ליב האבער המן פון וועגין
זיין ווייב אסתר ער איז דער אחשורוש וואש
האט גיקיניגט פון הודו ביז כוש עש איז קשה
הודו מיט כוש זיינען נאהענט גיוועזן איינע פון
דער אנדרע נוא וואש איז דרש פר ארויש[illegible]
נאר ער לאזט מיך ווישין אזוא וויא ער האט
גיקיניגט איבער די צוויי אזוא האט ער אויך
גקיניגט אויף הונדערט אונ זיבין אונ צוואנציג
מדינות דעסט גלייכין גיפינען מיר אויך בייא
שלמה המלך ער האט גיקיניגט איבר דר גאנצר
וועלט פון תפסח ביז עזה די צווייא זיינען [illegible]

גאהינט איינע צו די אנדערע נאר אזו וויא ער האט גיקיניגט איבער די צווייא אזו האט ער אויך גיקיניגט איבר דר גאנצער וועלט · פיר זיינען וואש האבין גיקיניגט פון איין עק וועלט ביז דעם אנדערין צוויי פון ישראל אונ צוויי פון די עובדי כוכבים שלמה אונ אחאב איבר ישראל נבוכדנצר אונ אחשורוש איבר די עובדי כוכבים אבער אחשורוש איז אפ גיקירצט גיווארין זיין מלכות אונ ער האט נאר גיקיניגט איבר הונדרט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות דאש האט ער דרום זוכה גיוועזן וויל הקדוש ברוך הוא האט גיוואוסט ער וועט נעמען אסתר דאש איינקיל פון שרה וואש זיא האט גילעבט הונדרט אונ זיבין אונ צוואנציג יאר דרום האט ער גיקיניגט איבר הונדרט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות:

בימים ההם אין דיא זעלביגע טעג אז דער מלך אחשורוש איז גיזעסין אויף זיין שטול וואש איז אין שושן אונזערע חכמים זאגין דיא שטול וואש אחשורוש איז גיזעסן איז ניט זיינע גיוועזן אונ ניט פון זיינע עלטערין נאר זיא איז גיוועזן פון שלמה המלך וואש חירם דר מענטש פון צור האט זיא גימאכט מיט זיין גרויס חכמה ער איז דר שלמה דר גרוישר מלך דאש הקדוש ברוך הוא האט אים גימאכט קיניגין פון איין עק וועלט ביז דעם אנדערין עק וועלט גאט האט אים אויש דער ווילט איידער ער איז גיבארין גיווארן אונ גאט האט אים ליב גיהאט אונ הט אים מגלה גיוועזן גרויסע סודות אונ וויסן שאפט אונ חכמה ער האט גיקענט זעהען ווען מען איז גיקומען צום משפט וועלכער עש איז גירעכט אדר אום גירעכט אונ קיינער האט ניט גקענט זאגין קיין פאלשע רייד · לויטערקייט אונ שוינהייט איז ניגאסין גיווארן אויף אים אונ די קרוין פון מלכות איז גיוועזן אויף זיין קאפ ער איז גיוועזן אן גיקלייד חן אונ חסד אזו וויא זיין פאטער צו דרייצעהען יאר איז ער מלך גיווארן ער האט דרום גיהייסן ידידיה וויל גאט האט אים ליב גיהאט · שלמה האט ער גיהייסן וויל עש איז גיוועזן שלום אין זיינע צייטין · בן האט ער גיהייסן וויל ער האט גיבויט דאש בית המקדש · איתיאל האט ער גיהייסן וויל דיא רייד פון גאט זיינען גיוועזן זיינע עדות אז ער איז גיוועזן קליגער פון גאר דר וועלט · יקה הט ער גיהייסן וויל ער איז גיוועזן איין הער איבר דר גאנצער וועלט אלע עובדי כוכבים האבין זיך גיפארכטן פאר אים אלע פיש אונ פייגלאך אונ חיות פלעגין אים בריינגען מס דיא חיות פלעגין קומן אין שעכט הויז מען זאל זיי שעכטן צו דער סעודה פון שלמה ער איז גיוועזן זייער רייך אונ גיהאט פיל גאלד אונ זילבער אונ גיטער ער האט פיל משלים גישפראכן ער האט מגלה גיוועזן סודות וואש האבין קיין סוף ניט זיינע שונאים זיינען גיווארין צו אים גוטע פריינט אונ אלע מלכים האבן אים גיפאלגט זיי האבין גיגלוסט אים צו זעהען אונ צו הערין · גאט האט אים דער הויבין פון וועגין דוד זיין פאטער זיין נאמען איז גיגאנגען צווישין אלע מלכים אונ זיין חכמה אונטער אלע חכמים ער איז גיוועזן גאנץ אונ ווארהאפטיג אונ האט אפ גיקערט פון דעם בייזין וועג אונ האט גוואוסט אלע סודות אין הימיל אונ זיין פר שטאנדיקייט איז גיוועזן מער פון אלע מענטשין אלע מלכים פלעגין קומען צו פרעגין זיין שלום אונ האבין גיציטערט פאר אים זיא האבין אים גישיקט זייערע זין אונ טעכטר פאר קנעכט אונ דינסטן אונ זאלין לויפין פאר אים צוא לערנען חכמות פון אים אז ער האט גיעפינט זיין מויל האבן זיי גיקויט אונ גיבוקט פאר אים אונ אלע הערין האבן פאר לאזט זייערע לענדר אונ זיינן גיקומן צו הערין זיין חכמה צו אים איז גיגעבין גיווארן אלע שליסיל פון חכמות ער הט פאר שטאנן די רייד פון חיות אונ עופות לייבין אונ לעמפערטין זיינען גילאפין פאר אים צוא אים איז גיגעבין גיווארין די קרוין פון שטארקייט איין מלך מיט דעם אנדרין האבן מורא גיהאט מלחמה האלטן דען זיי האבין גיציטערט פאר אים ער האט גיווארפין מס אויף אלע לענדער דאש האט ער זוכה גיוועזן וויל ער הט צדקה אונ גמילות חסד גיטאן ער האט זוכה גיוועזן צו זיין איין מלך אויף דר גאנצער וועלט אונ וועט אויך האבין עולם הבא ער איז דר שלמה וואש האט גימאכט די גרויסע שטול · אונ ווען שלמה פלעגט זיך זעצין אויף זיין שטול מיט דער קרוין אויף זיין קאפ צו טאן משפט דא האט ער גיוואוסט מיט זיין גרויסער חכמה וואש די לייט וואש זיינען פאר אים גיקומן האבין אין זייער הארצין אונ ער האט גיזעהען אין זייער פנים ווער עס איז גירעכט אונ אויך האט ער גיוואוסט אויב די

עדות האבין אין דר מחשבה פאלש עדות זאגין דרום שטייט אין פסוק שלמה זיצט אויף גאטס שטול דש גאט היט די שטול גלייך זיא וואלט גיוועזן זיינע דרום האט ער אויף איר אויס גזאגט גרויסע משפטים אונ די שטול איז גמאכט גיוועזן מיט גרויש מייסטער שאפט דאש קיין שום מייסטר אין דר וועלט קען אזו איין שטול ניט מאכין די שטול האט גיהאט צוועלף גילדערנע לייבן אונ צוועלף גילדערנע אדלערם אגילדרנר לייב אנטקעגן אגילדערנם אדלר אונ אגילדרנר אדלער אנטקעגין אגילדערנעם לייב גלייך די אנטקעגין די· איין פוס פון דעם לייב אנטקעגן דעם פליגיל פון דעם אדלער אונ איין פליגיל פון דעם אדלער אנטקעגין דעם פוס פון דעם לייב אונ זעקס טרעפ איז גיוועזן צו איר ארויף צוא גיין (איטליכער טרעפ האט גיהאט צוועלף גילדערנע לייבין אונ צוועלף גילדערנע אדלערם די זיינן גימאכט גיווארין דריין די בייגער פון איין העלפאנד אונ די צאל פון די לייבין איז גיוועזן צווייא אונ זיבעציג אונ אזו אויך דיא אדלערם)· אויף דר ערשטר טרעפ איז גילעגין איין גילדערנר אקס אונ אנטקעגן אים איז גילעגן איין גילדערנר לייב· אויף דער אנדערר טרעפ איז גילעגן אגילדערנר וואלף אונ אנטקעגן אים אגילדערנר שעפס· אויף דער דריטער טרעפ איז גילעגין אגילדערנר לעמפערט אונ אנטקעגן אים אגילדערנר קעמיל· אויף דר פערטר טרעפ איז גילעגין איין גילדערנר אדלר אונ אנטקעגן אים אגילדערנע פאווע· אויף דער פינפטער טרעפ איז גילעגין אגילדרנע קאץ אונ אנטקעגן אים אגילדערנר האן· אויף דר זעקסטר טרעפ איז גילעגין אגילדערנר שפארוויר אונ אנטקעגן אים אגילדערנע טויב· אונ דאש אלץ באטייט אז אין משפט דארף דער שלאפער ניט מורא האבין פאר דעם שטארקין אונ אלע די חיות אונ פייגלען ווארין מיט גרויש חכמה אונ קונצין גמאכט אונ אזו איז גוועזן ווען ער האט גשטעלט דעם רעכטין פוס אויף דער ערשטר טרעפ דא האט אים דער גילדערנר אקס גיגרייכט איין פוס אונ ער האט זיך אן גיהאלטן אין אים אונ אז ער האט גיטאן דעם אנדערין פוס אויף דר ערשטר טרעפ האט אים גגרייכט דר גילדערנר לייב איין פוס אונ האט אים אויף גיהויבן אויף דער אנדערר טרעפ אזו האט אים גיגרייכט דער גילדערנר אקס די אנדערע פוס אונ האט אים גיוויזין איין בריוויל דרויף איז גישטאנען מיזאל קיין שוחד ניט נעמען אונ דר לייב האט אים אויך גיוויזין די אנדערע פוס מיט איין בריוויל דו זאלשט אין משפט קיינם ניט דער קענן דאש מיינט מען דו זאלשט ניט גידיינקן דער האט מיר גוטש גיטאן אדער דר איז רייך אדער דר איז איין קעסטליכר מאן איך וועל אים גירעכט מאכין אדער דר איז איין ארימאן איך וועל אים טאן העלפין דאש טאר מען ניט טאן נאר וואש רעכט איז· אזו אויך פלעגין טאן די חיות פון דעם אנדערין טרעפ מיט איין פוס האבין זיי אים אויף גיהויבן ווייטער ארויף אונ מיט דעם אנדערין פוס האבין זיי אים גיוויזין אבריוויל וויא דער דיין זאל זיך רעכט האלטין אין משפט אונ אזו האבין אלע זעקס טרעפ גיטאן ביז ער האט זיך גיזעצט אויף דר שטול· אויף דעם שפיץ פון דר שטול איז גיוועזן איין גילדרנע טויב זיא האט גיהאלטן איין שפארוויר אין אירע הענט דען די ישראל זיינען גיגליכין צו איין טויב אזו וויא אין פסוק שטייט אונ אויך אויבין אויפין קאפ פון דער שטול איז גיוועזן איין גילדערנע מנורה זיא איז גימאכט גיווארין מיט אירע לעמפלעך אונ קנעפ אונ בעכערלך אונ בלומונג דאש איז אלץ גיוועזן ביי דר זייט פון דער מנורה אונ אנטקעגין זיינען גיוועזן זיבין גילדערנע רערין אויף זיי איז גיוועזן אויס גמאלט די זיבין אבות דאש איז אדם נח שם אברהם יצחק יעקב אונ איוב צווישין זיי אונ אויף דר אנדערר זייט איז אויך גיוועזן זיבין רערין אויף זיי איז גיוועזן גימאלט די זיבין גרוישע חסידים פון דר וועלט דאש איז לוי קהת עמרם משה ואהרן אלדד ומידד אונ חור אונ אטייל זאגין חגי צווישין זיי אונ אויפין שפיץ פון דר מנורה איז גישטאנן איין גילדרנע קרוג פול מיט דעם בוים אייל וואש מען האט גיברענט אין בית המקדש אונ אונטר דעם איז גישטאנן אגרוישער בעקין פון גאלד אונ אויף דעם איז גיוועזן גימאלט עלי הכהן· אונ צוויא רערלעך זיינען ארויש גיגאנגן דער פון אויף זיי איז גיוועזן גימאלט זיינע צוויי קינדער חפני אונ פנחס אונ פון די צוויי רערין זיינן ארויש גיגאנגן אנדערע צוויי רערין אויף זיי איז גיוועזן גימאלט די צוויי קינדר פון אהרן נדב ואביהוא נאך צוויי שטולין פון גאלד זיינן גיוועזן· איינע פון דעם

כהן

כהן גדול ווערן · אונ איינע פון וועגן דעם סגן הכהנים · אונ ארום זיי איז גיוועזן זיבעצג שטולן דאש אויף זיי זיינן גיזעסן די זיבעציג סנהדרין אונ האבין גיריכט דעם משפט פאר דעם מלך שלמה · אונ נאהינט פון זיינע אויערין זיינען גימאכט גיווארן צווייא טויבין איינע פון דר זייט אונ די אנדערע פון דר אנדערר זייט אונ איבר דר שטול איז גימאכט גיווארן פיר אונ צוואנציג רעדין פון גאלד דאש זיי האבן גמאכט אשאטין איבער דעם קיניג · אונ וואו אהין ער האט גיקערט אונ איז גיגאנגן מיט דר שטול איז ער גיוועזן אונטער דעם שאטין אונ אז דער מלך שלמה איז גיקומן אויפין זעקסטין טרעפ · דא איז גיוועזן אגילדערנר אדלר אונ ער האט גזעצט דעם מלך שלמה אויף זיין שטול אונ דאש ארט וואו ער איז גיזעסן איז גיוועזן אוים איטל זילבר · אונ ווען די פרעמדע הערין אונ מלכים האבין גיהערט דאש דער מלך שלמה זיצט אויף זיין שטול · דא זיינען זיי אלע גיקומען אונ האבין זיך גיבוקט אונ גינייגט פר אים אונ האבן גזאגט עס איז ניט פאר האנדין קיין שום קיניג ער זאל האבין אזו איין שטול · אונ קיין שום מייסטער אין דער וועלט קען אזו איין שטול ניט מאכין מיט אלערליי מייסטער שאפט פון דער וועלט אונ אז דער מלך שלמה האט זיך גיזעצט אויף זיין שטול דא איז גמאכט גיווארן איין גילדערנר אדלר מיט חכמה אונ ער האט גיהאלטן די קרוין פון דעם קיניג פון אויבן איבער זיין קאפ דאש זיא האט אים ניט אן גירירט כדי עש זאל אים ניט צו שווער זיין · אונ גילדערנע לייבין אונ אדלעריש זיינען גימאכט גיווארין מיט חכמה דאש זיי האבין גישוועבט ארום דעם קיניג אונ האבין אים גימאכט איין שאטין · אונ איין גילדערנע טויב האט אראפ גינידערט פון דיא זיילין אונ האט גיעפינט דעם ארון קודש אונ האט ארוים גינומן איין ספר תורה אונ האט זיא גיגעבין אין די הענט פון שלמה המלך מקיים צו זיין דעם פסוק אונ די תורה זאל זיין מיט אים אלע זיינע לעב טעג כדי עש זאל דר לייגערט ווערן זיין מלוכה אונ די מלוכה פון זיינע קינדר איבער ישראל אונ דר כהן גדול מיט די זקנים זיינען גיקומן פרעגין דעם שלום פון דעם מלך שלמה אונ די דיינים אונ סנהדרין זיינען גיזעסן פון זיין רעכטער זייט אונ פון זיין לינקער זייט צו משפטין דאש פאלק אונ ווען די עדות זיינן ארין גיגאנגן פאלש עדות זאגין אזו האט דער קיניג גימאכט דאש די וואגין האבין זיך גקערט אונ די רעדער האבין זיך גידרייט אונ די אקסין האבין גישריען די לייבין האבין גיברומט די בערין האבין גחאפט גלייך וויא זיי האבן גוואלט עפעס צו רייסין אונ אלע די חיות פון דר שטול האבין איטליכר גישריען זיין גישריי גלייך וויא זייא וואלטין לעבעדיג גיוועזין דאש אלץ איז גימאכט גיווארין דאש די עדות זאלין פיל מורא האבין אונ זאלין זיך טראכטין ווארום זאלין מיר פאלש עדות זאגין אונ מיר זאלן אזו איין וועלט פר לירן מיט אונזערע זינד דאש וועלין מיר ניט טאן אונ אז דיא חיות האבן גיעפינט זייער מויל אונ האבין גישריען זייער גישריי איז ארויש גיגאנגן פון זייער מויל איין גוטר ריח וויא דער ריח פון דעם גן עדן אונ אויך אלערליי בשמים אונ זייא זיינן גיוועזן פול מיט אלערליי ריחות וואש נאט האט בשאפין אויף דר וועלט אונ אז די ישראל האבין פאר זינדיגט דא איז גיקומן אויף זיי נבוכדנצר מלך בבל אונ האט פר דארבין גאנץ ארץ ישראל אונ האט גירויבט די הייליגע שטאט ירושלים אונ האט פאר ברענט דאש בית המקדש בעונותינו הרבים גאט זאל זיך דר בארימען · אונ האט גיפירט די ישראל אין גלות אזו האט ער דיא שטול אויך גיפירט מיט זייא אונ אז נבוכדנצר האט זיך גיוואלט זעצין אויף דעם שטול אזו האט ער ניט גיוואוסט די חכמה וויא אזו ארויף צו גיין · אונ אז ער האט גישטעלט דעם ערשטן פוס אויף דעם ערשטין טרעפ דא האט זיך אויף גישטעלט דר גילדרנר לייב אונ האט אים גיוואלט ווייטער ארויף הייבין אונ נבוכדנצר האט ניט גיוואוסט וואש צו טאן אזו האט אים דר לייב אקלאפ גיטאן מיט דר לינקר פוס אויף זיין רעכטר דיך · אונ ער איז גיבליבן הינקעדיג אלע זיינע לעב טאג אונ אז אלכסנדרוס מוקדון האט איין גינומן דאש לאנד בבל אזוא האט ער די שטול מיט זיך גינומן אונ האט זיא גיפירט קיין מצרים אונ ער איז גיוועזן זייער פרום אונ האט די שטול גיהאלטן זייער הייליג דאש ער האט זיך אויף איר ניט גיוואלט זעצן אונ נאך זיין טויט האט גיגלוסט שישק מלך מצרים צו זיצין אויף דר שטול אזו איז אים אויף

אזו

אזו גישעהן וויא צו נבוכדנצר אונ ער איז אויך
גיוועזן הינקידיג אלע זיינע לעב טאג אונ מען
פלעגט אים רופן פרעה נכה דער הינקעדיגער
פרעה אונ דר נאך איז גיקומן אנטיפונים דר זון
פון אנטיוכוס אונ האט אוועק גינומן די שטול
פון מצרים אונ האט זיא אריין גילייגט אין איין
שיף אונ האט זיא גיפירט אין זיין לאנד אונ
אונטער וועגין האט זיך אפ גיבראכין איין
פוס אונ ער האט ניט גיקענט גיפינן אלע זיינע
לעב טאג קיין מייסטער דאש ער זאל קענען
פאריכטן די שטול אונ עש איז שוין ניט גוועזן
קיין שום קיניג אין דער וועלט דאש ער זאל
קענען לאזין מאכין אזו איין שטול אונ דר נאך
איז די שטול גיוועזין בייא כורש מלך פרס אונ
ווייל ער האט גילאזט בויען דעם בית המקדש
אין זיינע צייטן דרום האט ער זוכה גוועזן אויף
איר צו זיצן אן שאדין בשנת שלוש למלכו אין דעם
דריטן יאר פון זיין מלוכה האט ער גימאכט איין
סעודה צו אלע זיינע הערן אונ קנעכט פון פרס
ומדי אונ אלע ראט הערן פון זיינע מדינות זיינן
גיוועזן פר אים · אין דעם דריטין יאר פון דער
מלוכה פון נבוכדנצר האבין די ישראל גוויינט
אונ גיזיפצעט אונ האבין גיזאגט ווי צו אונז
דאש דר נבוכדנצר האט זיך גישטארקט איבר
אונז אונ האט פר ווישט אונזר לאנד ער האט
חרוב גימאכט אונזער מדינה אונ האט אונז
גיפירט אין גלות אונ וואש ניט רעכט איז האט
ער גיטאן אין אונז אונזרע זקנים האט ער פר
שלאסין אין קייטין אונזרע הערין האט ער פר
טריבן אונזרע יונגן האט ער דר שלאגן אונזרע
קליינע קינדר האט ער גינומן אין שביה אריין
אונ דיא קרוין פון לויב איז אוועק גינומן גיווארן
פון אונז פריער פר חורבן הבית איז דוד אויף
גישטאנן אונ איז מלך גיווארין איבר ישראל
אונ נאך אים איז אויף גישטאנן זיין זון שלמה
אונ הקדוש ברוך הוא האט אים גימאכט קיניגין
איבר דר גאנצר וועלט אונ דר נאך איבר דיא
חיות פון דעם פעלד אונ איבר די עופות וואס
אונטערין הימיל אונ אויף אלע ווידמונג אונ ער
האט פר שטאנן זייערע רייד אונ זיי האבן פר
שטאנן זיינע רייד אונ אז עש איז פריילך גיווארן
דאש הארץ פון שלמה אזוא האט ער גישיקט
לאזין בעטין אלע מלכים פון מזרח אונ מערב
אונ זיי זיינן גיקומן אין זיין פאליש אז ער איז
נאך מער פריילך גיוועזן האט ער גיהיישן
ברייניגן כלי זמרים פידלן אונ שלמייען אונ פויקן
אונ הארפין וואש זיין פאטר פלעגט שפילן אונ
אז ער איז נאך מער פריילך גיוועזן האט ער
גלאזט ברייניגן די חיות אונ עופות אונ ווידמונג
זיי זאלין טאנצן פאר אים אונ פר אלע מלכים
כדי צוא ווייזין זיין הערשאפט אונ אלע זיינען
גיקומען אן גינייט אונ קיינער האט זייא ניט
גיפירט אמאל האט ער גיפרעגט די פויגל אויב
זיי זיינן דא אלע אזו האבן די פויגיל זיך ארום
גיזעהען אויב עש גייט ניט אפ איינר פון זייא
איז גיפונן גיווארין דאש דער אויער האן איז
ניט דא זאגין זייא עש דעם קיניג שלמה אזוא
באלד האט שלמה שטארק פר זאגט אונ האט
גיהיישין אים ברייניגן מיט גרויש צארין אונ ער
איז גיבראכט גיווארין אונ אז ער איז גיקומען
פאר דעם מלך איז ער גיפאלין פאר אים מיט
גרויש מורא אונ האט גיזאגט מיין ליבער הער
קיניג עש איז שוין אלאנגע צייט דאס איך האב
גיגעסין מיין שפייז מיט טרויערקייט אונ האב
גיטרונקן מיט ציטערניש דען איך בין ארום
גיפלויגין אין דר וועלט צו זוכין איין ארט וואס
דו האסט ניט צו שאפין אונ צו גיביטן איבער
זיי · ביז איך בין גיקומן אין איין מדינה דאש
זייער הייבט שטאט הייסט קיטור אונ איר ערד
איז אייטיל גאלד אונ אירע ביימר זיינן וויא די
ביימער פון דעם גן עדן · אונ איין פרויא
גיוועלטיגט איבר דער גאנצער מדינה · אונ
זיי דינגען צו דער זון אויב דוא ווילסט וועל
איך איין זאמלען אלע בייזע פויגיל אונ וועל
פליהען אין זייער מדינה · אונ וועל זייא פר
דארבין · אזו האט גיזאגט דר מלך שלמה ניין ·
נאר ער האט גלאזט באלד רופין דעם שרייבר
אונ האט גישריבין מיט דעם לשון · פון מיר דר
קיניג שלמה צו דר קיניגין פון דעם לאנד קיטור
פריד צו דיר אונ צו דיינע הערן · זיי וויסין אז
גאט יתברך האט מיך גימאכט קיניגין איבער
אלע פעלקער אונ פויגיל אונ חיות אונ עופות
דרום וויל איך אז מיין נאמן זאל אויף דיר
אויך גירופן ווערן אונ זעה שיק מיר אריין מס
אזוא וויא אלע מלכים טוען וועשטו עש טאן
אזו זיץ מיט פרידין · אונ אויב ניט זיי וויסין
אז איך וועל שיקן פיל חיילות דאש זיי וועלין
דיך אונ דיין מדינה פר דארבין אונ ניט חיילות
אליין

אליין נייערט די ווילדע פייגיל אונ די ווילדע
וויזיל מירין זיי וועלן קומן אויף אייער מדינה
אונ וועלן זיא פר דארבן · אונ אייך אין אייערע
הייזער וועלן זייא דער ווערגין · אונ מיט דעם
אויהר האן שיק מיר איין ענטפער וְשָׁלוֹם · אונ
מען האט די בריף אן גיקניפט צו די פליגיל
פון דעם אויהר האן אונ ער האט איין גזאמילט
פיל בייזע פויגיל אונ זיי זיינען גיפלויגין קיין
קיטור צו דר מלכה שבא אין איר מדינה · זיי
זיינן אהין אן גיקומן גאנץ פריא אז די זון איז
גאר אויף גיגאנגן אונ די קיניגן איז אויף גישטאנן
אונ האט זיך גיוואלט בוקין אנטקעגן דר זון אזו
וויא איר סדר איז · אונ דיא פויגיל זיינן גיוועזן
אזו פיל דאש זיי האבין צו גידעקט דיא שיין
פון דר זון האט די קיניגן זיך זייער דער שראקן
אונ האט באלד צו ריסין אירע קליידר · אזוא
באלד האט אראפ גנידרט דר האן אונ גרייכט
איר די בריב · אונ זיא לייענט עס אונ צו רייסט
ווידר אירע קליידר דרום וויל ער האט אזוא
גיוועלטיגליך צו איר גיבאטין · האט זיא באלד
גישיקט נאך אירע הערן אונ זאגט זייא וואש
אין דעם בריב שטייט · אבר זיי האבן עס ניט
גיוואלט הערין · אונ האבין גיזאגט מיר אכטן
ניט דעם מלך שלמה אונ אויך ניט זיין מלוכה
אבער דיא קיניגין האט זיך אין דעם ניט פאר
זיכערט · אונ האט גשיקט נאך פיל קעסטליכע
שיף לייט אונ האט אן גילאדן אשיף מיט זילבר
אונ גאלד אונ גוטע שטיינר אונ גוטע האלץ ׃
אונ זיא האט אויס גיקליבן זעקס טויזנט יונגליך
אונ מיידליך זייער שיינע אונ זיי אלע זיינן אין
איין טאג גיבארין גיווארין · אונ זיא האט זייא
אלע אן גיקליידעט גלייך מיט ויידענע קליידר
אונ פירפיל וואל · אונ האט גישריבן איין בריב
מיט דיא שיף לייט · מיט דעם לשון פון מיר
די קיניגין פון קיטור צו מיין הער קיניג שלמה
אונ צו אלע זיינע הערן אונ לייט פיל פריד פון
מיר · אונ אנטפאנג די מתנה וואש איך שיק
אייך · אונ איך בעט אייך זייער איר זאלט מיר
שטעלן איין צייט ווען איך זאל קומן צו אייך ·
דען איר ווייסט וואול אז זיבין יאר רייז איז
צווישין מיין מדינה אונ אייער מדינה אין דריי
יאר ארום וועל איך מיין מיגליכקייט טאן אונ
וועל צו אייך קומען אונ איך וועל זיך בוקין
קעגן אייערע הערשאפט · אונ זיא איז גיקומן

סוף דריי יאר · אז שלמה המלך האט דר הערט
אז זיא קומט אן · אזו האט ער איר אנטקעגין
גישיקט זיין הייבט מאן בניהו בן יהוידע אונ ער
איז גיוועזן זייער אשיינער מאן אונ אויך פיל
פאלק מיט אים אז זיא האט אים דר זעהן איז
זיא אראפ גישפרונגען פון דעם קארט אונ האט
זיך גיבוקט אנטקעגין אים דען זיא האט גמיינט
דאש איז שלמה המלך אזו האט גזאגט יהוידע
איך בין ניט שלמה נאר איך בין איינר פון זיינע
באדינער וואש שטייען פר אים האט זיא זיך
אום גיקערט צו אירע הערין אונ האט גיזאגט
האט איר ניט גיזעהן דעם לייב אזו זעהט וויא
זיינע קנעכט זיינן איר קענט וואול מארקן וויא
דער הער שלמה איז איין גרוישער קיניג אונ
בניהו האט זיא גיבראכט פאר דעם מלך · אז
דר קיניג האט גיהערט אז זיא קומט אן האט
ער זיך גיזעצט אין איין חדר פון גלאז אונ זיא
האט גימיינט ער זיצט אין וואשער · אזו האט
זיא זיך אויף גיהויבין אביסל אירע קליידער
אזו האט דער זעהן דר מלך שלמה אירע פים
האט ער גלאכט אונ האט גזאגט דיין שוינהייט
איז פון ווייבער אונ דיינע פים זיינן שיין פאר
מאנזבילין אבער פאר נקיבות איז עש גאר ניט
שיין האט זיא זיך גינייגט פר אים אונ ער האט
זיא אנטפאנגן גאר קעסטליך · דער נאך האט
זיא גיזאגט צוא אים ליבר הער איך וויל דיך
פרעגין דריי רעטעניש אז דו וועסט זיי מיר זאגן
דא וועל איך זעהן אז דו ביסט אגרויסר חכם
אונ אויב ניט בישטו גלייך צו אנדרע מענטשן
האט זיא אים גיפרעגט אונ ער האט איר אלץ
גיענטפערט גלייך וויא זיא האט גיהאט אין
איר מחשבה אונ אז זיא האט דער זעהן זיין
גרוישקייט אונ כבוד אונ דאש פירונג פון זיין
טיש · אונ דיא קליידר וואש איטליכער האט
גימראגין · אונ זיא האט אויך גיזעהן דעם וועג
וואש שלמה המלך האט גימאכט אין זיין הויז
צו גיין אין בית המקדש אריין אונ וויא ער איז
גיזעסין אונ האט גיטאן משפט אזוא איז אין
איר קיין נשמה ניט גיבליבן · אונ האט גזאגט
גילויבט איז גאט דאש ער האט דיר גיגעבן אזו
איין מלוכה · אונ וואול דעם פאלק ישראל דאס
דוא ביסט זייער קיניג אונ וואול צו דיא לייט
וואש זיינן תמיד ביי דיר · האט זיא גישיינקט
דעם קיניג גרוישע מתנות גאלד אונ זילבר אונ

גוטע שטיינר • אונ גוט האלץ אונ פיזום • אונ עס איז נאך ניט גיהערט אונ ניט גיזעהן גיווארן אזו איין מתנה אונ דער מלך שלמה האט איר גינעבין אלץ וואש זיא האט גיוואלט • האט זיא זיך גזעגינט מיט אים אונ איז ווידר גיפארן אין איר לאנד מיט אירע הערן אונ אלע מלכים פון דר וועלט וואש האבין גיהערט זיין נאמען זיינען דער שראקין גיווארין אונ האבין אים גבראכט דיא בעשטע פירות פון זייער לאנד אונ וואלטין דיא ישראל גיפאלגט צו ירמיהו הנביא אונ וואלטין תשובה גיטאן • אזו וואלטן מיר נאך גיוועו אין אונזער חשיבות אונ מיר וואלטין ניט גיקומן אין גלות • אונ כל זמן ירמיה איז גיוועו אין ירושלים האט ער גרויש תפלה גיטאן צו השי"ת אונ האט אויף גיהאלטין מיט זיין זכות דאש דער נבוכדנצר האט ניט גקענט קומען חרוב מאכין ירושלים אבער דר נאך איז ער אוועק אין לאנד בנימין אזו האט גישיקט נבוכדנצר זיין הויבט מאן נבוזראדן דען נבוכדנצר אליין האט זיך גיפארכטין אויף צו גיין אויף ירושלים דאש עס זאל אים ניט גישעהן וויא זיינע עלטערין דאש איז סנחריב זער איז גיקומן אויף ירושלים מיט פיל פאלק אזו וויא דאש זאמר פון דעם ים אבער ער האט ווייניג גליק גיהאט דער צו עש איז פיל דער פון צו שרייבן לסוף ביי נאכט איז גיקומן איין מלאך אונ האט גיטייט גאר זיין פאלק נאר ער מיט צעהן קנעכט זיינן גיבליבן וויא דר נבוזראדן איז אהין גיקומן האט ער חרוב גימאכט די מויערין דער נאך איז ער גיקומען מיט נבוכדנצר צום בית המקדש אבער זיי האבין ניט גיקענט אריין קומען דען די מויערן האבן זיך פר שלאסן אונ אז נבוכדנצר האט דער זעהן דאש קיינער קען זיי ניט עפענען אזו האט ער זיי גיוואלט צו האקין אבער ער האט צו בראכן פיל העק אונ האט זיי ניט גקענט עפענען אזו איז גיקומן איין מענטש וואש ער האט גיהייסין פרניטום אונ האט גישעכט איין בהמה טמאה אונ האט גישפריינגט דאש בלוט אויפין בית המקדש אונ האט אים מטמא גיוועו אזו האבין זיך געפינט די טירין פון זיך זעלברט דא איז אריין גיגאנגן נבוכדנצר אונ האט גיזעהן באטש וואונדער אין דעם זעלבינן גיבייא אזו האט ער דער זעהן בלוט אויף איין שטיין אונ עש רירט אונ זידט אלע צייט אין דער הויף אזו

האט ער גיפרעגט אלע די אלטע יהודים וואס דאש איז האבין זייא אים גיענטפערט דאש בלוט איז פון קרבנות אזו איז גיפונן גיווארן אז דאש איז ליגין דא האט גיזאגט נבוכדנצר וועט איר מיר זאגין איז גוט אונ אויב ניט וועל איך אייך רייסין דאש פלייש מיט גליענדיגע צוואנגען אזו האבין זיי אים גיזאגט דעם אמת דאס זיי האבן גיהאט צווישין זיך דעם נביא זכריה ער האט זיי אלע צייט גישטראפט אונ זייא האבין זיך ניט גקערט צו זיינע רייד אונ האבן אים פר שטיינגט אום שבת פון יום כפור אין בית המקדש אונ פון דער זעלביגר צייט אן איז דאש בלוט ניט שטיל דא האט גפרעגט נבוכדנצר ווארום האט איר דאש בלוט ניט אפ גיוואשן האבן זיי אים גיענטפערט מיר האבין עש איטליכע מאל אפ גיוואשין אבער עש קומט ווידער עש העלפט אלץ ניט מיר האבן שוין אויס גבראכן די שטיינר אונ האבין איין גיזעצט אנדרע שטיינר אבער עש העלפט אלץ ניט דאש בלוט קומט ווידער אויף די שטיינר אזו האט נבוכדנצר גירופן זיין הויבט מאן נבוזראדן אונ האט אים גיזאגט ער זאל באוויליגן דאש בלוט אזו האט ער גינומען פיל טויזינט כהנים אונ האט זיי גישאכטן אויף דעם בלוט אבר עש האט ניט גיהאלפן אזו האט ער גישאכטין די סנהדרין אונ די בעסטע פון ישראל גאר אן צאל אונ דאס בלוט איז אלץ ניט שטיל גיווארין דר נאך האט ער גישאכטן אויף דעם בלוט די קליינע קינדר פון דעם רבי אונ עש איז פארט ניט שטיל גיבליבין אזו האט זיך נבוזראדן דר בארימט אונ האט גיזאגט צו דעם בלוט זכריה זכריה איך האב דאך גשאכטן אויף דיין בלוט אלע די בעסטע וואש אונטר ישראל שטיי שוין שטיל אונ זונסט וועל איך כל ישראל שעכטין פון דיינט וועגין דא איז דאש בלוט שטיל גיווארין אונ עש האט פאר זונקען אין דר ערד אונ נבוזראדן האט זיך גטראכט די יהודים האבין דאך נאר איינעם גיהרגת האט זיי גאט אזו גשטראפט אונ איך האב אזו פיל קעסטליכע ישראל גטייט וויא וועט עש מיר גיין אונ באלד איז ער אוועק גילאפן אונ האט זיך מגייר גיוועז אונ האט גרויש תשובה גיטאן אונ איז גיווארין איין גר צדק אז דר כהן גדול מיט די איבעריגע האבין גיזעהן אז דאש בית המקדש אונ אלץ וואש צו דעם גיהער איז שוין פאר ברענט

גיווארין

געווארין אזו האבין זיי זיך גיווארפן אין פייער
מיט זייער ארגלן אונ אז נבוכדנצר האט גוועלט
אריין גיין אין קדשי קדשים דא האבן זיך די
טירען פר שלאסין ביז עש איז ארויס גיגאנגן
איין בת קול אונ האט גיזאגט עפין אויף דיין
טיר דוא בית המקדש אונ עש זאל ברענן אין
דיר איין פייער דער נאך האבין זיי זיך אליין
גיעפינט אונ ער איז אריין גיגאנגען אונ האט
גיזעהן גאטש לויב דרינען אונ די הייליגע כלים
פון דעם בית המקדש וואש די הייליגע מלכים
פלעגין ניצין מיט זיי זיינן פאר שוואונדן גיווארן
פאר זיינע אויגין • דא איז ער ארויש גיגאנגען
מיט גרויש צארין אונ האט גיטייט פיל יהודים •
אונ האט פיל יהודים גיבונדן אין קייטן אונ האט
זייא גיפירט נאקעט • אונ האט זיי גימאכט
טראגין זאמד אויף זייערע העלזר אונ האט זיי
גרויש פיין אן גיטאן אונ ירמיה הנביא איז מיט
זיי גיגאנגן ביז ער איז גיקומען צו די קברים
פון די אבות דא איז גיפאלן ירמיה אויף זייערע
קברים אונ האט גיוויינט אונ האט גיזאגט איר
דר בארימיגע לייט אברהם יצחק ויעקב שטייט
אויף אונ זעהט וויא מען פירט אייערע קינדער
אין גלות נאקעט אונ בארוועס אונ שווער
גילאדין אונ ער איז ווידר גשווינד אויף גישטאנן
אונ איז גילאפין אויף די קברים פון שרה רבקה
רחל ולאה אונ האט גיוויינט אונ האט גיזאגט
שטייט אויף איר מוטרש אונ זעהט וויא מען
פירט אייערע קינדר נאקעט אין גלות אונ וויא
עש גייט זייא וויער ביטער דער נאך איז ער
גיגאנגן גישווינט אויף די קברים פון משה אונ
אהרן אונ מרים אונ האט גיזאגט זעהעט איר
הירטין וויא מען פירט אייערע שאף אין גלות
איר האט זיי גיטריי גיהיט זעהט וויא די בייזע
וועלף צו רייסין זייא אונ פירין זייא נאקעט אונ
בארוועס איבר אלע בערג אונ דורך די שטעט
אונ זיינען אויך שווער גילאדן אונ די רשעים
גייען מיט זיי גאר אום דער בארימג ער האט
זיך ווידער גישווינט אום גיקערט צו די אבות •
אונ זיי האבין אים גיפרעגט ווארום האסטו קיין
תפלה ניט גיטאן דאש עש זאל זיי אזעלכש ניט
גישעהן אונ איצונד בישטו נאך צו אונז גיקומן
די בייזע בשורה דר ציילין זיינן זיי אזו גיגאנגן
ביז אין דעם פלאץ וואש הייסט בית כור דארטן
האט נבוכדנצר גיהייסן אראפ נעמן פון זיי די
משא אונ מען זאל געבין קליידר דא האט גזאגט
ירמיה הנביא צו נבוכדנצר טאמר וועשטו זיך
בארימן אין דיין עבודת כוכבים הויז אונ וועסט
זאגין דו האשט גיטאן מיט דיין שטארקר מאכט
אבער מיט אמת זאלשטו גידיינקן וויא עס איז
גישעהן צו דיא וואש זיינען גיוועזן פאר דיר אונ
ירמיה איז אזו גיגאנגן מיט די יהודים אונ האבן
גיוויינט אונ גיקלאגט ביז זיי זיינן גיקומען צו
דעם ארט וואש הייסט יהוד מדינתא אונ ביז אין
די טייכין פון בבל אונ נבוכדנצר איז גיוועזן
זייער פריילעך דאש ער איז אזו ווייט בשלום
גיקומען אזו האט ער גיזאגט אז די כהנים מיט
די לוים זאלין פאר אים שפילין אונ זינגען מיט
זייערע ארגלען אונ שלמייען וויא זיי פלעגין טאן
אין בית המקדש האבין זייא אים גיענטפערט
וואלטן מיר דאש גיטאן אין בית המקדש דאש
מיר וואלטן גיזונגן אונ גישפילט פר השי"ת אונ
גוטש גיטאן אזו וואלטין מיר ניט איבער
גיענטפערט גיווארין אין דיין האנט וויא זאלין
מיר איצונד זינגען גאטש גיזאנג אין פרעמדע
לענדער אין אום ריינע מדינות וויא נבוכדנצר
האט דאש דער הערט איז ער זייער צארינדיג
גיווארין אונ האט זיי גיהייסן הרגנן אזו איז
גיוועזן צווישן זיי איין קעסטליכר מאן ער האט
גיהייסן פלטיא בן יהוידע האט ער גיזאגט צו
דעם קיניג נבוכדנצר די שאף וואש מען האט
גיגעבן דעם פאסטוך צו די הענט אונ ער האט
זיי ניט רעכט גהיט פון וועמן ווערט דאס גמאנט
דא ענטפערט נבוכדנצר פון דעם פאסטוך ווערט
דאש גימאנט אונ ער מוז אים וואול בצאלין דא
זאגט פלטיא ליבער הער מען וועט פון דיר
חשבון אפ נעמן דאש דו זאלשט די שאף ווידר
אפ געבין וויא נבוכדנצר האט דאש דר הערט
האט ער גיהייסן אראפ נעמן די קייטין פון
דעם האלז פון דעם מלך צדקיהו אונ האט אים
גיבראכט אנדערע קליידר :

בהראותו אין זיין טאן ווייזן דאש ער האט
גיוויזין די כלים פון דעם בית המקדש

אונ דיא גדולה פון זיין קיניגרייך אונ דיא
ווערדיקייט אונ צירונג פון זיין אכפערקייט
זעקס ערלייא רייכקייט האט ער גיוויזין אזוא
וויא עש שטייט אין פסוק מלכות אונ עושר
אונ יקר אונ תפארת אונ כבוד אונ גדולה דש
האט ער אלץ גיוויזין דערגערט אונ אכציג טעג

דורך אנאנדר אונ אז די יהודים האבן דר זעהען די כלים פון דעם בית המקדש דא האבין זייא ניט גיוואלט זיין ביי דר סעודה אזו האט מען דר ציילט אחשורוש וויא די יהודים וויינען אונ יאמערין ווען זיי דער זעהען די כלים אזו האט אחשורוש גיזאגט זייא זיינען גרעכט אונ האט זיי גמאכט אבאזונדר ארט ובמלאת אז די דאזיגע הונדרט אונ אכציג טעג זיינען דר פילט גיווארן האט דר קיניג גימאכט סעודות צו גאר דעם פאלק וואש זיינען גיפונען גיווארין אין שושן די הייבט שטאט פון גרויש ביז קליין זיבין טאג לאנג אין דעם פיר הויף פון דעם גארטין אין דעם קיניגליכין הויז אונ דער מלך האט גימאכט צו זיינע שטאט לייט פון שושן נאך מער וויא צו אנדרע לייט פון אנדרע מדינות אונ דער קיניג האט זיך גיפרייט מיט זיי אלע פון קליין ביז גרויש אין זיין אונטערשטין גארטין וואש זיי זיינן פריער אין אים ניט גיזעסין אונ דארטן איז גוועזן אלע קעסטליכע ווארצלען אונ אויבם ער האט צו גיבויגין פון אויבין די ביימער צו אנאנדער אונ האט גימאכט וויא גיוועלבין כדי ער זאל מאכין אשאטין איבער די לייט וואש זיצין פון אונטין כדי די לייט זאלין קענן רעכט זיצין אונ האט גישטעלט פאר זיי אבנים טובות אונ פעריל אונ דרום האט ער מערער כבוד אן גיטאן צו די לייט פון שושן דען זיי זיינן תמיד בייא אים אונ האבין גיהיט זיין קרוין אונ זיין לעבין חור כרפס אונ פון איין בוים צום אנדערין איז גהאנגן ווייסע ליינען וויא ספיר אונ אלערליי מאטעריעם גרין אונ בלא אונ זייד איז גוועזן דורך גיפלאכטין אונ איין קלייד פון פירפיל וואל איז גיוועזן דריבער גיצויגין מיט העקלעך אונ ארום אונ ארום איז גיוועזן גיבונדן מיט גילדרנע קייטלעך אונ זיילין פון מירמיל שטיין גפארבט מיט אלערליי פארבין גרין אונ רויט אונ וויים אונ דרויף האט ער גימאכט זיידענע בעטלעך זיי זיינן גילייגט גיווארין אויף גילדרנע רעדליך אונ די פים זיינען גיוועזן פון זילבער אונ דיא בייַנק זיינען גיוועזן קריסטאל אונ דיא מירמיל שטיינרנע זיילין האבין גיהאט זייער אשיין גישטאלט אונ פון אונטין איז גוועזן זייער שיין גיפלאסטערט והשקות אונ דאש גיטראנק איז גיוועזן מיט גילדערנע כלים אונ איין כלי צו דער אנדערער איז ניט גליך גיוועזן אונ דער כוס וואש מען האט שוין איין מאל גיטרונקען אין אים האט מען שוין דאש אנדרע מאל ניט גיטרונקען נייערט אלע מאל נייע כלים אונ ווען מען האט אויש גיצויגין די כלים פון דעם בית המקדש אזו זיינען דיא אנדערע כלים גיוועזן קופער קעגין זייא אונ דער וויין איז גיוועזן פיל אונ איטליכער מענטש האט גיטרונקן וויא פיל ער האט גיוואלט אונ איטליכין האט מען גיגעבין אזו איין וויין וואש ער איז אלט גוועזן וויא פיל דער מענטש איז אלט אונ מען האט אים גיגעבין גינוג ווערליג דעם קיניגש פאר מעגין יהשתיה אונ דאש גיטראנק איז גיוועזן וויא רעכט איז מען האט איטליכין גיגעבן וויא פיל ער האט גיוואלט עש זאל אים ניט שאדין דען תמיד פלעגט זיין דר מנהג פון דר מדינה אז עש איז גיוועזן איין שמחה דא הט גבראכט דר שיינקער איין גרוישין בעכער אונ מען האט אים גירופין פיתקא ער האט גאר פיל גיהאלטן אונ ווען דר שיינקער האט אים גיגעבן דער האט אים גימוזט אויש טרינקען אונ עש האט אים קיינער ניט גיקענט אויש טרינקען נאר אחשורוש אונ דר וואש האט אים ניט גקאנט אויש טרינקען האט ער גימוזט געבין דעם שיינקער פיל געלט דרום זיינען די שיינקערס זייער רייך גיווארין איצונדערט פאר די דאזיגע לייט האט אחשורוש ניט גיוואלט נייטין מען זאל טרינקען דעם בעכער נייערט איטליכער זאל טרינקען וויא פיל ער וויל גם ושתי די מלכה ושתי האט אויך גימאכט איין מאל צייט פאר ווייבער אין דעם קיניגש הויז אונ האט זייא גיגעבין טרינקען שווארצין אונ רויטין וויין אונ האט זיי אלע גיזעצט אין איין פאלעץ דאש זיא האט זיי גיוואלט ווייזין דעם קיניגש רייכקייט אונ זיי האבין זיא גיפרעגט וואו שלאפט דער קיניג וואו עסט ער אונ זיא האט זייא אלץ גיווייזין דען דיא ווייבער ווילין אלץ וויסין ביום השביעי אין דעם זיבעטין טאג פון דער סעודה אז עש איז פרייליך גיווארין דאש הארץ פון דעם קיניג אין וויין אזוא האט ער גיזאגט צו מהומן אונ בזתא אונ חרבונא אונ בגתא אונ אבגתא אונ זתר אונ כרכס דיא זיבין קאמער דינער וואש פלעגין תמיד זיצין פאר דעם קיניג בשעת זיי זיינען גיזעסין אונ האבין גיגעסין אונ גיטרונקען האבין זייא אן גיהויבין צוא ריידין

נארעשקייט אונ ניבול פה פון די ווייבער אזו האבין גיזאגט די מלכי מערב אונזערע ווייבער פון אונזער לאנד זיינען די שענסטע אונ אזוא אויך האבין גיזאגט די מלכים פון מזרח אונ אנדערע העררין דא הייבט אן צו ריידין דר ווין אויש אחשורוש אונ זאגט מען קען ניט גיפינען קיין שענערע ווייבער אז אין בבל ווילט איר ניט גלייבין דא וועל איך שיקין ברייגגען דיא מלכה דא האבין גיזאגט דיא העררין מיר ווילין דעם אמת ווישין אבער זיא זאל נאקעט קומען דען מיר ווילין זעהען אין גאנצין איר שונהייט להביא דר מלך האט גיהיישין ברייגגן די מלכה מיט דער קרוין פון מלוכה אום צו ווייזין פאר די פעלקר איר שונהייט אונ דר מלך אחשורוש האט גזאגט צו די העררין גייט צו דר מלכה ושתי אונ זאגט איר זיא זאל אויף שטיין פון דר שטול פון מלוכה אונ זאל זיך גאנץ נאקעט אויש טאן אונ זיא זאל טאן די גילדערנע קרוין אויף איר קאפ אונ איין גילדערנע שאל אין איר רעכטע האנט · אונ איין בעכער אין איר לינקע האנט אונ זאל קומן פאר מיר אונ פאר די הונדרט אונ זיבין אונ צוואנציג מלכים וואש זיצין פאר מיר כדי זיי זאלין זעהען דאש זיא איז די שענסטע צווישין אלע ווייבר ותמאן המלכה האט די מלכה ושתי געענטפערט צו די זיבין דינערש שענדליכע רייד גייט אונ זאגט צו אייער הער דעם נאר וואש איר זייט אויך אזעלכע נארין וויא ער איך בין ושתי המלכה איין טאכטר פון די מלכים פון בבל פון זייער איבער בלייבונג · בלשצר מיין פאטער ער האט גיקענט טרינקען קעגין טויזנט מענטשין אונ דער ווין האט אים ניט פאר נארעשט צוא ריידין אזעלכע רייד וואש זיינן ניט גוט אונ רעכט פארטיג אין דר זעלביגר צייט זיינען זיי גיגאנגען אונ האבין גיזאגט צום מלך די זעלביגע רייד וויא אחשורוש האט דאש דר הערט איז ער זייער דר צערינט גיווארן אונ האט גישיקט נאך אמאל דורך זיינע דינערס ווען דו ווילסט ניט קומען אזו זאלסטו וויסין אז איך וועל דיר טייטין אונ וועל מאכן פאר לירין דיין שונקייט זיינען זיי גגאנגען צו איר אונ זיא האט זיא נאך אמאל גיענטפערט איר זאלט זאגין דעם נארעשין קיניג ער האט פר קרימט זיין עצה אונ האט ניט פאר ריכט מיט זיין גזירה איך בין דאך ושתי המלכה די טאכטער פון בלשצר דאש איייניקיל פון נבוכדנצר מלך בבל אונ פון דעם טאג פון מיין גיבארין בית איצונד האט קיינער ניט גיזעהען מיין בלויזין לייב נאר דוא אליין נוא אז איך וועל קומען נאקעט פאר דיר אונ פאר די מלכים אזו וועלין דיך די מלכים טייטין אונ וועלין מיך נעמן פאר איין ווייב דא האבין איר דיא דינערש ווידער גיזאגט פאר וואר דער קיניג וועט דיך טייטין אונ וועט פאר לירין דיין שונהייט אונ דיין נאמען אונ דיינע עלטערינס נאמן וועט שוין מער ניט גידאכט ווערין אונ דיין לייב וועט שוין מער ניט גיזעהען ווערין צום קיניג אין דר זעלביגער צייט האבן זיי גיזאגט דעם קיניג אז דיא מלכה ושתי האט ווידער גישפעניגט אין דעם קיניג אונ דר צארין פון דעם מלך האט גיברענט אין אים ויאמר המלך האט דער מלך גיזאגט צו די חכמים וואש ווייסין דיא צייטין דען אזו איז דער סדר פון דעם מלך צו דער ציילין פאר דיא וואס ווייסין גזירות אונ דינים והקרוב אונ דיא וואש זיינען נאהענט צום מלך דאש זיינען דיא זיבין העררין כרשנא פון לאנד אפריקי שתר פון לאנד אינדיא אדמתא פון אדום תרשיש פון מצרים מרס פון גרעקן לאנד מרסנא פון רום ממוכן פון ירושלים דיא אלע זיינן גיוועזן פאר דעם מלך אונ האבן אים עצות גיגעבין אונ אטייל זאגין איטליכער האט זיין נאמן גהאט אויף זייער לשון וועדליג זיין דינסט איז גיוועזן כדת זיי זאלין זאגין וואש רעכט איז צו טאן צו דר קיניגין ושתי דרום וויל זיא האט ניט גיטאן דאש גיבאט פון דעם קיניג דר פסוק לערינט מיך אז עש איז ראוי איטליכר מענטש זאל האבין גיטרייע פריינט זיי זאלין אים עצות געבין ויאמר ממוכן ער האט גיזאגט ממוכן דאש איז דניאל ער הייסט דרום ממוכן דען ער איז פאר טריבין גיווארן קיין בבל מיט שבט יהודה אונ עס איז גיטאן גיווארין דורך אים נסים אונ גבורות אונ נאך מער דרום הייסט ער ממוכן ער איז אן גיברייט פון דעם הימיל דאש ושתי זאל אום גיבראכט ווערין דורך אים אונ עס איז גיוועזן דר סדר פון דעם מלך צוא פרעגין צום ערשטין פון דעם קלענסטין אונ דר ממוכן איז גיוועזן דר קלענסטער פון אלע דרום האט ער גיזאגט צום ערשטין פאר אלע העררין אונ שרים אונ דר ממוכן האט גהאט איין חשוב ווייב פון

פרסים און זיא האט געוואלט ער זאל ריידן אויף איר לשון דרום האט ער געזוכט איין עלילה דאש זיא זאל מוזין ריידן אויף זיין לשון אזוא זאגט דר ממוכן ניט אויף דעם מלך אליין האט ושתי אום רעכט געטאן נאר אויף אלע שרים פון אלע מדינות פון דעם קיניג אחשורוש כי יצא דען עש ווערט ארויש גיין די זאך פון דר מלכה אויף אלע ווייבער דאש זיי ווערן פאר שעמען זייערע מאנען אין זייערע אויגין דען זיי ווערין זאגין צו זייערע מאנען זייט איר דען חשובר אז אחשורוש דאש ער האט גיזאגט עש זאל קומן פאר אים דיא מלכה ושתי און זיא האט ניט געוואלט קומען והיום הזה אין דעם דאזיגין טאג ווערין אויך אזו זאגין דיא הארינטעם פון פרס ומדי צו זייערע מאנען ווען זיי ווערין הערין די זאך פון דר מלכה און עס ווערט זיין גינוג פאר שעמונג דאש מען זאל דרויף צערענען אם על המלך טוב אין דר צייט אז ממוכן האט געמאכט די גזירה האט ער מורא גיהאט טאמער ווערט דר מלך די גזירה ניט האלטין און ושתי ווערט אים-אום ברענגען דרום האט ער גיזאגט דאש זיא זאל שוין ניט קומען און די זאך זאל באלד איין גישריבן ווערין אין די דינים פון פרס ומדי דאש זיא האט ניט געוואלט קומען און איר מלוכה זאל דר מלך געבין צו איר געזעלין וואש איז מער בעסער אז זיא ונשמע און עס זאל ווערין געהערט די זאך וואש דר קיניג ווערט טאן אין זיין גאנץ קיניגרייך דען די זאך איז גרויש אזו ווערין אלע ווייבער ערליך האלטין זייערע מאנען פון גרויש ביז קליין וייטב און די זאך איז וואול געפעלין אין די אויגין פון דעם קיניג און אין די הערין און דר קיניג האט געטאן וויא די רייד פון ממוכן וישלח ספרים און ער האט געשיקט בריב אין אלע מדינות פון דעם קיניג צו איטליכע מדינה וויא איר כתב און צוא איטלעכין פאלק וויא זייער לשון און מען לאזט וויסין דורך דיא בריב אז איטליכער מאן זאל געוועלטיגין אין זיין הויז און די ווייבער זאלין ריידין וויא דאש לשון פון זייערע מאנען:

אחר הדברים האלה נאך די דאזיגע רייד אז עס איז שטיל געווארן דר צארין פון דעם קיניג אחשורוש אזו האט ער געשיקט נאך זייגע הערין און האט געזאגט ניט אויף ושתי אליין בין איך אין כעס נאר אויף אייך בין איך אין כעס דען אז איך בין געוועזן פאר טרונקען אין ויין אזוא וואלט איר מיר גיראפט שטילין דעם כעס ביז איך וואלט קלאר געווארין און איר האט מיך נאך מער ברוגז געמאכט און איר האט מיר איין עצה גיגעבין אז איך זאל זיא הרגנן און זאל אש טאן פון איר קיניגרייך דרום וועל איך אייך אלע הייסין אום ברענגען דר נאך אז זיי זיינען אום געבראכט געווארין האט ער זיך דר מאנט אן ושתי דאש זיא איז אום שולדיג געוועזן נאר גאט האט עס געוואלט האבין דאש די זרע פון נבוכדנצר זאל פאר לארין ווערין ויאמרו זיי האבן גיזאגט די יונגע באדינער פון דעם קיניג מען זאל זוכין דעם מלך יונגע פרויען בתולות פון שיין געשטאלט ויפקד און דר קיניג זאל באפעלן לייט אין אלע זיינע מדינות דאש זיי זאלן אויש קלייבין אלע די בתולות פון שיין געשטאלט אין דעם שלאס פון שושן אין הויז פון דיא ווייבער אונטער דר האנט פון הגי דער קאמער דינער פון דעם קיניג דר היטער פון דיא ווייבער און ער זאל זיי געבין זייער צירונג והנערה און דיא יונג פרויא וואש ווערט וואול געפעלין אין די אויגין פון דעם קיניג זאל זיא קיניגין אויף דעם ארט פון ושתי און די זאך איז וואול געפעלין אין די אויגין פון דעם קיניג און ער האט אזו געטאן • איש איין מענטש פון יהודים איז געוועזן אין שושן הבירה זיין נאמען איז מרדכי ווארום האט ער גיהייסין יהודי ווייל ער האט זיך געפארכטן פאר הקדוש ברוך הוא צוא טאן עבירות אויף אים האט דוד נביאות גיזאגט זאל דען איין מענטש גיטייט ווערין אזו וויא ווייטר ווערט שטיין און דר דאזיגער מענטש איז מרדכי דר זון פון יאיר זון שמעי זון שמידע זון בענה זון אילה זון מיכה זון מפיבושת זון יהונתן זון שאול זון קיש זון אביאל זון צרור זון בכורת זון אפיה זון שחרים זון עוזיה זון ששק זון מיכאל זון אליאל זון עמיהוד זון שפטיה זון פתואל זון פיתון זון מליך זון ירובעל זון ירוחם זון חנניה זון זבדי זון אלפעל זון שמרי זון זבדיה זון רימות זון חושים זון שחורה זון גזה זון עזה זון גרא זון בלע זון בנימין דר זון פון יעקב הבכור וואש ער הייסט ישראל ווארום ווערט גירופין מרדכי דר זון פון שמעי נאר ווייל שמעי האט געפלוכט דוד המלך און האט גיזאגט גייא דו רשע דוא ביסט חייב מיתה אזו האט גיזאגט אבישי בן

פרויה צוא דוד איך וועל אים זיין קאפ אראפ
נעמען אונ דר שמעי איז חייב מיתה גוועזן דע
עש שטייט אין דר תורה מיזאל קיין מלך ניש
פלוכין נאר דוד המלך האט גיזעהן בנבואה
דאש מרדכי אונ אסתר וועלין פון אים ארויס
גיין אונ דורך זיי וועלין די ישראל אויש גלייזט
ווערין דרום האט דוד המלך ניט גוואלט אבישי
זאל אים טייטין נאר אז זיין זון שלמה איז מלך
גיווארין דא האט אים דוד צוואה גילאזט אז
שמעי וועט אויף הערין קינדער האבין זאלסטו
אים טייטין כדי ער זאל זוכה זיין צו עולם הבא
דען עש וועט פון אים אויש גיין איין זון איין
צדיק דאש דורך אים וועט גיטאן ווערין נסים
אונ גבורות צו די ישראל אין די פיר גלותן אונ
דרום הייסט ער מרדכי דען מרדכי איז טייטש
אויף תרגום ריין גיווירץ ער איז דער זון פון
יאיר דר זון פון שמעי דר זון פון קיש פון שבט
בנימין אשר הגלה וואש ער איז פר טריבן גיווארן
מיט די פאר טריבענע וואש זיינן פאר טריבין
גיווארין מיט יכניה מלך יהודה דאש אים האט
פאר טריבין נבוכדנצר מלך בבל דען עטליכע
יאר דר נאך איז מרדכי אויף גיגאנגען פון דעם
גלות אונ אויך אנדערע יהודים אונ האבין
גיוואלט בויען דאש בית המקדש אבר דר נאך
האט אים נבוכדנצר פאר טריבין אין אנדערין
מאל ויהי אומן אונ מרדכי האט גיטאן דר ציהען
דיא הדסה דאש איז אסתר זיא הייסט דרום
הדסה אזו וויא דר הדס מחמת זיין שטארקין
ריח אונ גישמאק אפילו ער שטייט צווישין
דערנער פאר לירט ער ניט זיין גישמאק אזוא
אויך אסתר האטשע זיא איז גוועזן צווישן עובדי
כוכבים האט זיא דאך ניט פאר לאזט איר
אידישקייט אונ מעשים טובים אונ זיא הייסט
אויך דרום אסתר ווייל אירע מעשים זיינען
גיוועזן שיין אונ גוט אונ אזו אויך דיא צדיקים
זיינען גיגליכין צו איין הדס אז דר נביא ישעיה
זאגט אין קאפיטיל נ"ה תחת הנעצוץ יעלה ברוש
ותחת הסרפד יעלה הדס דאש איז טייטש אויף דעם
ארט פון דעם דארין וועט אויף גיין איין בוקסן
בוים דער נמשל איז אויף דעם ארט פון המן
וועט אויף גיין מרדכי אונ אויף דעם ארט פון
סרפד דאש איז דיסטלען וועט אויף גיין איין
הדס איז דר נמשל דר פון אויף דעם ארט פון
ושתי וועט אויף גיין אסתר זיא וועט לייכטן אזו

וויא דער שטערין וואש הייסט נוגה אונ אין
לייטיינישע שפראך רופט מען דעם שטערין
אסתירה אונ אלע די צדיקים זיינען גיגליכן צו
איין הדס אזו וויא דר הדס איז גרין זומער אונ
ווינטער אזו אויך דיא צדיקים האבין איין חלק
אויף דער וועלט אונ אויף יענער וועלט • אונ
אזו איז אויך גזאגט גיווארן אויף חנניה מישאל
ועזריה דאש זייא זיינען גישטאנען אין גלות
צווישין הדסים אונ אסתר הייסט אויך הדסה
דען זיא האט ניט אפ גיקערט אין איר יוגינט
אונ אויף איר עלטער פון דעם גוטין וועג אונ
פון וועגין אסתר האט מרדכי גיצויגין אויס ארץ
ישראל דען ער זאגט איין יתום צו דער ציהען
איז גלייך וויא צו זיין אין ארץ ישראל דען עס
איז קיין גרעסערע מצוה ניט פון איתום דער
ציהען אונ זיא איז גוועזן איין טאכטר פון מרדכם
פאטערס ברודר אונ אז איר פאטר איז גשטארבן
האט זיא די מוטער גיטראגין אונ אז זיא איז
גיבארין גיווארין איז גישטארבין איר מוטער
אזו האט זיך מרדכי דר בארימט איבר איר אונ
האט זיא גינומען צוא זיך פאר איין קינד ויהי
בהשמע עס איז גיוועזן אז עס איז גיהערט גיווארין
די רייד פון דעם קיניג אונ זיין גזירה אונ אז
עס זיינן איין גיזאמילט גיווארין פיל יונג פרויען
אין דעם הויז פון דעם קיניג אין דר האנט פון
הגי דר היטער פון די ווייבער אונ אז מרדכי
האט דאש דר הערט האט ער אסתר פר בארגן
פון די שלוחים פון דעם מלך אונ ער האט זיא
גיהאלטין אויף איין באהאלטין ארט אבער
די טעכטער פון עמלקים האבין זיך שיין אונ
היפש גימאכט כדי די הערין זאלין זיי געמען
אונ דאש זייא זאלין וואול גיפעלין אונ אז דיא
הערין האבין איין גיזאמילט אלע בתולות אונ
האבין גיזעהן אסתר איז ניט דא צווישן
זייא דען זייא האבין שוין לאנג גיוואוסט פון
איר גוטקייט אונ שיינקייט אזוא האבין זייא
גיזאגט צום קיניג מיר האבין זיך אום זיסט
גימיט דען אלע דיא שענסטע טעכטער האט
מען פאר בארגין פאר אונז • אז דר קיניג האט
דאש דער הערט האט ער גילאזט אויש רופין
וועלכער עש האט פאר בארגין זיין טאכטר אונ
וויל זיא ניט ארויש געבין זאל מען אים פאר
דער טיר אויף הייננן • אונ מרדכי האט אלץ
ניט גיוואלט זיא ארויש ווייזין נאר ער האט

גיזעהן

גיזעהן וואש דרויש ווערט ארויש קומן אונ אז דאש קומט פון גאט דא האט זיא מרדכי גינומן אונ האט זיא גיפירט אויף דעם פלאץ צו די הערין · אונ מען האט זיא גינומן מיט גוואלד אונ מען האט זיא גיפירט צווישין דיא אנדרע בתולות ותיטב הנערה אונ די יונג פרויא איז וואול גיפעלין אין זיינע אויגין אונ זיא האט גיקראגן גינאד פר אים אונ ער האט גיאיילט איר צירונג אונ אירע גאבין וואש מען בדארף איר געבין אונ די זיבין יונגע פרויען וואש מען דארף איר געבין פון הויז דעם קיניג אונ ער האט זיא פר ענדערט מיט אירע זיבין יונגע פרויען צו גוטין אין דעם הויז פון די ווייבער אין אסתר האט ניט גיזאגט איר פאלק אונ איר גיבירד דען מרדכי האט אויף איר גיבאטן דאש זיא זאל ניט זאגין ובכל אונ אלע טעג פלעגט מרדכי גיין פר דעם הויז פון די ווייבער צו ווישין דעם פריד פון אסתר אונ וואש עש איז איר גישעהן אונ וואש פאר נסים דורך איר ווערט גישעהן ובהגיע אז עס האט גגרייכט די צייט פון איטליכר נערה אריין גיין צום מלך נאך דעם אז עש איז שוין גיוועזן צו איר דער סדר פון די ווייבער צוועלף חדשים ועקם חדשים פלעגין זיי זיך שמירין מיט בלסום אייל אונ זעקם חדשים מיט גיווירץ אונ מיט לויטערקייט פון די ווייבער ובזה אונ מיט דעם דאזיגין פלעגט קומען די נערה צום מלך אלץ וואש זיא האט גיזאגט איז וואָרין גיגעבין אריין צו קומען מיט איר פון דעם הויז פון די ווייבער ביז דעם הויז פון דעם קיניג בערב אין אבינט פלעגט זיא אריין גיין אונ אין דר פריא האט זיא ווידער גיקערט אין אנדערין הויז פון די ווייבער אין האנט שעשגז דער היטער פון די קעפס ווייבער זיא איז שוין מער ניט גיקומן צום קיניג אונ אז דער קיניג האט זיא ווידער באגערט איז זיא וואָרין גירופין מיט איר נאמן אזו איז גיוועזן דער סדר פון דעם קיניג ווען ער האט איין נאכט ביי איינער גישלאפן אזו האט ער זיא אפ גישיקט אין דר פריא צו די אנדרע קעפש ווייבר אונ איז שוין מער ניט בייא איר גישלאפן אונ זיא איז שוין מער ניט גיקומען פארין קיניג סיידין דער מלך אליין האט אין איר גידאכט אזו איז זיא וואָרין גירופין מיט איר נאמן ובהגיע אונ אז עש האט גיגרייכט די צייט פון אסתר די טאכטר פון אביחיל דר פעטער

פון מרדכי דאש ער האט זיא גינומן צו זיך פר איין טאכטר זיא זאל קומען צום קיניג דא האט זיא קיין שום זאך ניט באגערט נאר דאס וואש הגי דער היטער פון די ווייבער האט גיזאגט אונ אסתר האט נושא חן גיוועזן אין די אלע אויגין וואש האבין זיא גיזעהן ותלקח אונ אסתר איז גינומן גיוואָרין צו דעם קיניג אחשורוש צו זיין קיניגליכן הויז אין דעם צעהענטין חודש דאס איז טבת אין זיבעטין יאר צו זיין קיניגרייך ויאהב אונ דר קיניג האט ליב גיהאט אסתר מער אז אלע ווייבר אונ זיא האט גיטראגן לייט זעליקייט אונ גינאד פאר אים מער אז אלע יונג פרויען אונ ער האט גיטאן די קיניגליכע קרוין אויף איר קאפ אונ האט זיא גימאכט קיניגן אויף דעם ארט פון ושתי ויעש אונ דר קיניג האט גמאכט א גרויסע סעודה פון אסתר וועגין אונ האט גיטריבן מיט איר גרוישע חניפות דען ער האט גוואלט ווישין איר משפחה אונ פון וואש פר לייטין זיא קומט ארויש אונ ער האט זיא גיפרעגט ווער עס זיינן דיינע קרובים איך וועל זיי מאכין אייטל הערין אונ גראפין אונ זיא האט אים גיענטפערט מיין ליבר הער קיניג איך קען ניט מיין פאלק אונ מיין משפחה דען מיין פאטער אונ מוטר זיינען אין מיין יוגינט אפ גישטארבין אונ איך האב ניט גיקענט גיוואר ווערין ווער זיי זיינן גיוועזין נאר מרדכי האט מיך דער צויגין דורך גאטש ווילין וואלט איך גיוואוסט מיין משפחה וואלט איך דיר בוודאי גיזאגט אונ אז אחשורוש האט ניט גיקענט ווישין אירע קרובים אונ ער האט זייא גוואלט גרויסע מתנות געבן אזו האט ער גלאזט פריי דאס גאנצע לאנד פון מס פון אירינט וועגן דען ער האט זיך גטראכט צווישן דער גאנצר מדינה זיינען דאך בוודאי אירע קרובים אויך ובהקבץ אונ אז עש זיינען וואָרין איין גיזאמילט בתולות צום אנדערין מאל וואָרום איז דאש גיוועזן דר מלך האט דאך ליבער גיהאט אסתר מער וויא אלע ווייבר אונ האט איר גישיינקט איין קרוין פון מלוכה אויף איר קאפ נוא וואָרום האט מען דאש אנדרע מאל איין גיזאמילט די בתולות נאר די הערין האבין גיזאגט צום קיניג ווען דו ווילשט האבין דאש אסתר זאל מגלה זיין איר פאלק אזו זאמיל איין אנדערע בתולות דא ווערט זיא מקנא זיין אונ ווערט אויש זאגין וואָרום די ווייבער זיינן מקנא אונ מרדכי איז

גיזעסן אין טויער פון דעם קיניג אין אסתר אונ אסתר האט אלץ ניט אויש גיזאגט איר פאלק אונ איר גיבורט אזו וויא מרדכי האט אויף איר גיבאטן אונ אסתר טוט דאס באפעל פון מרדכי גלייך וויא דענמאלט אז זיא איז ביי אים אויף גיצויגן גיווארין חאטשע זיא האט גיזעהן מען האט איין גזאמילט בתולות אונ זיא האט גהערט וואש אחשורוש האט גיזאגט פון דעסט וועגין האט זיא גיוואוגן איר האלז אונ האט ניט גוואלט זאגין אזו וויא מרדכי האט איר גיבאטן אונ זיא האט גיהאלטן זיינע גיבאט גלייך וויא זיא איז גיוועזן אין זיין הויז אונ זיא האט ניט פר לאזט איר ענוות אונ זיא איז גיבליבן איין גרוישע קיניגין מיט גאטש הילף אונ דר פסוק באריממט זיא אונ זאגט חאטשע זיא האט גהאט איצונדערט גרויש כבוד אונ זיא איז גיוועזן גאר קעסטליך פון דעסט וועגין האט זיא ניט דר ווידר גיטאן מרדכי בימים ההם אין די זעלביגע טעג אז מרדכי איז גיזעסן אין טויער פון דעם קיניג דא האבן גיצערינט בגתן ותרש די צוויי קאמער דינער פון דעם קיניג דאש זיי היטין די שוועל זייא האבין גיוואלט שטרעקן די הענט אין דעם קיניג אחשורוש זיי האבין זיך ביידע איין עצה גינומן אונ זאגין זינט די צייט דאש ער איז מלך גווארין האבין מיר קיין רוא ניט גהאט מיר וועלין אריין טאן גיפט פון איין פיפר נאטיר אין דעם בעכר וואש דער מלך טרינקט נאך דעם שלאף ניודע הדבר אונ די זאך איז גוואוסט גיווארן צו מרדכי ברוח הקודש אונ ער האט עש גיזאגט צו דער קיניגין אסתר אונ אסתר האט עש גיזאגט צום קיניג אין נאמען פון מרדכי ניבוקש אונ די זאך איז גיזוכט גיווארן אונ עש איז גיפונן גיווארן אמת אזו האט מען זיי ביידע אויף גיהאנגן אויף איין האלץ אונ די זאך איז פר שריבן גיווארן אין ספר זכרונות פאר דעם מלך:

אחר הדברים האלה נאך דער דאזיגר מעשה האט דער קיניג אחשורוש גרויש גימאכט צו המן דער זון פון המדתא · ער איז גיוועזן פון אגג אונ דער מלך האט אים דער הויבן אונ האט גישטעלט זיין שטול איבער אלע הערין וואש ביי אים זיינען · דער פסוק מיינט אזו נאך דעם אז אונזר הער גאט ברוך הוא האט אן גבריט די רפואה · דאש אסתר איז גאר קעסטליך גיווארן אונ מרדכי האט גיהאלפן דעם קיניג פון דעם טויט אזו האט דער קיניג גרויש גימאכט צו המן אונ דער המן האט זייער פיינט גיהאט די יהודים ווייל ער איז פון עמלק אונ דאס איז דער יחוס פון המן אונ עמלק · המן איז דר זון פון המדתא פון אגג זון סרח זון בוזה זון אפלוטס זון דיוסף זון דיוסים זון פרוס זון מעדי זון בלעקן זון אנתימרוס זון הרידום זון שגר זון נגר זון פרמשתא זון ויזתא זון אגג זון סומקי זון עמלק זון אליפז דר בכור פון עשו אונ דעם עמלק האט אליפז גיהאט מיט תמנע זיין קעפש ווייב אונ אחשורוש האט דעם המן גאר חשוב גימאכט אונ האט דר הויבין זיין שטול איבר אלע שרים וואש בייא אים זיינן גיוועזין וכל עבדי אונ אלע קנעכט פון דעם קיניג וואש זיינען גיזעסן אין טויער פון דעם קיניג פלעגין זיך קניען אונ בוקן צו המן דען דר קיניג הט אזו גבאטן אבר מרדכי האט זיך ניט גיוואלט קניען אונ נייגין ניאמרו אונ זייא האבין גיזאגט די קנעכט וואש זיינן אין טויער פון דעם מלך צוא מרדכי מיט וואש האשטו מער הערשאפט פר אונז דאש דוא ווילשט זיך ניט בוקין אונ נייגן קעגן המן אונ מיר בוקין זיך יוא דוא בישט דאך עובר דעם גיבאט פון דעם מלך אונ מרדכי האט גיענטפערט אונ האט גיזאגט צו זיי מיט צארין איר נארין הערט צו וואש איך וועל אייך זאגן וואש איז גאר נחשב דער מענטש וואס ווערט גיבארין פון איין פרויא אז זיין מוטר זיצט אויף דער שטול בשעת זיין גיבארין ווערין דא איז איטיל שרייען אונ וויינן אונ אויך אין זיין דער ציהען איז איטיל קלאג אונ זיפצין אונ לייד אונ נאך דעם אלץ מוז ער ווידר צו דר ערד קערן אונ אלע זיינע טעג זיינען צארין אונ אום גליק נוא וויא זאל ער זיך אזוא הויך אונ קעסטליך מאכין אונ זיך האלטן בגאוה דאש קאן איך ניט צו זעהן וויא זאל איך מיך קניען אונ נייגין פאר אים נאר פר אונזר ליבן הער הקדוש ברוך הוא וועל איך מיך יוא בוקן אונ נייגין דען ער האט באשאפן די גאנצע וועלט מיט זיין שטארקייט אונ מיט זיין גרוישע מאכט ער האט באשאפין די הימיל אונ ערד אז ער וויל מאכט ער די זון פינצטר אונ מאכט פון פינצטערניש ווידר ליכט אונ מיט זיין חכמה האט ער באשאפין דעם ים מיט דעם זאמד ארום אום דאש ער טאר ניט אריבער גיין דאש זאמד צו פאר טרינקן די

זועלט אונ ער האט גימאכט דאש דיא זון אונ די לבנה אונ גלגלים לויפין פאר אים אלע צייט אונ שטייען ניט שטיל אונ איטליכער מוז טאן וואש השם יתברך האט אויך אים גיבאטן צו אים איז ראוי מען זאל זיך פאר אים בוקין אונ נייגין אונ דינן אים אבר ניט צו קיין אנדערן דא האבן זיי אים ווידר גיענטפערט עש זינן דאך ניט אלע צייטן גלייך מיר גיפינען דאך דיינע עלטערין האבן זיך גיבוקט פר די עלטערין פון המן דאש איז יעקב האט זיך גיבוקט אנטקעגן עשו זיין עלטער פאטר פון המן דאט ער זייא גיענטפרט איך קום אבר ארויש פון בנימין ער איז נאך ניט גבארן גוועזן אז יעקב מיט זיינע קינדר האבין זיך גיבוקט אנטקעגין עשו דרום האט השם יתברך גיזאגט דאש מען האט גיבויט דאש בית המקדש אין זיין טייל כדי אז אלע ישראל זאלין זיך פרייען אין זיין טייל אונ זאלין זיך בוקן אונ נייגן אין בית המקדש אונ אזו וועלן אויך אלע פעלקר טאן פר אונזר הער גאט אונ דרום וויל איך מיך ניט בוקין אונ נייגן פר דעם פיינט המן הרשע דער באליידיגער פון די יודין אונ ווען איך וואלט עש שוין גערין גיטאן פון אייערט וועגין דא טאר איך עש ניט טאן אונ אויך פון דעם בילד וועגין דאש ער האט אויף זיין הארצן דען דאש איז דר ווידר אונזר גלויבן אונ באז מרדכי האט אזו פיל גרעט דאך האבין דיא הערין דר צו ניט גיוואלט קערן אונ האבין גיזאגט זייא וועלין זאגין צו המן אלע רייד פון מרדכי ניהי אונ זיי פלעגין אים זאגין אלע טאג אונ ער האט זיי ניט גיוואלט צו הערין אזו האבן זייא עש גיזאגט צו המן אונ זיי האבין גיוואלט זעהען אויב דיא רייד פון מרדכי וועלין אקיום האבין • דען ער האט צו זיי גיזאגט אז ער איז איין יהודי ירא ה' אז המן האט גיזעהען דאש מרדכי וויל זיך צו אים ניט בוקין אונ נייגן אזו איז ער דר פילט גיווארין מיט גרויס צארין ניבי אונ עש איז גיוועזן איין בזיון אין זיינע אויגין דאש ער זאל שטרעקין דיא האנט אין מרדכי אליין דען זיי האבן אים גיזאגט דאש פאלק פון מרדכי דא האט המן באגערט צו פאר טיליגין אלע יהודים דאש פאלק פון מרדכי וואש אין דר גאנצע מדינה פון אחשורוש בחודש אין דעם ערשטין חודש דאש איז ניסן אין צוועלפטן יאר צו דער קיניגרייך פון אחשורוש דא האט המן

גיווארפין גורל צוא פאר טיליגין דאש הייליגע פאלק ישראל אזוא איז ארויש גיגאנגן איין בת קול פון דעם הימיל אונ האט גיזאגט איר איין זאמלונג ישראל איר באדארפט קיין פארכט ניט האבין ווען איר וועט נאר חוזר בתשובה זיין אזוא וועט המן זיין אין אייערע הענט אונ המן האט גיבאטין צו שמשי דער שרייבר פון דעם מלך דאש ער זאל גורל ווארפין פון טאג צו טאג אבער עש האט זיך ניט גיוואלט שיקין דען אום זונטאג איז הימיל אונ ערד באשאפין גיווארין אזו אויך אום מאנטיג איז גיוועזן איין אפ שיידונג צווישין די אויבערשטע וואשר אונ אונטערשטע וואשר אונ אום דינשטאג איז דר גן עדן בשאפין גיווארין אין מיטוואך איז דיא זון אונ די לבנה אונ די זיבן שטערין אונ צוועלף מזלות בשאפין גיווארין אום דאנערשטיג איז באשאפן גיווארן דר לויתן אונ דר אויער האן אונ דיא זיינען אן גברייט צו דר סעודה לעתיד לבוא אום פרייטג איז אדם אונ חוה באשאפין גיווארן אונ שבת איז איין עדות צווישין הקב"ה אונ ישראל דא האט המן אויף גיהערט פון די טעג אונ האט אן גיהויבין גורל ווארפן אויף די חדשים אזוא זאגט המן אין ניסן קאן ניט זיין פון וועגן דעם זכות פון קרבן פסח אין אייר אויך ניט דען ישראל האבין דעם זכות דאש דער מן איז דערנמאלט גיפאלין אין סיון אויך ניט דען דיא תורה איז דערנמאלט גיגעבין גיווארין אין תמוז אויך ניט דען אין דעם זעלביגין חודש איז דר מויער פון ירושלים צו שפאלטין גיווארן נוא זיינן זיי שוין איין צרה אויש גישטאנען אזו וועט זייא שוין הקדוש ברוך הוא נאך אמאל ניט שטראפן אין אב אויך ניט דען אין דעם זעלביגן חודש האבין דיא מתים אין דער מדבר אויף גיהערט צו שטארבין אונ אויך דערנמאלט האט די שכינה נאך אמאל אן גיפאנגן צו רידן מיט משה אין אלול אויך ניט דען דעם זעלביגין חודש איז משה רבינו ווידר גיגאנגן אויפן בארג סיני אונ האט גינומען דיא אנדערע לוחות אין תשרי אויך ניט דען הקדוש ברוך הוא איז זיי דערנמאלט מוחל זייערע עבירות אין חשון אויך ניט דען דערנמאלט איז דר מבול גיקומן אונ נח מיט זיינע קינדר זיינן ניצול גיווארין אונ אויך אלץ וואש איז גיוועזן ביי אים אין דער תיבה אין כסליו אויך ניט דען דערנמאלט איז גיגרונט

פעכט

פעסט גיווארין דער בית המקדש אונ אין דעם ועלביגין חודש זיינען פיל נסים גישעהען אין טבת אויך ניט דען אין דעם זעלביגין חודש האבין שוין ישראל אויש גישטאנען איין צרה דאש נבוכדנצר איז אויף גיגאנגן אויף ירושלים אונ האט זיא באלעגערט אין שבט אויך ניט דען דענמאלט איז ראש השנה פון די בוימער דא ברייגגן ישראל דר פון בכורים אז המן האט גיגרייכט צום צוועלפטין חודש דאס איז אדר האט ער גיזאגט היינט וועלן זיי איין גישלונגן ווערין אין מין האנט גלייך אזו וויא איין פיש שלינגט איין דעם אנדרין אבר המן האט ניט גיוואוסט דאש זיי זיינן די קינדר פון יוסף דאש ער איז גיבענטשט גיווארין זיינע קינדר וועלין זיך מערן אזו וויא די פיש פון דעם ים ויאמר אונ ער האט גיזאגט המן צום מלך עש איז פאר האנדין איין פאלק יהודים פאר שפרייט צווישין דיא פעלקער אין אלע מדינות פון דיין מלוכה זיי זיינן בעלי גאוה זיי גייען נאך אלע תענוגים אין טבת באדין זייא זיך אין נארימע וואשער אין תמוז קילין זיי זייערע גיטראנקען אונ אלע זייערע ווערק איז פאר ענדרט פון אלע פעלקר אונ זייערע דינים איז ניט וויא ביי אנדערע פעלקער אונ אונזער דין אכטין זיי ניט אונ אונזער ווערק ווילין זיי ניט טאן אונ אזו אויך די ווערק פון דעם קיניג אונ ווען זיי זעהען אונז שפייען זייא אויש פאר אונז אונ האלטין אונז פאר איין אום ווערדיג פאלק אונ זייערע טעכטער גיבין זייא אונז ניט פאר הייבר אונ אונזרע טעכטר נעמן זייא ניט · אונ ווען מיר ווילין האבין דאש זייא זאלין טאן דיא ווערק פון דעם קיניג דא זאגין זיי עש איז שבת עש איז יום טוב אונ ווען מיר ווילין עפעש קויפן פון זיי דא זאגין זיי עש איז אסור זיי טארן ניט פר קויפן אונ ווען זיי ווילין פון אונז עפש קויפן דא זאגין זיי עש איז מותר זיי מעגין וואול קויפן אונ ווען מיר לויפן זיי צו פאנגן אזוא קערן זייא זיך אום אונ זעהען אונז אן מיט זייערע אויגין אונ קריצין מיט די ציין אונ קלאפין מיט די פים אונ דר שרעקין אונז דאש מיר קענען זיי ניט קריגן · די ערשטע שעה אויפין טאג זאגין זיי מיר דארפין לייענען קריאת שמע דיא אנדערע שעה זאגין זיי מיר מוזין תפלה טאן די דריטע שעה זאגין זיי מיר מוזין עסין די פערטע שעה

זאגין זיי מיר מוזין לויבין דעם וואש האט אונז גיגעבין עסין אונ טרינקען דיא פינפטע שעה גייען זיי ארויש דיא זעקסטע שעה קומען זייא ווידער די זיבעטע שעה זאגין זייא צו זייערע ווייבער האט איר עפעש גימאכט צו עסין צוא די צרות וואש טוט אונז אן דאש בייזע מלכות אלע זיבין טאג מאכין זיי שבת דא גייען זייא אין שול אונ לייענן אין זייער תורה · אונ זאגין אום שבת האט גירועט דר גרוישער גאט · אונ די ווייבער וואש זיינען נדה גייען צום זיבעטין טאג אין וואשר אונ פאר אומרייניגן די וואשר · אונ ווען זיי האבין איין זון באשניידין זייא אים צום אכטין טאג אונ זאגין ער זאל זיין פאר ענדערט מער פון אלע פעלקער · אלע דרייסיג טאג מאכין זיי ראש חודש זיי זאגין איינער איז מלא אונ איינער איז חסר אין ניסן מאכין זייא אכט טאג יום טוב אונ מאכין אלץ ריין אונ פאר ברענען דעם חמץ אונ זאגין אין דר צייט זיינען אונזערע עלטערין אויש גילייזט גיווארין אויש מצרים אונ רופין דעם יום טוב פסח אונ גייען אין שול אונ לייענען אין זייערע ספר תורה אין חודש סיון מאכין זיי צו צוויי טאג יום טוב אונ רופין אים שבועות אונ לייענען קריאת שמע אונ טוען תפלה אין זייער שול אונ לייענען אין דר תורה אונ תרגום אונ גייען אויש דער שול אונ ווארפין פירות אונ קלייבין זיי ווידער אויף אונ זאגין אזו זאל גאט אונז ווידר איין זאמלען פון די עובדי כוכבים אונ זאגין אין דעם טאג האט אונז גאט גיגעבין די תורה אויפין בארג סיני · ראש חודש תשרי מאכין זיי צוויי טאג יום טוב זיי רופין אים ראש השנה אונ גייען אין שול אונ טוען תפלה אונ לייענען אין זייער תורה אונ תרגום אונ בלאזין שופר אונ זאגין גאט זאל אונז גידיינקען צו איין גוט יאר ניין טאג אין תשרי שעכטין זיי פיל עופות אונ עסין אונ טרינקען מיט זייערע ווייבער אונ קינדער דעם צעהנטין טאג אין תשרי רופין זיי יום כפור דעם טאג פאסטין זיי מיט זייערע ווייבער אונ קינדער אונ פייניגין אויך זייערע קליינע קינדר אונ דר בארימען זיך ניט איבער זיי אונ זאגין דעם טאג פאר גיט אונז גאט אונזרע זינד אונ זאלין קומען אויף אונזרע פיינד אונ לייענען אין זייער תורה אונ תרגום פופצין טאג אין תשרי מאכין זיי סוכות אונ גייען ארויש פון זייערע

היזער אונ גייען אין די גערטנער אפ צו ברעכן
די לולבים אונ אתרוגים אונ צוא ברעכין דיא
צווייגין אונ נעמען הושענות אונ הדסים אונ
שפרינגען דר מיט ארום ווען דר קיניג גייט אין
דר זעלביגער צייט אין דר מלחמה אזוא גייען
זיי אין שול אריין אונ טוען תפלה אונ פרייען
זיך אונ לייענען אין זייער תורה אונ גייען ווידר
ארום מיט די הושענות אונ שפרינגען וויא די
ציגין איך ווייש ניט אויב זיי שילטין אונז אויב
זיי בענטשין אונז אונ זיי טוען ניט דיא ווערג
פון דעם קיניג אונ פאר ברייגנגען זייער צייט
מיט איטיל שבת אונ יום טוב צו פופציג יאר
רופין זיי יובל צו זיבין יאר רופין זיי שמיטה צו
צוועלף חדשים רופן זיי איין יאר אז זייער מלוכה
איז נאך גאנץ גיוועזין אזו איז אויף גישטאנען
פון זיי איין מלך ער האט גיהייסין דוד ער הט
גיטראכט אויף אונז בייזע גידאנקען אונ האט
אונז גיוואלט פאר טיליגין אונ פאר לירין פון
דר וועלט צוויי האט ער גיטייט אונ דעם דריטן
האט ער גילאזט לעבין אונ האט זיי גינומן צו
זיך פאר קנעכט אונ נאך דעם איז אויף זיי אויף
גישטאנען איין מלך דר וואש איז גיוועזן פאר
דיר דאש איז נבוכדנצר ער האט חרוב גמאכט
דאש בית המקדש אונ האט פאר וויסט זייער
לאנד אונ האט זייא פאר טריבין אין גלות אונ
זיי האלטין זיך נאך בגאוה אונ זאגן מיר קומן
ארויש פון די אבות העולם צום מלך וועלין מיר
ניט דינען אונ זיין גיוועלטיקייט וועלין מיר
ניט הערין אונ דאש ווייסין מיר דאך אויך דאש
זייערע עלטערין זיינען גיקומען קיין מצרים נאר
מיט זיבעציג נפשות אונ זיינן ארויש גיגאנגען
מיט ששים רבוא אונ איצונד זיינען זיי אין גלות
אונ האבין נאך קיין פאר שטאנד ניט אונ זאגן
מיר זיינען די קינדר פון די חסידים די בעסטע
פון דר וועלט אונ זיי זיינען איין ארימע פאלק
מער אז אלע זייא פאר שפרייטין זיך אין אלע
שטעט אטייל פאר קויפין וואקס אונ אטייל פר
קויפין ליכט אטייל זיינען רבנים אויך הערין אונ
דאש אליץ וואש זיי פאר קויפין טוען זיי גזלנן
אונ דאש פירונג אונ גיבאט פון דעם קיניג
האלטין זיי ניט אונ דעם קיניג טויג ניט דאש
ער זאל זיי לאזין לעבין אם על המלך טוב אויב פר
דעם מלך וואול גיפעלט אזו זאל ער שרייבן זיי
צו פאר לירין אונ פאר איטליכן יהודי וועל איך

געבין הונדרט גילדין אונ אז זיי זיינן גיגאנגען
אויש מצרים זיינען זייא גיוועזן זעקס הונדערט
טויזינט אזו קומט אין דר צאל צעהען טויזינט
צענטער זילבער דאש וועל איך געבן אויש מיין
הויז אין דעם אוצר פון דעם מלך נאר דר קיניג
זאל מיר געבין די פען איך זאל מעגין שרייבין
וואש איך וועל וועלין דא האט גאט גזאגט אז
ישראל זיינען גיגאנגען אויש מצרים האבין זיי
גיגעבן איין מחצית השקל דאש באטרעפט אויך
אן צעהן טויזינט צעהנטער זילבר דרום האשטו
המן קיין רשות ניט זייא צו קויפין אונ דוא
אחשורוש ניט צו פאר קויפין ויסר המלך דר קיניג
האט אפ גיטאן דאש פינגעריל פון זיין האנט
אונ האט עש גיגעבן צו המן דר זון פון המדתא
פון אגג דער באליידיגער פון די יהודים ויאמר
אונ דר קיניג האט גיזאגט צו המן דאש זילבער
שיינק איך דיר אונ מיט דעם פאלק מעגשטו
טאן וויא עש וואול גפעלט אין דיינע אויגן אבר
השם יתברך זאגט דו האסט נאך ניט פר קויפט
וויא מען בדארף צו פאר קויפין מען מוז איין
חזקה טאן ווען מען וויל קויפין אונ פאר קויפין
אונ דו האשט נאך גיזאגט צוא המן אז דוא
האשט אים גיגעבין דאש פינגעריל ער זאל טאן
מיט דעם פאלק וואש ער וויל דרום איז אויף
דיר מקוים דר פסוק אין משלי ויא נזם זהב באף
חזיר אשה יפה וסרת טעם דאש איז טייטש אזו וויא
עש שטייט אן דעם חזיר איין גילדערנע נאז
באנד אזו שטייט דיר אויך אן די מלוכה אונ דו
בישט גלייך צוא איין שיינע אשה וואש איר
אטום שטינקט ויקראו סופרי עש זיינען גירופין
גיווארין די שרייבערש פון דעם קיניג אין דעם
דרייצענטין טאג אין ערשטין חודש דאש איז
ניסן אונ עש איז גישריבין גיווארין אליץ וואש
המן האט גיבאטין צוא דיא הערין פון דעם
קיניג אונ דיא גראפין פון איטליכער מדינה צו
איטליכר מדינה וויא איר כתב אונ צו איטליכן
פאלק וויא זיין לשון אונ עש איז גישריבין
גיווארן מיט דעם נאמן פון דעם קיניג אחשורוש
אונ עש איז גיחתמת גיווארן מיט דעם קיניגש
פינגעריל ונשלוח אונ די בריב זיינען גישיקט
גיווארין דורך די הענט פון די לויפר אין אלע
מדינות פון דעם מלך דאש מען זאל פר טיליגן
אונ מאכין פאר לירין אלע יהודים פון יונג ביז
אלט קליין גיזינד אונ ווייבר אין איין טאג אין

דעם

דעם דרייצעהנטן טאג אין צוועלפטן חודש דאס איז אדר אונ דאס מען זאל רויבין זייער זאק רויב פתשגן הכתב אונ עס איז ווארין באשייד דאס כתב אויפין וואר צו איטליכר מדינה אונ צו אלע פעלקר דאס זיי זאלין אן גיברייט זיין צו דעם דאזיגין טאג · איר זאלט ווישין דאס השי׳ באצאלט אלץ מדה כנגד מדה ווייל דיא ברידער האבין פאר קויפט יוסף אין אפרעמד לאנד דרום זיינען זייערע קינדרש קינדער פאר קויפט גיווארין אין פרעמדע לענדר אבר בנימין איז ניט גיוועזן ביי דער מכירה פון יוסף דרום זיינען די ישראל אויש גילייזט גיווארין דורך זיינע קינדער דאס איז מרדכי אונ אסתר הרצים די לויפער זיינען אויש גיגאנגן איילינדיג אונ פר שטויסין דורך די רייד פון דעם קיניג אונ דיא בריב איז אויפין וואר גיגעבן גיווארין אין דעם שלאס פון שושן אונ דער קיניג אונ המן האבין זיך גיזעצט טרינקען אונ דיא שטאט שושן איז גיוועזן פאר אירט :

ומרדכי ידע מרדכי דער צדיק האט אלץ גיזעהן ברוח הקודש וואש דא וועט גישעהן השי׳ האט גישיקט דורך זיינע קנעכט צדיקים אונ נביאים חגי זכריה ומלאכי וואס זיינן גיזעסן אין לשכת הגזית דאש זיי זאלין דארטן נביאות זאגין אויף דעם גרוישין מויער פון ירושלים אונ זייער נביאות איז דאש עש וועלין גיבויט ווערן צווייא אונ זיבעציג טורעמס אין ירושלים דאש מיינט מען זיבעציג סנהדרין אונ דר אויבערשטער פון סנהדרין אונ דר נשיא דאש איז מיט אנאנדר צווי אונ זיבעציג דאש אין דאש נביאות דאש די דריי נביאים האבין גזאגט אויף דעם אנדערן בית המקדש אין עזרא צייטן נאך דר צייט האט אחשורוש הרשע גשיקט ברייגגן פר זיך הונדרט אונ זיבין אונ צוואנציג סופרים פון די הונדערט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות איטליכער מיט זיין בוך אין דער האנט אונ זייא האבין אויף גישריבין גזירות קשות אויף די יהודים אונ אויף זייערע דינים דעם ערשטין בריב האבין זייא גישריבן אין דעם נאמן פון דעם מלך אונ האבן פאר חתמת מיט דעם חותם פון דעם מלך אונ עש איז גישיקט גיווארן דורך די לויפערש אונ דאש איז גישטאנען אין דער בריב מען זאל אויס רופין פון מיר מלך אחשורוש אין אלע לענדער צו איטליכן אין זיין לשון פריד צו אייך איך בין

אייך מודיע דאס איין מענטש איז צו אונז גיקומן ער איז ניט פון אונזר שטאט אונ אויך ניט פון אונזר לאנד ער וויל אונז מערין אונ שטארקין אויף אונזרע פיינט דער דאזיגר מענטש הייסט המן דער זון פון מלך אגג אונ דר זון פון עמלק דער זון פון רעואל דער זון פון אליפז דר בכור פון עשו ער איז פון גרויש יחוס ער איז אגרויסר העער איין גוטער אונ רייך אין געלט דר זעלביגר האט פון מיר באגערט איין קליינע זאך פון וועגין די יהודים ער האט גיוויזין דאש זיי זיינן ניט רעכט פארטיג אין אלע זייערע זאכין אונ ער האט פאר מיר גיזאגט דאש ער וועט געבין פר איטליכן מענטשין הונדערט גילדין אזו האב איך דאש פאלק פאר קויפט צו טייטין זיי אונ האב גינומן ביי אים דאש געלט אונ איך קיניג אחשורוש האב מיך דריגן גיפרייט אונ אין מיין דעה טוט עש מיר וואול גיפעלין אונ איר זאלט אויך עסין אונ טרינקן אונ זאלט זיך פרייען גלייך אז וויא איך עש אונ טרינק אונ פרייא מיך ווער פון אייך קען שיסין מיט דעם בויגין זאל ער שיסין אונ דער וואש קען מיט דער שווערד דר זאל באגרייפין די שווערד · אין דעם דרייצעטן אונ פערצעטין טאג אין חודש אדר זאלט איר גיוועלטיגן אויף זייא אונ זאלט זיך ניט דער בארעמן איבער זייערע מלכים אונ שרים אונ אויך ניט אויף זייערע ווייבער אונ קינדר נאר איר זאלט זיי אלע טייטין אונ זאלט צו נעמען זייערע גיטער פון מיר קיניג אחשורוש צו אלע פעלקר פון אלע מדינות צו אלע לייט פון דיא שטעט וואו עש וועט ביי איינעם איבר בלייבן איין קנעכט אדער איין דינשט מויד פון דיא יהודים זאל מען דער העער שעכטין אויף דעם טויער פון דר שטאט ווייל זיי האבן ניט גיוואלט האלטין מיינע גיבאט דען איך וויל האבין דאס עש זאל ניט בלייבין קיין שום יהודי אין מיין גאנצער מלוכה : ומרדכי ידע נאך די דאזיגע רייד האט מרדכי צו ריסין זיינע קליידר אונ האט זיך אן גיטאן איין זאק אונ האט גיטאן אש אויף זיין קאפ אונ איז גילאפן אין דער שטאט אונ האט גישריען איין ביטער גישריי אונ האט אזו גזאגט ליבער העער גאט דער בארעם דיך איבער דיין פאלק ישראל דען דר קיניג אונ המן האבין די גזירה ניט גימאכט אויף העלפט פון אונזערע אדער איין פערטל נייערט זיי ווילין דעם גאנצן

נארטן

נארטין אויש רייסין אונ אז די יהודים האבין דאש דער הערט אונ דער זעהען האבין זיי זיך נאר זייער דער שראקין אונ האבין ניט גוואוסט וואש דער מער איז מיט זייא אונ זיינען אלע גילאפין צו מרדכי צו הערין וואש דא איז גישעהען אונ עש האבין זיך איין גזאמילט פיל יהודים בייא אנאנדר דא איז אויף גישטאנען מרדכי אויף זיינע פיס אונ זאגט איר ליבע ברידר אונ פאלק ישראל די ליבע אונ די ווערדיגע פון אונזר הער גאט אונזר פאטער אין הימיל ווייסט איר ניט אדער האט איר ניט גיהערט וואש אחשורוש אונ המן האבין אויף אונז גיבאטין אונ פאר חתמית צו פר לירין אונז פון אונטר דעם הימיל אויש דר גאנצר וועלט׃ אונ מיר האבין ניט קיין שום מלך אין אונזר לאנד דאש מיר זאלין זיך אויף אים פאר לאזין ער זאל אונז העלפין אונ אויך האבן מיר ניט קיין נביא דאס ער זאל פאר אונז בעטין אונ זאל אונז ווייזין וואש מיר זאלין טאן אונ אויך האבין מיר ניט קיין שום שטאט דאש מיר זאלין אהין אנטלויפין נאט אלמאכטיגער זאל זיך דער בארימן איבר אונז אונ זאל אונז העלפין דען מיר זיינן אזו וויא די שאף וואש האבין ניט קיין פאסטוך אונ וויא איין שיף אן איין רודער אונ וויא יתומים וואס האבין ניט קיין פאטער אונ וויא די זייגעדיגע קינדר וואש האבין ניט קיין מוטר אונ איטליכר מענטש האט אן גיהויבין צו וויינען אונ צוא שרייען אונ האבין גינומן דעם ארון קודש אונ האבין אים גיטראגין אין דער גאס פון יהודים אונ האבין די ספר תורה אן גיטאן איין זאק מיט אש אונ האבין גילייענט אין דער פרשה פון בצר לך ומצאוך וויא עם שטייט אין פרשת ואתחנן דאש איז טייטש עש וועט צו דיר לייד זיין זיי האבין די פרשה אויש גלייענט ביז צום סוף דר נאך איז מרדכי ווידער אויף גישטאנן אונ האט דער וועקט די לייט זיי זאלין תשובה טאן׃ ער האט גזאגט ליב פאלק ישראל לאזט אייך לערנן וויא אונזרע עלטערן האבין גיטאן ווען עש איז זיי צו גיקומן איין אום גליק האבין זיי אלע מיט אנאנדער תשובה גיטאן אונ השי״ת האט זיך דער בארימט איבער זיי אונ אזו אויך האבין די לייט פון נינוה גיטאן אז יונה הנביא האט אויף זיי נביאות גיזאגט דאש די שטאט וועט אונטער גיין פון זייערע זינד וועגין אזו איז אויף גישטאנען דער קיניג פון זיין שטול אונ האט אפ גיטאן זיין קרוין אונ זיינע גוטע קליידר אונ האט אן גיטאן איין זאק מיט אש אויף זיין קאפ אונ האט גילאזט אויש שרייען אין נינוה פון וועגין דעם קיניג אונ זיינע הערין דאש קיין שום מענטש מאנען אונ ווייבר אונ קינדר זאלן ניט עסין אונ אויך די פיך דריי טאג אונ דריי נעכט אונ זיי האבין אלע אזו גיטאן מיטן גאנצין הארצין אונ די קינדר האבן גיזעהן דר מוטרס בריסט אונ מען האט זיי ניט גילאזט זייגין אונ די פיך האבין גיזעהן זייערע קינדר אן גיבונדין דאש זיי האבין ניט גיקענט קומען צו דר מוטר צו זייגין אונ די גרוישע פיך האבין אויך ניט גיגעסין אונ עס איז גיוועזן אזו איין יאמערליך גישריי דאש עש איז גיגאנגן אונטר די וואלקין אונ עם איז קיין מאל אזו איין גישריי ניט גהערט גיווארין אונ איטליכער מענטש האט תשובה גיטאן מיט דעם גאנצין הארצין אונ האבן ווידר אפ גיגעבן די גזילות וואס זיי האבן אלע זייערע טאג גירויבט אונ איינר האט פאר געבין דעם אנדערין וואש ער האט אים דער ווידר גיטאן אונ דר וואש האט ארייין גישטעלט זיין חברש באלקין אין זיין הויז אזו האט ער צו בראכין דאש גאנצע הויז אונ האט דעם חבר אפ גגעבין דעם באלקין כדי ער זאל פון אים קיין הנאה ניט האבן אונ כדי די תשובה זאל זיין מיט דעם גאנצין הארצין ביז גאט האט זיך דר בארימט איבער זיי דאש עש איז זיי גאר ניט גישעהען וויא עש שטייט אין יונה דרום איר ליבע לייט טוט אויך פאסטין אונ שרייען וואלטין מיר אין ירושלים תשובה גיטאן וויא אונזערע נביאים האבין אונז גיזאגט וואלט אונז ניט אזו אויש גיגאנגן אונ מיר וואלטין איצונד ניט גיוועזן אין דעם גרוישין אום גליק אונ זעהט וויא ביין זיינן די ישראל גיוועזן אין דעם זעלביגן מאל אז זיי האבין אן גירייצט צו נבוכדנצר ער זאל אויף זיי אויף גיין קיין ירושלים דען ער וועט בוודאי דאש לאנד גיווינען ווייל זיי זיינן בייז אונ ער וועט בוודאי אלץ איין נעמען אונ זייא האבין אים אליין ארייין גיבעטין פון בבל אונ אויך אלע די נביאים האבין אים דאש גיזאגט דאש ער וועט זיי איין נעמען וויא ער גילושט פון דעסט וועגין האט ער זיך דריגען ניט גיוואלט קערין דען ער האט מורא גיהאט דיא יהודים וועלין

תשובה טאן וועט אים געשעהן אזו וויא עס איז
געשעהן צו סנחריב דאש איין מלאך איז גיקומן
אונ האט גיטייט גאר זיין פאלק אין איין נאכט
הונדערט אונ פינף אכציג טויזנט מאן פון זיין
חיל נאר ער זעלבערט מיט צעהן קנעכט זיינן
איבער גיבליבן אונ דער מלאך האט זיי גערן
איבער גילאזט דאש זיי זאלין וויסן פון דעם נס
נפעם צו זאגן דרום האט נבוכדנצר ניט גוואלט
ניהען ביז איין קול האט גישריען פון דעם הימל
אין זיין פאלעץ אונ זאגט דוא בייזער קנעכט
נבוכדנצר גייא אויף אונ צו ברעך דיין הערינם
הויז ווארום זיינע קינדער טוען ניט וואש ער
האט זייא גיהייסן את פון דעסט וועגין האט
נבוכדנצר פארט ניט גיוואלט גלויבן דען ער
האט זיך גיפארכטן ישראל וועלין אלע צייט
תשובה טאן אונ וייל מרדכי האט דער ציילט
די מעשה האט ער גיוויינט אונ זיינע טרערין
זיינען גיפאלין אויף די באקין אונ דר נאך האט
ער אן גיהויבן צו שרייען וויא איך ישראל
פון דער גרוישר גזירה אונ איז ווידער גילאפין
מיט דעם ביטערן גישריי דורך דר שטאט ניבא
עד ער איז גיקומן ביז פאר דעם טויער פון דעם
קיניג דען דער מלך האט גוזר גיוועזן מען זאל
ניט ארין גיין אין טויער אן גיקלייד אין איין
זאק עש איז גיקומן איין יהודי צו איין עמלק
אונ האט אים גיבעטין דאש ער זאל אים קויפין
מיט זיין ווייב אונ קינדר כדי ער זאל לעבן בלייבן
אזו האט גזאגט דר עמלק ווייסטו דען ניט דעם
דין פון דעם קיניג ווער עס וועט קויפן איין יהודי
זאל מען אים הרגענען דענמאלט איז מקוים
גיווארין דר פסוק פון דר תורה איר וועט אייך
וועלין פאר קויפין צו קנעכט אונ דינשטין אונ
קיינער וועט אייך ניט וועלין קויפין אונ אלע
טאג האבן די יהודים גיזעהן וויא פיל זיי האבן
נאך צו לעבן דא איז מקוים גיווארין וואס אין
דר תורה שטייט והיו חייך תלואים דיין לעבן וועט
זיין גיהאנגן ובכל מדינה אונ אין איטליכר מדינה
אונ אין איטלעכר לאנד שאפט אויף די ערטר
וואש האט גיגרייכט די רייד פון דעם מלך אונ
זיין דת איז אגרויש טרויערקייט צו די יהודים
מיט פאסטן אונ וויינן אונ קלאגין פיל לייט זיינן
גילעגין אין זאק אונ אש ותתבאנה אונ די יונג
פרויען פון אסתר אונ אירע קאמר דינערש זיינן
גיקומען אונ האבין עש אים דר ציילט אונ דיא

מלכה האט זיך זייער דער שראקין אונ האט
גישיקט קליידר דאס מרדכי זאל זיך אן קליידן
אונ זאל אפ טאן זיין זאק פון זיך אבר ער האט
זיי ניט גיוואלט נעמען ותקרא אסתר אונ אסתר
האט גירופין צוא התך איינר פון דעם קיניגש
קאמר דינר אונ האט אים גיבאטין ער זאל גיין
צו מרדכי דאש זיא זאל ווישן וואס דאס בטייט
אונ איבער וואש איז דאש ויצא התך איז התך
ארויש גיגאנגן צו מרדכי אויף דעם ארט וואש
איז פר דעם טויער פון קיניג ויגד לו אונ מרדכי
האט אים גיזאגט אלץ וואש עש האט אים
גיטראפין אונ דאש אויש לייגונג פון דעם זילבר
וואש המן האט גיזאגט ער וועט וועגן אין דיא
אוצרות פון דעם מלך פר די יהודים דאש מען
זאל זיי מאכין פר לירן ואת פתשגן אונ האט אים
גיגעבן דאש באשיידונג פון דעם כתב וואס איז
גיגעבין גיווארין אין שושן הבירה דאש מען
זאל זיי פר טיליגין ער זאל עש ווייזין צו אסתר
דיא באשיידונג פון דעם כתב אונ ער זאל איר
דאש אלץ דר ציילין אונ האט באפוילין צו איר
דאש זיא זאל גיין צום קיניג אים פריינטליך צו
בעטין פון וועגין איר פאלק ויבא התך אונ התך
איז גיקומן צו אסתר אונ האט איר דער ציילט
דיא רייד פון מרדכי ותאמר אסתר האט אסתר
גזאגט צו התך אונ האט אים באפוילן ער זאל
זאגין צוא מרדכי כל עבדי אלע קנעכט פון דעם
קיניג אונ גאר דאש פאלק פון זיין מדינה ווייסן
דאך וואול אז דר מענטש וואש קומט צום קיניג
אין פאר הויף אונ ער איז ניט ווארין גירופין
אזו איז זיין דין ער זאל גיטייט ווערן סיידן דר
מלך דר לאנגט דעם מענטשין זיין גילדערנע
רוט אזו בלייבט ער לעבן אונ איך בין נון שוין
דרייסיג טאג ניט גירופין גיווארין צום קיניג
ויגידו אונ די רייד פון אסתר זיינן גזאגט גיווארן
צו מרדכי דורך בריב כי אם תחרש אונ ער האט
איר גיענטפערט ווען דוא וועשט שווייגין אונ
וועשט פאר געסין אין דער נויט אזו וועט השם
יתברך דאך העלפין דיא יהודים דורך אנאנדער
זייט דען ער העלפט זיי אלע מאל ווען זיי זיינן
אין איין צרה אונ דו אונ דיין פאטערש הויז גיזינט
וועלין פר לארין ווערין דען וויל דיין עלטער
פאטער שאול האט גיזינדיגט אונ האט גילאזט
לעבין אגג ׳ אונ דרום האט דיך גאט ווידער
גישיקט דאש דו זאלשט איין מלכה ווערן אזו

זאלכט

ואלשט עש ווידער פאריכטין נאטר אונ אסתר האט גישריבן ווידר צו קערן איין ענטפער צוא מרדכי לך כנוס גיי אונ זאמל איין אלע די יהודים פון שושן אונ איר זאלט ניט עסן אונ טרינקען דריי טאג אונ דרייא נעכט אונ איך מיט מיינע יונג פרויען וועלין אויך אזו טאן אונ דער נאך וועל איך גיין פאר דעם מלך אום גירופין אונ ווען אפילו איך וועל חס ושלום פר לארן ווערן פון דר וועלט פון אייערט וועגין וועל איך האבן עולם הבא אונ ביז אהער בין איך גיגאנגן צו דעם מלך איבר נויט אבר איצונדרט וועל איך גיין מיט מיין גוטין ווילין גיבט איך דאש חתן כלה זאלין גיין באנאנדר פון דר חופה אין זעק מיט אש אונ מענטשן אונ בהמות זאלין קיינר ניט עסין אונ מען זאל אויך אפ שיידן די קליינע קינדר פון דר ברוסט · אין דר זעלביגער צייט האבן זיך איין גיזאמילט אלע דיא יהודים אונ צווישין זיי איז גיוועזן טויזנט כהנים אונ זייא האבין גיטראגין שופרות אין זייערע רעכטע הענט אונ ספרי תורות אין די לינקע הענט אונ זייא האבין גיוויינט אונ גישריען צוא הקב"ה אונ האבין גיזאגט דו גאט פון ישראל ווען דיין גיליבט פאלק ישראל וועלן פר לארין ווערן פון דער וועלט ווער וועט לייענען אין דער תורה וואש דוא האסט אונז גיגעבין אונ ווער וועט גידיינקען דיין נאמן אונ זיי האבן גיבלאזן שופר אונ גאר דאש פאלק האבן אלע אזו גישריען ביז די מלאכים אין הימיל האבן אן גיהויבן צו וויינען אונ די אבות זיינען פר וואגילט גיווארין אויש זייערע קברים בעבור מרדכי אונ מרדכי איז אהין גיגאנגן אונ האט גיטאן אלץ וואש אסתר האט אים גיבאטין :

ויהי ביום השלישי אונ עש איז גיוועזן צום דריטין טאג פון זייער פאסטין דא איז אסתר אויף גישטאנן פון דר ערד אונ פון דעם אש אונ איז אלץ גיגאנגן איין גיבויגין נאך דעם האט זיא זיך גיצירט מיט צירונג גלייך וויא איין מלכה שטייט אן מיט קליידער פון פיין גאלד פון אופיר אונ מיט זיידענע קליידר אונ מיט פעריל אונ דימענטין וואש מען האט גיבראכט פון אפריקא אונ זיא האט גיטאן די קרוין אויף איר קאפ אונ האט אן גיטאן גישמירטע שיך אונ נאך דעם האט זיא תפלה גיטאן אונ האט אזו גיזאגט דו גרוישער גאט פון אברהם יצחק אונ יעקב אונ דר גאט פון בנימין מיין פאטר חאטשע איך בין ניט זוכה פר דיר גיי איך דאך פון וועגין דיין פאלק ישראל דאש זיי זאלן ניט פאר לארין ווערן אונ ווען ישראל וועלין חס ושלום פר לארין ווערן ווער דען וועט פר דיר זאגין דריי מאל אין טאג קדוש קדוש קדוש אונ אזוא וויא דוא האשט גיהאלפין חנניה מישאל ועזריה אויש דעם קאלך אויבן אונ דניאל אויש דר לייבין גרוב אזו זאלשטו אונז אויך העלפין אויש דעם מלך אונ זאלשט מיר געבן חן אונ חסד אין זיינע אויגין דיא ווערטער האט זיא גיזאגט מיט טרערן אונ דר בארימקייט אונ זיא האט גיזאגט די תפלה איך בעט דיך מיין גאט דר הער מיין תפלה אין דר צייט איז אנדערש גיגזר גיווארין אויף אונז דאש מיר זאלין פאר לארין ווערין פון דר וועלט פון אונזרע עבירות וועגן אונ דרום האשטו אונז איבר גיענטפערט אין דיא הענט פון המן הרשע דר זון פון עמלק אונ אין אונז איז מקוים גיווארין דער פסוק איר וועט אייך וועלין פר קויפין צו קנעכט אונ צו דינסטין אונ קיינער וועט אייך ניט וועלן קויפן אונ דר דין איז אויש גיגאנגן אויף אונז צו טייטין אונ צו פר טיליגין אונז דיא קינדר פון אברהם קליידין אן זעק אונ טוען אש אויף זייערע קעפ ווען דיא עלטערין האבין גיזינדיגט וואס האבין דיא קליינע קינדר גיטאן אונ ווען דיא קליינע קינדער האבן אויך גיזינדיגט וואש האבין דען גיטאן די זייגינדיגע קינדר איר אבות וואס איר זייט באגראבין אין ירושלים שטייט אויף צוא אונז אויש אייערע קברים אונ בעט פאר אייערע קינדר וואש זיינן איבר גיענטפערט צו שעכטן זיי אונ זיי וועלן פר גיין אז די וואלקן ווי גרינג זיינן דיא פרייד פון המן הרשע אויך אלע אונזרע פיינט מיר זייגען אין זייערע הענט צוא שעכטין · דוא גאט גידיינק אונז דעם זכות פון דיין ליב האבר אברהם דאש דוא האשט אים גיפרובט מיט אלע פרובונג אונ ער איז אלע צייט ווארהאפטיג גיוועזן פר דיר דרום זאלשטו אונטער לעהנען זיינע ליבע קינדר אונ זאלשט נעמן פאר דיר די חרפה פון המן דען ער וויל פר טיליגין דיין פאלק ישראל וויא די שאף אונ דו זאלשט העלפין ישראל אין דר דאזיגר צרה אויף אלע ערטר וואו זיי זיינן גידיינק אונז דאך דעם זכות פון יצחק דאש ער האט זיך גילאזט בינדין

ביגדין צו שעכטין פון דיינט וועגין דורך דעם
זכות זאלשטו אונז אויש לייזין המן האט אונז
גיקויפט פר צעהן טויזנט צעהענטער זילבער
רבונו של עולם דער הער אונזר קול אונ ענטפער
אונז אונ ציא אונז אויש פון דר צרה צו פרייד
צוא ברעך דיא גזירה צו ברעך המן דאס ער
זאל קיין באשטאנד ניט האבן אונ איין מפלה
זאל אויף אים קומען · אונ אסתר האט אויף
גיהויבין איר שטים אונ האט גישריען איין
ביטערע גישרייא אונ האט גיקלאגט איין
ביטערליכע קלאג מיט גיוויין אונ מיט טרערין
אונ אזו האט זיא גזאגט איר תפלה מיט תחנונים
איר האלז איז פר הארט גיווארן פון דעם גיוויין
איר מויל אונ אויגין זיינן פאר שלאפין גיווארין
פון די טרערין זיא האט זיך גיטראכט אין איר
הארצין איך וועל גיין צום מלך אונ ער וועט
מיינע רייד ניט אן נעמן דרום וועל איך געמען
השם יתברך צו הילף אונ וועל גיין צום מלך
בעטן פר זיין ארב טייל ישראל דער מלאך
פון דר בארימקייט זאל פר מיר ארייין ברייגגן
חן וחסד דער זכות פון אברהם זאל פאר מיר
גיין דיא עקידה פון יצחק זאל מיך אויף ריכטין
אונ זאל מיר ביי שטיין דר חסד פון יעקב זאל
גיגעבין ווערין אין מיין מויל אונ דר חן פון יוסף
הצדיק זאל זיין אויף מיין צונג וואול צוא דעם
מענטשן וואש פר זיבערט זיך אין גאט איטליכר
וואש פר זיבערט זיך אין אים דער ווערט ניט
פאר שעמט · רבונו של עולם דוא זאלשט אויף
מיר אויש שטרעקן צו הילף דיין רעכטע האנט
וואש דו האשט מיט איר בשאפין די וועלט אונ
איר קינדר ישראל טוט תפלה פר מיר דען אויף
אייער זכות טוא איך מיך אונטר לעהענן אונ
איך טוא תפלה פר אייך · דען איך טוא האפן
דאש אונזר תפלה וועט אן גינומן ווערן · דען
השם יתברך דר הערט אלע מאל די תפלה ווען
ישראל זיינען אין א צרה לאמיר זעהן אונ לאמיר
טאן גלייך אלץ די ווערק פון אונזערע עלטערין
אזו וועט גאט אונז העלפן רבונו של עולם גדיינק
אונז וויא אברהם אבינו האט באגריפין יצחק
מיט זיין לינקע האנט אין זיין האלז אונ מיט
דר רעכטר האנט האט ער גינומן דעם שעכט
מעסר אים צו שעכטען אונ דאש האט ער דיר
צוא ליב גיטאן אונ האט ניט אויף גיהאלטין
דיינע רייד אונ האט גיטאן דיין שליחות · אזו

גיהערסטו זיך אויך דר בארימן איבר אונז איר
הימיל עפינט אייערע פענצטר אונ לאזן די דער
בארמינע מלאכים אויך תפלה טאן אונ איר
מלאכים שרייט מיט איין ביטערע גישריי אונ
זאגט אזו ווייי צו דר וועלט דאש זיא זאל פאר
לארין ווערין איך האב צוא דיר גאט גירופין
ענטפר מיר דען דו ענטפערשט דאך איטליכין
וואש איז אין א צרה אונ איצונדערט זעסטו דאך
אונזער גרוישע צרה אונ דוא הייסט דאך רחום
וחנון דוא האלשט אויף דעם רשע וואש טוט
שלעכין צו ישראל כדי צו מערן גוטץ צו ישראל
דרום זאלסטו אונז מוחל זיין אונזרע עונות דוא
הייסט עושה חסד לאלפים דאש דוא טושט גינאד
צו טויזנט דורות דוא בישט אויך גיוועזן איין
רחום צוא אונזרע עלטערין אונ אזוא איז דיא
שבועה וואש דו האשט באשטעטיגט מיט זיי ·
דו האשט גיהערט די צרה פון יונה הנביא אז
ער איז גיוועזן אין פיש אזו זאלשטו אויך הערין
אונזר צרה וואש מיר זיינן דרינן · מיר זיינן אזו
וויא איין אשה וואש זיצט אויף דעם בראך שטול
דרום זאלשטו אונז ארויש העלפן פון אונזר צרה
דריי תעניתים האב איך גיפאסט נוא וואש זאל
איך נאך טאן הער פון דר וועלט איך וואלט וואול
גפאסט פיר אדר פינף תעניתים נאר מיין כוונה
איז מיט די דרייא תעניתים דאש דוא זאלשט
גידיינקען דעם זכות פון אברהם דאש ער איז
גיגאנגען דריי טעג מיט יצחק אויף צו ברייגגן
אים אויף דער עקידה אונ דוא האשט אים
מבטיח גיוועזן ווען זיינע קינדער וועלין זיין אין
איין צרה אזו וועשטו גידיינקן דעם זכות פון
דער עקידה · אונ אויך דיא דרייא טעג זיינען
קעגין כהנים לוים ישראלים וואש האבין מקבל
גיוועזן די תורה · אונ האבין גיזאגט נעשה ונשמע
אויף דעם בארג סיני דרום זאלשטו זיי אויש
לייזין אויש דר צרה אונ זיא האט גיזאגט יי אלהי
הצבאות דוא פרובשט די הערצר אונ דיא נירין ·
גידיינק אונז דעם זכות פון אברהם יצחק ויעקב
אונ זאלשט ניט ווידער קערין פון מיינע רייד
אונ מיין גיבעט זאלשטו ניט אויף האלטן ניהי
כראות עש איז גיוועזן אז דר קיניג האט דר זעהן
אסתר שטייט אין פאר הויף אזו האט זיא נושא
חן גיוועזן אין זיינע אויגין אונ דער תלין איז
גישטאנגן מיט איין בלויזער שווערד אונ האט
גיוואלט אסתר ממית זיין וויא דער מלך האט

דאש דר זעהען אזו האט ער איר גיגרייכט די גילדערנע רוט וואש אין זיין האנט אונ אסתר האט גינעהענט אונ האט אן גירירט אין שפיץ פון דר רוט ויאמר לה אונ דר קיניג האט צו איר גיזאגט וואש איז דיר קיניגין אסתר וואש איז דיין באגער עש וועט דיר ווערין גיגעבן אפילו ביז האלב פון מיין מלוכה ותאמר אסתר אונ אז אסתר האט דר הערט די דאזיגע רייד פון דעם מלך דאש ער זאגט איך וועל דיר געבין ביז האלב מלוכה אזו איז זיא פאר גרויש שמחה דר שראקין גיווארין אונ האט גיענטפערט אויב עש וואול גיפעלט דעם קיניג זאל קומן דר קיניג אונ המן אויף דער סעודה וואש איך האב אן גיברייט ויאמר המלך אונ דער מלך האט גיזאגט מען זאל גיך ברייננען צו המן ער זאל טאן די רייד פון אסתר אונ דער קיניג אונ המן זיינען גיקומען אויף דר סעודה פון אסתר ויאמר המלך אונ דר מלך האט גיזאגט צו אסתר בייא דער סעודה פון דעם וויין וואש איז דיין באגער עש וועט דיר גיגעבין ווערין • אונ וואש איז דיין בקשה וועט עש גיטאן ווערין אפילו ביז האלב מלוכה אונ זיא האט אים גיענטפרט מיין באגער איז אם מצאתי אויב איך האב גיפונען חן אין דיינע אויגין זאלשטו נאך אמאל קומען אויף אנאנדר סעודה • אונ פון דרייא טעמים וועגין האט אסתר גיבעטין המן צו דר סעודה דאש ערשטע אסתר האט גיזעהען דאש המן האט ממית גוועזן איר שליח התך דרום האט זיא אים גיוויזן דאש זיא האט אויף אים קיין שנאה ניט • דאש אנדערע דר מלך אונ די שרים זאלן מקנא זיין אין אים ווייל זיא האט קיינעם ניט גיבעטין צו דער סעודה נאר אים • דאש דריטע כדי די ישראל זאלין תשובה טאן אונ זאלין זיך אויף איר ניט פאר לאזין דען זייא וועלין זיך טראכטין זיא האט דרום גיבעטין המן אויף דר סעודה כדי ער זאל זיא ניט אום ברייננן דען זיא איז אויך איין יהודית ויצא המן אונ המן איז ארויש גגאנגן אין דעם זעלביגין טאג פריילין אונ וואול גימיט אבער אז ער האט דר זעהען מרדכי זיצט אין טויער פון דעם קיניג אונ ער שטייט ניט אויף פאר אים אונ בוקט זיך ניט פאר אים דא איז ער פול גיווארין מיט גרויס צארין איבר מרדכי ויתאפק אונ המן איז גיקומן צו זיין הויז איילינדיג אונ האט גישיקט רופין זיינע פריינט אונ אויך זרש זיין הויז פרויא ויספר להם אונ האט זיי דער ציילט זיין רייכקייט אונ אכפערקייט וואש דער קיניג האט אים גיאכפערט אונ וואש ער האט אים דר הויבין איבער אלע הערין אונ קנעכט פון דעם קיניג ויאמר המן אונ המן האט צו זייא גיזאגט די קיניגין אסתר האט אויך קיינעם ניט גיבעטין אויף דער סעודה מיט דעם קיניג נאר מיך אונ קעגין מארגן בין איך אויך גירופן אויף דר סעודה מיט דעם קיניג וכל זה אונ דאש אלץ בייא קומט מיר ניט בשעת איך דר זעה מרדכי דעם יהודי זיצין אין טויער פון דעם קיניג אונ דרום גייט מיר ניט קיין פרייד אין מיין הארצן ותאמר לו זרש אונ זרש זיין וייב האט צוא אים גיזאגט אונ אויך אלע ליב האבערש אין פייער קענשטו אים ניט פאר ברענען דען זיין פאטר אברהם אונ אויך חנניה מישאל ועזריה זיינען ניצול גיווארין פון דעם קאלך אויבין אונ דיא וואש האבין זייא ארײן גיווארפין זיינען פאר ברענט גיווארין • מיט דר שווערד קאנסטו אים אויך ניט טייטין דען זיין פאטר יצחק איז ניצול גיווארין דר פון • מיט וואשר קאנסטו אים אויך ניט טאן דען משה מיט די ישראל זיינען דער מיט גיהאלפין גיווארין • פאר די לייבין קענסטו אים אויך ניט ווארפין דען דניאל הנביא איז ניצול גיווארין דר פון • פאר שטיינען קענסטו אים אויך ניט דען דוד המלך האט ממית גוועזן גלית הפלשתי מיט איין שטיין דרום איז קיין אנדערע עצה ניט מרדכי צו בייא קומען נאר זאלשט מאכין איין תליה פון פופציג איילין דען זיינע עלטערין זיינען נאך דר מיט ניט גפרובט גיווארן אונ מארגין פריא זאלשטו גיין צום מלך אונ זאלשט אים זאגין ער זאל דיר הייסן מרדכי דרויף הייגנן דר נאך וועסטו גיין אויף דר סעודה אונ פון דר סעודה מיט שמחה אונ די עצה איז פאר המן וואול גיפעלין אונ ער האט גימאכט די תליה אבער פאר זיך זעלבסט :

בלילה ההוא אין דר זעלביגר נאכט איז ארויף גיגאנגן דאש גישריי פון די קינדער ישראל פאר השם יתברך אז וויא דאש גישריי פון די ציקעלין אונ די מלאכים פון דעם הימל זיינען פאר וואגילט גיווארין זיינ זיינן גישטאנן אין דר שרעקעניש אונ איינער האט גיזאגט צום אנדערין עש איז בוודאי גיקומען די צייט דאש די וועלט זאל חרוב ווערין אזו האבן זיך

פלע איין גיזאמילט אונ זיינען גיגאנגען פאר השם יתברך אונ השם יתברך האט זיי גפרעגט דאש פאר איין קול פון ציקעליך איז דאש וואש איך הער דא האט אים גיענטפערט דער מדת רחמים דאש איז ניט קיין קול פון ציקעליך נאר עש איז איין גישריי פון די קינדר ישראל דאש זיי זיינען אלע פאר קויפט גיווארין גיטייט צו ווערין דורך המן הרשע אזו באלד איז השם יתברך דר פיקט גיווארין מיט דר בארימקייט אונ האט גיזאגט גוטש אויף זיין פאלק ישראל אונ האט גיהייסן אויף ברעכין דעם חותם וואש איז פאר חתמת גיווארין אויף ישראל צו בייזין אונ האט באפוילין אויף די מלאכים וואש זיינען ממונים אויף פאר טומלונג דאש זיי זאלן פאר טומלען צו אחשורוש אונ זאלין אים פר וואגלען פון זיין שלאף אונ דר מלך איז אויף גישטאנען גאנץ טרויעריג אונ ער האט גיזאגט צו שמשי דעם סופר ער זאל ברייגגען דעם ספר זכרונות אונ זאל זעהען וואש עש איז גישעהן צו אלע מלכים פון פרס ומדי אונ וואש פון אייביג אן איז גישעהען אז שמשי האט דער זעהען דעם בלאט וואש דרויף איז גישטאנען וואש מרדכי האט גיטאן צום מלך מיט בגתן ותרש אזו האט ער אום גיקערט די בלעטער אונ האט זיי ניט גיוואלט לייענען · אזו האט גימאכט דער ווילין פון השם יתברך דאש דיא בלעטער האבין זיך אליין גיעפינט אונ זיינען זעלבסט גילייענט גיווארין פאר דעם מלך · נימצא כתוב אונ מען האם גיפונען גישריבין וואש מרדכי האט פאר קלאגט פאר דעם מלך אויף די צווייא קאמער דינער בגתן ותרש דאש זייא האבין גיוואלט שטרעקן די הענט אין דעם קיניג אחשורוש ניאמר המלך אונ דר מלך האט גיזאגט וואש פאר איין כבוד אונ אכפערקייט זאל גטאן ווערין צו מרדכי פון וועגין דער זאך אזו האבין גיזאגט די יונגע באדינער פון דעם קיניג מען דארף קיין שום זאך אים ניט טאן ניאמר המלך אונ דער מלך האט גיזאגט ווער איז אין פאר הויף אונ המן איז גיקומען אין דעם אויסין ווייניגסטין פאר הויף אין דעם קיניגש הויז צו בעטין פון דעם קיניג ער זאל הייסין הייגען מרדכי אויף דער תליה ניאמרו נערי המלך האבין גיזאגט די יונגע באדינר פון דעם מלך נון המן שטייט אין פאר הויף האט דר מלך גיזאגט לאז ער אריין גיין ·

ניבא המן אונ המן איז אריין גיקומען דא האט גיזאגט צו אים דר קיניג וואש פר איין כבוד זאל מען אן טאן צו דעם מענטשין וואש דער מלך באגערט אין זיין כבוד · אונ המן האט זיך גיטראכט אין הארצין צו וועמען באגערט דער מלך מען זאל אים כבוד אן טאן מער איידר מיר ניאמר המן האט המן גיזאגט צום קיניג דר מענטש וואש דר מלך באגערט אין זיין כבוד יביאו לבוש זאל מען ברייגגען דאש קיניגליכע קלייד וואש דער קיניג פלעגט אן קליידין אונ דאש פערד וואש דר קיניג פלעגט דרויף צו רייטין אונ די קיניגליכע קרוין זאל גיגעבין ווערין אויף זיין קאפ ונתון הלבוש אונ מען זאל דאש קלייד אונ דאש פערד געבין אין די הענט פון איינעם פון דעם קיניגש הערין אונ ער זאל דעם מענטשין אן קליידין אונ זאל אים מאכין רייטין אויפין פערד דורך די גאסין פון דר שטאט אונ מען זאל פאר אים אויש רופין אזו זאל ווערין גיטאן צו דעם מענטשין וואש דר קיניג באגערט אין זיין כבוד אז דר קיניג האט דר הערט די עצה פון המן איז אים די עצה וואול גיפעלין אז מען זאל מרדכי אזו איין גרוישין כבוד אן טאן ניאמר המלך האט דער מלך גיזאגט צו המן איל באלד אונ גייא אין מיין אוצר אונ נעם פון דארטין גוטע פורפיל זיידענע קליידר וואש זיינן גימאכט פון זייד אונ גוטע שטיין אונ הייגג אין די קליידר אן גילדערנע שאלין אונ גילדערנע מיל גרוימען אונ נעם אויך פון דארטין די קרוין וואש עש איז מיר גשיקט גווארין אויש גרעקין לאנד אונ נעם די קעסטליכע שווערד וואש איז מיר גישיקט גיווארין פון לאנד כוש בשעת מען האט מיך גימאכט פאר איין מלך אונ אויך די צווייא האלז בענדער וואש זיינן גימאכט אויש איטיל פעריל אונ איידיל גישטיין ווש זיינן מיר גישיקט גיווארן אויש אפריקא בשעת מען האט מיך גימאכט פאר איין מלך אונ לויף אין מיין שטאל אונ נעם דאש בעסטע פערד וואש שטייט צום ערשטין אין שטאל דאש דר פערד הייסט שפרגז אונ טוא דעם פערד אן אין אלע זיינע צירונג פון קלאר איידיל גישטיין אזו וויא ער איז גיגאנגן אין דעם זעלבינין טאג אז איך האב דרויף גירייטין בשעת איך בין איין קיניג גיווארין דאש אלין זאלשטו אן טאן מרדכי דעם יהודי אונ טוא אים אן דעם כבוד גלייך וויא

דו האשט גיזאגט אזו האט המן גיזאגט ליבער הער קיניג עש זיינען פאר האנדין פיל יהודים וואש הייסין מרדכי זאג מיר צו וועלכין זאל איך גיין אזו האט דר קיניג גיזאגט צו דעם מרדכי וואש זיצט אין מיין טויער אז המן האט דער הערט דאש דיא כוונה פון דעם מלך איז אויף מרדכי זיין פיינד איז ער זייער דער שראקין גיווארין אונ זיין פנים איז פר פינצטערט גיווארן אונ זיין מויל איז פאר קרימט גיווארין אונ אלע זיינע גלידר זיינען דר ציטערט גיווארן אונ זיינע קניא האבין גיקלאפט צו אנאנדר אונ ער האט גיזאגט ווידער צום מלך דוא האשט פיל טויערן איך ווייש ניט וועלכין טויער דוא מיינסט אזו האט דר מלך גזאגט איך האב דיר דאך גזאגט דר מרדכי וואש זיצט אין מיין טויער האט המן ווידר גיזאגט ליבר הער קיניג דוא האשט פיל טויערין אין דיין פאליץ האט דר מלך גיזאגט איך האב דיר גיזאגט דר מרדכי דר יהודי וואש זיצט אין מיין טויער וואו מען גייט צום פרויא הויז דא האט המן ווידר גיזאגט דר זעלביגער מרדכי איז מיין שונא אונ זיינע עלטערין זיינען גיוועזן מיינע עלטערינס שונאים דרום ליבר הער קיניג איך וועל דיר געבן צעהן טויזינט צענטנר זילבר אונ טוא אים דעם כבוד ניט אן׳ האט דר מלך גזאגט צו המן די צעהן טויזינט צענטנער זילבר זאלשטו אים אויך געבין אונ דעם כבוד מוזטו אים אויך טאן האט המן ווידער גיזאגט ליבער הער קיניג לאדין מיינע צעהן זין לויפין פאר אים האט דער מלך גיזאגט דו מיט דיין נייב אונ קינדר מוזט איר אונטר טעניג זיין אונ דרום טוא אים זעלבערט אן דעם כבוד האט המן ווידער גיזאגט צום מלך גאר יאמערליך ליבר הער קיניג דער מרדכי איז גאר איין שלעכטר מאן אונ דעם כבוד וואס דו ווילשט אים אן טאן אכט ער גאר ניט דרום מאך אים ליבער צו איין הער איבער איין שטאט אדער איבר איין לאנד אבער דעם גרוישין כבוד טוא אים ניט אן האט דער מלך ווידער גיזאגט צו המן דוא דארפסט דער פאר גאר ניט צו זארגין זאלשט ווישין אז איך וועל אים לייט אונ לאנד אונטר טעניג מאכין אונ דו מוזט אים דעם כבוד אן טאן האט המן ווידער גיזאגט ליבר הער קיניג איך וועל דיר ראטין נאך איין גרעסערע זאך דאש די גאנצע וועלט זאלין ווישין דאש דער מענטש האט דיר גוטש גיטאן לאז מען זיין נאמען אויש שלאגין אויף די געלטין וואש דו מאכשט אזו וועלין שוין די גאנצע וועלט ווישין נאר טוא אים ניט אן דעם גרוישין כבוד האט דער מלך ווידער גיזאגט איך וועל וואול מאכן מען זאל ווישין זיין נאמן אויף דר גאנצר וועלט אבער דער כבוד מוז אים וואול גישעהן האט המן ווידר גיזאגט ליבר קיניג דו האסט גשיקט בריב אונ גיבאט אין אלע לענדר דאש ער אונ גאר זיין פאלק זאלין פאר טיליגט ווערין נוא ווען דו ווילשט אים אזו איין כבוד אן טאן ווייזט דאך אויש אז דו ווילשט פאר שטערין די גזירה וואש וועלין די לייט זאגין דו ווייסט דאך עש איז ניט רעכט דאש צו ברעכין דרום קאן מען אים אזו איין כבוד ניט אן טאן האט דער מלך ווידער גיזאגט איך וועל די גזירה פאר שטערין אונ דעם כבוד מוזטו אים אויך אן טאן אונ דער מלך האט אין המן אן גישריען אונ האט גיזאגט גיי אונ זאם ניט פיל אונ טוא דאש אליץ וואס דו האשט גיזאגט צו מיין גיטרייען מרדכי אונ זאלשט קיין שום זאך ניט אפ ברעכין ויקח המן את הלבוש אז המן האט גיזעהן דאש זיינע רייד זיינען ניט גיאכט ביא דעם מלך אזו איז ער גיגאנגן מיט ציטערניש אונ טרויערקייט אין דעם קיניגש אוצר אונ האט ארויש גינומן אליץ וואס דער מלך האט אים באפוילין אונ דער נאך איז ער גיגאנגען אין שטאל אריין אונ האט גינומן דאש גוטע פערד מיט גאר זיין צירונג אונ האט גינומען אלע קיניגליכע קליידר אויף זיין אקסיל אונ דאש פערד ביא דער גילדערנע צאם אין זיין האנט אונ איז גיגאנגן מיט כבוד צו מרדכי אונ דאש איז מרדכי אזו באשערט גיוועזן פון השי״ת אונ אזו האט אים גיבאטין דער מלך אחשורוש אבער אז מרדכי האט דר זעהען דעם רשע פון ווייטין אזו האט ער גיזאגט צו זיינע תלמידים ווער פון אייך עס קען פליהען דר זאל פליהען דען דא קומט המן דער רשע מיך צו טייטין דרום זאלט איר איבער מיר ניט גיהרגת ווערין אזו האבין די תלמידים אים גיענטפערט מיר וועלין איין טויט בנאנדער שטארבין אזו האט מרדכי צו זיי גיזאגט נוא גייט אונ לערינט פאר אייך מיר וועלין שטארבן אין אונזר לערנן אונ תפלה אונ דאש איז גיוועזן זעכצין טאג אין ניסן אונ זיי האבין גילערינט וויא מען פלעגט

בריינגן.

בריינגן דעם עומר זעכצין טאג אין ניסן בשעת ראש בית המקדש איז נאך גישטאנען אונ המן האט זיך גישטעלט פון וייטין צו הערין וואש די קינדער לערנן האט ער זיי גיפרעגט וואש זייא האבין גילערינט האבין זיי אים גיענטפערט אז מיר זיינען גיוועזן אין אונזר לאנד האבין מיר אין דעם הייגטיגין טאג גיבראכט דעם עומר אזו האט המן גיפרעגט וואש איז דער עומר גיוועזן זילבער אדער גאלד האבין די תלמידים גיזאגט ניין עש איז ניט מער גיוועזן נאר איין הייפיל גערשטין מעל האט המן גיזאגט אייער ביסיל מעל האט אייך מער גיהאלפין פון די צעהען טויזנט צענטער זילבר וואש איך האב גיוואלט געבין דעם קיניג דאש ער האט זיי ניט גיוואלט נעמען אונ דאס איז דרום ווייל איר זייט גיליבט צו אייער גאט אין הימיל ער העלפט אייך אלע צייט פון אייערע פיינט · אונ המן האט גיזאגט צו מרדכי שטיי אויף ליבער מרדכי שטיי אויף דו צדיק וואש דוא קומסט ארויש פון אברהם יצחק ויעקב שטיי נון אויף אונ טוא אפ פון דיר דיין זאק אונ גיי ארויש פון דעם אש דען דיין תפלה האט מער גיהאלפן אז מיינע צעהן טויזנט צעהענטער זילבער וואש איך האב גיוואלט דעם קיניג געבין ער זאל מיר די שאנד ניט אן טאן אונ זיי ווישין דאש דיין גאט גילויבט איז ער אייביג האט דיר דאש אלץ אזו אויף גירייכט דרום קלייד אן די קעסטליכע קליידר פון דעם קיניג דען מען האט זייא דיר גישיקט אונ דו מוזט רייטין אויף דעם קיניגליכן פערד זעה נון וויא מיט אגרוישין כבוד האט דיר גאט אויף גירייכט · אבער מרדכי האט גימיינט דאש דער רשע שפעט פון אים דען ער האט ניט גיבראכט דאש עש זאל ווערין דר פון אזו איין גוטש אזו האט ער גיזאגט צו המן דו המן פון זרע עמלק לאז מיך עסין איין ביסעלין ברויט אונ לאז מיך טרינקן איין ביסעלין טרונק מיט רוא אונ דר נאך וועשטו טאן מיר וואש דו וועשט וועלין אזו האט המן גיזאגט צו מרדכי קום ליבער מרדכי אונ קלייד דיך אן גשווינד אונ רייט אויף דעם פערד אונ ברעך ניט דעם קיניגש רייד · אזו האט מרדכי צו אים גיזאגט וויא קען איך דאש טאן איך פאסט דאך שוין דריי טאג אונ דריי נעכט אונ וואלגר מיך אין אש אונ בין איין גשמירט מיט שטויב איך מוז זיך פריער באדן ·

דא איז המן גילאפין גישווינד אין דעם קיניגש אוצר אונ האט גבראכט נוטין באלסום אונ האט אים גישמירט אונ האט אים גיגעבין עסין פון דער סעודה וואש אסתר המלכה האט אים גישיקט · אונ אז נון מרדכי האט גירייטין אויף דעם קיניגש פערד אזו האט אסתר גשיקט אויס דעם קיניגש הויז זיבין אונ צוואנציג טויזנט אויש דר וויילטע יונגליך מיט גילדרנע בעכער אין זייערע רעכטע הענט · אונ גילדרנע קאנען אין זייערע לינקע הענט אונ זיי האבין גילויבט מרדכי אונ האבין גיזאגט אזו זאל גישעהן צו דעם וואש דער קיניג באגערט אין זיין כבוד · אונ אז די יהודים האבין דאש דער זעהן זיינען זייא גיגאנגען ארום אים אונ האבין גיזאגט אזו זאל גישעהן צו דעם מענטשין וואס השי"ת באגערט אין זיין כבוד · אונ אז אסתר האט גיזעהן מרדכי אן גקלייד אין דעם קיניגס קליידר אונ זיצט אויף דעם קיניגש פערד אונ די קרוין אויף זיין קאפ · אזו האט זיא גילויבט גאט אין הימל אויף זיין גרוישע הילף · דען פריער האט זיא אים גיזעהען גיין אין צו ריסענע קליידער אונ אש אויף זיין קאפ · אונ היינט האט זיא אים גיזעהן אין דער גדולה אזו האט זיא גזאגט אויף דיר איז מקוים גיווארן דר פסוק אין תהלים קי"ג מאשפות ירים אביון אונ מרדכי האט גלויבט גאט אונ האט גיזאגט הפכת מספדי למחול לי דאס איז טייטש דו האשט פאר קערט מיין קלאג צו פרייען מיך איך לויב דיך גאט מיין אויש לייזר ווייל דו האסט ניט דר פרייט מיינע פיינט · וישב מרדכי אונ מרדכי האט ווידר גיקערט אין דעם קיניגש טויער אונ המן איז גיוועזן פאר שטויסן אונ איז גיגאנגען אין זיין הויז טרויעריג אונ זיין קאפ באדעקט · אין דער זעלביגער צייט איז גישעהן פיר מלאכות דורך אים איין שערר דאס ער האט גישערט מרדכי אונ איין באדער ער האט אים גיבאדין אונ איין פירער ער האט גיפירט דאס פערד אונ איין אויש שרייער דאס ער האט אויש גישריען אזו זאל ווערין גיטאן צו דעם וואש דר מלך באגערט אין זיין כבוד · ויספר המן אז המן איז ווידער גיקומען אין זיין הויז האט ער דער ציילט אלץ וואש אים איז גישעהן · אונ זיין ווייב אונ זיינע ליב האבער האבין ניט גיוואוסט וואש אים צו ענטפערין · בשעת ער האט זיי גיפרעגט וויא ער זאל זיך

באגין מיט מרדכי האט ער זיי גירופין ליבע פריינט גיט מיר איין עצה · אונ איצונדרט רופט ער זיי חכמים כלומר זעהעט מיט אייער חכמה וויא איך זאל היינט טאן · אבער אייער פריינטשאפט קאן מיר גאר ניט העלפין · איך בדארף גאר איצונדערט אייער חכמה אונ אייער עצה · אזו האבין זיי אים גיענטפערט דער צו געהערט ניט פיל חכמה דען אויב מרדכי קומט ארויש פון יהודים זאלשטו ווישין השי״ת טוט זיי אלע מאל נסים · ער האט גיטאן נסים צו דניאל בשעת ער איז גיווארפין גיווארין אין דר לייבן גרוב האט ער אים ארויש גיהאלפין · אונ צו חנניה מישאל ועזריה בשעת זיי זיינן גיווארפן גיווארין אין קאלך אויבין האט ער זיי ארויש גיהאלפין · אונ די מענטשין וואש זיינן גישטאנן פר דעם קאלך אויבין זיינען פר ברענט גיווארין דרום פארכטין מיר זיך דאש דוא וועסט אים ניט קענן טאן גאר דוא וועסט נאך מער פאלין פר אים עודם מדברים וויל זיי האבין נאך גירעט מיט אים זיינען אן גיקומן דעם קיניגש קאמר דינערש אונ האבין גיאיילט המן צו דר סעודה וואש אסתר האט גימאכט ויבא המלך אונ דער מלך אונ המן זיינען גיקומן טרינקן מיט אסתר ויאמר המלך אונ דער מלך האט גזאגט צו אסתר אין דעם אנדערן טאג אויף דר סעודה פון וויין וואש איז דיין גיבעט דו קינגין אסתר עס וועט דיר גיגעבין ווערין אונ וואש איז דיין בקשה · אפילו דיין בקשה איז ביז האלב מלוכה וועט עש דיר גיטאן ווערין ותען אסתר האט אסתר גיענטפערט אונ האט גיזאגט אויב איך האב גיפונען לייט זעליקייט אין דיינע אויגין · אונ אויב עס וואול גיפעלט דעם קיניג זאל מיר מיין לעבין גיגעבן ווערין דורך מיין גיבעט אונ מיין פאלק דורך מיין בקשה כי נמכרנו דען מיר זיינן פאר קויפט גיווארין איך אונ מיין פאלק צו פאר טיליגין אונ דער שלאגין אונ צו מאכין פר לירין אונז · אונ ווען מיר וואלטן פאר קויפט גווארין צו קנעכט אונ דינשטין וואלט איך שטיל גשוויגן דען דר בלידיגר אכט ניט דעם קיניגש שאדין · ויאמר המלך האט דר מלך גיזאגט צו דעם מיר שפרעכר אונ דער מיר שפרעכער האט גיזאגט צו אסתר ווער איז דר דאזיגר אונ וואו איז דר דאזיגער וואש האט דר פילט זיין הארץ אזו צו טאן · ותאמר אסתר האט אסתר גיזאגט דער בייזער מענטש המן דער פיינט ער הייסט דרום המן דאש ווייזט הא מן ער האט גיוואלט שטרעקין זיין האנט אין די יהודים גאטס קינדר ער האט זיי גיוואלט הרגענן · אונ המן איז דר שראקין גיווארן פר דעם מלך אונ די מלכה · והמלך אונ דער מלך איז אויף גישטאנען מיט גרים צארין פון דער סעודה אונ איז גיגאנגען אין גארטין ארין · אונ מען האט אפ גיהאקט גוטע בוימער צו שטילין זיין רוגז אבר עש האט ניט גיהאלפין · אונ המן איז דער וייל גישטאנן פאר דער מלכה צו בעטין אויף זיין לעבין ווייל ער האט גיזעהן אז דאש בייז האט זיך צו אים ארויש גילאזט פון דעם מלך · והמלך אונ דער מלך איז ווידער גיקומען פון דעם גארטין אויף דר סעודה אונ המן איז גיפאלין אויף דעם בעט וואש אסתר איז גיזעסין אזו האט דער קיניג גיזאגט דו ווילשט באצווינגן די מלכה אין מיין הויז אונ אז דאש ווארט איז ארויש גיגאנגן פון דעם קיניגש מויל איז דאש פנים פון המן פר שעמט גיווארין ויאמר חרבונה אונ ער האט גזאגט חרבונה איינער פון דעם קיניגש באדינר אונ דעם חרבונה גיהער מען אויך צוא גידיינקען צוא בייזין נאר אין דער איינער זאך גיהער מען אים צו גידיינקען צוא גוטין דען ער איז אויך גיוועזן אין דער עצה דאש מען זאל מרדכי הייגן אונ אז ער האט גיזעהן דאש די עצה פון המן איז ניט מקוים גיווארין אונ דאס בייז איז גיקומן אויף המן אונ זיין הויז · איז ער זעלבשט גיגאנגן צום מלך אונ האט גיזאגט אדוני המלך המן וויל דיך אום ברייננגן אונ וויל אוועק נעמן דיין מלוכה אונ אויב דוא ווילשט ניט גלייבין שיק אונ זעה די תליה וואש ער האט גמאכט צו דעם מרדכי וואש האט גירעט גוטץ אויפן מלך זיא שטייט אין זיין הויז אונ איז הויך פופציג איילן · אזו האט דער קיניג גיזאגט מען זאל המן דרויף הייגען · אונ אויף מרדכי איז מקוים גיווארן דר פסוק ווען גאט האט ליב ווערין אלע זיינע פיינט צוא פריינט · אונ דר מלך האט גיזאגט צו מרדכי שטיי נון אויף אונ נעם דעם בייזין המן דר באלידיגער פון די יהודים אונ הייג אים אויף דער תליה וואש האט זיך זעלבערט גימאכט אונ טוא צוא אים וואש דיר וואול גיפעלט · אין דר זעלביגר צייט איז מרדכי גיגאנגן פון דעם קיניגש טיער

אונ

אונ נעמט המן פון דעם קיניגש טויער אונ זאגט צו אים בישטו דא המן הרשע מיין פיינט אונ באליידיגער פון די יהודים איך וויל דיך הייגן אויף דר תליה וואש דו האשט צו דיר זעלברט אן גיברייט · אזו האט המן גיזאגט צוא מרדכי דעם צדיק איך בעט דיך מרדכי דו צדיק זאלשט מיך ניט הייגן אז איין שלעכטין מאן אלע הערין אונ קיניגן האבין זיך גיפארכטין פר מיר איך האב גימאכט שטורימן מלכים מיט די רייד פון מיין מויל אונ איך בין גיוועזן דר קאמר דינר צום קיניג איך פארכט מיך דו זאלשט מיר ניט טאן אזו וויא איך האב גיטראכט דיר צו טאן דער בארים דיך איבער מיין כבוד דאש דוא זאלשט מיך ניט טייטן אונ פר דארבן אזו וויא מיין עלטר פאטר אגג דו מרדכי טוא וויא דיין פרומקייט איז איר זייט דאך ניט קיין רצחנים · דו זאלשט ניט גידיינקן די שנאה פון אגג · אונ די קנאה פון עמלק · אונ זאלשט ניט גידיינקן דאש עשו האט גיוואלט יעקב פון דעם חיות ברייגנען · גרוישע נסים זיינען איך גישעהען בשעת אייערע עלטערן זיינן גיגאנגן אויף דעם ים · מיינע אויגין זייגן פר פינצטערט דיך אן צוא זעהן מיין מויל קען איך ניט עפענען אנטקעגין דיר צו ריידין וויל איך האב איין עצה גינומן פון מיינע ליב האבערש אונ מיין ווייב זרש אויף דיר צו בייזן ער הט אויף גהויבן זיין שטים אונ האט גיוויינט גאר ביטערליך אבר מרדכי האט זייגע רייד ניט גיוואלט הערן · האט המן גיזאגט איך בעט דיך דער בארים דיך איבער מיין לייב הער דו מרדכי דו צדיק זאלשט ניט אפ מעקין מיין נאמן וויא דעם נאמען פון מיין פאטר עמלק דר בארים דיך אויף מיינע אלטע טעג איך בעט דיך דו זאלשט מיך ניט הייגען אויף דר תליה טייט מיך בעסר מיט אנאנדרע מיתה לאז מיר אפ האקין מיין קאפ מיט דער שווערד אזו וויא מען פלעגט צו טאן אנדערע הערין ער האט אזוא פיל גירעט פאר מרדכי אבר מרדכי האט אים ניט גיוואלט הערין · אז המן האט גיזעהן דאש ער וויל אים ניט הערין האט ער זייער גיוויינט אונ גיקלאגט אין דעם גארטין · אונ האט גיזאגט הערט מיך צו איר בוימער דאש פלאנצונג פון ששת ימי בראשית איך המן ווער גיהאנגען אויף איין תליה פון פופציג איילין אזו האט דר וויין שטאק גיזאגט אויף מיר קאנשטו ניט הייגן דען פון וויין האט מען מנסך גיוועזן אויפן מזבח · אונ דער פייגין בוים האט אויך גיזאגט פון מיר האט מען גיבראכט בכורים אונ אויך אדם אונ חוה האבן זיך באדעקט מיט מיינע בלעטר · אונ דר אייל בוים האט גיזאגט פון מיר האט מען גיברענט די מנורה אונ אויך השם יתברך האט מיך באשאפין צו באצאלין דעם חוב פון עובדיה הנביא · דר טייטיל בוים האט גיזאגט צו השם יתברך ישראל זיינן דאך גיגליכן צו איין טייטל בוים אונ אלע מענטשין ווייסין וואול דאס המן הרשע איז דאש אייניקיל פון אגג אונ עמלק אלע מלכים וועלין דיך לויבין דאש דו בישט גאט אונ ניט קיינר מער דרום גיהערשטו אויס צו לייזין די ישראל אזו וויא דוא האשט אויש גילייזט זייערע עלטערין · האט השם יתברך גיענטפערט דו רעדשט גלייך ער זאל אויף דיר ניט גיהאנגן ווערין דר אתרוג בוים האט גזאגט אויף מיר אויך ניט דען מיט מיר לויבן דיך ישראל אום סוכות · דר הדס האט גיזאגט אויף מיר זאגט מען ששון אונ שמחה אונ איך בין איין חבר צום אתרוג · דער לינדין בוים האט גיזאגט אונטר מיר איז באגראבין דבורה דיא זייגערין פון רבקה · דר אייכלן בוים האט גזאגט אין מיר איז גיהאנגן גיווארין אבשלום דער זון פון דוד · דר מילגרוים בוים האט גיזאגט צוא מיר זיינן גיגליכן די צדיקים · אזו האט גיזאגט דר דארין בוים אויף מיר זאל המן הייגן מיט זייגע צעהן זין · דען אין מיר איז ניט דא קיין שום זכות · ויתלו את המן אונ זייא האבין אויף גיהאנגען המן אויף דער תליה וואש ער האט גימאכט צוא מרדכי · אונ דער צארין פון השם יתברך איז גישטילט גיווארין דר צדיק ווערט אויש גיצויגין פון דר צרה אונ דער רשע קומט אויף זיין ארט :

ביום ההוא אין דעם זעלבינין טאג האט דער מלך אחשורוש גיגעבין צו אסתר המלכה דאש הויז פון המן דער באליידיגער פון דיא יהודים אונ מרדכי איז גיקומען פאר דעם מלך דען אסתר האט אים דער ציילט דאש מרדכי איז איר קרוב · ויסר המלך אונ דער מלך האט אפ גיטאן זיין פינגעריל וואש ער האט אראפ גינומן פון המן אונ האט עש גיגעבן צו מרדכי אונ אסתר המלכה האט גיזעצט מרדכי אויף

דעם

דעם הויז פון המן · ותוסף אסתר אונ אסתר האט נאך מער גיזאגט פאר דעם קיניג אונ זיא איז גיפאלין פאר זיינע פיס אונ האט גיווינט אונ האט אים גיבעטן גאר פריינטליך דאש ער זאל אפ טאן דאש בייז פון המן וואש ער קומט ארויש פון אגג · אונ זיינע גידאנקן וואש ער האט גיטראכט אויף די יהודים · ויושט המלך אונ דער מלך האט גיגרייכט די גילדרנע רוט צוא אסתר אונ זיא איז אויף גישטאנן אונ האט זיך גישטעלט פארין קיניג · ותאמר אונ זיא האט גיזאגט אויב עש וואול גיפעלט דעם קיניג · אונ אויב איך האב גיפונן לייט זעליקייט פאר אים אונ די זאך איז רעכט פארטיג פארן קיניג אונ איך גיפעל וואול אין זיינע אויגין · אזוא זאל ווערין גישריבין דאש עש זאל ווידער גיקערט ווערין די בריב אונ די גידאנקן פון המן דער זון פון המדתא פון אגג · וואש ער האט גישריבין מען זאל מאכן פר לירין אלע יהודים פון דיא מדינות פון דעם מלך כי דען ווי וועל איך קענן זעהן אין דעם בייז וואש וועט טרעפן מיין פאלק · אונ וויא וועל איך קענן זעהן מיין פאלק וועט פר לארין ווערין · ויאמר המלך לאסתר האט דר מלך גיזאגט צו אסתר המלכה אונ צו מרדכי דעם יהודי דו בישט זעלבשט שולדיג דען איך האב דיך גיפרעגט אויף דער סעודה פון וואש פאר אין פאלק דוא בישט אונ דוא האשט מיר ניט גיוואלט זאגין דען איך וואלט גימאכט פר לירין פון דיינט וועגין מלכים אונ שרים · אונ איך וואלט גמאכט פון דיין משפחה שרים ומלכים אבר דו האשט גיזאגט דאש דיין פאטר אונ מוטר זיינן דיר יונגר הייד גישטארבן אונ דוא האשט נאך דענמאלט קיין שכל ניט גיהאט · נון דאש הויז פון המן גיב איך דיר אסתר אונ צו המן האט מען אויף גיהאנגן ווייל ער האט גישטרעקט זיין האנט - אין די יהודים ואתם כתבו אונ איר שרייבט אויף די יהודים וויא עש וואול גיפעלט אין אייערע אויגין מיט דעם קיניגש נאמן אונ פר חתמית מיט דעם קיניגש חותם · דען די בריב וואש איז גישריבן גיווארן מיט דעם קיניגש נאמן אונ איז גיחתמית גיווארן מיט דעם קיניגש חותם טאר מען עש ניט ווידר [illegible]ערין ויקראו סופרי עש זיינען גירופן גיווארן דיא [illegible]רש פון דעם מלך אין דער זעלביגער [illegible]ריי אונ צוואנציג טאג אין דעם דריטין

חודש דאש איז סיון · אונ עש איז גישריבין גיווארן אלץ וואש מרדכי דר יהודי האט גיבאטן אויף די יהודים צו אלע הערין אונ גראפן וואס זייגען אין דיא הונדערט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות · צוא איטליכר מדינה וויא איר כתב אונ צו איטליכן פאלק וויא זיין לשון אונ צוא דיא יהודים וויא זייער כתב אונ לשון · ויכתוב בשם עש איז גישריבן גיווארין מיט דעם נאמען פון דעם קיניג · אונ מען האט גישיקט דיא בריב דורך דיא הענט פון דיא לויפערס וואש רייטן אויף פערד אונ שנעלע קעמלך אונ אויף יונגע מויל אייזלן אשר נתן דאש דר קיניג האט גיגעבן צו די יהודים וואש וואונן אין איטליכר שטאט · דאש זיי זאלין זיך איין זאמלן פון אלע מדינות צו פר טיליגין אונ דר שלאגן אונ מאכן פר לירין אלע דיא באליידיגר פון דיא יהודים קליין גיזינד אונ ווייבער · אונ צו רויבן זייער זאק רויב · ביום אחד אין איין טאג אין אלע מדינות פון דעם מלך אחשורוש אין דעם דרייצעהענטין טאג אין דעם צוועלפטן חודש דאש איז אדר פתשגן הכתב דאש באשיידונג פון די בריב איז גיוועזן אזו די גזירה זאל ווערין אי[illegible] גיזאגט אין אלע מדינות פון דעם קיניג אויך וואר צו אלע פעלקר דאש די יהודים זאלין אן גיברייט זיין צו דעם דאזיגין טאג גירעכינט צו ווערין פון זייערע פיינד אונ די בריב וואס דר קיניג האט גישריבין איז אזו גיוועזן · איך קיניג אחשורוש שיק די בריב צו אלע זיצר פון מיין מדינה אויף דער יבשה אונ אויף דעם ים אונ צו די קעסטליכע לייט אונ צו אלע זיצער [illegible] מיין לאנד וואש אין אלע שטעט · אייער פרייד זאל זיך מערין · איך בין אייך מודיע אונ שרייב אייך איר ווייסט דאך וואול דאש גאט האט גיגעבן די מלוכה איבר פיל מדינות אונ פאלק אין וואשר אונ אין טריקעניש איבר אלץ האט ער מיך גימאכט קיניגין · אונ איר ווייסט זאך וואול דאש איך האב קיינעם פון אייך קיין שלעכץ ניט גיטאן נאר איך האב גיהערשט איבער אייך מיט דעמוטיקייט אונ זענפטיקייט אונ איך האב גימאכט דאש אלע מענטשן פון אונטר מיין מלוכה האבן גילעבט מיט פריידין אונ פריינט שאפט ביז אהער · נער עש האט גיוואלט האנדלן אויפין ים אדר אויף דר יבשה צו קערין זיך פון זיין פאלק צום אנדרין אונ פון

איין אומה צו דר אנדרע דר מעג עש טאן אונ איינער האט דעם אנדערין קיין לייד ניט גיטאן אזו האב איך מיין לאנד גיבראכט דר צו מיט גאטש הילף אונ איך דאנק אייך דאש איר זייט אין מיר גערין גוועזן איך דאנק אייך אויף אייער פרומקייט אונ דעמוטיקייט דאש איר האט מיר אזוא איין כבוד אונ הערשאפט אן גיטאן אונ איצונדערט לאז איך אייך ווישין דאש עטליכע בייזע לייט האבין זיך צוא מיר גינעהענט אונ באהעפט ביז איך האב זיי פר טרויט מיין גאנץ קיניגרייך אונ האב זיי גיגעבין די מאכט זייא זאלין פירין נאך זייער לוסט נאך דען איך האב גמיינט זיי וועלין מיט מיר גיין מיט אמת · אבר זיי זיינן מיט מיר אום גיגאנגן מיט פאלשקייט אונ בייזהייט אונ האבין מיך אויך באטריבט אונ האבין גישריבן וואש זיי האבן גיוואלט אונ האבן נאך אויך גימאכט אזעלכע בריב שרייבן וואש זיינן ניט רעכט פר גאט אונ לייט · אונ דעם מלך איז דר פון איין שאדין · אונ דאש איז די גיבעט פון די שלעכטע לייט דאש איך זאל אום ברייננן פיל צדיקים אונ זאל זיי דער שלאגין אונ זייער בלוט פאר גיסין · אונ דיא מענטשין האבין קיין מאל קיין בייז ניט גיטאן אונ האבן דאש ניט פר שולדיגט מיט קיין שום זאך · אונ דאש זיינען אסתר אונ מרדכי מיט זייער פאלק · אונ די אסתר איז גילויבט מיט אלין דינג · אונ דער מרדכי איז קלוג אין אלע חכמות אונ קעסטליכקייט אונ קיינער קאן אין זיי קיין מום ניט גיפינען · אונ אז המן האט פון מיר גיבעטן איך זאל פר טיליגן די יהודים ווייל זיי זיינן בייז האב איך מיך זעלברט גיטראכט עש איז פאר האנדין איין אנדער פאלק וואש היישין אויך יהודים אבער ער מיינט ניט דיא דאזיגע יהודים וואש ווערין גירופין קינדר צוא דעם וואש האט באשאפין הימיל אונ ערד אונ אלין דינג וואש אויף דער וועלט אונ אונז אלע מיט אנאנדר אונ ער טוט זיי אלע טאג נסים ונפלאות אונ ער איז איין גיאכפערטר אונ איין שטארקר אונ איין גרוישער מלך מער אז אלע מלכים פון דר ערד אונ וואלט איך דען אזעלכס איז מיין מחשבה גיהאט זיי צו פאר קויפין נאר נאר דר בייזר המן דער זון פון המדתא דער זון פון אגג פון אינדריאה דר בייזר זאמן פון עמלק ער האט דאש אלין גיטאן אונ צוא גירוכט ער האט גהאט פר מיר גרויש כבוד אונ הערשאפט אונ גוטש אונ איך האב אים דר הייבין איבר אלע הערין אונ מיר האבן אים אזוא פיל כבוד אן גטאן ביז מיר אלע האבין אים גרופין פאטר אבר ער האט דעם גרויסין כבוד ניט גיקענט ליידין · אונ דיא גרוישע הערשאפט האט ער ניט גיקענט אנטפאנגן נאר ער האט גיהאט אונ גיטראגן איטל בייזע גידאנקען אין זיין הארצין אונ האט מיך אן גירייצט צו בייזן כדי איטליכר מענטש זאל מיך פיינט האבן אונ זאל מיך ניט קעסטלאך האלטין אונ דר נאך האט ער מיך גיוואלט טייטן אונ מיין מלוכה אוועק נעמן אז איך בין דאש גוואר גיווארין האב איך אים זיין לוין גיגעבין אונ האב אים גילאזט הייננן אויף דר תליה אונ דרום זאלט איר אלע ווישין דר וואש האט באשאפין הימל אונ ערד דער האט אים וואול באצאלט אונ דיא בייזע גידאנקען וואש ער האט גיטראגין אין זיין הארצין האט גאט יתברך גיבראכט אויף אים זעלבערט אונ אויף אלע די זיינינגע דרום זאל איטליכער מענטש גיווארינט זיין אונ זאל פאר זיכטיג זיין דר מיט ווינטש איך אייך שלום · הרצים די לויפר וואש האבן גירימין אויף שנעלי קעמלעך אונ מויל אייזלען זיינן אויש גיגאנגען איילענדיג אונ גישטויסן דורך די רייד פון דעם קיניג אונ דיא באפעל איז גיגעבן גיווארין אין שושן ומרדכי יצא אונ מרדכי איז אויש גגאנגן פון פר דעם קיניג אין איין נייעם קיניגליך קלייד פון בלאהע וואל אונ מיט איין גרוישע גילדרנע קרוין אונ ארום גיהילט מיט פיינע ליינן אונ מאנטלען פון פירפיל וואל אונ די שטאט שושן איז גוועזן לוסטיג אונ פריילעך ליהודים צו די יהודים איז גוועזן ליכט אונ פרייד אונ פריילך אונ כבוד · ובכל מדינה אונ אין איטליכר שטאט וואש האט גיגרייכט די רייד פון דעם קיניג אונ זיין באפעל איז גיוועזן פרייד אונ פריילך צוא די יהודים אונ אויך פיל סעודות אונ גוטע טעג אונ פון די פעלקר האבן זיך מגייר גוועזן דען די פארכט פון די יהודים איז אויף זיי גיפאלין:

ובשנים עשר אונ אין דעם צוועלפטין חודש דאש איז אדר אין דעם דרייצענטין

אין אים דאש עש האט גיגרייכט דיא רייד פון דעם קיניג אונ זיין באפעל גיטאן צו ווערן אין דעם טאג דאש די פיינט פון די יהודים האבן

גיהאפט אין זיי צו געוועלטיגן איז עס פר קערט געווארן דאש די יהודים האבן געוועלטיגט אין זייערע פיינט נקהלו היהודים די יהודים זיינן איין גיזאמילט געווארן אין זייערע שטעט אונ אין אלע מדינות פון דעם קיניג אחשורוש צוא שטרעקן זייערע הענט אין די זעלביגע וואש האבן באגערט בייז טאן אין זיי אונ קיינר איז פאר זייא ניט גישטאנען דען זייער פארכט איז גיפאלין אויף אלע פעלקר וכל שרי אונ אלע הערן פון די מדינות אונ די געוועלטיגר אונ גראפין אונ אלע וואש האבין גיטאן דיא דינסט פון מלך אחשורוש האבן דר הויבן די יהודים דען דיא פארכט פון מרדכי איז אויף זייא גיפאלין כי גדול דען מרדכי איז גיוועזן גיאכפערט אין דעם קיניגש הויז אונ זיין הערונג איז גיגאנגן אין אלע מדינות ויכו היהודים אונ די יהודים האבן גישלאגן אין אלע זייערע פיינט מיט דר שווערד אונ דר שלאגונג אונ פר לירונג אונ זיי האבין גטאן אין זייערע פיינט וויא זייער ווילין ובשושן הבירה אונ אין שושן הבירה האבן די יהודים גימאכט דר שלאגין אונ פר לירין פינף הונדערט מאן ואת אונ פרשנדתא אונ דלפון אונ אספתא אונ פורתא אונ אדליא אונ ארידתא אונ פרמשתא אונ אריסי אונ ארידי אונ ויזתא עשרת בני המן דיא צעהן זין פון המן דר זון פון המדתא וואס קומט ארויש פון אגג דר באליידיגער פון די יהודים האבן זיי דר שלאגן אבר זיי האבן זייערע הענט ניט גישטרעקט צוא רויבין ביום ההוא אין דעם זעלביגין טאג איז גיקימען פארין קיניג די צאל פון די הרוגים וואש איז אין שושן ויאמר דער קיניג האט גירופין צוא אסתר אונ האט צו איר גיזאגט זעה וואש די יהודים האבן גיטאן אין שושן דען איך וויים וואול דאש זיי האבן דער שלאגין אין שושן פינף הונדערט מאן אונ זעה וואש זיי האבן גיטאן אין אנדערע שטעט וואו איך בין ניט גיוועזן דרום אסתר ווען עס איז דיר נאך ניט גינוג אזו זאג מיר וואש דיין בגער איז ווערט עש גיטאן ווערין ותאמר אסתר האט אסתר אזוא גיזאגט ווען עש גיפעלט דעם קיניג אזו זאל מארגין אויך גיגעבין ווערין צוא דיא יהודים וואש זיינען אין שושן דאש זייא זאלין טאן וויא דאש היינטיגע גיריכט · אונ די צעהן זין פון המן זאל מען הייגען אויף דער תליה · ויאמר המלך להעשות כן האט דר מלך גיזאגט עש

זאל אזו גיטאן ווערן אונ המן מיט זיינע זין זיינן גיהאנגען געווארין אויף דער תליה המן איז גיהאנגן אויף דרייא איילין אונ פרשנדתא איז גיהאנגען ווייט פון אים איין אייל · פרשנדתא אויף דרייא איילין דלפון איין אייל ווייט פון אים · דלפון אויף דריי איילן אספתא איין אייל פון אים אספתא אויף דריי איילן פורתא איין אייל פון אים · פורתא אויף דרייא איילן אדליא איין אייל פון אים · אדליא אויף דרייא איילין ארידתא איין אייל ווייט פון אים · ארידתא אויף דרייא איילין · פרמשתא איין אייל ווייט פון אים · פרמשתא אויף דרייא איילין אריסי איין אייל פון אים אריסי אויף דריי איילן ארידי איין אייל פון אים · ארידי אויף דרייא איילין ויזתא איין אייל פון אים · ויזתא אויף דרייא איילין אונ דיא תליה האט גישטעקט אין דער ערד דרייא איילין אונ דרייא איילין פון דער ערד איז ער גיהאנגען אונ דיא הייך פון דער תליה איז גיוועזן פיר אונ פערציג איילן דאש איז סך הכל פופציג איילין אונ מרדכי איז גיקומן אונ האט זייא אלע גיזעהען הייגן · אזוא האט ער גיזאגט צו המן דוא האסט גיטראכט בייז צוא טאן דעם פאלק ישראל אבער השם יתברך ווייסט אלע פאר בארגינהייט ער האט דיר בצאלט אויף דיין קאפ · דו האסט אונז גוואלט פאר טיליגין פון גאנטש פליגיל · דרום זאלשטו האבין דיינע קינדר אונטר דיינע פליגיל אויף דער תליה · ויקהלו אונ דיא יהודים האבין זיך איין גיזאמילט אין דעם פערצענטין טאג אין חודש אדר אונ האבין דר שלאגן אין שושן דריי הונדערט אבר זיי האבן ניט גישטרעקט זייערע הענט אין רויב ושאר אונ די איבעריגע יהודים פון דיא מדינות פון אחשורוש האבין זיך איין גיזאמילט אונ זיינען גישטאנען פאר זייער לעבין אונ האבין גירועט פון זייערע פיינט אונ האבין דר שלאגין פון זייערע פיינט פינף אונ זיבעציג טויזנט מאן אבער זייא האבין זייערע הענט ניט גישטרעקט אין זאך רויב ביום שלשה עשר דאש איז גוועזן דעם דרייצעהנטן טאג אין חודש אדר אונ דעם פערצענטין טאג האבין זיי גירועט אונ האבין גימאכט איין טאג פון סעודות אונ פרייד לקים דיא יהודים זאלין אויף זיך באשטעטיגן אלע יאר דעם פערצענטן טאג אין חודש אדר כימים אזו וויא די טעג וואס

זיי האבין רוא גיהאט פון זייערע פיינט אונ דר חודש איז פאר קערט גיווארין פון טרויערקייט צו פרייד אונ פון קלאג צו פריילעכע טעג דרום זאל מען אים מאכין ציכטיג אונ פרייד אונ איטליכר מענטש זאל שיקין מתנות צו זיין חבר אונ געבן צו דעם נויט בארערפטיגן וקבל היהודים אונ די יהודים האבין אויף זיך מקבל גיוועזן צו טאן וואש זיא האבין אן גיהויבין צו טאן אונ וואש מרדכי האט זיי גישריבן כי המן בן המדתא ווייל המן דר זון פון המדתא פון זרע אגג האט גיטראכט צו פאר טיליגין די יהודים · אז דיא שרייבערס פון דעם קיניג האבין גיזעהן דאש המן מיט זיינע קינדר זיינען גיהאנגען אלאנגע צייט אזו האבין זיי גיזאגט צו אסתר המלכה אונ צו מרדכי ווארום זייט איר עובר אויף אייער תורה דען עש שטייט אין אייער תורה איר זאלט קיינעם ניט לאזין הייגן איבר נאכט אזו האבין אסתר אונ מרדכי זיי ווידער גיענטפערט דאש איז דרום ווייל אונזר עלטער פאטר שאול המלך האט גילאזט אום ברייגגן די גרים דיא גבעונים אזו האט מען דרום דער נאך גיהאנגען זיינן זיבין זין אונ זיי האבין ניהאנגען פון פסח ביז סוכות כדי אז ישראל זיינען עולה רגל גיוועזן האבן זיי גיזעהן וויא זיי הייגגן אונ האבן גפרעגט ווארום לאזט מען זיי אזו לאנג הייגגן האט מען זיי גיענטפערט ווייל שאול המלך האט די גרים פון דעם לעבין גבראכט מכל שכן דר המן האט גוואלט כל ישראל פר טיליגן גיהער מען פשיטא לאזין הייגגען ובבאה לפני המלך אונ אז אסתר המלכה איז גיקומן צום מלך אזו האט זיא גזאגט אדוני המלך עש שטייט אין אונזר תורה מען זאל פאר טיליגין דעם גידעכנעש פון עמלק אונ דער שלעכטער המן האט דאש גיוואוכט דרום האט ער גיטראכט אויף אונז בייזע מחשבות צו פר טיליגין אלע יהודים אבער השי"ת האט אויף אים זעלברט גבראכט זיינע בייזע מחשבות דרום איז ער מיט זיינע קינדר גיהאנגן גיווארן אויף איין תליה על כן דרום הייסין דיא דאזיגע טעג פורים פון וועגין דעם נאמען פור דאס איז טייטש גורל ותכתוב אסתר אונ זיא האט גישריבן אסתר די טאכטער פון אביחיל אונ מרדכי דר יהודי מיט אגאנצער מאכט דאש מען זאל אשטעטיגן דעם דאזיגן בריב פון פורים דאס ערע מאל נשלח ספרים אונ ער האט גישיקט בריב צו אלע יהודים פון די הונדערט אונ זיבין אונ צוואנציג מדינות פון דעם קיניג אחשורוש מיט פרידליכע אונ גיטרייע ווערטר דאס מען זאל בשטעטיגין די דאזיגע טעג פון פורים אין זייער גיזעצטע צייט גלייך אז וויא מרדכי דר יהודי אונ אסתר המלכה האבין זיי בשטעטיגט אויף זיך זעלבערט אונ אויף זייערע קינדער די זאכין פון פאסטונג אונ זייער גיבעט ומאמר אסתר אונ דאש באפעל פון אסתר האט בשטעטיגט די מעשה פון פורים אונ עש איז איין גישריבין גיווארין אין איין בוך וישם דר קיניג אחשורוש האט גימאכט צינז אויף זיין לאנד אונ די אינזלן פון דעם ים וכל מעשה אונ אלע די ווערק פון זיין מאכט אונ שטארקייט אונ דאש באשיידענש אונ אכפערקייט פון מרדכי דאש דר קיניג האט אים גיאכפערט פר וואר דאש איז אויף גישריבן אין דעם בוך פון דברי הימים צו די קיניגן פון מדי אונ פרס כי מרדכי דען מרדכי איז גיוועזן איין משנה צום מלך אחשורוש אונ איין קאמר הער פון די סנהדרין איין הער איבר אלע פעלקער פון דעם קיניג פון איין עק וועלט ביז דעם אנדרן האט מען גיפאלגט זיינע רייד אונ אלע מלכים האבין גיציטערט פאר אים ער איז דר מרדכי וואש ער איז גיגליכין צו ריין גיווירץ אונ ער איז גיוועזן גלייך צום שטערן וואש הייסט נוגה · דאש ער לייכט אונטער אלע שטערין אונ ער איז גיוועזן גלייך צו איין רויז וואש גייט אויף אין דר פריא אונ ער איז גיוועזן איין רבי צו דיא יהודים אונ איין פריינט צו די סנהדרין אונ האט גיפארשט גוטש צו דעם פאלק אונ האט גירעט פריד צו אלע זיינע קינדר:

תרגום על שיר השירים

שיר השירים דאש איז דאש ליבליכע גיזאנג וואס דר נביא שלמה דער מלך פון ישראל האט גיזאגט פר הקב"ה · צעהען גיזאנג זיינן גזאגט גיווארין אויף דער וועלט אבר דאש גיזאנג פון שלמה איז דאש ליבליכסטע · דאש ערשטע גיזאנג האט גיזאגט אדם הראשון אז דר שבת האט אויף אים באשיצט · אונ השי"ת האט אים מוחל גיוועזן זיינע עבירות דא האט ער גזאגט דאש קפיטיל מזמור שיר ליום השבת · דאס אנדרע

גיזאנג

גיזאנג איז אין בשלח אז ישיר משה ובני ישראל דאש האט משה גיזאגט מיט כל ישראל אז הקב"ה האט פאר זיי גשפאלטין דעם ים · דאס דריטע גיזאנג איז אין פרשה חוקת אז ישיר ישראל דאש האבן גיזאגט די ישראל אז הקב"ה האט זיי גיגעבין דעם ברונען אין דער מדבר דאש פערטע גיזאנג איז האזינו דאש האט משה גיזאגט פר זיין טויט · דאש פינפטע גיזאנג איז אין יהושע (י) אז ידבר יהושע ליי דאס האט יהושע גיזאגט ביי דער מלחמה פון גבעון בשעת די זון מיט דער לבנה זיינען שטיל גישטאנן אין מיטין דעם הימיל זעקס אונ דרייסיג שעה אונ האבין קיין שירה ניט גיזאגט · דאש זעקסטע גיזאנג איז אין שופטים (ה) ותשר דבורה וברק דאס האבין גיזאגט דבורה אונ ברק אז הש"י האט גיגעבין אין זייערע הענט סיסרא מיט זיין חיל · דאש זיבעטע גיזאנג איז ותתפלל חנה דאס האט גיזאגט חנה אז הקב"ה האט איר גיגעבן איין זון · דאש אכטע גיזאנג איז וידבר דוד ליי דאש האט דוד המלך גיזאגט וויא הקב"ה האט אים מציל גיוועזן פון זיינע פיינט · דאס ניינטע גיזאנג איז דאש דאזיגע שיר השירים דאש האט שלמה המלך גיזאגט צו הקב"ה מיט רוח נבואה · דאס צעהנטע גיזאנג וועלין זאגין די ישראל ווען זיי וועלין גיין קיין ירושלים וויא עש שטייט אין ישעיה (ל) דאש גיזאנג וועט אייך זיין מיט פרייד אזו וויא די נאכט פון פסח וואש איר זייט ארויש גיגאנגען פון מצרים אונ איר וועט אזו פריילעך זיין גלייך אזו וויא די צייט דאש איר פלעגט עולה רגל זיין דרייא מאל אין יאר מיט אלערליי כלי זמרים קיין ירושלים צו דינען גאט דעם הערין · ישקני דר נביא שלמה המלך זאגט גילויבט איז גאטש נאמען דאש ער האט אונז גיגעבין די תורה דורך משה גישריבין אויף צווייא טאבלען אונ האט מיט אונז גירעט בשיינפערליך גלייך אזו וויא איינר קושט דעם אנדערין פון וועגין גרויש ליבשאפט דאס ער האט אונז גיליבט מער אז אלע שבעים אומות לריח שמניך צו פאר דעם קול פון די נסים אונ זיין שטארקייט וואש ער האט גיטאן צום פאלק ישראל האבין גיציטערט אלע פעלקער אז זיי האבין גיהערט זיינע וואונדר אונ זיין הייליגר נאמען איז מער גשמעקט גיווארן פון הימל מער פון דעם בוימיל וואש מען האט גזאלבט מלכים

אונ כהנים אונ דרום האט זיי גאט ליב כדי די צדיקים זאלין ווישין צו גיין אין גוטין וועג אונ זאלין ארבין די וועלט אונ יענע וועלט משכני אז ישראל זיינן ארויש גיגאנגען פון גלות מצרים דא איז די שכינה פאר זיי גיגאנגען מיט איין זייל פון וואלקן ביי טאג · אונ מיט איין זייל פון פייער ביי נאכט דערנאך מאל האבין גזאגט די צדיקים פון דעם זעלבינן דור אונזר הער פון דר וועלט מיר וועלין דיר נאך גיין אונ לויפין נאך דעם רעכטין וועג · אונ טוא אונז גינעהנן אונטער דעם בארג סיני אונ גיב אונז די תורה פון דיין אוצר פון דעם הימל מיר וועלין זיך פרייען מיט די צוויי אונ צוואנציג אותיות וואש זיינן ווארין גישריבן אונ מיר וועלין גידיינקן אין זיי גאט ליב צו האבין אונ מיר וועלין זיך דר ווייטערן פון דער עבודת כוכבים · אונ אלע די צדיקים וועלין זיך פארכטין פאר דיר · אונ וועלין ליב האבין דיין באפעל אונ גיבאט שחורה אז ישראל האבין גימאכט דאש עגל דא איז זייער פנים שווארץ גיווארן אזו וויא די כושים וואס רועק אין די גיצעלטין פון די טאטערן · אבער אז זיי האבין תשובה גיטאן אזו האט זייא גאט מוחל גיוועזן · דא איז זייער פנים ווידר לויטר גיווארן גלייך אז די מלאכים · אונ ווייל זיי האבן גמאכט איין פיר האנג צום משכן דא האט די שכינה פון גאט ווידר גירועט צווישין זיי אונ משה איז גיגאנגען אויף דעם הימל אונ האט שלום גמאכט צווישין זייא אונ זייער קיניג הקב"ה אויף דעם חטא העגל · אל תראוני דאש האבין גיזאגט דיא כנסת ישראל צו די עובדי כוכבים איר זאלט אונז ניט פר שעמען ווייל מיר זיינן שווארץ דאס איז דרום ווייל מיר האבין גיטאן בייזע מעשים אונ האבין זיך גיבוקט צו דער זון אונ לבנה דען די פאלשע נביאים האבן אונז דר צו גבראכט דאס אונזר גאט זאל שטארקין זיין צארין אויף אונז אונ זיי האבן אונז גלערינט דינן אייערע עבודת כוכבים אונ צו גיין אין אייער וועג אונ אונזר גאט דער הער פון דער וועלט האבין מיר ניט גידינט · אונ מיר זיינן ניט גיגאנגן אין זיין וועג אונ האבין ניט גיהיט זיין באפעל אונ די תורה אם לא דאס זאגט הקב"ה צו משה אויב דו ווילסט וויסין וויא אזו עש זאלן גיין אין גלות די ישראל וואש זיינן גיגליכין צו איין שיינע בתולה אונ מיין ליב זאל זייא ליב האבין · זיי זאלין ג

איז:

אין דעם וועג פון די צדיקים אונ זאלין מסדר
זיין זייערע תפלות דורך די חכמים אונ מנהיגים
פון דעם דור אונ זאלין לערנען זייערע קינדער
וואש זיי זיינן גיגליכין צו איין ציקעלע אין די
גאסין דאש זיי זאלין גיין אין שול אונ אין בית
המדרש · אונ פון דעם זכות וועגין וועלין זיי
גשפייזט ווערין אין גלות ביז די צייט דאש איך
וועל שיקין דעם מלך המשיח אונ ער וועט זיי
פירין צו דעם בית המקדש וואש וועלין בויען
דוד אונ שלמה דיא פירער פון ישראל · לסוסתי
אז ישראל זיינן אויס גיגאנגן פון מצרים דא האט
זיי פרעה נאך גיאגט מיט זיינע חיילות אונ
רייטר ביז דעם ים אונ דארטין איז זיי גיוועזן דר
וועג פאר שלאסין פון אלע פיר זייטין · פון דר
רעכטער זייט אונ לינקער זייט איז גיוועזן מדבר
פול מיט ברענענדיגע שלאנגן · הינטער זיי איז
גיוועזן פרעה מיט זיינע חיילות · פר זיי איז גיוועזן
דר ים סוף · וואש האט השי"ת גיטאן ער האט
זיך אנפלעקט מיט זיין גבורה אונ האט גטריקינט
דעם ים · אונ דאש לייב האט ער ניט גטריקינט
דא האבין גיזאגט די רשעים דאש ערב רב אונ
די פרעמדע אומות דאש ער קאן דאס לייב ניט
טריקענן · אין דר זעלביגר צייט איז גשטארקט
גיווארין דער צארין פון גאט דאש ער האט זיי
אלע גוואלט דער טרינקן אין ים גלייך אז וויא
פרעה מיט זיין פאלק אזו האט משה רבינו פר
זיי גיבעטין פר גאט · דא האט גאט דעם צארין
אפ גיטאן פון זיי אזו האבין משה אונ די צדיקים
אן גיהויבין צו זאגין שירה אונ זיי זיינן גיגאנגן
דורך דעם ים טרוקין פוס פון וועגין דעם זכות
פון די גיליבטע אבות אברהם יצחק ויעקב נאוו
לחייך אז די ישראל זיינן גיגאנגן אין דר מדבר דא
האט גאט גיזאגט צו משה וויא שיין איז דאש
פאלק מען זאל זיי געבין די תורה זיא זאל זיין
צו זיי אז וויא איין מויל באנד אויף די קין באקן ·
אונ זיי זאלין ניט אפ קערין פון דעם רעכטין
וועג אז וויא איין פערד וואס איז מיט דער צאם
אויף די קין באקן · אונ וויא שיין איז זייער אקסל
צו לידין דעם יאך פון מצות · גלייך אזו וויא
איין אקס וואש אקערט אין יאך · אונ קערט ניט
אפ אונ ווערט גישפייזט פון זיין הערין תורי זהב
דרום איז גיזאגט גיווארין צו משה גיי אויף דעם
הימיל · איך וועל דיר געבין די צווייא לוחות וואש
זיינן אויש גיהאקט פון ספיר די זיינען לויטער
אונ

אז גין גאלד · די זיינען גיקריצט אונ גישריבן
מיט מיין פינגר · אויף זיי איז גקריצט די עשרת
הדברות זיי זיינן לויטערר אז דאש זילבר וואש
איז גלייטערט גיווארין זיבין מאל · אין זיי שטייט
גישריבן די צאל פון די ניין אונ פערציג פנים אונ
דורך דיר וועל איך געבין די תורה צום פאלק
ישראל עד שהמלך במסבו אז משה רבינו איז גוועזן
אויפין הימיל מקבל צו זיין די צווייא לוחות אונ
די תורה אונ מצות · דא זיינען אויף גישטאנען
די רשעים מיט דעם ערב רב וואש זיינען גוועזן
צווישן ישראל אונ האבין גמאכט דאש עגל · אונ
עש איז פון זיי איין בייזע גשמאנק גיקומן · דען
פריער איז פון זיי גיקומן איין גישמאק אזו וויא
פון גוטע גווירץ אבער דר נאך איז פון זיי גיקומן
איין בייזע גישטאנק וויא פון איין מצורע צרור
המור אין דר זעלביגר צייט האט גאט גזאגט צו
משה דוא משה גייא אונ נידר אראפ דען איך
וועל פאר דארבן די ישראל ווארום זיי האבין
גזינדיגט · דא האט משה רבינו גיבעטן צו גאט ·
אונ גאט האט גידאכט אין דר עקידה פון יצחק
דאש דר פאטר האט אים גיבונדין אויף דעם
בארג מוריה אויף דעם מזבח אזו האט גאט אפ
גיטאן דעם רוגז פון ישראל אונ האט ווידער
גילאזט רוען די שכינה צווישן ישראל אזו וויא
פריער אשכול הכופר בשעת משה האט אראפ
גינידערט האט ער גיהאלטין אין די הענט די
צווייא לוחות · אונ פון וועגין די זינד פון ישראל
זיינן זיינע הענט שוואך גיווארין · אונ די לוחות
זיינן ארויש גיפאלין אונ זיינן צו בראכן גיווארן
דא איז משה גיגאנגען אונ האט פאר ברענט
דאש עגל אונ דאש אש האט ער פאר שפרייט
אויף דעם באך וואשר אונ האט אן גיטרונקן
די ישראל פון דר וואשר · אונ האט דר מיט
אום גבראכט די וואש זיינן חייב מיתה גיוועזן
אונ איז ווידר גיגאנגן דאש אנדרע מאל אויפן
הימיל · אונ האט גיבעטין פאר השי' ער זאל
זיי פאר געבין זייערע עבירות · דרום האט אים
השי' באפוילין צו מאכין איין משכן אונ איין
ארון · אין דר צייט אז משה הט אראפ גינידרט
האט ער גימאכט דאש משכן אונ כלים אונ
ארון · אונ האט גיטאן אין דעם ארון די אנדרע
צווייא לוחות · אונ האט די קינדער פון אהרן
גיזעצט פאר כהנים דאש זיי זאלין מקריב זיין
קרבנות אויפין מזבח · אונ מנסך זיין דעם וויין
אויף

אויף די קרבנות • וואו האבין גינומען ישראל דעם ווין • אין דר מדבר וואקסט דאך ניט קיין פייגין אונ קיין ווין טרויבין אונ קיין מיל גרויסן נאר זיי זיינען גיגאנגען צוא דעם ווין גארטין יואש הייסט עין גדי אונ האבין פון דארטין גינומען ווין טרייבין אונ האבין זיא אויש גידרעשט אונ דעם ווין האבין זיי מנסך גיוועזן אויפין מזבח איין פערטיל מאס צו איין לעמעלע

הנך יפה אז די ישראל האבין גיטאן דעם רצון פון גאט דא האט זיי גאט גילויבט פאר די מלאכים אין הימיל אונ האט גיזאגט וויא שיין זיינן דיינע מעשים מיין גליבטע טאכטר כנסת ישראל • ווען איר טוט מיין רצון אונ לערינט תורה • דיינע מעשים זיינן אזו שיין וויא די יונגע טויבן וואש זיינען כשר מקריב צו זיין אויפין מזבח •

הנך יפה דודי אזו האבן די כנסת ישראל ווידער גיענטפערט פאר גאט הער פון דר וועלט • אונ האבין אזו גזאגט וויא שיין איז דיין הייליגע שכינה ווען דוא רועסט צווישין אונז אונ אנטפאנגשט אונזר גיבעט מיט גוטן ווילין אונ מאכשט דר פון איין ליבשאפט אונ אינזרע קינדר מערן זיך אויף דר ערד אונ מיר מערן זיך גלייך אז איין בוים שטייט אויף איין קוואל וואשר דא זיינן זיינע צווייגן שיין אונ זיינע טרויבן זיינן פיל

קורות בתינו ארזים שלמה המלך האט גזאגט וויא שיין איז דאש בהמ״ק פון גאט וואש איז גיבויט גיווארן דורך מיר פון טעגן בוימר אבער דאש בית המקדש וואש וועט גיבויט ווערן אז משיח וועט קומן וועט בעסר אונ שענר זיין די באלקן וועלן זיין פון טעגן בוימר פון דעם גן עדן אונ די ווענט וועלין זיין פון באקסארין בוימר:

אני חבצלת השרון דאש זאגן די כנסת ישראל אין דער צייט ווען גאט מאכט רוען די שכינה צווישן אונז דא זיינען מיר גיגליכן צו פייכטע זאפרען פון דעם גן עדן אין אונזרע מעשים גלייך אז איין רויז פון דעם גן עדן כשושנה בין החוחים אבער אין דר צייט אז מיר קערן אפ פון דעם רעכטן וועג דא טוט גאט אפ פון אונז די שכינה • אזוא זיינן מיר גיגליכן צו איין רויז וואש בלייט צווישין דערנר • דאש די בלעטר זיינן גישפאלטין • כתפוח אזו וויא איין אתרוג איז שיין צווישין לעהרט בוימער אונ די גאנצע וועלט לויבין אים אזו איז גאט גיוועזן גילויבט צווישין די מלאכים ווען ער האט גיגעבין דיא

תורה צוא ישראל אויפין בארג סיני • אין דר צייט זיינען מיר גערין גיוועזן צו זיצין אין דעם שאטין פון דר שכינה אונ די רייד פון דר תורה איז אונז זיס גיוועזן צום גומען אונ דער שכר פון מצות איז גיהיט גיוועזן צו אונז לעולם הבא •

הביאני גאט האט אונז גיבראכט אין דעם הויז פון דעם בית המקדש אונ צום בארג סיני צו לערנען דיא תורה פון משה רבינו דעם גרויסן שרייבר אונ אלע מצות האבין מיר מקבל גיוועזן מיט ליבשאפט אונ האבין גיזאגט אלץ וואש גאט האט אונז באפוילין וועלין מיר טאן אונ הערין •

סמכוני אין דער צייט אז מיר האבין גהערט דאש קול וואש איז גרעט גיווארין אויס דעם פלאם פייער זיינן מיר דר ציטערט גיווארין אונ זיינן הינטר זיך גגאנגן פר גרויש דר שרעקנס דרום האבן מיר גנעהנט צו משה אונ אהרן אונ האבין גיזאגט זייט איר מקבל די רייד פון גאט אויש דעם פייער אונ ברייננט עש אין בית המדרש אזו האבין זיי אונז גיזעטיגט מיט די רייד פון דער תורה דען אויף דעם שטייט דיא וועלט אונ גאט האט גיגעבין העפטלין אויף אונזר האלז דאש זיינען די הייליגע רייד וואש זיינן אזו זיס וויא איין עפיל פון דעם גן עדן אונ מיר האבין גיזאגט מיר וועלין לערנען דיא תורה ביז מיר וועלין גיהיילט ווערין פון דער קריינק פון וועגין ליבשאפט •

שמאלו אז דאש פאלק זיינן גיגאנגן אין דר מדבר דא האבין זיי די וואלקין ארום גירינגילט פון אלע פיר זייטין כדי עש זאל אין זיא ניט שולט זיין קיין עין הרע • אונ איין וואלקין איז גיוועזן פון אויבין כדי צו בשיצין פר היץ אונ זון אונ רעגין אונ האגיל אונ איין וואלקין איז גיוועזן פון הינטין אונ האט זייא גיטראגין אז איין מוטער טראגט אירע קינדר אין איר שוים אונ איין וואלקין איז גנאנגן פר זיי אונ האט גלייך גימאכט די בערג אונ טאלין אונ האט אום גיבראכט אלע דיא שלאנגן אונ עגדישין וואש זיינן גיוועזן אין דער מדבר אונ האט זייא גימאכט עסין אונ איבער נעכטיגין דאש אלץ האבין זיי זוכה גיוועזן ווייל זיי האבין גילערינט די תורה וואש איז גיגעבין גיווארן מיט דר רעכטר האנט פון גאט השבעתי דער נאך איז גיזאגט גיווארן צו משה פון גאט בנבואה דאש ער זאל שיקן אשליח אונ זיי זאלין גיין אין לאנד ארץ ישראל • אונ ווייל זיי

האבין

האבין ניט גיוואלט גיין דא האבין זייא אויש גיצויגין איין שם רע אויף ארץ ישראל דריבער זיינען זיי אויף גיהאלטין גיווארין פערציג יאר אין דער מדבר דא האט משה גיעפינט זיין מויל אונ האט אזו גיזאגט איך באשווער אייך איר כנסת ישראל דאש איר זאלט ניט גיין קיין ארץ ישראל מיט אייער ווילין אליין ביז עש וועט זיין דער ווילין פון הקב"ה · דא האבין גימערט צו שטארבין די שארין פון דעם דור גלייך אז וויא די ברידער פון קינדר אפרים וואש זיינען ארויש גיגאנגן פון מצרים דרייסיג יאר פר דער צייט אונ זיינען גיפאלין אין דיא הענט פון דיא פלשתים וואש האבין גיוואונט אין דער שטאט גת דרום ווארט אויש די פערציג יאר דער נאך וועלין אייערע קינדר אויף גיין צו ארבין דאש לאנד ארץ ישראל קול דודי שלמה המלך האט גיזאגט אין דער צייט אז ישראל זיינען גיזעסין אין מצרים דא איז אויף גיגאנגן זייער גיבעט ביז אין הימל · אונ דרום האט זיך אנפלעקט דער כבוד פון גאט צו משה אויף דעם בארג חורב אונ האט אים גישיקט קיין מצרים אויש צו לייזין די ישראל פון דעם גלות פון וועגין דעם זכות פון זייערע אבות דאש זיי זיינען גיגליכין צו איין בארג אונ האט זיי אויש גילייזט פאר דער צייט הונדערט אונ ניינציג יאר פון וועגין דעם זכות אמהות דאש זיי זיינן גיגליכין צו די הויך · דומה דודי דאש זאגן די כנסת ישראל אין דער צייט אז די שכינה פון גאט האט זיך אנפלעקט אום פסח צו נאכט אונ האט גיטייט אלע די בכורים פון מצרים אזו האט ער גירימין אויף איין גישווינדן וואלקין אז איין הירש אונ איין יונגע אינד וואש לויפין גישווינד · אונ האט באשיצט די הייזער וואש מיר זיינן דרינן גוועזן אונ האט זיך גיפונגן נאך אונזערע ווענט אונ האט זיך גיקערט צו די פענסטר פון דעם הימיל · אונ האט גילוגט דורך די לעכר אזו האט ער גיזעהן דאש בלוט פון דעם קרבן פסח אונ מילה וואש איז גישפריינגט גיווארין אויף אונזרע טירין אזו האט ער דאש גיבראכט אין דאיכן הימיל אונ אז ער האט אונז גיזעהן עסין דעם קרבן פסח גיבראטן אויף דעם פייער · אונ אויך מרור אונ מצות · אזו האט ער זיך דער בארימט איבר אונז אונ האט ניט גיגעבן קיין מאכט אין דעם מלאך המשחית אונז צו פאר דארבין · ענה דודי אין דעם אנדרן מארגן פריא

האט ווידער גיקערט מיין גיליבטר הקב"ה אונ האט צו מיר גיזאגט שטייא אויף דו כנסת ישראל מיין אלט גליבטי פאלק באשיינט מיך מיט מעשים אונ גייט אויש פון דער דינסט פון מצרים · כי הנה הסתיו עבר דען פאר וואר די צייט פון דר שווערר ארבעט וואש איז גיגליכן צו ווינטר האט שוין אויף גיהערט · אונ די פיר הונדרט יאר וואש זיינן גזאגט גיווארן בברית בין הבתרים זיינען שוין אפ גישניטין גיווארן · אונ די הערשאפט פון מצרים וואש איז גיגליכן צו איין שטעטיגליכן רעגן איז שוין פאר ביא אונ איר וועט זיי שוין אייביג ניט זעהען הנצנים נראו משה אונ אהרן דאש זייא זיינען גיגליכין צוא איין לולב וואש שפראצט אויף דעם טייטיל בוים זיינען שוין גיזעהן גיווארין צו טאן נסים אין לאנד מצרים אונ עש האט גיגרייכט די צייט צו טייטין די בכורים פון מצרים · אונ דאש קול פון רוח הקודש צו דר לייזין וואש איז גיזאגט גיווארין צו אברהם אייער פאטער אונ דאש האט

דאך שוין לאנג גהערט דאש איך וועל משפטין דאש פאלק וואש איר וועט דינן אונטר זייא · אונ דאש איר וועט אויש גיין פון זיי מיט פיל גוטש דרום איז איצונדערט מיין רצון צו טאן די רייד וואש איך האב בשטעטיגט מיט אברהם התאנה חנטה די כנסת ישראל וואש זיינן גיגליכין צו צייטיגע פייגן האבן גיעפינט זייער מויל אונ האבין גיזאגט שירה ביא דעם ים סוף אונ אויך די יונגע אונ זיינגדיגע קינדר האבין אין זייער לשון גאט גילויבט · אזו באלד האט הקב"ה גזאגט שטיי אויף דו כנסת ישראל מיין גליבטע אונ בשיינטע אונ גייא פון דאנען אין דעם לאנד וואש איז צוא גיזאגט דיינע עלטערן · יונתי בחגוי הסלע בשעת פרעה האט נאך גיאגט די ישראל דענטמאלט זיינען זיי גיגליכין גיוועזן צו איין טויב וואש זיצט איין גישלאסן אין די שפאלטן פון דעם פעלזן אונ איין שלאנג פלאגט זיא אינוויינ[י]ג אונ אשפארביר אוישין ווייניג אזו אויך זיינען גוועזן די ישראל פאר שלאסן פון אלע פיר זייטן פאר זיי איז גיוועזן דר ים הינטר זיי די שונאים פון זייערע ביידע זייטין דער מדבר פול מיט ברענינדיגע שלאנגן וואש בייסין אונ טייטין דיא מענטשין מיט זייער גיפט · אזוא באלד האבין זייא גיעפינט זייער מויל צוא גאט מיט תפלה · דא איז גיקומן איין בת קול פון דעם

הימיל אונ האט גיזאגט דיא כנסת ישראל וואש דיא בישט גיגליכין צו איין איינגשטינע טויב וואש פר שליסט זיך אונ פר בארגט זיך אין די שפאלטין פון דעם פעלזין אונ אין דיא פאר בארגענע ווענין ווייז מיר דיין גישטאלט אונ דיינע רעכט פארטיגע מעשים אונ לאז מיך הערין דיין קול. עש איז זייער זים מיר דיין תפלה אין קליינעם בהמ״ק. דאש זיינען דיא שולין אונ דיין גישטאלט אונ דיינע גוטע מעשים זיינן זייער שיין אחזו לנו נאך דעם אז די ישראל זיינען איבר גיפארן דעם ים. האבן זיי גיקריגט אויף משה פון וועגן וואשר אזו איז גיקומן אויף זיא דער עמלק הרשע. דאש ער האט נאך גיטראגין דיא שנאה פון וועגין דיא בכורה אונ די ברכות וואש יעקב אבינו האט אוועק גינומן ביי זיין עלטר פאטר עשו. אונ האט מיט זיא מלחמה גיהאלטין וויל זיי האבין מבטל גיוועזן דיא תורה. אונ דר עמלק הרשע האט גיגנבת עטליכע לייט פון שבט דן פון אונטער דיא פליגיל פון די ענני הכבוד. אונ דאש איז זיא גישעהן וויל זיי האבין גיהאט ביא זיך דעם פסל מיכה. אין דער זעלביגער צייט זיינען דיא ישראל גיוועזן גיגליכין צו איין וויין גארטן וואס מען פאר דארבט אים אונ די צדיקים פון דעם דור זיינן גיוועזן גיגליכין צו גוטע גיווירץ דודי לי ואני לו אין דער זעלביגער צייט האבן זיא חוזר בתשובה גיוועזן אזוא האט זיך גישטעלט דער נביא משה אונ האט תפלה גיטאן צו גאט אונ זיין משרת יהושע איז ארויש גיגאנגן גיפרישט פון דיא ענני כבוד אונ האט מיט זיך גינומען מענטשין צדיקים דאש זיא זיינען גיגליכין מיט זייערע מעשים ווי שיינע רויזן אונ זיי האבין מלחמה גיהאלטין מיט עמלק אונ האבן אים צו בראכין מיט זיין פאלק דורך דעם חרם פון גאט אונ האבין זיא אויך גיטייט מיט דער שווערד. עד שיפוח היום אין איין ווייניג צייטן דר נאך האבן דיא ישראל גימאכט דאש עגל פון גאלד אזוא האבין זיך אפ גיטאן די ענני כבוד וואס האבין גימאכט איין שאטין איבר זיא אונ זיא זיינען גיבליבין אפין אונ האבין גימוזט אפ לייגן זייער שווערד וואש אויף איר איז גיוועזן גיקריצט דער שם המפורש מיט זיבעציג שמות אונ גאט באגערט זיי צו פרלירין פון דר וועלט. נאר ער האט גידאכט אין דער שבועה וואש ער האט גישווארין צוא אברהם יצחק ויעקב דאש זייא זיינן גיוועזן גישיקט צו זיין דינסט אז איין הירש אונ יונגע אינדרין אונ האט גידאכט דאס אברהם האט מקריב גיוועזן זיין זון יצחק אויף דעם בארג מוריה. אונ דאש ער האט פריער אויף מקריב קרבנות גוועזן דאש זיי האבן גישפאלטן דעם הימיל:

על משכבי בלילות אז די ישראל האבין דר זעהן דאס עס איז אפ גיטאן גיווארין פון זיי דיא ענני כבוד אונ די קרוין וואש איז גגעבן גווארן אויפין בארג סיני אזוא זיינען זייא גיוועזן פאר פינסטערט אלע נאכט אונ האבין גיזוכט דיא היילינגע קרוין אבר זייא האבין זיא ניט גיפונען אקומה נא די ישראל האבין גיזאגט איינער צום אנדערין קומט לאמיר ארום רינגלין דאס גיצעלט וואש משה האט פאר שפרייט מחוץ למחנה אונ לאמיר ווידר פאדרין דיא תורה פון גאט אונ די היילינגע שכינה וואש איז פון אונז אפ גיטאן גיווארין זייא האבין זיא גיזוכט אין דיא שטעט אונ דערפר אונ פאלישען אבר זיי האבן זיא ניט גיפונען מצאוני זאגין די כנסת ישראל זיי האבן מיך גיפונען משה אונ אהרן אונ דיא לויים וואס רינגלין ארום דאש משכן אזו האב איך זיי גיפרעגט פון וועגין דער זאך פון דער היילינגער שכינה אזוא האט משה רבינו גיענטפערט אונ גיזאגט איך וועל אויף גיין אין הויכן הימל צוא בעטין פון גאט טאמער וועט ער אייך מוחל זיין אויף אייערע עבירות אונ וועט ווידער לאזין רוען זיין שכינה צווישין אייך אזוא וויא פריער כמעט שעברתי איין קליינע צייט דער נאך האט הקב״ה ווידער גיקערט זיין צארין אונ האט באפוילין דורך דעם נביא משה צו מאכין דאס משכן אונ ארון אונ ער האט גיטאן רוען זיין שכינה דרינן אונ ישראל האבן מקריב גיוועזן זייערע קרבנות אונ האבין גילערינט תורה אין דר קליינער ישיבה פון יהושע דר משרת פון משה השבעתי אתכם אז די זיבין אומות האבן דר הערט דאש די ישראל וועלין ירשנן זייער לאנד אזו האבין זיי אפ גיהאקט אלע ביימר אונ פאר שטאפט אלע קוואל וואשער אונ האבין אויש גילידיגט זייערע שטעט אונ זיינן אנטלאפין. דא האט גיזאגט הקב״ה צוא דעם נביא משה איך האב בפעסטיגט צו זייערע עלטערן ארין צוא ברייגנן זייערע קינדר אין אזוא איין לאנד

דאש,

וואש פליסט מילך אונ האניק נוא וויא זאל איך איצונדרט זייערע קינדער אין איין וויסט לאנד ברייגן דרום וויל איך ארצונדרט אויף האלטין זיי פערציג יאר אין דר מדבר אונ אונטער דער צייט וועט מיין תורה ביי זיי פאר מישט ווערין אונ די פעלקר ווילן ווידר בויען וואש זיי האבן פר וויסט · אזו האט משה גיזאגט צו די כנסת ישראל איך באשווער אייך ביי גאט צבאות אונ ביא דעם שטארקין לאנד ארץ ישראל · דאש איר זאלט ניט אויף גיין מיט אייער ווילין אליין קיין ארץ ישראל ביז די פערציג יאר ווערין זיך אויש לאזין דר נאך וועט הקב"ה טאן זיין ווילין אונ וועט איבער ענטפערין אין אייערע הענט דיא זיצר פון דעם לאנד אונ איר וועט איבער פארין דעם ירדן אונ דאש לאנד וועט פר אייך באצוואונגען ווערין · מי זאת עולה אז דיא ישראל זיינן ארויס גיגאנגן פון דר מדבר אונ זיינן איבר גיפארין דעם ירדן מיט יהושע דא האבין דיא אומות גיזאגט וואש פאר איין אום דער וועלט פאלק גייען אויש דר מדבר זיי זיינן ברייכערט מיט גיווירץ · אונ זיינן אונטער גילעהענט מיט זכות אברהם דאש ער האט תפלה גיטאן אויף דעם בארג מוריה אונ זיינן גיזאלבט מיט אלע הערשאפט דורך דעם זכות פון יצחק וואס ער איז גיוועזן גיבונדין אויף דעם פלאץ פון דעם בית המקדש וואש ער ווערט גירופן דר לבנון אונ עס איז זיא גישעהן נסים פון וועגין דאש חסידות פון יעקב דאש ער האט זיך גיראנגילט מיט דעם מלאך ביז עש איז אויף גיגאנגן דר מארגין שטערין אונ ער איז גיוועזן שטארקר פון דעם מלאך אונ איז ניצול גיווארין מיט זיינע צוועלף שבטים הנה מטתו אז שלמה המלך האט גיבויט דאש בית המקדש אין ירושלים · דא האט הקב"ה גיזאגט וויא גאר שיין איז דאס בית המקדש וואש איז צו מיר גיבויט גיווארן דורך די הענט פון שלמה המלך דער זון פון דוד · אונ וויא גאר שיין זיינן די כהנים אין דר צייט אז זיי פאר שפרייטין זייערע הענט אונ שטייען אויף זייער דוכן אונ בענטשין דאש פאלק ישראל מיט זעכציג אותיות וואש איז איבער גיענטפערט גיווארין צוא משה רבינו · אונ רינגלן זיי ארום מיט דר ברכה גלייך אז מיט איין פעסטין מויער אונ דורך דעם שטארקין אונ באנדיקין אלע די ישראל כולם אחוזי אונ די

כהנים אונ לוים אונ אלע די ישראל באגרייפן די רייד פון דער תורה דאש זיא איז גיגליכין צוא איין שווערד אונ זיינן אין איר נושא ונותן גלייך אז די מענטשין וואס זיינן גילערינט צו שטרייטין אונ איטליכר פון זיי איז גצייכינט מיט דר מילה אזו וויא אברהם אבינו אונ שטארקין זיך אין דר תורה גלייך אז וויא איינר וואש איז אן גיגורט מיט איין שווערד אונ דרום פארכטין זייא זיך ניט פר מזיקים אונ רוחות וואש נאנדערין ביא נאכט אזוין דאש הייליגע בעטיל דאש איז דר כפורת וואש שלמה המלך האט גבויט איז גוועזן פון איגגבר אונ שאגי אונ שורבני האלין וואש קומט פון דעם וואלד לבנון אונ האט עס ברעקט מיט ריין גאלד עמודיו עשה כסף אז שלמה המלך האט שוין גאר אויש גיבויט דעם בית המקדש אזו האט ער דריין גטאן דעם ארון העדות דאס ער איז דיא קרוין פון דר וועלט · אונ דרינען איז גוועזן פר בארגין די צוויי שטיינערנע לוחות וואש משה האט גינומן פון דעם בארג חורב וואש עס איז גיוועזן קעשטליכר אז גילייטערט זילבר אונ שענער אז פיין גאלד אונ האט דעם ארון איבער גישפרייט מיט אפרוכת פון תכלת אונ ארגמן אונ צווישין דיא כרובים וואש איז גיוועזן אויפין כפורת האט גירוט די שכינה פון גאט דער גאט וואש האט גירוט אין ירושלים מער אז אין אלע לענדר פון ארץ ישראל צאינה וראינה אז שלמה המלך איז גיקומן צוא מאכין חנוכת בית המקדש דא איז אויש גיגאנגן איין בת קול אין פאר הויף פון דעם בית המקדש אונ האט גיזאגט גייט אויש אונ זעהעט דיא באזיצער פון דער גראף שאפט פון דעם לאנד ארץ ישראל אונ זעהט דאש פאלק פון ציון אין זייערע קרונן ווש שלמה האט זיי גיקריינט אין דעם טאג פון חנוכת בית המקדש אונ פרייט אייך דיא פרייד פון דעם יום טוב סוכות וואש שלמה המלך האט גמאכט אין דר צייט פערצן טעג יום טוב :

הנך יפה אונ אין דעם זעלביגן טאג האט שלמה המלך מקריב גיוועזן טויזנט עולות אויף דעם מזבח אונ זיינע קרבנות זיינן גוועזן לרצון פאר גאט אונ איין בת קול איז ארויס גיגאנגען פון דעם הימל אונ האט גיזאגט וויא גאר שיין זיינען חשוב דיא כנסת ישראל אונ דיא קלוגע סנהדרין וואש לייכטין אייביג אונ זיינן גיגליכין

צוא יונגע טערקיל טויבין אונ אפילו דאש איבעריגע פאלק אונ די עמי הארצים זיינן אויך צדיקים אז וויא דיא קינדר פון יעקב דאש זייא האבין אויף גיקליבין שטיינר אונ האבן גמאכט איין הויפין אויף דעם בארג גלעד · שניך וויא שיין זייגען דיינע כהנים אונ לוים וואש זיינען מקריב דיינע קרבנות אונ עסין דאש הייליגע פלייש אונ תרומות ומעשרות · אונ זייגען ריין פון גזילות אז וויא דיא שאף פון יעקב וואש זיינן איבער גיפארין דעם טייך יבוק אונ אלע זיינן גלייך גוועןן · אונ האבין גיוואונן אלע צייט צווילינגן אונ קיין עקרה אונ איין אפ ווארפערן איז ניט גיוועןן צווישין זייא כחוט השני אונ ווען דיא לעפצין פון דעם כהן גדול האבין תפלה גיטאן אין בית המקדש אונ זיינע רייד האבן פר קערט די עבירות וואש זיינן גיגליכין צו רויטע פאדים אונ האט זייא גימאכט ווייש אז ריינע וואל · אונ דר מלך אייער ראש איז גיוועןן פול מיט מצות אז די מילגרוים אונ דיא הערין אונ שרים פון דעם מלך זיינן גיוועןן צדיקים אונ עש איז ניט גיוועןן אונטר זיי קיין שלעכין כמגדל דויד אונ דער ראש ישיבה אונ אייער רב איז גיוועןן שטארק פון זכיות אונ האט גיהאט פיל מעשים טובים אזו וויא דוד מלך ישראל · אונ דורך זיין ווארט האט די וועלט אקיום גיהאט אונ דורך זיין תורה וואש ער האט גילערינט זייגען דיא ישראל גיוועןן פר זיכערט אין דר מלחמה גלייך וויא זיי וואלטין גיהאלטין אין זייערע הענט אלע כלי מלחמה שני שדיך דיינע צוויא דר לייזערש וואש וועלין אייך דער לייזין משיח בן דוד אונ משיח בן אפרים זייגען גלייך צו משה אונ אהרן די קינדר פון יוכבד דאש זיי זיינן גלייך אז וויא איין צווילינג פון צווייא יונגע הערשין אונ זייא האבן גפאשעט דאש פאלק אין דר מדבר פערציג יאר מיט דעם מן אונ פעטע פויגיל אונ מיט דעם ברונן פון מרים עד שיפוח אונ כל זמן דיא ישראל האבין באגריפין אין זייערע הענט דאש אומנות פון זייערע פרומע עלטערן דא זיינן די מזיקים אוועק גיפלויגן פון זיי אבינט אונ מארגן חייל די ווערדיגע שכינה פון גאט האט גירוט אויף דעם בית המקדש וואש איז גבויט גיווארן אויף דעם בארג מוריה אונ אלע מזיקים אונ רוחות זייגען אוועק גיפלויגין פון פאר דעם גרוישין ריח פון די קטורת כלך יפה אונ אז דיא ישראל טוען דעם רצון פון דעם בשעפר פון דר וועלט אזו לויבט ער זיי אין הימיל אונ זאגט דו כנסת ישראל בישט גאר שיין אונ קיין מום איז אין דיר ניט דא אתי מלבנון גאט זאגט צו די כנסת ישראל ביי מיר וועסטו זיצין דוא פרומע כנסת ישראל וואש דוא בישט גיגליכין צוא איין פרומע ציכטיגע טויב אונ מיט מיר וועסטו גיין אין בית המקדש אונ די פעלקר וואס זיצין לעבין דעם באך אמנה וועלין דיר ברייננגען מתנות אונ די איין וואונר ביי די שניא בערג אונ די אומות פון חרמון וועלין דיר געבין מס אונ מען וועט דיר ברייננגן מתנות פון די שטארקע שטעט וואש זיינען שטארקר אז די לייבין אונ פון די שטעט וואש זיינן אויף די בערג וואס זיינן פעסטר אז די לעמפערטן הררי נמרים אויף דעם טאביל פון מיין הארצן איז איין גיקריצט דיין לבשאפט דו מיין שוועסטר כנסת ישראל וואס איז גיגליכן צו איין פרומע כלה אויך איז אויש גיקריצט אויף מיין הארצין די קליינע ליבשאפט פון דיין מלך דש ער איז פרום אז אייער פון דיא סנהדרין אונ אז אייער פון די קינדין יהודה וואס איז גיגעבין גיווארין די קרוין פון מלוכה אויף זיין קאפ · מה יפו וויא גאר שיין גיפעלט מיר דיין לבשאפט מיין שוועסטר כנסת ישראל וואס איז גיגליכין צו איין פרומע כלה אונ דר גוטר נאמן פון דיינע צדיקים שמעקט מער אז אלע בשמים נופת אז די כהנים האבין תפלה גיטאן אין דר הייליגער עזרה דא האבין גירונן זייערע לעפצין אזו וויא האניק אונ דיין צונג מיין שוועסטר כלה איז זיסר אז מילך אונ האניק אין דיין טאן ריידין לויב אונ גיזאנג אונ דר ריח פון די קליידר פון די כהנים שמעקט אזו וויא ווייריך גן נעול אונ די וואס נעמן פרומע מאנן זיינן גיגליכן אז איין פרומע כלה אונ אזו וויא דאש גן עדן וואש קיין שום מענטש האט ניט גימאגט אליין ארייין גיין דרינן נאר די נשמות הצדיקים ווערין אריין גישיקט דורך די הענט פון מלאכים אונ דיינע בתולות זיינן פאר בארגין אז איין קוואל קוועלענדיגע וואסר וואש קומט ארויף פון אונטר איין בוים אונ צו שפרייט זיך אויף פיל טייכין אונ ווען דר קוואל וואלט ניט גיוועןן פר חתמית מיט דעם גרוישן הייליגן שם אזו וואלט ער פר פלייצט די גאנצע וועלט שלחיך פרדס דיינע יונגען זיינן פול מיט מצות אז די מילגרוים אונ זייא

האבין ליב זייערע ווייבר אזו גיווינן זיי גוטע קינדר וויא זיי זיינן אונ זייער גישמאק איז גלייך אז קאנפער אונ גיווירץ פון דעם גן עדן נרד אונ אז וויא הויבט גיווירץ אונ זאפרן אונ צמרונג אונ וויא אלע בשמים פון דעם וואלד לבנון אונ אויך היא ריין גיווירץ אונ נעגעליך מיט אלע סארטין גיווירץ מכן נגיס אונ דר באך וואסער וואש הייסט שילוח וואש רינט גאנץ גשווינט אויך די אנדרע וואסר וואש רינען אויש דעם לבנון די אלע זיינן אן צו טרינקן דאס לאנד פון ישראל ווייל זיי מיען זיך אין דער תורה דאש זיא איז גיגליכין צו איין קעסטליכן ברונען אונ פון וועגן דעם זכות גיסוך המים וואש מען האט גיגאסין אין בית המקדש וואש איז גיוועזן אין ירושלים דאש ער ווערט גירופין לבנון עירי צפון אונ אין צפון זייט איז גישטאנען דר טיש מיט די צוועלף לחם הפנים אונ אין דרום זייט דיא מנורה צו לייכטין אונ אויף דעם מזבח האבין די כהנים מקריב גיוועזן קרבנות אונ גיווירצטע קטורת אונ די כנסת ישראל האבין גיזאגט מיין נאמט דער גיליבטער זאל אריין גיין אין דעם בית המקדש אונ זאל אנטפאנגן מיט רצון דיא קרבנות פון זיין פאלק:

באתי לגני הקב"ה האט גיזאגט צו זיין פאלק ישראל איך בין אריין גיגאנגען אין בית המקדש דאש דו האסט גיבויט מיין גיליבטע שוועסטער כנסת ישראל וואש איז גיגליכין צו איין ציכטיגע כלה אונ איך האב מיין שכינה צווישן דיר גלאזט רוען איך האב אויך וויליגליך אנטפאנגן דיינע קטורת דאש דו האסט גמאכט צו מיין נאמן אונ איך האב גישיקט פייער פון דעם הימיל צו פר ברענן די בראנד אפער אונ די היליגע שעכטונג האב איך צו גינומן לרצון אונ אויך דאש גיסונג פון דעם רויטן אונ ווייסן ווין וואש די כהנים האבין מנסך גיוועזן אויפין מזבח איצונדרט קומט איר כהנים די ליב האבר פון מיינע חוקים אונ עסט וואש איז איבער גיבליבן פון די קרבנות אונ זייט אייך מפנק פון דעם גוטש וואש איז אייך אן גיבריים אני ישנה נאך אלע די זאכין האבין די ישראל פר זינדיגט אזו האט זיי גאט איבר גיענטפרט אין די הענט פון נבוכדנצר מלך בבל אונ ער האט זיי גיפירט אין גלות אריין אונ זיי זיינן דארטין גיוועזן אזו וויא איין מענטש וואש קאן זיך ניט אויף וואכין פון דעם שלאף אונ דאש קול פון רוח הקודש האט זיי גילויכטין דורך די נביאים זיי האבין זיי אויף גמאכט פון זייער שלאפענדיגן הארץ אונ דר הער פון דר וועלט האט גירופן אונ גיזאגט זייא חוזר בתשובה אונ עפין דיין מויל אונ בעט אונ לויב צו מיר מיין גיליבטע שוועסטער כנסת ישראל וואש דו בישט גיגליכין צו איין טויב דורך דיינע פיל גוטע מעשים דען די האר פון מיין קאפ זיינן פול מיט דיינע טרערן אזו וויא מיט טויא אונ די לאקין פון מיינע האר זיינן פול פון טראפין דיינע טרערן פון די אויגין זיינען גלייך אזו וויא דר רעגין פון בייא נאכט וואלט גינידערט אויף זייא פשטתי דא האבין גענטפערט די כנסת ישראל אונ האבין גיזאגט קעגין די נביאים איך האב דאך שוין אפ גיטאן פון מיר דעם שנור פון מצות וויא זאל איך ווידר קערין מיין פנים צו אים דא האט איר גענטפרט הקב"ה דורך די נביאים איך האב דאך אויך מיין שכינה שוין לאנג אפ גיטאן פון דיר אונ וויא זאל איך ווידער קערין צו דיר דו האסט דאך בייזע מעשים גיטאן אונ איך האב מיינע פים גירייניגט פון דיינע אום ווערדיקייט אונ וויא זאל איך זיי ווידער פר אום רייניגן צווישן דיר דורך דיינע בייזע מעשים דודי שלח ידו אבר האט ער גשטערקט זיינע שטארקע שלעק איבר שבט ראובן אונ גד אונ האלב שבט מנשה דאס זיי זיינן גיוועזן איבער דער זייט פון דעם ירדן אונ האט זיי איבר גיענטפערט אין דער האנט פון סנחריב מלך אשור אונ וויא איך כנסת ישראל האב דאס פאר נומען אזו האב איך גיוועלגערט איבר זיי מיין דר בארים הארציקייט קמתי אני אונ אז עם האט זיך אויף מיר גשטארקט גאטש שלאק דא האב איך מיך פר וואונדערט איבער די ווערק דאש די כהנים האבין מקריב גיוועזן קרבנות צו הקב"ה אונ עש איז אום מיגלעך גיוועזן אים צו אנטפאנגן אונ דאש איז גישעהן ווייל דער הער פון דער וועלט האט צו גישלאסן די טויערן פון תשובה פתחתי אני די כנסת ישראל זאגין איך האב באגערט צו פארערן די תורה פון השי"ת אבר ער האט אפ גטאן פון מיר די שכינה מיין ליב האט גיגלוסט צום קול פון זיינע רייד אונ איך האב גיזוכט זיין ווערדיגע שכינה אבר איך האב זיא ניט גיפונען איך האב פאר אים תפלה גיטאן אונ

ער האט באַרעקט זיינע היטלען מיט וואָלקין
ניט צו פאַר נעמען מיין תפלה · סכתני זיי האָבן
זיך גיגרייכט די כשדים אונ דאש פאָלק פון
בבל אונ האבין מיך גישלאָגן אונ גיביילט אונ
האבין באַלעגערט אַרום דער שטאָט ירושלים
אַטייל פון מיר האבן זיי גיטייט מיט דר שווערד
אונ אַטייל האבין זיי גיפירט אין גיפיינקעניש
אונ האבין אַוועק גינומען די קיניגליכע קרוין
פון צדקיהו מלך יהודה אונ האבין אים גיפירט
קיין בבלה אונ האבין אים בלינד גימאַכט זיינע
אויגין השבעתי אזו האבין גזאָגט די כנסת ישראל
איך באַשווער אייך נביאים דורך גאָטש רייד
ווען מיין גיליבטר גאָט וועט זיך צו אייך באַוויזין
אַזו זאָלט איר אים זאָגין דאש איך בין קראַנק
פון וועגין זיין ליבשאַפט · מה דודך אזו האבין
די נביאים גיענטפערט אונ גיזאָגט צו ישראל
וועלכן גאָט באַגערשטו צו דינען דו כנסת ישראל
די שענסטע אונטר אַלע עובדי כוכבים צו וועלכן
באַגערסטו דיך צו פאַרכטין דאש דו באַשווערסט
אונז אזו דודי צח אזו באַלד האבין די ישראל אָן
גיהויבן דר ציילין די לויב פון הקב״ה אונ האבן
גיזאָגט מיר וועלין דינען צו דעם גאָט וואָש
קלייד זיך אָן ביי טאָג אין ווייסע קליידר אַז שניי
אונ לערינט אין די פיר אונ צוואַנציג ביכר פון
תורה אונ נביאים כתובים אונ ביי נאַכט לערינט
ער ששה סדרי משנה אונ דער כבוד פון זיין
לויטר גשטאַלט איז לויטר אַזו וויא פייער אונ
עש איז פיל זיין חכמה אונ פאַר שטאַנר מיט
זיינע הלכות וואָש ער באַנייט אַלע טאָג דאָס ער
וועט זיי אַנפּלעקין צו זיין פאָלק לעתיד לבא
אונ זיין ממשלה איז איבר צעהן טויזנט מלאכים
וואָש דינען פאַר אים ראשו די תורה איז רויטר
אַז גין גאָלד אונ דאש אוים לייגונג פון דיא
ווערטר פון דער תורה זיינען גיצייכינט פון מצות
אונ טעמים די וואָש היטין זיי זיינען ווייס אזו וויא
שנייא אָבר די וואָש היטין זיי ניט זיינען שוואַרץ
אַז איין ראָב עיניו זיינע אויגין לוגין תמיד אויף
ירושלים אונ ישראל פון אָן הייב ביז סוף צו
באַגיטיגין אונ צו בענטשין זיי גלייך אַז וויא די
טויבין שטייען אונ לוגין אויף דעם אוים גאַנג
פון וואַסר דאָס קומט צו ישראל פון וועגין דעם
זכות דאש די סנהדרין זיצין אונ לערנען תורה
אונ לייכטין מיט דינים וואָש זיינען ווייס אַז מילך
אונ זיצין אין בית המקדש אונ קלערין אין דין

ביז זיי זיינען רעכט מחייב אונ מזכה לחיו בשריות
די צוויי שטיינערנע לוחות וואָש ער האָט גיגעבן
זיין פאָלק זיינען גישריבן אויף צעהן שורות גלייך
אַז וויא די ציילין פון איין גיוירץ גאָרטן אונ זיי
ברייגגן דער פון דקדוקים אונ טעמים אַז וויא
דר גיווירץ גאָרטין ברייגגט אויף איין גוטין ריח
אונ די לעפצין פון די חכמים טריפן מיט טעמים
פון אַלע זייטין אונ זייערע ווערטר איז גלייך אַז
אַלע דאָס בעסטע גוווירץ ידיו גלילי זהב די צוועלף
שבטים די קנעכט פון יעקב זיינען גיוועזן אוים
גיגראָבן אויף דעם הייליגין אונ גילדענעם חושן
אונ אויף צוועלף קעסטליכע שטיינער מיט די
דריי אבות פון דר וועלט אברהם ויצחק ויעקב
ראובן איז גיוועזן אויש גיגראָבן אויף איין רובן ·
שמעון אויף איין פריזאַנט אונ לוי אויף איין
גאַרפינקל יהודה אויף איין שמאַראַק יששכר
אויף איין ספיר זבולון אויף איין פעריל מוטער
דן אויף איין טורקאָס נפתלי אויף איין טופּאַז
גד אויף איין קרישטאַל אשר אויף איין יאָכצונג
יוסף אויף איין אָניקיל בנימין אויף איין ישפה
אזו זיינען זיי גיוועזן גלייך אַז די צוועלף מזלות
אונ האבין גילויכטן אַז איין לאַנטערנע אונ זיינען
גיוועזן קלאָר מיט זייערע מעשים אַז דר ביין פון
איין העלפאַנד אונ אַז ספיר · שוקיו די צדיקים
וואָש זיינען די זיילין פון דר וועלט זיינען גימרמרט
פעסט אויף גילדענע זיילין דאש מיינט מען זיי
שטראָפין די ישראל מיט די רייד פון דר תורה
וואָש זיי לערנען זיי דאש זיי זאָלין טאָן דעם
רצון פון הקב״ה אונ הקב״ה דר פילט זיך מיט
באַרעם האַרציקייט אונ מאַכט ווייס די עבירות
פון ישראל אַז שנייא אונ ברייט זיך אָן מיט
שטאַרקייט צו שטרייטין אונ צו פאַר לירין די
רשעים וואָש זיינען עובר זיינע גיבאָט אַז איין
שטאַרק יונגלינג איז איין פעסטר טענן בוים ·
חכו ממתקים די רייד פון זיין נומען זיינען זים אַז
וויא האָניק אונ זיינע גיזעץ זיינען ליבר צו דיא
חכמים אַז גאָלד אונ זילבר דאש איז די לויב
פון מיין גיליבטן גאָט אונ דאש איז די קראַפט
אונ שטאַרקייט פון מיין גיליבטן הער איר נביאים
אין ירושלים · אָנה אַז די נביאים האָבן גהערט
גאָטש לויב דורך דער מויל פון כנסת ישראל
אזו האבין זייא גיפרעגט צו די ישראל איבער
וואָש פאַר עבירות האָט זיך די שכינה אָפּ גטאָן
פון דיר דו בשיינטע מיט מעשים אונ צו וועלכן

פלאץ

פלאץ האט זיך דיין גיליבטער גיוועזט אז ער
האט זיך אפ גיטאן פון זיין בית המקדש דא
האבין גיענטפערט די כנסת ישראל פון וועגין
די עבירות אונ ווידר שפעניקייט אונ טומוילונג
דאש אונטר מיר איז גיפונען גיווארן אזו האבן
גיזאגט די נביאים טוט איצונדערט תשובה אונ
קומט לאמיר מיט אנאנדר תפלה טאן אונ בעטן
פון גאט בארם הארציקייט דודי ירד דר הער פון דר
וועלט האט אנטפאנגן דאס גבעט מיט רצון אונ
האט אראפ גנידרט צו די חכמים אונ סנהדרין פון
בבל אונ האט גיגעבן איין דר ווייטרנעש צו זיין
פאלק אונ האט זיי גיבראכט אויש דעם גלות
דורך דיא הענט פון כורש אונ עזרא אונ נחמיה
אונ זרובבל בן שאלתיאל אונ דיא עלצטע פון
יהודה זיינען אויף גיגאנגען קיין ירושלים אונ
האבין גיבויט דאש בית המקדש אונ האבין
גישטעלט כהנים איבער דיא קרבנות אונ דיא
לוים צו היטין דאש בית המקדש אונ צו זינגען
אונ הקדוש ברוך הוא האט אראפ גישיקט איין
פייער פון דעם הימיל צו אנטפאנגן די קרבנות
אונ קטורת: אונ דאס איז גיוועזן גלייך אז וויא
איינר שפייזט זיין זון מיט קעסטליכע אונ לייכטע
שפייז אונ אזו וויא איינר קלייבט רוזין פון איין
גארטין אזו האט ער זיי איין גיזאמילט פון בבל
אני לדודי אין דר וועלביגר צייט האב איך גירופן
צום הער פון דער וועלט מיין גיליבטין אונ ער
האט גילאזט רוען דיא היליגע שכינה צווישין
מיר אונ האט מיך גישפייזט מיט זעניפטיקייט
יפה את גאט האט גיזאגט דורך זיין ווארט וויא
שיין ביסטו מיין גיליבטע ווען דו בגערשט צו
טאן מיין רצון עש גיפעלט מיר וואול דר בית
המקדש דאש דוא האשט מיר גיבויט גלייך אז
דער בית המקדש וואש שלמה המלך האט מיר
גיבויט אין ירושלים אונ דיין פארכט זאל זיין
איבער אלע עובדי כוכבים גלייך וויא עש איז
גיוועזן פריער אז איר זייט גיגאנגן אין דר מדבר
הסבי זיי האבין מיך גימאכט ארום רינגלן דיא
חכמים פון כנסת ישראל דען זייא מאכין מיך
קיניגין אין גלות אונ זיצין אין בתי מדרשים צו
לערנן דרינען תורה אונ דיינע אנדרע גימיינע
לייט אונ עמי הארצים זיינן גירעכט מיט זייערע
ווערטר גלייך אז וויא די קינדר פון יעקב דאס
זיי האבין גיקליבין שטיינר אונ האבן גימאכט
איין הויפין אויף דעם בארג גלעד שנך כעדר

דיינע כהנים אונ לוים וואש עסין דיינע קרבנות
אונ תרומה ומעשר זייא זיינען ריין פון גזילות
גלייך אז וויא דיא שאף פון יעקב וואס זיינען
גיקומן אויש דעם באך יבוק דאש אונטר זייא
איז ניט גיוועזן קיין אונס אונ גזילות אונ זיינען
גוועזן אלע גלייך אונ האבין גיוואונן אלע צייט
צווילינגש אונ קיין עקרה אונ איין אפ ווארפין
איז ניט גיוועזן צווישין זיי כפלח אונ דאס מלכות
חשמונאים זיינן פול מיט מצות אז איין מילגרוים
דר מתתיהו בן יוחנן כהן גדול אונ זיינע זין זיינן
גרעסערע צדיקים פון אלע אונ היטין די מצות
אונ תורה מיט לויטערקייט ששים אין דר צייט
זיינן אויף גישטאנן דיא רשעים אונ האבין איין
גיזאמילט זעכציג מלכים פון די קינדר עשו אונ
אלע זיינען גיוועזן אן גיקלייד מיט פנצערם אונ
האבין גירייטין אויף פערד אונ רייט וועגין אונ
אויך אכציג דוכסים פון די קינדר ישמעאל אונ
זייא האבין גירייטין אויף העלפאנדין אונ אויך
אנדרע פעלקר גאר אן אצאל אונ האבן איבר
זיך גיזעצט דעם מלך אלכסנדר צוא איין ראש
אונ זיינן גיקומן צו שטרייטן אויף ירושלים אחת
היא אונ אין דר וועלביגר צייט זיינן דיא ישראל
גיוועזן גיגליכין צו איין טויב צו דינן גאט מיט
איין הארצין אונ האבין זיך גיאיינציגט צוא דר
תורה אונ האבין זיא גילערנט מיט פולן הארצן
אונ זיינן גיוועזן לויטר מיט זייערע זכיות גלייך
אז דעם טאג וואש זיי זיינן ארויש גיגאנגן פון
מצרים אזו זיינען ארויש גיגאנגען דיא קינדער
חשמונאים מיט מתתיהו אונ כל ישראל אונ
האבין אן גירייצט איין מלחמה מיט זייא אונ
גאט האט זיי איבר גיענטפרט אין זייערע הענט
די ויצר פון די דערפר האבין דאש גיזעהען אונ
האבן זיי גלויבט אונ די קיניגין אונ גיוועלטיגע
פון אנדרע לענדער האבין זיי גירימט * מי זאת
די עובדי כוכבים האבן גיזאגט וויא לויטר זיינן
דיא ווערק פון דעם פאלק אז וויא דער מארגין
שטערין אונ זייערע זכיות איז אזו קלאר אזוא
וויא די זון אונ זייער פארכט איז אויף אלע די
זיצער פון דר ערד גלייך אז וויא די צייט דאס
זיי זיינן גיגאנגען מיט פיר פענדליך אין דער
מדבר * אל גנת ער זאגט דר הער פון דר וועלט
איך האב דרום גילאזט רוען מיין שכינה אין
דעם אנדערין בית המקדש וואש איז גיבויט
גיווארן דורך כורש כדי צו זעהן די גוטע מעשים

פון מיין פאלק אונ אויב עש מערין זיך זייערע חכמים דאש זייא זיינן גיגליכין צוא איין וויין שמאק מיט זייערע בלעטר אונ אויב זיי זיינן פול מיט זייערע מעשים טובים אז איין מיל גרוים לא ידעתי אונ אז עש איז אנטפלעקט גיווארין פאר גאט דאש זייא זיינען צדיקים אונ לערנען תורה דא האט גאט גיזאגט איך וועל ניט מערין זייא צו שלאגין אונ וועל זיי ניט פאר דארבין נאר איך האב מיר זעלבשט איין עצה גינומן צו באגיטיגין זיי אונ צו מאכין ריימין זיי אין קינינגליכע רייט וועגין אין דעם זכות פון זייערע צדיקים וואש זיינן אין דעם דור דאס זיי זיינען גלייך מיט זייערע מעשים אז וויא זייער פאטער אברהם:

שובי קער ווידר צו מיר דו כנסת ישראל קער ווידר צוא לערנן תורה · קער ווידר צוא אנטפאנגן די נבואה פון די נביאים וואס זאגין נביאות אין גאטש נאמען אונ וואש נוצין איך די פאלשע נביאים וואש פאר אירין דאס פאלק פון ירושלים מיט זייערע פאלשע נביאות אונ מאכין איך אפ קערין פון גאטש פארכט אונ פאר שווערכין די מתנות פון יהודה אונ ישראל מה יפו שלמה המלך זאגט דורך די רוח נבואה פון גאט וויא שיין זיינן די פים פון ישראל ווען זיי גייען דריי מאל אין יאר עולה רגל זיין צוא גיזעהן ווערן פר גאט · אונ זייערע שיך זיינען מיט פיל שיינע פארבן אונ זיינן מקריב זייערע נדרים אונ נדבות אונ דיא קינדער וואש גייען אויש פון זייער דיך זיינן אזו שיין אז דיא אבנים טובות וואש דר מייסטער בצלאל האט גיזעצט אין דר קרוין פון אהרן הכהן שררך אונ דיין ראש ישיבה וואש דורך זיין זכות ווערין גישפייזט די גאנצע וועלט גלייך אז וויא דאש קינד ווערט גישפייזט דורך זיין מוטערש נאפיל ער לייכט לויטער אין דער תורה אז דיא שיין פון דיא לבנה ווען ער קומט מזכה אדר מחייב זיין אונ די תורה ווערט ניט אפ גיבראכין שטעטיגליך פון זיי גלייך אזו ווי דיא גרוישע וואסער וואש גייען פון דעם · באך פון דעם עדן אונ זייערע זיבעציג חכמים זיצין ארום גירינגילט בשעת משפט גלייך אז איין בעקין אונ זייערע אוצרות זיינן דער פילט מיט הייליגע מעשר אונ נדרים אונ נדבות אונ לערנן תורה שני שדיך דיינע צוויי דר לייזר וואש וועלן דיך גיך דר לייזן דאש איז משיח בן דוד אונ משיח בן אפרים זייא זיינען גלייך צו משה אונ אהרן דיא קינדער פון יוכבד דאש זיי זיינן גלייך צוא איין צווילונג פון צוויי יונגע אינדין צואך אונ דער אב בית דין וואש פסקת דיינע דינים דר איז שטארק איבר דיר וויא שלמה המלך וואש ער האט גימאכט איין שטול פון העלפאנד ביינר דאס ער האט ווידר גיקערט דאש פאלק ישראל אונ האט זיי באצוואונגן צו השי"ת אונ דיינע תלמידי חכמים זיינן פול מיט חכמה אזו וויא טייכן וואס זיינן פול מיט וואשער · אונ זיי ווייסין דעם חשבון צוא מאכין עיבור דאש יאר אונ ראש חודש אונ ראש השנה · דאש אליץ איז גיוועזן ביי דיא סנהדרין הגדולה · אונ דער ראש בית אב פון שבט יהודה איז גלייך צוא דוד המלך דאש ער האט גיבויט מצודת ציון דאש ער ווערט גירופן מגדל לבנון · ווייל ער איז גיוועזן אזו הויך אז דר מענטש וואש האט זיך גישטעלט אויף אים האט גיקענט ציילין אלע די טויערין פון דמשק ראשך דר מלך וואס איז גיזעצט איבר דיר צוא איין ראש איז איין צדיק גלייך אז וויא אליהו הנביא דאס ער האט גיטאן גאטש ווילין אונ האט גטייט די פאלשע נביאים אויף דעם בארג כרמל · אונ האט ווידר גיקערט די ישראל צוא גאטש פארכט אונ דאש ארימע פאלק וואש גייען היינט שלעכט אן גיקלייד פון וועגן זייער ארימקייט וועלן דר נאך אן קליידן פירפיל וואל אז וויא דניאל איז גיוועזן אן גיקלייד אין דער שטאט בבל אונ מרדכי אין שושן מה יפית שלמה המלך זאגט ווי גאר שיין בישטו כנסת ישראל ווען דוא ליידסט דעם יאך פון די שלעכטע לייט אין דער צייט ווען הקב"ה טוט דיר אן יסורים פון וועגן דיינע עבירות אונ דו נעמסט אן דיא יסורים גלייך אז תענוגים זאת אונ אז די כהנים פאר שפרייטין זייערע הענט מיט תפלה אונ בענטשן זייערע ברידר ישראל דאש איז גלייך אז ווען עש פר שפרייטין זיך די לולבים פון אטייטיל בוים אונ זייער הויך איז אז איין טייטיל בוים אונ דאש קהל שטייען מיט זייער פנים צו די כהנים · אונ זייערע אויגן זיינן צו דר ערד · גלייך וויא איין הייגגיל ווין טרויבן אמרתי השי"ת האט גיזאגט איך וועל גיין פרובן דניאל צוא זעהן אויב ער וועט באשטיין ביא דעם נסיון גלייך אז אברהם וואש איז גיגליכן

סדר ארבע פרשיות ושבת הגדול

צוא וויסין דיא שַׁבָּתִים שְׁקָלִים אונ זָכוֹר וָואשׁ מֶען לֵייעֶנְט פַאר פּוּרִים . אונ שַׁבָּת פַּרְשָׁה פָּרָה. אונ שַׁבָּת פַּרְשָׁה חוֹדֶשׁ וָואשׁ מֶען לֵייעֶנְט נָאךְ פּוּרִים . אונ שַׁבָּת הַגָּדוֹל. אִין וָועלְכֶע סֵדְרָה זַייא גִיפַאלִין .

אין יאהר	שְׁקָלִים	זָכוֹר	פָּרָה	חוֹדֶשׁ	שַׁבָּת הַגָּדוֹל
תרל"ז	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרל"ח	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	צַו	שְׁמִינִי	מְצוֹרָע
תרל"ט	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תר"מ	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	וַיִּקְרָא	צַו
תרמ"א	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	צַו	שְׁמִינִי	מְצוֹרָע
תרמ"ב	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרמ"ג	פְּקוּדֵי	וַיִּקְרָא	שְׁמִינִי	תַזְרִיעַ	אַחֲרֵי
תרמ"ד	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרמ"ה	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרמ"ו	פְּקוּדֵי	צַו	שְׁמִינִי	תַזְרִיעַ	אַחֲרֵי
תרמ"ז	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	וַיִּקְרָא	צַו
תרמ"ח	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרמ"ט	פְּקוּדֵי	צַו	שְׁמִינִי	תַזְרִיעַ	אַחֲרֵי
תר"נ	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	וַיִּקְרָא	צַו
תרנ"א	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	צַו	שְׁמִינִי	מְצוֹרָע
תרנ"ב	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרנ"ג	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	וַיִּקְרָא	צַו
תרנ"ד	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	שְׁמִינִי	תַזְרִיעַ	מְצוֹרָע
תרנ"ה	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרנ"ו	תְּרוּמָה	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל	פְּקוּדֵי	צַו
תרנ"ז	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	שְׁמִינִי	תַזְרִיעַ	מְצוֹרָע
תרנ"ח	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרנ"ט	מִשְׁפָּטִים	תְּרוּמָה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תר"ס	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	שְׁמִינִי	תַזְרִיעַ	מְצוֹרָע
תרס"א	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרס"ב	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	צַו	שְׁמִינִי	מְצוֹרָע
תרס"ג	תְּרוּמָה	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל	פְּקוּדֵי	צַו
תרס"ד	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרס"ה	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	צַו	שְׁמִינִי	מְצוֹרָע
תרס"ו	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו
תרס"ז	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	וַיִּקְרָא	צַו
תרס"ח	וַיַּקְהֵל	וַיִּקְרָא	צַו	שְׁמִינִי	מְצוֹרָע
תרס"ט	מִשְׁפָּטִים	תְּצַוֶּה	תִּשָּׂא	וַיַּקְהֵל פְּקוּדֵי	צַו

מו איין לולב אונ איז באשטאנען מיט צעהן נסיונות. אונ אויך וועל איך פרובין חנניה מישאל ועזריה אויב זיי וועלן היילענדיג בשטיין איז מיין נסיון אזוא וועל איך פון וועגן זייער זכות דר לייזין דאש פאלק ישראל. דאש זיי זיינן גיגליכן צו איין היינגיל וויין טרויבן אונ דר נאמן פון חנניה מישאל ועזריה וועט גהערט ווערן דורך דר גאנצר וועלט אונ זייער גשמאק וועט שמעקין אז דיא עפיל פון דעם גן עדן. חכך כיין דניאל אונ זיינע חברים האבן גיזאגט מיר וועלין גאטש גזרה אן נעמען גלייך וויא אברהם אבינו האט אויף זיך גינומען דאש ער איז גיגליכן צו שטארקין וויין. מיר וועלן גיין אין רעכט פארטשיגין וועג גלייך ווי אליהו הנביא אונ אלישע האבן גטאן. דאש דורך זייער זכות זיינן אויף גישטאנען טויטע לייט. אונ אז וויא יחזקאל בן בוזי הכהן האט גיטאן דאש דורך זיין זכות זיינען לעבעדיג גיווארין דיא טויטע ביינער אין טאל דורא. אני לדודי ירושלים זאגט ווען איך גיי אין גאטש וועג אזו לאזט ער רוען זיין שכינה ביי מיר אונ טוט מיר גוטש אבער ווען איך קער אפ פון זיין וועג דא טוט ער אפ די שכינה פון מיר אונ זיי גיוועלטיגן אויף מיר גלייך אזו וויא איין מאן גיוועלטיגט איבר זיין ווייב. לכה דודי אז די ישראל האבן פר שולדיגט מיט זייערע עבירות דא האט זיי גאט פר טריבן אין לאנד שעיר דאש פעלד אדום אזו זאגין די כנסת ישראל רבונו של עולם מיר בעטין דיך פאר נעם אונזר תפלה אין די שטעט פון אונזר גלות. נשכימה די ישראל זאגן איינר צו אנדערן לאמיר פריא גיין אין שול אונ אין בית המדרש אריין צו זעהן אויב עש האט גיגרייכט די צייט פון דר גאולה צוא דר לייזין די ישראל וואש זיינן גיגליכן צוא איין וויין שטאק אונ לאמיר פרעגין די חכמים אויב עש איז גיקומן דר קץ צו גיין קיין ירושלים צו לויבין גאט אונ מקריב צו זיין היליגע עולות אונ נסכים דען פר השי״ת איז ידוע דר זכות פון צדיקים וואש זיינען גיגליכין צוא איין מילגרום פול מיט מצות. הדודאים אז עש וועט זיין דר ווילין פון גאט אויס צו לייזין די ישראל דא וועט גיזאגט ווערין צו מלך המשיח עש איז גיקומן דר קץ פון דער גאולה אונ דר זכות פון די צדיקים שמעקט מיר גלייך אזו וויא באלסום אייל אונ דיא חכמים

אין דעם דור זיצין אין בית המדרש אונ לערנן תורה מיט כונה. דרום שטיי אויף איצונדערט אונ אנטפאנג דאש מלכות וואש איז ראוי צוא דיר. מי יתנך אונ אין דר וועלביגר צייט ווען משיח זיך ווייזן אויפן וואר צו כנסת ישראל אונ זיי וועלן צו אים זאגין גיי דו זאלשט זיין מיט אונז צו איין ברודר אונ לאמיר אויף גיין קיין ירושלים אונ לאמיר זייגין די טעמים פון דר תורה גלייך אזוא וויא איין קינד זייגט זיין מוטערש ברוסט אונ אזו לאנג אז איך בין גיוועזן אין גלות האב איך אלץ גידאכט אין דעם נאמן פון גאט אונ האב מיך איבר גיענטפערט פון וועגן מיין גאט. אזו האבין מיך די פעלקער אויך ניט פאר שעמט. אנהגך איך וועל דיך פירין מלך המשיח אונ וועל דיך ברייננגען אין בית המקדש אריין דארטן זאלשטו מיך לערנן צוא פארכטין זיך פאר גאט אונ צוא גיין אין זיין וועג אונ דארטן וועלין מיר עסין סעודת לויתן אונ טרינקען דעם שטארקין וויין וואש איז פר בארגין אין גן עדן פון ששת ימי בראשית. שמאלו די כנסת ישראל זאגין איך בין אויש דער ווילט דען איך לייג תפלין אין מיין לינקער האנט אונ האב איין מזוזה אין דר רעכטר זייט פון מיין טיר כדי דאש די מזיקים זאלין קיין מאכט ניט האבין מיך מזיק צו זיין. השבעתי דר מלך המשיח וועט זאגן איך בשווער אייך ישראל ווארום רייצט איר זיך צו גיין אויש דעם גלות אונ ווארום זייט איר ווידער שפעניג אין דעם חיל פון גוג ומגוג. ווארט אביסיל צייט ביז זיי וועלין קומן צו מלחמה אויף ירושלים אונ דער נאך וועט אייך גאט פירין איר ליב האבר די צדיקים. אונ זיין רצון וועט זיין אייך צו דר לייזין. מי זאת שלמה המלך זאגט אז די מתים וועלין אויף שטיין דא וועט זיך דר אייל בארג שפאלטין אונ אלע די מתים פון ישראל וועלין פון אונטין ארויף קומן. אונ אפילו די צדיקים וואש זיינען גישטארבין אין גלות וועלין ארויש קומן דורך די היילין אונטער דעם אייל בארג. אונ די רשעים וואש זיינען גישטארבן אין ארץ ישראל וועלין זיין אוועק גיווארפין. אז וויא מען ווארפט אוועק איין שטיין. אזו וועלין זאגין אלע די איין וואוינר פון דעם לאנד וואש איז דער זכות פון דעם פאלק דאש זיי זיינן אויש גיגאנגן צעהן מאל צעהן טויזנט גלייך אז וויא זיי זיינען גיגאנגן אויש

דער מדבר קיין ארץ ישראל · אונ זיי זיינן זיך מפנק מיט גאטש ליבשאפט גלייך ווי זיי האבן זיך מפנק גיוועזן אויפן בארג סיני בשעת מתן תורה · אונ אין דר זעלביגר צייט אז משיח וועט קומען דא וועט ציון די מוטר פון ישראל גיווינען אירע קינדער · אונ ירושלים וועט מקבל זיין די לייט פון חוץ לארץ שיטני ישראל וועלן זאגין דעם זעלביגן טאג צו זייער הערין הקב"ה מיר בעטין דיך טוא אונז אויף דיין האלז אונ ארום האלז ווי א איין חותם דאש מיר זאלין ניט מער פאר טריבן ווערין · דען עש איז אזו שטארק ווי א דער טויט די ליבשאפט פון דיר גאט פים יבים הקב"ה זאגט צו ישראל ווען אפילו עש זאלין זיך איין זאמלען אלע דאש מחמת זייער פילקייט זיינן זיי גיגליכן צו וואשר אזו וואלטין זיי ניט גיקענט פאר פלייצין מיין ליבשאפט פון דיר אונ אז אפילו עס זאלין זיך איין זאמלן אלע פון דער וועלט וואש זיי זיינען גיגליכן צו איין פלייצינדיגן טייך וועלין זיי דאך ניט קענן דיך אפ מעקין פון דער וועלט · אונ אז דר מענטש וועט געבין גאר זיין געלט צו קויפן די חכמת התורה אין גלות אזו וועל איך עש אים ווידר געבין כפל לעתיד לבא אונ אלע די רויב פון דעם חיל פון גוג ומגוג זאל גיהערין צו אים · אני חומה די כנסת ישראל ענטפערין אונ זאגין איך בין אזו פעסט אין דער תורה אז איין מויער · אונ מיינע קינדר זיינן אזו שטארק אז איין טורעם די זעלביגע צייט וועלין די כנסת ישראל גיפינען בארים הארציקייט אין גאטש אויגין אונ אלע וואונער פון דער ערד וועלין זיי שלום געבין כרם איין אומה איז גיפאלין אין דעם גורל פון הקב"ה דאש ער איז אייטל שלום זיא איז גיגליכן צו איין וויין גארטין ער האט זיא גיזעצט אין ירושלים אונ האט זיא איבר גיענטפערט אין די הענט פון מלכות בית דוד צו היטין זיי גלייך אז איין גערטנער היט זיין גארטין אבר נאך דעם טויט פון שלמה המלך אזו זיינן זיי גיבליבן אונטער זיין זון רחבעם אזו איז גיקומן ירבעם בן נבט אונ האט מיט אים גיטיילט דאש מלכות אונ האט אפ גינומן צעהן שבטים דורך דר נבואה פון אחיה השילוני דאש ער איז גיוועזן איין קעכטליכר מאן כרמי אז שלמה המלך האט דר הערט די נבואה פון אחיה השילוני אזו האט ער גיוואלט ירבעם טייטין אזו איז ירבעם אנטלאפין גיווארין קיין מצרים אונ דא איז צו שלמה נביאות גזאגט גווארין דאש ער וועט זיין איין מלך איבער אלע שבטים אלע זיינע לעב טאג אבער נאך זיין טויט וועט ירבעם בן נבט איבר זיי גיוועלטיגן נאר איבר די צוויי שבטים יהודה ובנימין וועט גיוועלטיגן זיין זון רחבעם היושבת דאש זאגט שלמה אין זיין סוף נבואה הקב"ה וועט זאגן צו ישראל אין דר לעצטע צייט דו כנסת ישראל וואס איז גיגליכן צו איין קליינם גארטין אונ דו זיצט אין בית המדרש מיט די תלמידי חכמים אונ דאש גימיינע פאלק הערין צו דעם ראש ישיבה אונ לערנן פון אים תורה לאז מיך הערין דיין קול פון תורה אונ ווען דו וועשט זיצין אין משפט מחייב אדער מזכה צו זיין אזו וועל איך מסכים זיין מיט אלץ וואש דו וועסט טאן ברח דודי די זעלביגע צייט וועלן זאגין די כנסת ישראל לויף אוועק דו גיליבטר הקב"ה אונ לאז דיין שכינה רוען אין הויכן הימיל אונ ווען עש וועט אונז לייד גישעהן אונ מיר וועלן דיך בעטין אזו זאלשטו זיין גלייך אז איין הירש אז ער שלאפט האלט ער איין אויג צו אונ דאש אנדערע אפין אדער אזו ווי א איין יונגער אינד דאש ווען ער לויפט קוקט ער הינטער זיך אזו זאלשטו השם יתברך אויך צו אונז קערין אונ לוגין ביז דו וועשט באגערין אונז צו דער לייזין אונ בריינגען אויף דעם בארג ירושלים אונ דארטין וועלין די כהנים אויף בריינגען די קטורת פון בשמים :

סליק תרגום על שיר השירים

אין יאהר	שקלים	זכור	פרה	חודש	שבת הגדול
תר"ע	פקודי	ויקרא	שמיני	תזריע	אחרי
תרע"א	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרע"ב	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרע"ג	פקודי	צו	שמיני	תזריע	אחרי
תרע"ד	משפטים	תצוה	ויקהל פקודי	ויקרא	צו
תרע"ה	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרע"ו	פקודי	צו	שמיני	תזריע	אחרי
תרע"ז	משפטים	תצוה	ויקהל פקודי	ויקרא	צו
תרע"ח	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרע"ט	ויקהל	ויקרא	צו	שמיני	מצורע
תר"פ	משפטים	תצוה	ויקהל פקודי	ויקרא	צו
תרפ"א	ויקהל	ויקרא	שמיני	תזריע	מצורע
תרפ"ב	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרפ"ג	משפטים	תרומה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרפ"ד	ויקהל	ויקרא	שמיני	תזריע	מצורע
תרפ"ה	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו
תרפ"ו	משפטים	תצוה	תשא	ויקהל פקודי	צו

פרשיות המחוברות והנפרדות

דיא סדרות וואש מען לייענט צווייא סדרות אין איינעם אין איין שבת· אונ ווען מען לייענט זייא באזונדער צוא איין סדרה.

אין יאהר	תזריע מצורע	אחרי קדשים	בהר בחוקותי	חוקת בלק	מטות ומסעי	נצבים וילך
תרל"ז	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרל"ח	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרל"ט	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תר"מ	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרמ"א	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרמ"ב	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרמ"ג	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער
תרמ"ד	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרמ"ה	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרמ"ו	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם
תרמ"ז	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרמ"ח	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרמ"ט	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם

פרשיות המחוברות והנפרדות

אין יאהר	תזריע מצורע	אחרי קדושים	בהר בחוקותי	חוקת בלק	מטות ומסעי	נצבים וילך
תר"נ	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרנ"א	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרנ"ב	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרנ"ג	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרנ"ד	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרנ"ה	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרנ"ו	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרנ"ז	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרנ"ח	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרנ"ט	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תר"ס	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרס"א	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרס"ב	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרס"ג	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרס"ד	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרס"ה	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרס"ו	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרס"ז	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרס"ח	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרס"ט	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תר"ע	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער
תרע"א	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרע"ב	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרע"ג	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם
תרע"ד	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרע"ה	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תרע"ו	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם
תרע"ז	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרע"ח	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרע"ט	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם
תר"פ	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרפ"א	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרפ"ב	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרפ"ג	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרפ"ד	באזונדער	באזונדער	באזונדער	באזונדער	אין איינעם	באזונדער
תרפ"ה	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם
תרפ"ו	אין איינעם	אין איינעם	אין איינעם	באזונדער	אין איינעם	אין איינעם

מפתחות

צוא גיפינען וואס מען לייענט אום אלע ימים טובים אונ ארבע פרשיות אונ תעניתים · אויך דיא הפטרות זייערע וואש מען לייענט אין וועלכע סדרה זייא גיפינען זיך ·

אם ראש חודש לייענט מען פ׳ (התמיד) ביז (ובראשי חדשיכם) אין פ׳ (פנחס) :

אם יום כפור שחרית לייענט מען (אחרי מות) אין פ׳ (אחרי מות) · צו מנחה פ׳ (עריות) סוף אחרי מות :

דעם ערשטין אונ אנדערין טאג סוכות לייענט מען (שור או כשב) אין פ׳ (אמור) :

חוה״מ סוכות לייענט מען קרבנות (מוסף) פון (סוכות) אין פ׳ (פנחס) :

שמיני עצרת לייענט מען (כל הבכור) · ווען שבת (עשר תעשר) אין פ׳ (ראה) :

שמחת תורה לייענט מען די פ׳ (וזאת הברכה) אונ פון אן הייב פ׳ (בראשית) :

חנוכה לייענט מען די קרבנות פון (נשיאים) אין פ׳ (נשא) :

שבת פרשה זכור לייענט מען (זכור את אשר עשה עמלק) סוף פ׳ (תצא) :

שבת פ׳ פרה לייענט מען (זאת חקת התורה) אין פ׳ (חקת) :

דעם אנדערין טאג פסח לייענט מען (שור או כשב) אין פרשת (אמור) :

דעם פערטן טאג חוה״מ פסח (במדבר סיני) אין פ׳ (בהעלותך) אחרון של פסח (כל הבכור) · אום שבת (עשר תעשר) אין פרשת (ראה) :

דעם אנדערין טאג שבועות (כל הבכור) · אום שבת (עשר תעשר) אין פ׳ (ראה) :

תשעה באב אין שחרית לייענט מען (כי תוליד בנים) אין פ׳ (ואתחנן) · צו מנחה (ויחל משה) אין פ׳ (תשא) :

הפטרות

הפטורת שביעי של פסח (וידבר דוד) געפינט מען אין הפטורת (האזינו) :

הפטורת שמחת תורה (ויהי אחרי מות משה) אין פרשה (וזאת הברכה) :

הפטורת פון ערשטין שבת חנוכה (רני ושמחי) געפינט מען אין פ׳ (בהעלותך) :

וואש מען לייענט אין דיזע איבעריגע ימים טובים געפינט מען אין ערשטין חלק :